

Hanna Winsnes

Grevens Datter

Tekstkritisk utgave ved Jorunn Hareide

Det norske språk- og litteraturselskap/bokselskap.no
Oslo 2023

Hanna Winsnes: *Grevens Datter*. Utgave ved Jorunn Hareide, Det norske språk- og litteraturselskap/bokselskap.no, Oslo 2023.

Teksten i bokselskap.no følger 1. utgave, 1841 (Christiania/Guldberg & Dzwonkowskis Forlag). Digitaliseringen er basert på fil mottatt fra Nasjonalbiblioteket (nb.no)

ISBN: 978-82-8319-711-2 (bokselskap.no),

978-82-8319-712-9 (epub), 978-82-8319-713-6 (mobi)

Filen er lastet ned fra e-bokportalen Bokselskap. Lesetekst og flere nedlastningsmuligheter m.m. er gratis tilgjengelig på bokselskap.no

Forord

Grevens Datter, den velkjente kokebokforfatteren Hanna Winsnes' første roman fra 1841, er en bok ikke mange ville kunne finne på å lese i dag, mer enn 180 år etter at den ble skrevet. Den lar seg dessuten ikke så lett oppdrive.¹¹ Nei, romaner av denne typen synes å tilhøre historien. Men nettopp derfor kaller den paradoksalt nok også på vår interesse. At *Amtmandens Døttre*, Camilla Colletts berømte klassiker fra 1854/55, skulle være Norges første «egentlige roman», har i litteraturhistorisk sammenheng blitt gjentatt så ofte at vi til slutt lett kunne komme til å tro det er sant. Men det er det ikke. *Grevens Datter* tilfredsstiller alle de formkrav man kan stille til en roman, selv om forfatteren, under engelsk innflytelse, utstyrte den med undertittelen «Novelle» (eng. *novel*). Sjangerhistorisk strekker den sine røtter helt tilbake til den greske kjærlighetsromanen: Helten og heltinnen får hverandre til slutt, etter at *hun* er blitt identifisert som den hun *egentlig* er, i en aristotelisk gjenkjennelse eller *anagnorisis*, og etter at fortelleren har loset oss gjennom all verdens handlingsmessige komplikasjoner. Om vi skal fortsette å lese de gamle greske kjærlighetsromanene, som fikk ny aktualitet – og popularitet – fra renessansen av, bør vi også, i norsk sammenheng, gjøre oss kjent med Hanna Winsnes' i dag nesten glemte romanverk.

Jorunn Hareide, professor emerita i nordisk litteraturvitenskap, har sørget for å gjengi teksten slik forfatteren faktisk skrev den. I tillegg forklarer hun alt språk som ikke lenger lar seg umiddelbart forstå, og kommenterer historiske og litterære referanser. I en fyldig litteraturhistorisk innledning plasserer hun teksten i tiden og forfatterskapet. Dermed har vi som lesere alle muligheter til å kunne gjøre oss kjent med en romanform fra tiden *før* Camilla Collett satte skille i den norske litteraturhistorien.

Tertit Knudsen har hjulpet til med tekstkorrektur, og Ellen Nessheim Wiger har hatt ansvar for tekstkoding og publisering.

Oslo i april 2023

Jon Haarberg

Innledning

Hanna Winsnes (1789–1872) er nok i dag mest kjent for sine koke- og husholdningsbøker, især kanskje for [*Lærebog i de forskjellige Grene af Huusholdningen*](#) (1845), som Arne Garborg bidro til å gjøre udødelig gjennom sin spottende omtale, [«Hanna Winsnes' Kogebog»](#) i *Samtiden* 1890. Da var den kommet i elleve utgaver. I 1989 kom den formodentlig siste, gjenopptrykt etter førsteutgaven, med et forord av Henry Notaker og illustrert av Anne-Lise Knoff. Selv om boken kan virke som et kuriosum i vår tid, sier dette noe om hvor levedyktig den var. Også Hanna Winsnes' senere husholdningsbøker var meget populære. Få vil kunne bruke hennes råd og oppskrifter i dag, blant annet fordi de er beregnet på husholdninger med tjue medlemmer eller mer, sier Ingrid Espelid Hovig i et intervju i *Dagbladet* ved 200-jubileet for Hanna Winsnes, «forrige århundres Ingrid Espelid Hovig».ⁿ² Men bøkene hennes gir oss presise bilder av sosiale, kulturelle og økonomiske forhold på mikronivå fra en svunnen tid.

Hanna Winsnes hadde allerede fra begynnelsen av 1840-tallet tiltrukket seg en stor lezerskare med de mange fortellingene hun utga under psevdonymet Hugo Schwartz. Carl August Goldberg og Alexander Dzwonkowski etablerte i 1841 tidsskriftet *Nat og Dag* i Christiania. Her ble Hugo Schwartz' fortellinger trykt, inntil tidsskriftet gikk inn i 1844 og Hugo Schwartz nedla pennen. Omkring 15 kortere og lengre fortellinger med dette psevdonymet ble publisert i *Nat og Dag* i løpet av de tre-fire årene tidsskriftet eksisterte; noen av dem som føljetonger. Også to romaner utkom der, *Grevens datter* i 1841 og *Det første Skridt* i 1844.

Grevens Datter foregår hovedsakelig i Danmark, dvs. i København, på Fyn og på Langeland. Unntaket er Adolph Brahe av Trolleborgs utflukt til Christiania og Kongsberg, som leseren får del i gjennom brevene hans. Hanna Winsnes kjente godt ulike deler av Norge, da hun var prestekone hele seks steder, fra Trysil i øst til Tanum ved Larvik i vest. Hun døde på Vang prestegård ved Hamar. Men hun kjente også deler av Danmark. Da moren ble enke i 1801, flyttet mor og datter fra hjembyen Drammen til København for at moren kunne ta seg av sønnen Peder, som studerte der. De ble der i fire år, fra Hanna var 12 til hun ble 16 år; da døde

også moren, og Hanna kom tilbake til sin fødeby Drammen for å bli husjomfru hos sin velstående søster.

Hun kjente altså rimelig godt de danske byene og landskapene hun navnga og skildret, men ga de små landsbyene fiktive navn, som Perreby på Langeland, der en stor del av handlingen utspiller seg. Hun var visstnok aldri på Langeland. Derimot bosatte broren Peder seg der, og forteller om forholdene i brev til søsteren (Diesen 2000, 170 f). Broren var bonde, så gårdsdrift var noe han og søsteren hadde felles.

Hanna bodde aldri selv på et gods, men har nok fra sin tid i København fått kjennskap til godset Brahetrolleborg på Fyn, hvor noen av hennes hovedpersoner bor; slottet eksisterer stadig. Imidlertid er det nok fra Norge hun har sine erfaringer fra store gods. Da hun ble prestefrue på Tanum i Brunlanes prestebete ved Larvik sommeren 1831, ble hun kjent med den gamle adelsfamilien Wedel Jarlsberg og andre storfolk. Adelen var avskaffet i Norge i 1821, men de som allerede hadde fått en tittel på dette tidspunktet, beholdt den til sin død. Baron Frederik Wilhelm Wedel Jarlsberg og hans familie bodde på Brunla gård like ved prestegården, og det var mye selskabelig omgang mellom dem og andre fra storgårdene i nærheten, presten og hans familie inkludert. Hanna sugde da inn inntrykk av storfolkenes påkledning, væremåte, konversasjon og annet, noe som siden skulle bli nyttig for Hugo Schwartz, liksom erfaringene fra mer fattigslige eller enkle menigheter i Trysil og Hurdal også festet seg på papiret. Fortellingene har en sjarm som i høy grad ligger i miljøskildringene og den treffende personkarakteristikken med blick for særegne detaljer, og ikke minst i den levende dialogen. Forfatteren kjente både miljøene og menneskene hun skrev om ut og inn, og må ha vært en skarp observatør med utpreget humoristisk sans og et blick for det komiske og litt skjeve ved sine medmennesker.

Slik uttrykker for eksempel grevens kusk Niels seg:

«... men Komtessen, hun skreeg, Gud er De her? – og saa troede jeg, hun skulde sjunken i Afmagt. Men han var sku ikke seen den Karl [den engelske lorden], han tog hende i sine Arme og saa kyssede han hende, saa det smaskede, og det gjorde han sku, som en af os» (s. 163).

Pseudonymet

Hanna Winsnes' husholdningsbøker og ulike religiøse skrifter ble etter hvert utgitt under hennes eget navn; det kunne til nød gå an for en prestekone. Derimot holdt hun strengt på sin anonymitet angående underholdningsfortellingene; å skrive den slags, mente hun slett ikke passet seg for henne, og følte det visstnok som en lettelse da hun bestemte seg for at Hugo Schwartz «for stedse» skulle nedlegge pennen.

En liten anekdote som er gjengitt i oldebarnet Barbra Rings biografi, viser hvor strengt familien overholdt løftet om ikke å røpe hvem som skjulte seg bak pseudonymet. Da sønnen Jens Henrik Winsnes spurte sin senere hustru Elisabeth Bernhoft om hvem som var hennes yndlingsforfattere, fortalte hun at det var Bulwer (Edward Bulwer-Lytton, 1803–1873) – en i datiden populær engelsk underholdningsforfatter – og Hugo Schwartz. Hun registrerte at hennes forlovede ble litt underlig, men trodde det var fordi han syntes hun hadde en dårlig litterær smak. Først ti år senere kunne han fortelle henne hvem Hugo Schwartz var; da hadde moren løst ham fra hans løfte (Ring 1924, 108 f). Dette kan ha vært rundt 1860, ettersom de giftet seg i 1852. I alle fall i 1865 var det blitt en offentlig hemmelighet hvem Hugo Schwartz var, for i en artikkel i *Illustreret Nyhedsblad* fra august dette året nevnes alle Hanna Winsnes' fortellinger utgitt under dette merket («Hanna Winsnes», av «St.S.»).

Hun hadde lidd store kvaler da hun mange år tidligere hadde utgitt sin første bok, *Catechismi fem Parter udsatte i Vers* (1831); kunne det aksepteres at en kvinne, og attpåtil en prestekone, kunne utgi bøker? Som en del av konfirmantforberedelsene måtte alle ungdommer den gangen lære katekismen utenat. Hanna Winsnes hadde sett hvordan noen av konfirmantene til hennes mann strevde med dette, og mente at det ville bli enklere for dem dersom stoffet ble presentert på rim. Versene hennes slo an blant de unge, og hun sendte manuskriptet til en venninne for å more henne. Via venninnen fikk den kjente grundtvigianeren W.A. Wexels (1797–1866) se det og mente at det absolutt burde trykkes. Wexels var kateket ved Vår Frelses kirke i Christiania, og en gammel venn av hennes mann. Etter å ha rådført seg med ektemannen lot Hanna seg til slutt overtale, under forutsetning av at boken kunne utkomme anonymt (Ring 1924, 105). Etter hvert sivet det likevel ut hvem som var forfatteren, og hun måtte tåle noe offentlig kritikk. Men det skjedde nesten tyve år etter utgivelsen, så hun tok det med en viss ro (Ring 1924, 124–133).

Hun følte seg heller ikke trygg på at det ville forbli en hemmelighet hvem som dekket seg bak navnet Hugo Schwartz, selv om all kontakt med forleggerne gikk gjennom hennes svigersønn Jens Ring og familiens gamle venn Christian C.A. Lange (1810–1861), historiker og riksantikvar. Dessuten likte hun ikke hemmelighetskremmeriet hun var nødt til å omgi seg med. Hun lot seg derfor ikke rikke da hun først hadde tatt sin beslutning om å slutte å skrive fortellinger. Dzwonkowski skal selv ha troppet opp på prestegården og forsøkt å overtale henne. Men hun syntes det skaffet henne for mange ubehageligheter å skrive under falskt navn, og trodde også at «den smule Evne» hun måtte ha hatt til å skrive underholdningsbøker, nå visst hadde forlatt henne (Ring 1924, 165). I stedet skrev hun altså flere verdifulle lærebøker i husholdning og matstell, både for husmødre av samme klasse som hun selv, for «fattige» husmødre, og for husholdersker og tjenestepiker, etter hvert under eget navn.

Kvinnelige forfatters bruk av mannlig psevdonym eller mannlig forteller er et fenomen som blant andre litteraturforskerne Sandra M. Gilbert og Susan Gubar har drøftet i sin bok *The Madwoman in the Attic* (1979). De peker på det sosiale presset som ligger under ønsket om anonymitet, og de litterære fordelene som kan ligge i det å skjule seg bak en mannlig identitet. En mannlig forfatter kunne i eldre tider ha større stofflig rekkevidde enn en kvinne, og berøre en rekke emner som var tabu for en kvinnelig forfatter. Et mannlig psevdonym kunne gi både større vingeslag og større autoritet og litterær prestisje.

Samtidig peker Gilbert og Gubar på at det kan være både vanskelig og direkte uheldig for en kvinnelig forfatter å forsøke å skjule sitt kjønn. Det innebærer en psykologisk selvfornektelse som kan føre til en identitetskrise, hevder de, idet forfatteren kan komme til å oppfatte seg som en litterær hermafrodit. Dessuten er det både selvundertrykkende og undertrykkende overfor andre kvinner. Rent estetisk vil det lett kunne føre til motsigelser, spenninger og brudd i teksten, og gjøre den inautentisk og falsk.

Det later imidlertid ikke til at Hanna Winsnes har sett det mannlige skalkeskjulet som et etisk, estetisk eller psykologisk problem. For prestens hustru har det først og fremst vært et spørsmål om å beskytte seg selv og ham. Heller ikke benyttet hun mannsnavnet til å grave i dristige emner. Hun holdt seg godt innenfor aksepterte moralske rammer, og selv om hun tillot seg å skrive om både hor, forbyttede barn, barnedrap, mord og selvmord og skumle taterfølger, er det liksom fra en viss avstand. Dessuten får de onde alltid sin straff og de gode sin belønning. Innenfor disse moralske rammene lar hun sine kvinneerfaringer og -refleksjoner flyte fritt.

En mannlig forteller – med en kvinnes erfaringer

I *Grevens Datter* møter leseren allerede på første side en allvitende, men likevel dramatisert forteller som tar ham eller henne ved hånden og beskriver det vakre fynske landskapet som romanens handling for en stor del skal utfolde seg i. Fortelleren avslører om seg selv at han er teolog og huslærer og har tilbrakt mye tid i Nyborg og landskapet omkring byen, og personlig kjenner mange av de personene hvis historie han skildrer. Så forsvinner han praktisk talt ut av fortellingen. Iblant dukker han likevel opp med enkelte henvendelser til leseren for å forklare hvorfor han skifter tema:

Det, som man selv ikke ynder, forudsætter man gjerne, at Andre heller ikke skal bryde sig om. Jeg er nu ingen Elsker af store Selskaber, og derfor troer jeg det Samme om mine Læsere. Og da vi som usynlige Aander ikke engang kunne faae Deel i Maden, der er det bedste ved et stort Middagslag, saa proponerer jeg at blive borte og hellere følge Jomfru Nørager paa en lille Visit til Madame Kjelstrup (s. 60).

Leseren har likevel helt glemt fortelleren da han plutselig dukker opp mot slutten av romanen og avdekker at han er ulykkelig forelsket i sin heltinne, den forbyttede grevedatteren Nathalie, og at det er denne ulykkelige kjærligheten som har drevet ham til å skrive ned hennes historie, i romans form:

Endelig kom jeg paa den heldige Idee, at lægge min Elskedes Historie til Grundvold for en Roman, og jeg vil raade enhver ulykkelig Elsker at gjøre ligesaa, hvis hans Inklinations Personlighed nogenlunde kan passe for en Romanheltinde, og hendes Begivenheder for en Roman. Virkeligheden gaaer da mere over i det Ideale, og ligesom en tro Ægtemands usvækkede Kjærlighed taber sin Lidenskabelighed ved Tilsætningen af den nye Slags Kjærlighed til Børnene, saa formildes ogsaa Digterens Lidenskab ved Kjærligheden til hans egne Børn – hans Aands Produkter, og det Hele vil maaske tilsidst tabe sig i – Egenkjærlighed (s. 284).

Skrivingen viser seg å være en god terapi, og den gir fortelleren mersmak. Han avslutter sin beretning med følgende hilsen:

Og hermed vil jeg ogsaa tage Afsked fra Læseren af mit første Arbeide, med det Løfte som en Vertinne ofte gjør sine Gjæster, men som hun ofte seer sig nødsaget til at bryde: 'Det skal blive bedre næste Gang' (s. 333).

Dette sitatet, der vertinnen brukes som et bilde på forfatteren, viser hvor vanskelig det kan være for en kvinnelig forfatter å skjule sin identitet bak en mannlig forteller og et mannlig psevdonym. Hugo Schwartz røper gang på gang sitt rette kjønn i teksten, noe også litteraturhistorikerne Fredrik Paasche og Willy Dahl har notert seg i sine respektive litteraturhistorier. Den mannlige fortelleren assosierer som en kvinne og vet alt for meget om kvinners vaner, sysler, vennskapsforhold, om matstell, broderier, klær, veving og skikk og bruk i en husholdning til å virke fullt ut troverdig som en mann, spesielt når man tar i betraktning tidens klart adskilte kjønnsroller. Huslærer-fortelleren kjenner f.eks. dagens og gårsdagens kvinnemoter og -frisyrer i detalj og vet navnet på de forskjellige stoffer og utsmykninger.

At fortelleren er teolog og huslærer, kan likevel et stykke på vei forklare at han er opptatt av barneoppdragelse (noe Hanna Winsnes lar ham uttrykke eksplisitt) og religion, områder som kvinner tradisjonelt har tatt seg av i hjemmet.

Men det er vel prestekonen Hanna Winsnes' eget hjertesukk vi hører når en av de mannlige hovedpersonene, den edle grev Adolph Brahe av Trolleborg, i et reisebrev fra Norge beklager prestefolkene på Norderhoug, som får så mange besøk om sommeren og aldri har fred – et problem fortelleren også er opptatt av.

Litterære forbilder?

Fredrik Paasche plasserer Hanna Winsnes' «Morskabsfortellinger» i den poetiske realismen, som var den herskende litterære retningen i første halvdel av 1800-tallet; i våre naboland representert ved bl.a. Fredrika Bremer (1801–1865) og Thomasine Gyllembourg (1773–1856), hos oss først og fremst ved Mauritz Hansen (1794–1842), som hadde stor suksess allerede i 1819 med den nasjonalromantiske fortellingen «Luren», men siden skrev mer borgerlige idyller. Men hverken Mauritz Hansens eller Hanna Winsnes' fortellinger er ren idyll. Mauritz Hansens *Mordet paa Maskinbygger Roolfsen* (1840) blir regnet som vår første kriminalroman.

Heller ikke Hanna Winsnes holdt seg tilbake når det gjaldt forbrytelser og umoral. Selv om det foregår mer blodige og usedelige saker i noen av hennes øvrige arbeider, treffer vi i *Grevens Datter* en baron, Fredrik Zernau, som får barn med

sin elskerinne, hustruens kammerpike, som han gifter bort med sin tjener Svendsen. Han lar barnet passere som sin brordatter, og oppdrar henne hos seg, mens den ekte grevedatteren blir plassert hos en prest på landet og utgitt for å være et illegitimt barn. Mord forekommer ikke her, skjønt Svendsen blir urettmessig anklaget for mord da baronen tar livet av seg; han kan ikke leve med vanæren da han skjønner at spillet er tapt. Det er tjeneren som finner den døde da han kommer for å plage ham med at det går rykter om hans bedrageri:

[...] her fandt han rigtignok sin fordums Herre og Fiende, men hans Ansigtstræk saae han aldrig mere, alle de Udtryk af indre Sindsbevægelse, som de i disse Dage havde fremviist, vare udslettede af en Pistolkugle. Baronens havde endnu en Trækning i Benene, som viste at han nylig var død. Pistolen laae ved hans Side. «Ja saa! seilede han den Kours?» sagde Svendsen med satanisk Glæde (s. 309).

Hanna Winsnes hadde sett litt av hvert; som prestekoner flest den gangen måtte hun også fungere som lege. Det må for øvrig også Nathalies fostersøster Helene når hun blir gift med presten Kjelstrup. Ved forlovelsesmiddagen skåler Adolph og de andre med henne «som Landsbyens tilkommende Læge, de ønskede hende god Praxis» (s. 316).

I Hugo Schwartz' neste roman, *Det første Skridt*, går det voldsommere for seg, med mord, selvmord og grove forbrytelser; boken ble presentert som en kriminalroman i en ny utgave ved Nasjonalbiblioteket for få år siden, med et rosende forord av krimforfatteren Unni Lindell. Her er det også mer erotisk lidenskap enn i *Grevens Datter*. Men det straffer seg, og dyden får sin belønning, som i alt Hanna Winsnes/Hugo Schwartz skrev. Hun ville nok belære, men mente at den beste metoden var å snike belæringen inn som en del av underholdningen.

Dette kommer tydelig fram i bøkene hun skrev for tjenestefolk og fattige husmødre. I *Om Husjomfruier*, utgitt posthumt av datteren Maren Vinsnes i 1877, skriver hun formanende at tjenestefolkene ikke bør kaste bort tiden med unyttig romanlesning. Det er bare etter endt dagsverk at de kan tillate seg å lese romaner, og da bør de ta sin husmor med på råd, «thi der er meget fordærligt Kram af Morskabslæsning, der besmitter Tankerne istedet for at opløfte dem; men der er ogsaa mange gode Bøger, der tjener til Belærelse under Fornøielsen» (s. 24). Det er den type bøker de bør lese. Og det er den type bøker Hanna Winsnes/Hugo Schwartz skrev.

I *Det første Skridt* går det ille med en ung taterpike. Hun blir riktignok oppdratt på en prestegård, men forleser seg på umoralske, lettsindige romaner. Hadde hun vært så heldig å lese den slags litteratur som nå skrives av så mange ypperlige engelske forfattere, bøker som er «lige meget skikket til at berige Forstanden som til at forædle Følelsen», kunne livet hennes tatt en annen retning, mener fortelleren. Men i prestegården fantes bare et par av August Lafontaines «mest følsomme» fortellinger, og det som verre var, røverromanene *Rinaldo Rinaldini* og *Mazarino den store Røver*.¹³ Taterpiken fikk helt forvirrede forestillinger om hva som var rett og galt. Hun havnet snart på ville veier og dro med seg kjæresten på forbryterbanen, slik at han begikk et postran og drepte postmannen, for deretter å ta livet av seg. Taterpiken selv ble drept av en sjalu tater. For de som oppfører seg ordentlig, går det imidlertid bra.

Hanna Winsnes var meget begeistret for samtidige engelske forfattere; det er det mange bevis for også i *Grevens Datter*. Personene her leser Walter Scott og Samuel Richardson, men nevner også danske og tyske forfattere, f.eks. Ludvig Holberg, Adam Oehlenschläger, Johan Ludvig Heiberg, N.F.S. Grundtvig og Henrik Steffens. I tillegg er her referanser til Johan Wolfgang von Goethe, og til nå mindre kjente forfattere som Johann G. Müller, Johann Heinrich Voss og den nevnte August Lafontaine. Borgerlige idyller er tingen.

Ingen kvinnelige forfattere er nevnt, hverken svenskene Fredrika Bremer, Sophie von Knorring (1797–1848) og Emilie Flygare Carlén (1807–1892) eller danske Thomasine Gyllembourg, alle viktige i etableringen av den borgerlige romanen i Norden på 1830-tallet. Pussig nok, kanskje, ser det ut til at Hanna Winsnes ikke kjente eller bifalt dem. Det er for tidlig for Camilla Collett, som først utga *Amtmandens Døttre* i 1854/55.

Camilla Collett på sin side beundret Hanna Winsnes. Til hennes 80-årsdag i 1869 skrev hun et hyllestidikt til henne hvor hun skildrer Hanna Winsnes som «et rørende Bilde [...] paa Fortids Styrke, Nutids Kultur», altså en som forstår å forene gammel tradisjon med nye tanker. Men Hugo Schwartz nevnes ikke.¹⁴

Barneoppdragelse

Grevens Datter er en ganske lang roman med mange forviklinger og en relativt komplisert fortellerstruktur: Handlingen begynner i nåtiden, deretter går fortelleren 16 år tilbake i tid til hovedpersonens fødsel og tidlige barndom, for deretter å vende tilbake til nåtiden. Det faktum at flere av hovedpersonene går under forskjellige navn i løpet av fortellingen, gjør det ikke enklere å orientere seg.

Men leseren forstår likevel at alt vil ordne seg til slutt. Det vil gå bra for de gode, og de dårlige vil få sin straff, som seg hør og bør i et samfunn med faste, allment aksepterte moralske rammer. Noen handler riktignok dårlig fordi de er ulykkelige eller tankeløse, eller fordi de selv er blitt behandlet dårlig. Grev Herman Zernau var et etterlengtet barn og ble bortskjemt av sine foreldre; han lærte ikke å tåle motgang. Han avviste derfor nærmest sin lille datter da moren døde i barselseng, og plasserte henne hos sin lillebror baronen mens han selv stort sett oppholdt seg i utlandet.

Lillebroren var på sin side blitt følelseskald fordi foreldrene behandlet ham ukjærlig; de foretrakk åpenlyst hans eldre bror Herman og straffet ham for den minste ting da han var barn. Selv elsket han hverken sin kone, som han giftet seg med fordi hun var rik, eller sin elskerinne, som han fikk en datter med. Den eneste han elsket uten forbehold var denne datteren, som han ville gjøre alt for og altså utga for å være sin storebrors datter. Men dette medførte at hun ble tvunget til å leve i en løgn, slik at også hun ble følelsesmessig skadet. Her har vi tydelige eksempler både på at det er meget skadelig for søsken om foreldrene behandler dem ulikt, og på at foreldrenes synder nedarves på (ødelegger) barna. Dette har fortelleren klare meninger om:

Dog, Oppdragelsen er et altfor vigtigt Emne, til at behandles i en Roman, jeg bekjender ogsaa oprigtig, at jeg ikke besidder Indsigt og Erfaring nok dertil, endskjønt jeg i min Stilling, som Huuslærer, har tænkt meget derover; kun Et tør jeg sige med Vished, at Intet kan være mere skadeligt, end naar Forældre forkjæle det ene Barn og tilsidesette det Andet, og det beroer da paa Gemytternes Beskaffenhed, hvem der skal have størst Skade deraf, den Foretrukne eller den Tilsidesatte (s. 10).

Det er et av romanens postulater at det nok var bra for den ekte grevedatteren at hun ikke fikk vokse opp i luksus og standshovmod hos en tante som ikke visste å sette grenser. Tanten lærte dessuten den lille Nathalie å hovere over og hundse den lille piken hun vokste opp med, baronens «uekte» datter:

Det var ligesom Baronessen fandt en Trøst i saaledes at ydmyge Barnet. O! hvor dog den bedste Forstand maa bukke under for Lidenskaberne, der er kun een Magt, der betvinger dem, det er Herrens Frygt, men Baronessen havde altid sat sin egen Forstands Grandskning over denne, som hun kaldte det, blinde Tro. Ak den Arme! Forstandens Lys fordunkledes. Herrens Guddoms Glands er evig klar, men hun havde ikke vendt sit Øie dertil, og det blev mørkere og mørkere omkring hende (s. 238).

Heldigvis for Nathalie ble hun altså plassert hos en klok prestefamilie på landet da hun var omkring seks år. Der lærte hun både vanlige skolefag, søm, hagestell og husarbeid, men fremfor alt omtanke for andre mennesker – en egenskap som skulle bli nyttig da hennes sanne identitet ble avslørt. Da ble hun straks forlovet med grev Adolph Brahe av Trolleborg og skulle bli husfrue i grevskapet, med ansvar for mange mennesker.

En god oppdragelse, som omfatter både opplæring i nyttige kunster og gode kristelige dyder, med klare grenser og ikke minst nok kjærlighet, er altså fundamentet for et godt liv. Denne oppfatningen blir også legemliggjort i skildringen av søstrene Nørager, døtre av en urtekremmer i Nyhavn. Den ene blir gift med presten Breder som Nathalie vokser opp hos, og blir en fast, men klok og kjærlig mor for henne, og den andre blir en betrodd husholderske hos grev Herman Zernau. Tvillingsøstrenes oppdragelse var streng, men omsorgsfull; fortellingen om deres barndom er en novelle i seg selv.

Politiske holdninger og sensur

Man skulle kanskje ikke tro at Hanna Winsnes, en travelt opptatt prestefrue, også var interessert i politikk, og langt mindre at hun ville bringe politiske meninger til torvs i en underholdningsroman. Men faktum er at *Grevens Datter* ble forbudt i Danmark fordi forfatteren kritiserte den danske forfatningen under Christian VIII, ifølge forlagets katalog da tredje utgaven forelå i Norge (Diesen 2000, 224). Bakgrunnen er nok at Hannas mann Paul Winsnes (1794–1889) satt på Stortinget i perioden 1839–1845, og at hun da hørte en del om forhandlingene der og også besøkte Stortinget en gang. Hun beundret radikalere som Henrik Wergeland og politikeren Gabriel Ueland, som det også fremgår av *Grevens Datter*.

Her lar hun sin helt Adolph von Brahe av Trolleborg besøke Stortinget på Norgesreisen sommeren 1839; han mener at Danmark bør innføre et konstitusjonelt monarki liksom i Norge. Handlingen i romanen er lagt til 1838–1840, altså tett opp til utgivelsen av romanen. Nettopp på denne tiden pågikk det en kamp om styreformene i Danmark. Prins Christian Fredrik, som hadde gått inn for konstitusjonelt monarki da han var konge av Norge en kort tid rundt begivenhetene i 1814, ble kong Christian VIII av Danmark da Fredrik VI døde 3. desember 1839. Mange hadde håpet at Christian VIII ville arbeide for en fri forfatning, slik han hadde gjort i Norge, men han ble mer og mer konservativ med årene, og måtte også forholde seg til en embetsstand med sterk tilknytning til eneveldet. Arbeidet med en ny forfatning kom likevel langsomt på gli, men Christian VIII rakk ikke å komme i havn med dette før han døde i 1848, 62 år gammel.

Adolph hadde fått sine ideer om konstitusjonen fra sin lærer, presten Kjelstrup, som han satte meget høyt:

... thi Kjelstrup havde sjeldne Gaver til at gjøre sin Mening indlysende, og han taledede med Liv og Varme. Han var ogsaa en af de Faa, der paa den Tid interesserede sig levende for, at Danmark skulde faae en konstitutionel Statsforfatning. Heri havde han den gamle Grev Erik reent imod sig, Grev Herman var temmelig neutral, men den unge Adolf greb dette Frihedssystem med hele sin Sjæls Fyrighed. Det blev en af hans Yndlingsideer, og han læste med den største Interesse alt, hvad der angik dette Emne (s. 30 f.).

Adolph sier til en engelsk gjest, Lord Clairford, at det eneste han misunner engelskmennene, er «eders Romanskriver og eders Statsforfatning» (s. 76). På Norgesreisen kommer han i snakk med en nordmann om de mange avisene som utgis i Norge, og den ivrige avislesningen man ser overalt her. Nordmannen mener grunnen er at de norske avisene har pressefrihet. I Danmark «tør man jo ikke skrive hvad man vil.» Adolph er den første til å beklage dette, og uttrykker håp om at danskene «ogsaa med Tiden faae Trykkefrihed, ja jeg haaber, at vi faae en konstitutionel Statsforfatning, naar vor ellers saa gode Konge [Fredrik VI] dør og Prinds Kristian kommer paa Thronen.»

Men nordmannen tror ikke riktig på dette: «Ja saa! haaber De det? Da har jeg rigtig ikke den Tro til Prindsen. I sin Ungdom tænkte han vel mere paa sin Tidsfordriv end paa dette Lands Vel. De skal see, han i sin Alder vil tænke mere paa sit eget Velbefindende, end paa Folkets?» Adolph ber ham ikke spå så ille, han har «bedre Haab», sier han (s. 203 f.).

Mot slutten av romanen leser vi at han utsetter bryllupet med Nathalie et halvt år for å studere jus, slik at han kan være bedre rustet, i tilfelle de får en ny statsforfatning når de snart får en ny konge: «... maaske man kunde bruge mig til Noget». Grev Zernau er skeptisk: «... jeg vil see den nye Statsforfatning inden jeg troer den» (s. 320).

Og det viser seg at han får rett. Et halvt års tid etter at Christian VIII overtok tronen, har det ikke skjedd noe: «[M]anget ædelt Hjerte har vist taget Deel i de brave Danskes feilslagne Forhaabninger. Adolph var blandt de mest mistrøstige». Han anklager kongen for å øke statsgjelden og bare foreta kosmetiske forandringer (s. 325).

Dette var altså mer enn den danske sensuren kunne tåle.

Menneskeskildring og kvinnesak

Hugo Schwartz' fortellinger er ikke blitt høyt verdsatt av senere litteraturhistorikere; de ble nokså snart ansett som gammeldagse og passé, i utakt med nye litterære retninger som realismen. Helt avfeid ble de likevel ikke.

Fredrik Paasche skriver f.eks. i *Norsk litteraturhistorie* fra 1959 at Hanna Winsnes tydeligvis vet en hel del om mennesker, men at hun bevisst «holder igjen», hun har ikke villet skildre noe «lidenskapelig» eller «grovt». Av menneskers ytre egenart, og av ferdsel, arbeid og lek i by og bygd har hun imidlertid gitt «mangen sikker skildring». Novellene ble mye lest i sin tid, men holdt seg ikke lenge; de ble snart stilt i skyggen av fortellere som «hadde større språklig evne og mer å si, til og med om norsk folkeliv». Paasche nevner ikke hvem det kan være, men tenker kanskje på Mauritz Hansen, Jørgen Moe og en senere Bjørnstjerne Bjørnson?

Også Willy Dahl har noen gode ord å si om Hugo Schwartz' fortellinger i sin litteraturhistorie fra 1981. I likhet med Mauritz Hansens nærmer de seg en borgerlig hverdag både stofflig og tematisk. «Handlingen er i tidas stil konstruert over usannsynlige sammentreff og merkverdige intriger, men det er jordnærhet i skildringene av hverdags- og arbeidsliv», mener Dahl.

Bortsett fra i *Norsk kvinnelitteraturhistorie* er Hugo Schwartz ikke behandlet i senere norske litteraturhistorier, men det er kommet flere monografier om Hanna

Winsnes hvor også denne delen av hennes store forfatterskap er behandlet (se litteraturlisten).

Hvordan ble så fortellingene til Hugo Schwartz vurdert i samtiden? Det er det visst ikke så mange vitnesbyrd om. Men i omtalen i *Illustreret Nyhedsblad* fra 1865 ble de altså nevnt alle sammen. Anmelderen «St.S.» gir følgende karakteristikkk:

... det Bedste [er] igrunnen de gavnlige Lærdomme, der gives, den moralske Tendents, der somoftest stikker meget tydelig frem af den poetiske Fiktion, og som antyder et vist Slægtskab med den nyere engelske Romandigtning, for hvilken Forfatterinden paa flere Steder ogsaa ligefrem udtaler sin Sympathi. Ved siden heraf finder man en stor Opfindsomhed i at kombinere de sædvanlige Romanmotiver og holde Fortællingen gaaende. Bedst kan man vel characterisere disse Arbejder ved at sige, at Hugo Schwartzs [sic] var sin Tids Israel Dehn, dog med noget mindre Routine.¹⁵

Interessant nok var Hugo Schwartz også gjenstand for en diskusjon mellom to andre kjente litterære menn i datiden, språklæreren Nils Matthias Aalholm (1811–1894) fra Arendal (og svoger av Israel Dehn/Frithjof Foss), som skrev romaner under psevdonymet Theodor Reginald, og presten og dikteren Simon Olaus Wolff (1796–1859) fra Sauherad. De var begge sterkt opptatt av dagens litteratur. I desember 1841 skriver Aalholm til sin venn:

Kan De ellers begribe, hvad det er for en *Hugo Schwartz*, som har skrevet «Grevens datter» og flere Noveller i «Nat og Dag»? Nogen almindelig Blæksmører er det ikke; han synes tvertimod at røbe baade Smag og Talent, at beherske baade Stoffet og Sproget, en Egenskab, som man i vore Dage, da selv de bedste Forfattere behandler Sproget med en utrolig Ligegyldighed, maa vurdere. «Grevens Datter» forekommer mig virkelig at være en god Bog og langt interessantere end mange af de forroste svenske Dameromaner (*Edda* 1935, 395).

Her tenker han kanskje på Fredrika Bremer, som han omtaler nokså nedsettende i noen andre brev til Wolff.

I et nytt brev fra mai året etter beklager Aalholm at *Nat og Dag* ikke vil trykke en ny novelle av ham, og det «uagtet der i hele Norges Land foruden H. Schwartz og mig ikke gives en forf., som skriver Noveller» (*op.cit.* s. 412). Dette lyder merkelig i lys av Mauritz Hansens store produksjon fra 1820-tallet og utover, Aalholm kan neppe ha unngått å kjenne til den.

Mindre begeistret var altså Arne Garborg. Nå nevner han ikke Hugo Schwartz i sin artikkel i *Samtiden* 1890, for det er Hanna Winsnes' lærebok i husholdning han tar for seg der. Innledningsvis sier han at det egentlig er en *roman*: «En skildring fra de gamle præstegaarde, omfattende væsentlige sider af det liv, som der blev ført, og egte i tonen som [Jonas Lies] 'Familien paa Gilje'». Han er imponert over all sakkunnskapen Hanna Winsnes legger for dagen, om fjøs- og dyrestell, kjøkkenstell, matlaging og alt annet som vedgår husholdningen på en prestegård. Men først og fremst ironiserer han over det universet hun beskriver og går god for, med klare klasseskiller og store standsforskjeller.

For ikke mere end 40–50 år siden var det Gud, som hadde ordnet det med de forskjellige samfundsklasser. Og han hadde ordnet det fra evighet af; det var ikke mere at gjøre ved den ting. [...] Deraf denne klassiske, velgjørende ro over Hanna Winsnes' husholdningsbog (s. 221).

Alt er likevel ikke perfekt, selv i dette gode universet, skriver Garborg avslutningsvis. Han finner et opprør på kvinnenenes vegne: «Det er jo kvindesag! Det er jo Camilla Collet! [*sic*]» (s. 223) Dette refererer til Hanna Winsnes' forord. Hun håper med denne husholdningsboken å kunne rette på en sørgelig mangel, nemlig at kvinner ikke får noen «tydelig undervisning» i det som er deres eneste «lærefag», mens «herrene vare saa vel forsynede med alle sine».

Husholdningsboken kom i 1845, men også i *Grevens Datter* fra fire år tidligere vil den som leter, kunne se tendenser i retning av at kvinner bør få opplæring i det som er deres fag. Dyktige kvinner i husholdningen kan rette opp på en skakkjørt økonomi. Presten Kjelstrup vet nesten ikke forskjell på en gris og en sau, hans gamle mor har overhodet ikke forstand på husholdning og aner for eksempel ikke hvor mye prestegårdskyrene melker, slik at tjenestefolkene utnytter dem grovt. Men da Kjelstrup gifter seg med Helene Breder, Margrete Nøragers datter, blir det en annen dans. Som botemiddel mot en ungdommelig kjærlighetssorg ble hun nemlig satt til å dyrke jord og hage og holde greie på melke- og kornproduksjonen ved sin fars prestegård, og som prestefrue tok hun straks kommandoen over husholdningen i sitt nye hjem, og fikk den raskt på fote.

Det forekommer ikke mange lærde kvinner i *Grevens Datter*. Heltinnen Nathalie med de sjarmerende smilehullene og de gylne lokkene blir først og fremst elsket og berømmet for sin skjønnhet og sitt muntre sinn. Men på båtreisen til Norge treffer Adolph en ung kvinne som gjør inntrykk på ham, skjønt han først tar avstand fra hennes filosofiske betraktninger. Han overhører nemlig en samtale mellom henne og en mann:

En meget sjelden Konversation for en Dame; den var høi filosofisk, foranlediget ved Tale om Steffens Roman: «Die vier Norweger.» Hun taled meget godt og med megen Varme, jeg har aldrig hørt en Dame tale saa; men, nei Tak, tænkte jeg, filosofiske Piger det ere ikke af mine Folk (s. 200f.).

Han blir likevel nysgjerrig. Ved ankomsten til Christiania får han anledning til å snakke litt med henne, og får da vite at hun arbeider som guvernante i en fornem familie i Danmark, og nå er på besøk i Norge. Hennes tidligere samtalepartner har fortalt Adolph at det er «en Pige af sjeldne Kundskaber, [...] og af et inderlig godt Sindelag; hun giver sine trængende Forældre næsten hele sin Løn og klæder sig selv med saa Lidet, at der er utroligt.» Adolph må beundre denne daglige selvfornektelsen, og sier til henne at han er forbløffet over «den Indsigt, hvormed jeg har hørt Dem tale om filosofiske Gjenstande, Noget, der er saa sjeldent for Kvinder» (s. 202). Hun svarer da uskyldig at det kanskje er sjeldent, siden filosofi ikke hører til kvinners kall, men «min Opdragelse har nu været saadan», og man må ikke nedgrave sitt pund i jorden. Hun vil også gjerne lære husholdning, «det er mit stadige Ønske, naar kun Omstændighederne engang tillade mig det» (s. 202 f.).

Her får vi kanskje et inntrykk av hva Hanna Winsnes betraktet som et ideal: en kvinne som selvsagt hadde lært husholdning, men som også hadde en viss boklig lærdom. Hanna beklaget visstnok hele sitt liv at hun ikke selv hadde fått mer utdanning som ung. Men for en kvinne er det aldri for sent å lære, hevder presten Breder trøstende overfor sin kone:

Breder kyssede hende inderlig. «Et Mandfolk kan mindre undvære dem [forskjellige dyder], Margrethe, han har sjelden nogen Naivitet og Ynde til at bøde paa Mangelen; han kan ogsaa vanskeligere erhverve sig den i en sildigere Alder, men Qvinden troer jeg, bliver aldrig for gammel til at lære, saalænge hendes Følelse er livlig og ung, thi det er mest igiennem denne, hun drager sin Aandsnæring (s. 110).

Vi må regne med at dette også er Hanna Winsnes' oppfatning, ettersom Breder skildres som en forstandig mann. Det er aldri for sent.

Grevens Datter

Naar vi drage hen til et fremmed Sted, for der en Tid at opholde os blandt ubekjendte Mennesker, da er det først deres Bolig og ydre Omgivelser, der møde vort nysgjerrige Blik, derpaa betragte vi med Opmærksomhed de Personers Udseende og Væsen, som vi skulle leve iblandt, for deraf at kunne drage en Slutning om, hvad vi have at vente i deres Selskab; men først efter længere Bekjendtskab lære vi deres sande Karakter at kjende, og lære at elske, eller at foragte dem.

Følg da med, kjære Læser, til Slottet Hermansdorf^{k1} i Fyen; vi ville der træffe de fleste af de Personer, med hvilke vi en Stund skulle underholde os.

Maaskee det er, fordi jeg selv er en Fyenbo, og har henlevet min Barndom i Nyborg,^{k2} at jeg finder Egnen om Hermansdorf at være den skønneste jeg har seet; dog har jeg ogsaa hørt Fremmede sige, at de aldrig i Danmark have seet en mere fortryllende Udsigt end fra dette Slot.

Det hed i fordums Dage Svanaa, hvilket Navn vist har sin Oprindelse af den brede Aa, der i en Halvcirkel ^[4]snoer sig om dets østlige Side, og i hvis klare Vand Svanerne befinde sig saa vel; men for omtrent et hundrede Aar siden, da den gamle Slægt var uddød, købte en holsteensk Greve, Herman Zernau, Godset, og kaldte det efter sig Hermansdorf. Siden blev det Skik at kalde den eldste Søn i Familien Herman, hvilket Navn de fyenske Bønder gjerne udtalte «Herremand», enten det nu var for at lægge en dobbelt Betydning i Navnet, eller det kom af deres gamle Sædvane at sætte et e til, hvor det ikke skal være, og kaste det bort, hvor det burde høres.

Borgen Hermansdorf ligger en god halv Miil i Nordøst for Nyborg paa en, for denne Egn, usædvanlig høi Bakke, som dog mindre bemærkes formedelst dens langvarige Skraaning. Den har tre Etager, hvoraf den øverste dog blot er en Slags Kvistetage, den har ogsaa en høi Muur, saa at Værelserne i første Etage ligge høiere end saadanne sædvanlig pleie. Den har lange Sidebygninger, der indeslutte et stort fiirkantet Gaardsrum, ved hvis store Port en Allee begynder, der dreier bagom Udhusene og ned til Landsbyen. Dette er den egentlige brede Kjørevei; men der

gaaer en smalere og kortere Vei gjennem Haven til Landsbyen, der mest benyttes af Spadserende.

Indgangen fra Façaden ligner en Slags Altan, den har et smukt Jerngitter og en bred Trappe paa hver Side til Opgang. Den skjønnne Have, eller rettere Park, ligger lige udenfor Slottets Fasade i næsten en halv Fjerdingsveis Udstrækning,^{k3} og i jevn Skraaning nedad med en Lindeallee paa hver Side. Disse Alleer, Havens Grændser, der fjerne sig mere og mere fra hinanden, eftersom de løbe nedad, er ^[5] det eneste, den har beholdt af gammeldags Stil, forresten^{k4} er den indrettet efter den nye engelske Smag med Tværgange, Græspartier og Lysthuse af alle Sorter. Paa den øverste Terrasse ved Slottet er kun Blomsterpartier og lave Buskvexter, for ikke at hindre Udsigten, og om den høie hvide Muur trives Aprikos- og Fersken-Spalierne herligt.

Den sidste Eier har ofte været fraværende, og da kan enhver Konditioneret,^{k5} der kjender Gartneren, eller giver ham en Douceur,^{k6} besøge Haven, og aldrig vil jeg glemme de mange deilige Søndagsmorgener, som jeg har tilbragt i dens Skjød, naar jeg med en Bog i Haanden sad paa en eller anden Bænk, der var beskygget af Træer, men hvor jeg dog kunde kige ud over den skjønnne Egn, naar den lette Sommervind bevægede Træernes Toppe, saa at Skyggerne af deres Løv dandsede om paa Bladene af min Bog, og den ligesom spøgende truede med at vende dem om før Tiden.

Det var just i den Alder, da Lysten til Romanlæsning netop er vaagnet, og derfor er desto hæftigere, at jeg havde Anledning til at bemægtige mig nogle af Walter Scotts^{k7} herlige Værker, og med hvilken Fryd nød jeg dem ikke i denne Rolighed, og hvor lærte jeg ikke af dem at sætte en endnu høiere Priis paa Naturens Skjønnhed. Jeg slugte Romanerne med samme Graadighed, som jeg vilde have slugt de nydelige modne Aprikoser paa Spalierne, hvis jeg havde turdet røre dem, og det er maaskee Erindringen om denne Ungdomsglæde, der endnu i min Indbildning kaster en saadan Skjønnhedsglands over Stedet.

Paa høire Side udenfor Haven løber den førømtalte Aa, gjør en Krumning, slynger sig igjennem Parkens nederste ^[6] Deel og rinder endelig, som en smal Bæk, nedad til Landsbyen, der med sin lille nette Korskirke og sine hvide straatækte Huse ligger i Vest for Slottet, men lavere nede paa Sletten. Ved Havens Ende begynde store rige Korn- og Græsmarker, der endelig begrændses af en smal Skovstrækning, men saa stor er Frastanden, og saa meget høiere ligger Herregaarden, at man fra dens Vinduer kan øine Nyborgs Kirketaarn og nogle af de

høieste Skorsteenspiber over Skoven. Det hele fortryllende Prospekt ender paa denne Side med det blaa Belt.^{k8}

Paa den østlige Kant hæver Landskabet sig igjen, hvor Skoven ender, saa at man fra Hermansdorf kan see Slottet Trolleborgs gamle gothiske Taarne mod Horizonten. Da Façaden næsten vender lige mod Syd, saa er det bedre for Frugttræer end for Mennesket at opholde sig paa Terrassen i Middagsvarmen; men desto deiligere er den om Aftenen, naar nogle af Havens store Træer beskytte den for Solen, der er da saa luftigt og nydeligt ude paa Altanen.

Paa en saadan skjøn Aften i Juli Maaned vare en stor Mængde Høstfolk beskjæftigede med at sætte Høstakke op paa de store Sletter nedenfor Gaarden. Solen stod allerede saa lavt, at den forgyldte Vinduerne paa Trolleborg; det saae ud, som det stod i Brand, og enhver Høstak kastede sin Skygge til Siden som en lang Pyramide. Godsets daværende Eier, Grev Herman Zernau, stod paa Altanen. Han var en Mand i sin bedste Alder imellem 40 og 50, hans sorte Haar og temmelig markerte Ansigtstræk mindede om hans tydske Herkomst, forresten var han af en høi mandig Væxt og hans hele Udseende bar Præg af Ligefremhed og ^[7]Ærlighed, omendskjønt der vel ogsaa fandtes Spor af Lidenskab.

Han holdt en liden Kikkert i Haanden, hvormed han betragtede Høstfolkene, der nu endte deres Dagværk, og med deres Leer^{k9} og River paa Nakken satte sig i Anmarsch opad mod Gaarden, som et lille Regiment. Ofte vendte han ogsaa Kikkerten, imod Landeveien fra Nyborg, der er mest synlig imellem Skoven og Landsbyen, løb saa stundom ned i Haven til Gartneren, der med sin lille grønne Sprøite i Haanden vandede Blomsterne, og kastede veemodige Blikke paa de raske Trin, Herren gjorde i hans pudsede Gange, gav ham en lille Ordre og tog saa atter sin Plads paa Altanen.

«Vil Deresⁿ⁶ Excellence drikke Thevand?^{k10} det bliver saa sildig», sagde en kvindelig Stemme bagved ham.

«Ingen Excellence, gode Nørager, De veed, jeg lider det ikke, heller intet Thevand, De skal have Tak, de maa dog vel komme snart, jeg kan ikke begribe, hvor de blive af?»

«De have havt Vinden imod sig over Beltet», svarede Jomfru Nørager.

Dette Væsen var Grevens Husholderske, et Fruentimmer ikke langt fra de Treds.^{k11} Hun var noget over Middelhøide, temmelig maver, og temmelig mørk, som en Følge af hendes Forretninger ved Ilden.^{k12} Hun havde regelmessige Ansigtstræk,

naar man undtager, at Mund og Kinder vare noget indfaldne, og et Par mørke Øine, hvis Livlighed Alderdommen endnu ikke havde faaet Bugt med.

De unge moderne Damer vilde vist finde meget at udsætte paa hendes Klædedragt, Kjolen var for kort i Livet, [8] Ærmerne gik for høit op paa Skuldrene, Kappen var for kort paa Ørene, Krøllerne sad for høit i Panden, og Gud veed, hvad mere der manglede, men jeg for min Person vil blot anmærke, at det hele Antræk vidnede om Orden og Reenlighed; man saae, at det ikke var slængt paa i en Hast. En mørk Sirtses^{k13} Kjole, et grønt net paasat Silketørklæde, sort Taftes^{k14} Forklæde og en reenstrøgen Kappe var hendes simple Dragt.

«De erindrer vel Susanne, at Folkene faae et godt Maaltid i Aften? og at Bønderne blive her paa Gaarden, til de Reisende ere komne?»

«Ja, Gudbevares», svarede Jomfruen, og bortfjernede sig.

Er Du prøvet i at vente, kjære Læser, saa vil Du vist sande med mig, at det er en piinlig Forfatning at være i; er Du det ikke, saa vil jeg her give dig en lille Øvelse, ved at opsætte de Reisendes Ankomst, indtil jeg faaer fortalt dig Grevens tidligere Historie.

Den Zernauske Familie havde ikke været riig paa Afkom i den Tid, den havde været bosat i Byen, dog havde der altid været en Arving til Godset, indtil Slægten ganske syntes at ville uddøe i den forrige Greves Tid.

Han var allerede tilaars, og endnu barnløs, da han anden Gang giftede sig; men med sin anden Kone fik han først en Datter og otte Aar senere endelig en Søn, den nuværende Grev Herman.

Hvor stor var ikke Forældrenes Glæde over denne Søn, de forgudede ham reent, og vilde vist have fordærvet ham i Bund og Grund, hvis ikke Drengen af Naturen havde faaet et saa godt og oprigtigt Gemyt, dog var han heftig [9] og utaalmodig, og da sjelden et Ønske blev ham nægtet, taalte han heller ikke, at Noget blev uopfyldt.

Et Aar senere fik Grevinden atter en Søn, Frederik, han var vel ogsaa Forældrene kjær, men ikke i den Grad, som den længe forønskede Arving, og Børnenes forskellige Temperament gjorde senere større Forskjel i Forældrenes Kjærlighed.

Hvo formaaer at bestemme, hvormeget et Menneskes Karakter har sin Grund i dets legemlige Organisation, dets medfødte Sjeleevner, eller i Opdragelsen? Der er kun Een, der ransager Hjerter og Nyrrer, og vi tør haabe, at han i sin retfærdige og

naadige Dom tager Hensyn til, hvor let den, der har heftige Lidenskaber, kan føres i Fristelser, som den Rolige og Phlegmatiske lettelig undgaaer, og hvormeget det tykkere Blod kan gjøre En mismodig og knarvorren,^{k15} medens en Anden, der er saa lykkelig, at hans Blod flyder lettere, ikke behøver nogen Selvoervindelse, for at være munter og venlig, og at see Alting fra den lyseste Side. Vel veed jeg, at vort Liv skal være en Strid imod vore onde Tilbøieligheder, og at Herren vil lade den redelige Kjæmper vinde Seir; men hvor længe varer det ikke, inden Mennesket lærer at indsee sine egne Feil? og hvor godt var det ikke, om Opdrageren mere indrettede sin maade efter de forskjellige Karakterers Beskaffenhed; thi medens nogle Gemytter trænge til Kjærlighed og Mildhed, ligesom for at oplukkes for Modtagelsen af gode Følelser, behøve Andre at holdes stærkt i Tømme, saa at ikke deres Følelser skulle bruse for vildt og rive dem bort med sig. Dog, Opdragelsen er et altfor vigtigt Emne, til at behandles ^[10] i en Roman, jeg bekjender ogsaa oprigtig, at jeg ikke besidder Indsigt og Erfaring nok dertil, endskjønt jeg i min Stilling, som Huuslærer, har tænkt meget derover; kun Et tør jeg sige med Vished, at Intet kan være mere skadeligt, end naar Forældre forkjæle det ene Barn og tilsidesætte det Andet, og det beroer da paa Gemytternes Beskaffenhed, hvem der skal have størst Skade deraf, den Foretrukne eller den Tilsidesatte.

En saadan Opdragelse fik Brødrene Zernau. Drengene lignede hinanden meget af Udseende, naar jeg undtager, at Frederik var mere fiirskaaren og rødmosset end Broderen; men desto forskjelligere vare de af Gemytsbeskaffenhed. Herman var lutter Liv og Munterhed, han vilde gjerne glæde alle Mennesker, men han vilde ogsaa selv være glad og lykkelig, han taalte ingen Modgang. Han blev heller ikke prøvet deri; thi Forældrene opfyldte alle hans Ønsker, og Domestikerne^{k16} gjætte snart Herskabets Villie, og rette sig derefter. Han var jo desuden saa morsom og venlig, man maatte elske ham.

Frederik, eller som han mest blev nævnt, Fritz, var derimod stille, dorsk og saa inderlig gnaven,^{k17} som hans Amme udtrykte sig. Maaske havde den Sygelighed, som Moderen efter den første Søns Fødsel leed af, virket skadelig paa hans Konstitution? Men man saae intet Spor deraf paa hans ydre, han voxte stor og stærk op, og havde en frisk Ansigtifarve. Maaskee kunde ogsaa hans Sind blevet oplivet ved en anden Behandlingsmaade, men den han nød var ikke skikket dertil.

Naar den gamle Greve længe havde moret sig over ^[11] Hermans Spilopper og roest hans Narrestreger, sagde han undertiden ganske alvorligt til Frederik:

«Nu, hvorfor staaer Du der og suurmuler, Fritz? kan Du ikke kjønt^{k18} være venlig og munter ligesom Herman? Rør kun paa dig, Du har godt af at faae lidt Fedt af dig, saa bliver Du mindre klodset, saa! kom nu og slaae en Kolbøtte!» Men Fritz stod som naglet til Stedet, og den gjentagne Opfordring endte tidt med en Revselse for Gjenstridighed.

Naar Grevinden kom med en Tallerken Frugt, løb Herman lige imod hende, omfavnede hendes Knee, og raabte: «O, kjære Moer! maa jeg faae et Æble? maa jeg faae et Æble?» Fritz stod og skelede paa Tallerkenen.

Hvis Moderens Tiltale var nogenlunde venlig, saasom: «Vil Du bede smukt, Fritz, saa skal Du ogsaa faae»; da kunde han undertiden fremmumle et tørt: «Maa jeg faae Et?» Men var den mere haard, som: «Kan Du ikke lukke Munden op? Din Tyksak! Gudbevare mig, hvor Du er klodset! Uartige Børn, som ikke bede smukt, faae ingen Æbler», saa sagde han Ingenting, og fik Ingenting, førend enten Herman, i Tillid til sin Indflydelse, forsikkrede, at det ikke smagte ham, uden at Fritz fik med, eller Moderen gik ud, thi da var Fritz ikke seen til at putte Æbler i sin Lomme og fortære dem i Eenrum, og om endog Herman saae dette, fortalte han det dog aldrig.

Jeg omtaler blot disse Smaatræk af Brødrenes Karakter i deres Barndom, for at give Læseren en Idee om deres Forskjellighed. Tid, Omstændigheder, Omgang og egen Stræben kunne virke mange Forandringer, og det vil maaskee ^[12] interessere nogle af mine Læsere at see, hvorvidt dette blev Tilfældet eller ei.

Deres Søster, Lovise, var en smuk og elskværdig Pige, hun blev tidlig gift med en ældre Mand, den forstandige og retskafne Grev Brahe-Trolleborg, og døde, efterat have skjænket ham to Sønner. Kort derefter døde ogsaa Grevinde Zernau, og den gamle Greve, der saa vist havde troet, at hans unge Kone skulde have overlevet ham, var meget utrøstelig og blev fra den Tid endnu mere uvenlig og heftig.

Greven tog nu en Lærer til sine Sønner, og han sagde til Herr Holm: «Det er nu ikke saa farligt med Herman, han bliver ved Godset, og behøver kun at lære Saadant, som er passende for hans Stand, han er desuden opvakt og villig, det giver sig nok; men Fritz, Herr Holm, ham maa De tage dygtig i Skole, det er en doven Krabat, som De ikke maa see igjennem Fingre med. Han maa studere; thi han er for klodset til at blive Militair, og saa veed jeg ingen anden Vei. Lad mig derfor see, De kiler paa, ^{k19} jeg er en gammel Mand, og vil gjerne see ham blive til Noget, før jeg dør». Og Herr Holm gjorde, som hans Principal sagde, han kilede paa. Fritz fik dobbelt saa mange Lektier, og dobbelt saa mange Prygl, som hans ældre Broder, og

derved bevirkedes en dobbelt Ulyst. Det gik meget daarligt, Fritz maatte saa mangen Middag sidde igjen paa Skolen, istedetfor at komme tilbords; men han sad ikke længe paa Skolen; naar han vidste, de vare i fuldt Arbeide med Maden, sneg han sig ud at lege, og Huusholdersken maatte jo havt et Steenhjerte, naar hun skulde nægte den stakkels Dreng Mad. Det gik tilsidst saa vidt, at Fritz foretrak ^[13] denne Maade at holde Middag paa, for den at sidde ved Bordet og høre Formaninger.

Det vilde ikke været underligt, om Frederik efter denne Behandlingsmaade havde faaet Nag til sin foretrukne Broder, men det blev mindre Tilfældet, end man skulde troe. Herman var saa god, han befriede ham saa mangengang for Prygl ved sine Bønner, og han deelte saa trolig sine overflødigere Lommepenge med ham, at det var umuligt at hade ham, kun et Slags Misundelse følte han ofte, og et heftigt Ønske, om ogsaa at blive sin egen Herre og komme til at eie et Gods eller blive noget Stort.

Med Lærdommen gik det imidlertid smaat, indtil Drengene efter nogle Aars Forløb fik en anden og dueligere Lærer, der tog det paa en anden Maneer. Frederiks Stolthed, og han var meget stolt, var nu ogsaa opvaagnet, han vilde ikke gaae hjemme som et Skumpelskud, ^{k20} men komme til Kjøbenhavn og leve som en Gentleman, ligesom han hørte flere af hans Bekjendte gjorde. Han manglede aldeles ikke Forstand, og da han begyndte at overvinde sin Ulyst og Dovenskab, gik det temmelig rask fremad, saa at han virkelig i en Alder af atten Aar tog første Examen. ^{k21}

Men nu havde han opnaaet sit Maal: nu var han i Kjøbenhavn, nu var han sin egen Herre. I den første Ruus af denne Glædesfølelse tænkte han ikke videre. Bøgerne bleve lagte paa Hylden, og han søgte Erstatning for sit forrige nøisommelige, tvangfulde Liv ved alskens Adspredelser; især yndede han Spil, det stemmede saa godt overeens med hans Karakteers Snuhed og Rolighed. Ved denne Anledning stiftede han mange Bekjentskapers, baade blandt Adelen ^[14] og Middelstanden, men endskjønt han i disses Selskab ofte overgav sig til Udsvævelser, gjaldt han dog i de Cirkler, som han formedelst sin Faders Forbindelser havde Adgang til, for et særdeles ordentligt og sædeligt Menneske, en Dom, som hans stille tilbageholdne Væsen forskaffede ham.

«Hvad skal jeg nu gjøre ved den forbandede Læsning?» sagde en af Fritz's Kammerader, en ung Baron W. fra Jylland, da de en Aften havde et Parti Whist,

«Onkel er reent gal, han skriver, at jeg maa have Examen til Juul, og at han ikke vil understøtte mig længer».

«Saa faaer Du nok snart ombytte Kortene med Bogen», sagde en anden Student.

«Og hvad kan det hjælpe, jeg har glemt Alt, hvad jeg har læst før, og jeg kan ikke holde ud at tygge det om igjen, min Onkel er en Dosmer, ^{k22} jeg kunde blive saa fortvivlet, at jeg gjerne kunde gaae hen og frie til Frøken H.».

«Hvem er Frøken H.?»

«Kjende I ikke Frøken H.? Det er den mægtige B.s Niece og Prindsesse Carolines ^{k23} Veninde. Hun har mange Kanaler at skaffe Folk frem igjennem, men endnu er hun ikke forlovet, endskjønt hun begynder at trække paa Aarene, thi jeg skal sige Eder, der er en Aber ved hende, hun er næsten pukkelrygget».

«Fy for al Ulykke! før vilde jeg læse baade Nat og Dag», sagde Studenten, der var hemmelig forlovet med en Skjønhed.

«Jeg har seet Frøken H.», sagde nu Fjerdemanden ved Spillebordet. «Hun er slet ikke pukkelrygget, men noget skjev, ^[15] hun har et ret godt Ansigt, og det skal være et meget forstandigt Fruentimmer, der veed at stikke sig godt i alle Forhold».

«Ja, det er just det allerværste, jeg har saadan Modbydelighed for fornuftige Fruentimmer, de ville saa gjerne moralisere, og jeg har faaet Moraler nok i min Tid af Onkel, skulde jeg nu ogsaa faae dem af min Kone! Nei Tak, det faaer gaae, som det kan».

Samtalen vedvarede en Stund, og man tog atter fat paa Kortene. Fritz havde sagt Lidet eller Intet, men nogle Dage efter søgte han at stifte Bekjendtskab med en Adelsmand, der havde Adgang i B.s Huus, og som introducerede ham der, og inden to Aar var omme, var Frøken Eleonore H. Frederik Zernaus Gemalinde, og han selv Staldmester ^{k24} hos Kongen.

«Hvem skulle have tænkt det om Fritz?» udbrød den gamle Grev Zernau ved disse Efterretninger, «hvem skulde have tænkt det om den klodsede Dreng? men der seer man, hvor gavnligt det er at være stræng mod Børn. Det stille Vand har den dybe Grund, jeg vidste nok, at der laae Noget paa Bunden, men det maatte pidskes op, seer I; men Fritz er en huul Krabat, han veed, hvad han gjør».

Fritz elskede vel ikke sin Kone, men han lærte at agte hende, hun var forstandig, uden at være moraliserende, og hun havde en særdeles Gave til at være

underholdende; hans Væsen, der forhen var noget but, vandt meget i hendes Selskab, og da han havde en god Takt for at tie og tale i rette Tid, saa blev han snart anseet for en meget dannet og kundskabsrig Mand.

Herman syntes overordentlig godt om sin Svigerinde, ^[16] og glædede sig oprigtig over, at hans Broder nu var lykkelig og i en selvstændig Stilling.

Han havde i flere Aar anmodet sin Fader om Tilladelse til at reise udenlands, men uagtet den Gamle ellers aldrig nægtede ham Noget, kunde han dog ikke finde sig i at undvære denne sin Yndling. Herman var vel græsselig utaalmodig herover, men Kjærligheden overvandt Utaalmodigheden; hans Fader var bleven saa svagelig, at han virkelig ikke nænnede ^{k25} at reise fra ham, og han havde ganske opgivet dette Ønske, da Eleonore Zernau ved sit første Besøg paa Hermansdorf atter opvakte hans Lyst ved sine interessante Beskrivelser over de Reiser, hun havde foretaget. Hun forestillede ogsaa den Gamle, at Herman nu netop kunde faae et saare gavnligt og behageligt Selskab i den unge Grev Samsø. Han var nogle Aar ældre end Herman, havde mange Kundskaber og en fast Karakter, saa at Herman vilde profitere meget af hans Selskab, og han var just i den Alder, da man har mest Fordeel af Reiser. Den Gamle kunde ikke modstaae disse Bevæggrunde, han opmuntrede nu selv sin Søn, og trøstede ham med, at hans Broder og dennes sjeldne ^{k26} Hustru vilde ofte besøge ham. Reisen skulde heller ikke vare længe.

Efter en øm Afsked reiste Herman til Binnerupgaard i Sjælland, hvor Grev Samsøes Forældre boede, og hvor han skulde træffe sammen med sin Reisekammerad.

Hvor ubetydelig er ikke ofte den Omstændighed, der bestemmer vor hele fremtidige Skjæbne! Havde Herman fulgt med sin Broder lige til Kjøbenhavn for der at oppebie ^{k27} Samsøe, som var hans første Plan, saa havde han rimeligviis ^[17] tiltraadt sin Reise, thi da havde han ikke faaet Nathalie Samsøe at see, men han saa hende – og hvem kunde see dette elskverdige syttenaarige Væsen, uden at blive fængslet? Sikkert ikke den fyrige Herman Zernau.

Nathalie, ^{u7} den gamle Grev Samsøes eneste Datter, var en fuldkommen Blondine, med et barnligt naivt Udseende og Væsen, hun var af den Slags Skjønheder, som man pleier at kalde et lille Englehoved, og hun havde et Par Smilehuller, der lokkede ethvert ubevogtet Hjerter til sig. Hun havde mange Tilbedere, men hun valgte den smukke Herman Zernau, og satte ham derved i Henrykkelse. Reisen var nu ikke mere at tænke paa, Broderen maatte drage alene. Hvad skulde den reise udenlands efter, der havde fundet en saadan Skat i sit eget Fædreland? Det var meget behageligere at holde Bryllup og føre sin unge Brud hjem til Hermansdorf jo

før jo hellere. Saaledes meente idetmindste Herman, men Brudens Moder fandt hende for ung endnu, og vilde ikke vide af slig Hurtighed.

Herman tog da først til Kjøbenhavn paa et Par Dage for at fremstille sin Forlovede for sin Broder og hans Gemalinde, og begge Svigerinder stiftede snart et Venskab, som uafbrudt vedvarede deres korte Liv igjennem.

Den gamle Grev Zernau kunde vist ikke bleven meer forundret, om hans Majestæt i egen høie Person var traadt ind af hans Dør, og neppe saa glad, som da hans kjære Søn saa uventet stod for ham, og fortalte, at der nu ikke blev noget af Reisen; han vilde aldrig forlade ham mere. Overstaldmesteren ledsagede Nathalieⁿ⁸ til Hermansdorf og Greven var aldeles fortryllet over denne nye Svigerdatters ^[18] Skjønhed og Ynde. At hun var hans egen Hermans Eiendom, forringede heller ikke hendes Værd.

Det var som den uventede Glæde foryngede den gamle Mand, men det var kun den sidste Opluen af hans Livsgeist, den sluktes snart, og han oplevede ikke sin Søns Formæling, ^{k28} der fandt Sted det følgende Foraar.

Det var i denne fortryllende Aarstid, at Nathalie drog ind paa Hermansdorf, og det var, som om en velgjørende Alf fulgte hendes Fjed; ^{k29} Træer og Blomster spirede frem, hvor hun gik; hun saaede og plantede, og vidste at give Alt et venligt og smagfuldt Udseende. Havens nye Anlæg er ogsaa af hende. Men det var ikke alene for Naturens Forskjønnelse Nathalie sørgede, hendes Omhu strakte sig ogsaa til Menneskene; de Syge og Sorrowfulde saae i hende en Trøstens Engel, og saa længe som Traditionen kan naae, ville Hermansdorfs Bønder erindre Grevinde Nathalie. Grev Herman var rig og Nathalie havde Formue i Vente, derfor kunde hun følge sit gode Hjertes Lyst. Vi andre fattige Stakler maa lade Sligt være, om vi end kunde have Lyst til at hjælpe og Smag til at forskjønne. Nathalie havde ogsaa den Egenskab at gjøre Alt saa hyggeligt og koseligt i sit Huus; hun var saa opfindsom og underholdende, at det var umuligt at kjede sig, hvor Nathalie var Værtinde.

«Men Du har ogsaa en god Medhjælperke i den brave Jomfru Nørager», sagde Eleonore engang ved et Besøg.

«Ja, det veed Gud, jeg har, og jeg veed ikke, hvordan det skulde gaae mig, der er saa ung, hvis hun ikke var ^[19] fulgt med hjemmefra. Den Stakkel bærer alle Huusholdningens Byrder, medens jeg har dens Behageligheder. Jeg holder ogsaa saa meget af hende, det har jeg gjort fra jeg var lille bitte, og Du kan troe, at hun

har god Forstand og mange originale Ideer, endskjønt hendes tidligere Dannelse nok har været meget simpel».

«Ja», svarede den ældre Svigerinde, «det er just hos de mindre dannede Mennesker, der ere i Besiddelse af det saakaldte Mutterwitz,^{k30} at vi ofte finde de mest originale Anskuelser. Vi, der fra vor tidligste Barndom ere blevne dannede og underviste af Andre, antage jo saa let deres Ideer, og have tilsidst intet Egent meer».

«Er det ikke gyselig tvungent og generet at leve ved Hoffet, Eleonore?»

«Jeg har aldrig fundet det; men tvertimod har jeg nydt mange glade Timer i Karolines^{k31} og hendes fromme Moders Selskab».

«Er ikke Dronningen stiv og stolt?»

«Det er den almindelige Dom, og det har ogsaa været min i min tidligste Ungdom; men jeg har lært at kjende hende bedre, og har ordentlig havt Interesse af at studere hendes Karakter, og jeg tager neppe Feil, naar jeg troer, at hun har antaget det stolte Væsen for at skjule sin Smerte over Kongens Utroskab. Hun har vist engang drømt en skjøn Drøm om en reen og inderlig Kjærlighed, der saa sjelden falder i Fyrstinders Lod, idetmindste veed jeg med Vished, at hendes Opførsel dengang var ganske forskjellig fra, hvad den nu er, og det er rørende at høre hende tale om [20] det ømme Forhold, der i de første Aar af deres Ægteskab herskede imellem dette Par».

«Er det heller ikke sandt, at hun har saadan Lyst til Pragt?»

«Det vil jeg ikke nægte. Kongens Simpelhed,^{k32} der ofte grændsede til det Upassende og Malpropre,^{k33} mishager hende, og vi falde let til den anden Yderlighed af det, som vi misbillige».^{k34}

«Deri har Du vist Ret», svarede Nathalie eftertænksom.

Denne lille Samtale blev ført i et Jasmin-Lysthuus, hvor Nathalie havde ladet Thebordet dække, hvor begge Damer sadde med deres Broderi i Haanden og ventede paa deres Mænds Hjemkomst fra en Ridetour.

Overstaldmesterinden tilbragte gjerne de smukkeste Sommermaaneder paa Hermansdorf. Hendes svage Bryst havde saa godt af Landluften, og hun var saa usigelig gjerne i sit lille Paradis, som hun kaldte det. Hendes Mand havde hverken

Tid eller Lyst til at være saa længe borte fra Hovedstaden, dog fulgte han hende altid derhen og hentede hende altid tilbage.

Begge Familier vare børnløse, hvilket især smertede Eleonore, der ansaae sin svage Legemsbygning, som Aarsagen. Hun elskede sin Mand med Lidenskab og ønskede Intet mere end at gjøre ham lykkelig; derfor nedslod dette Savn hende dybt, og hun indbildte sig ofte, at Baronens stille Væsen var en Følge af denne Tomhed i det ægteskabelige Liv. Han yttrede ellers Intet herom, han var ikke af dem, der udlode sig meget over sine Følelser. Herman ønskede vel med sin sædvanlige Heftighed at faae en Arving, for at hans Lykke kunde blive fuldkommen; men denne hans Lykke [21] var allerede saa stor, at han ofte glemte Muligheden af en større. Imidlertid erfarede han med usigelig Glæde, at ogsaa dette Ønske skulde gaae i Opfyldelse, og han var som ude af sig selv af Henrykkelse, da en Datter blev født til Verden; han tænkte i det Øieblik aldeles ikke paa, at en Søn havde været mere ønskværdig, det var nok, at det var Nathalies Barn, og at hun havde overstaaet Faren.

Brødrene havde ofte i Spøg sagt, at de skulde være Fadder hos hinanden, og da det nu var Foraar, skrev Herman strax til sin Broder, at han og hans Kone maatte komme senest om otte Dage og være Faddere til hans lille Datter.

De kom ogsaa; men ikke som de havde tænkt til et glædeligt Barselgilde. Den unge blomstrende Moder blev ført til Graven samme Dag, som Datteren blev døbt, og erholdt hendes Navn. En Uforsigtighed havde berøvet den unge raske^{k35} Kone Livet.

Saa opløftende som Synet af den taalmodig Lidende og Gud hengivne er, saa oprørende er det at see en Fortvivlet, der ingen Trøst vil modtage. Der er mange Ting, som kan forskaffe Glæde, om end en uvarig, men der er kun een Ting, der kan bringe Trøst i den Bedrøvedes Hjerte, det er Religionen og af den besad Grev Herman altfor lidt. Alle hans Dyder vare blot Natur, og derfor holdt de ikke Stand i Prøvens Stund. Han ansaae sit Barn som Aarsag til den Elskedes Død, og fattede Afsky for hende. Han vilde ikke tale med Nogen, han vilde Intet foretage; kort, han var som et vanartigt Barn, der blot sætter sin Trods imod alle Trøstegrunde. Og dog biede den ædle [22] Eleonore hos ham, til den heftigste Smerte var udraset, og det var bleven muligt at fremføre et fornuftigt Ord, da sagde hun med Venlighed: «Min kjære Svoger, vil De betro Deres Datters Omsorg og Opdragelse til mig? Idetmindste i de første Aar af hendes Barndom. De vil derved lindre vort Savn.

Barnet vil have bedre af at være under kvindeligt Opsyn, end under Deres, og vi faae herved et Baand, som jeg haaber ret ofte skal trække Dem til os».

Greven overlod hende gjerne Barnet, han var endog glad ved at blive det kvit; thi enhver Ting, der udkrævede Eftertanke, var ham en Byrde, han vilde blot dvæle ved sin Sorg. Endelig paadrog denne Sindslidelse ham en farlig Sygdom.

Svigerinden oppebiede ogsaa denne Krisis; men da han var uden Fare, overlod hun Greven til Lægen og den omhyggelige Jomfru Nøragers Pleie, og drog med Barnet og dets Amme til Kjøbenhavn. Grevinden havde i sin Dødsstund bedet Susanne, om ikke at forlade hendes Mand og Barn, til Greven havde hun ogsaa sagt: «Stoel paa Susanne og vær god mod hende!» Derfor var Susanne den Eneste, som han lod at see om sig, og hun havde sjeldne Gaver til at omgaaes hans heftige Sind.

Sygdommen slappede ellers Grevens Heftighed, og det var nu en mørk Melankoli, der beherskede ham, da han atter kunde gaae ude. Da tog Jomfru Nørager sig den Frihed at skrive til Fru Zernau, og at anraabe hende om at udfinde nogen Adspredelse for sin Svoger. «I denne Eensomhed», skrev hun, «hvor enhver Ting minder om hans Tab, gaaer han reent tilgrunde, men dersom jeg tør sige [23] min ringe Mening, da troer jeg, en Reise vilde være tjenlig».

Baron Fritz og hans Gemalinde holdt med hende heri, og da just en af Baronessens Familie paa den Tid taledes om at tilbringe en Vinter i Italien, saa opmuntrede hun denne til at udføre sit Forsæt. De fik ham med til Hermansdorf, og efter mange Tilskyndelser af Familien og af Lægen, reiste endelig Grev Herman i Slutningen af August over Tydskland og Frankrige til Italien i Følge med Baron H.

Yorick^{k36} inddeler de Reisende i 7 à 8 Klasser, jeg erindrer det ikke saa nøie; men jeg troer vist, at, endskjønt de Reisendes Antal sikkert er betydelig tiltaget, siden hans Tid, kunne de dog inddeles i fire, nemlig: De, der reise til Nytte, og De, der reise til Unytte, det vil sige for at dræbe Tiden, og kaste Penge bort; De, der jage efter Glæden, og De, der søge at undskye Sorgen. Af Alle opnaae de Sidste mindst deres Hensigt; thi Sorgen er en paatrængende Gjæst, der gjerne følger ubuden med. Den fulgte ogsaa Grev Herman, og endskjønt lidenskabelige Gemytter, som hans, ikke pleie at nære vedvarende Følelser, saa var han dog heri en Undtagelse. Det var hans første Modgang, og den var saa stor og saa pludselig, desuden havde Nathalie været for elskværdig til at hendes Tab kunde forvindes eller erstattes. Der blev altid en dyb Veemodighed tilbage i Hermans Hjerte, endskjønt Forandring af Sted og Omgivelser, godt og behageligt Selskab, og endelig de mildere Himmelstrøgs forfriskende Luft virkede velgjørende paa ham.

Efter Baron H.s Reiseplan skulle de tilbringe nogle [24] Maaneder i Paris, og han haabede, at de mange Slags Adspredelser, som her kunde nydes, skulde opmuntre hans Reisefelle, men han bedrog sig heri. Den overvætted Støi og Lystighed dannede en altfor skjærende Kontrast til Hermans traurige Sindsstemning, han følte sig beklemt og forladt i denne Menneskevrimmel og længtes derfra. Men hvad Menneskenes og Kunstens Underværker ikke kunde udrette, det udrettede Guds store Underverk i Italiens fortryllende Naturskjønhed, han maatte glemme sig selv over Beskuelsen af al denne Herlighed, og hans Sorg tabte sin mørke Karakter. Han begyndte nu at studere Sprog, som han kun ufuldstændig havde lært i sin Barndom, han tog Information i at male, og da han først begyndte at arbeide, var han reddet; hans gode Fatteevne gav ham snart mere og mere Lyst.

Baron H. maatte tilbage til Kjøbenhavn den følgende Sommer, men Herman gyste ved at tænke paa at see sit øde Hjem. Hans Gods blev godt bestyret af en tro Forvalter, med hvem Grev Brahe havde Opsyn. Susanne bestyrede den indre Huusholdning med mageløs Paalidelighed, og Greven kunde altsaa følge sin Lyst – at forblive i Italien.

Han opholdt sig der nogle Aar, gjorde der Bekjendtskab med et Par Englendere, og fik Lyst til at see det Land, der er Skuepladsen for de interessanteste Romanscener. Han reiste meget omkring i England og da hans Livlighed og Virksomhed nu var vendt tilbage, saa fik han atter Lyst til at studere Fabrik-Vesen og Maskinerier, der altid havde haft noget tiltrækkende for ham, og dette Foretagende vakte [25] igjen Lysten til at reise hjem for at prøve Adskilligt af det, han havde lært. Og naar Tanken først begynder at nærme sig et Sted, saa stige alt flere og flere Skikkelser frem af Forglemmelsens Skygge. Han begyndte at længes efter sin Broder, sin Svigerinde, og – hvad han aldrig havde troet, – efter at see sit Barn. Maaske lignede hun sin Moder? – og hvor deilig var hun ikke da! Nathalie var otte Aar, da hendes Fader vendte tilbage.

Allerede to Aar i Forveien havde Overstaldmesteren skrevet til sin Broder og meldt ham sin Kones Død, men bad ham dog være rolig for Datteren, thi omendskjønt han nu ikke længer kunde have hende hos sig, da han levede et Slags Ungkarlsliv, saa var der dog sørget for hende, hun var sat i et Institut, hvor mange adelige Børn nøde en god Opdragelse og havde ved sine Legesøstre faaet Adgang til et Par gode Familier.

Dette Brev kom aldrig i Grev Hermans Hænder. Det var derfor et nyt Slag, der traf ham ved hans Hjemkomst, at erfare sin kjære Svigerindes Død.

Sikkert har hans Ansigt været meget mørkt, da han første Gang modtog sin Datter. Barnet stod sky og forlegen, og saae snart paa sin Fader, snart paa sin Onkel, hvem hun holdt meget af, men ikke et Ord kunde hun faae over sine Læber.

Hun lignede ikke sin Moder – hun lignede ham selv. Det gjorde ogsaa Greven kold, og det var ikke uden Forlegenhed paa begge Sider, at han endelig omfavnede hende.

«Du har dog et Barn», sagde hans Broder, «men jeg» –.

[26] «Du har Ret, Broder, du har ogsaa tabt meget, og har mindre tilbage; men Du er taalmodigere».

«Det nytter kun lidet at være Andet; desuden forsikkrer jeg dig, Broder, at denne lille Engel glæder mig mere, end hun glæder dig, jeg har nu saadan vænt mig til hende, og det vilde gjøre mig ondt, om vi skulle skilles. Hvad har du ellers bestemt med hende? efter min Mening synes jeg hun bør blive her i Byen til hun er uddannet, det bliver da mere behageligt og mindre besværligt for dig at have hende hjemme».

««Gud velsigne dig Broder, ja hun bør blive her, hvad skulde hun gjøre i mit øde Hjem, Gud veed, hvor længe jeg selv kan blive der».

«Du bør see dig om efter en Gjenstand, der atter kan forsøde dit Liv og dit Hjem, Broder».

«Er dette dig muligt at tænke, saa har du aldrig elsket som jeg», sagde Greven temmelig heftig.

«Det kan Ingen af os bedømme», svarede Baronnen mørk, «Enhver kjender sig bedst selv».

Dersom Nogen af mine Læsere har forsøgt, efter flere Aars Fraværelse at see et Sted igjen, hvor han i Samfund med sin mest Elskede har nydt Ungdommens skjønneste Glæder, og han nu seer Stedet selv saa uforandret, at han kunde fristes til at troe, at alle Forhold ogsaa vare uforandrede, og at han hvert Øieblik kunde vente, at en af de Kjære skulle ile ham imøde; men Alt er bleven saa tomt og øde, og Virkelighedens kolde Haand i et Nu dræber alle de blide Fantasibilleder, da vil han maaske kunne bedømme Grev Hermans Følelser ved at see sit skjønne men øde [27] Hjem, kun den tro Jomfru Nørager kom ham imøde med uskrømtet ^{k37} Glæde. Men det var dog hans Hjem, – de fremmede Egne maae have saa meget

skjønt, beundringsværdigt ved sig, som de vil; Fædrelandet og Hjemmet beholde dog altid noget Tiltrækkende.

Hans Sorg havde nu antaget en mere sværmerisk Karakter, og han takkede Jomfru Nørager, fordi hun ikke havde opfyldt den Befaling, som han i sin første Fortvivlelse havde givet hende, at forandre alle Nathalies Anlæg og udrydde ethvert Minde om hende.

«Jeg vidste det nok», sagde Susanne, «det vilde angret Dem at have udslettet en Engels Spor af Jorden».

«Sandt, gode Susanne», Greven kaldte altid Jomfru Nørager ved sit Døbenavn, naar han var ret venlig.

«Jeg har ogsaa en anden Ting at takke Dem for».

Jomfruen saae smilende og nysgjerrig paa ham.

«De havde lagt min Kones Miniatur-Portræt iblandt mit Tøi, De veed, at jeg dengang ikke vilde see det, men da jeg saa uventet traf det igjen, just en Dag, som jeg følte mig saa usigelig forladt og traurig, da var det første Gang, at mit Hjerte blev rigtig lettet ved en Taarestrøm.»

«Det var saaledes jeg haabede», sagde Huusholdersken, og nikkede veltilfreds med Hovedet.

«Susanne! De har kjendt Sorgen?» sagde Greven med et gennemtrængende Blik, «De kunde ellers ikke saa rigtig bedømme den».

Jomfruen slog sine Øine ned, og hendes Kinder rødmede en Smule, da hun svarede med bevæget Stemme: ^[28] «Det har vel de Fleste, der har levet en Stund i denne Verden, Herr Greve, den vise Gud finder det vel saaledes tjenligst, det er nu min Tro».

«Og De er lykkelig, som kan have den. Men nu skal De see, hvad det lille Miniatur-Portræt har forskaffet mig! Kom Matthias! hent ned, hvad jeg viste dig før».

Tjeneren bragte det Forlangte, og Greven oprullede et Maleri, der forestillede hans Gemalinde i Legemsstørrelse. Hun var malet siddende paa en Stol i en simpel mørk Silkekjole. En liden hvid Puddel stod ved hendes Side og satte begge sine Forlabber paa hendes Knæ, ligesom for at springe op paa hendes Skjød. Grevinden saae paa Hunden med et godmodigt, men lidt skjelmsk Smil, og truede den med Fingeren. I

den anden Haand holdt hun en Kop Thevand med en Tvebak^{k38} paa Skaalen, lidt ud fra sig, ligesom for at redde den for Hunden. Det var just i denne Stilling, at Grev Herman først var bleven opmærksom paa hendes barnlige Ynde; det var ogsaa omtrent første Gang han saae hende.

Maleriet var som levende, man syntes, at Hunden logrede med Halen, og at den var ifærd med at springe op, og Nathalies Ansigt udtrykte saa ganske hendes venlige og muntre Karakter.

Jomfru Nørager slog sine Hænder sammen. «Nu, Du min Gud! er hun ikke der som lyslevende?» Et Par store Taarer rullede ned af hendes Kinder. «Og – jo, for Gud, er der Fidel, min egen Hund, som hun forkjælede saa reent. Nei, nu har jeg aldrig seet Magen».

[29] «Erindrer De ikke, Susanne, den første Aften jeg var paa Binnerupgaard? De skjænkede Theevand, og Nathalie kunde slet ikke blive Hunden kvit».

«O! som det var i Gaar, og det er den rødbrune Silkekjole, som klædte hende saa nysseligt til det lyse Haar».

Greven sukkede dybt.

«Men tør jeg spørge? hvad er det for en Maler, der har kjendt alt dette saa vel?»

«Han har aldrig seet hende. Det var en af Italiens meest berømte Malere, som paatog sig dette Arbeide, det er malet efter det lille Miniatur-Portræt, der ogsaa ligner fortræffeligt. Han havde dette længe for sig, og gjorde sig fortrolig dermed, desuden maatte jeg daglig fortælle ham enkelte Træk af hendes Karakter, hendes godmodige Spøg og saadant».

«Og Herr Greven har skildret med Liv og Varme, det kan man see paa Virkningen. Jeg forstaaer mig nu aldeles ikke paa Maleri; men jeg kan fatte, at det maa være den rette Maade at kjende noget til det Indre, saavelsom til det Ydre; og Hunden?»

«Ja, saadanne Physiognomier^{k39} ere nu ikke saa forskjellige», svarede Greven smilende, «og Karakterene ikke heller, jeg sagde blot, at det var en hvid lille Puddelhund med en bruun Plet paa Ryggen og en paa Halen».

«Gud har nedlagt store Evner i Menneskets Sjæl», sagde Jomfru Nørager endnu engang, og tabte sig i dyb Beundring.

Da dette Maleri var sat i Ramme, blev det ikke hængt iblandt de øvrige Familiestykker i den store Sal, men i Dagligstuen [30] over Grevindens eget ubrugte og ustemte Pianoforte.

Det opmuntrede Greven at gjøre mange Indretninger og Forbedringer paa sit Gods, efter hvad han havde tænkt i Udlandet; men den største Opmuntring nød han paa Trolleborg hos sin brave Svoger, Erik Brahe. Dennes ældste Søn, Kristian, var nu voxen, den Anden, Adolf, var 16 Aar, det var en rask, livlig Dreng, han havde været Nathalies Kjæledægge som Barn. Det var allerede Anbefaling nok, hans aabne, ligefremme Væsen og naive Munterhed gjorde Resten, han blev Grevens udkaarne yndling. Han fik ogsaa snart en inderlig Hengivenhed for sin Onkel og opholdt sig meget paa Hermansdorf, der var jo ogsaa saa smukt! saa meget morsomt at see! og Jomfru Nørager trakterede ham med alt det Lækkre, hun kunde finde paa, Adolf var ogsaa hendes Yndling.

Grev Brahe havde været meget heldig i Valget af Lærer til sine Sønner. Thomas Kjelstrup, en theologisk Kandidat, var en Mand henimod de Tredive med et temmelig ufordeeltigt Ydre, men et desto skjønnere Indre; han besad mange grundige Kundskaber, og han havde Gaver til at bibringe Andre dem.

Grev Zernau lærte snart at agte denne Mand, og han underholdt sig gjerne med ham, hvilket virkede velgjørende paa hans Tankegang. Kjelstrup havde sande christelige Grundsætninger, og endskjønt Grev Herman ofte disputerede mod hans Meninger, antog han dem dog lidt efter lidt, sig selv næsten uafvidende; thi Kjelstrup havde sjeldne Gaver til at gjøre sin Mening indlysende, og han taledede med Liv og Varme. [31] Han var ogsaa en af de Faa, der paa den Tid interesserede sig levende for, at Danmark skulde faae en konstitutionel Statsforfatning. Heri havde han den gamle Grev Erik reent imod sig, Grev Herman var temmelig neutral, men den unge Adolf greb dette Frihedssystem med hele sin Sjæls Fyrighed. Det blev en af hans Yndlingsideer, og han læste med den største Interesse alt, hvad der angik dette Emne. Han havde fra den tidligste Barndom havt en saadan Sands for Frihed og Lighed, maaske af Natur, maaske bibragt af Læreren, at Bønderne paa begge Godser forgudede ham, ja, han var af de faa lykkelige Mennesker, som Alle elske, og jeg har til den Dag i Dag ikke stødt paa noget Menneske, der har kjendt Adolf Brahe, og ikke tillige har sagt: «hvor han er god og elskværdig». Hans ældre Broder antog tidlig Bestyrelsen af Godset, han dyrkede Jorden, og han holdt sig til Jorden. Grev Zernau havde gjerne ønsket at kunne have Adolf om sig bestandig; thi hans Munterhed var saa vederkvægende for hans Humør; man kan derfor tænke sig, at det var et Savn for ham, da baade Adolf og hans Lærer tog til Kjøbenhavn, hvor den

Første fik sin Examen. Efter Grev Brahes Ønske forblev Kjelstrup i Kjøbenhavn hos Adolf til han havde endt sin anden Examen,^{k40} da var det Bestemmelsen, at de skulde gjøre en Udenlandsreise sammen; thi den Gamle vilde, at Sønnen skulde see sig om i Verden og uddanne sin Aand noget mere, inden han begyndte paa et alvorligt Studium. De vare saaledes fraværende i mere end et Aar, og deres indbyrdes Forhold var bleven endnu inderligere og fortroligere. Adolf kom nu hjem, for at forberede sig til Reisen, og Kjelstrup søgte ^[32] at tilberede et sorgfrit Udkomme for sin fattige Moder af sine sammensparede Penge, da just Præsten til Hermansdorf døde.

Adolf kom ridende i fuldt Gallop til Hermansdorf, da han havde hørt dette Dødsfald.

«O, kjære Onkel! Du maa endelig give vor gode Kjelstrup dette Præstekald, Ingen kan bedre fortjene det».

«Jeg kunde vel virke Noget dertil min Dreng, og sandelig, jeg ønsker Ingen hellere, men det beroer jo dog paa Hans Majestæt».

«Fa'er siger, at det kommer mest an paa dig Onkel, og Du kan aldrig troe, hvilken Velgjerning Du gjør, tænk, han har en gammel svagelig Moder, der har syet baade Nat og Dag for at hjælpe ham frem til Studeringer, og tænk, han har maattet informere i Sprog, medens han selv læste til Examen, saa at han kun havde Aftningerne til sin egen Læsning, ellers havde han med sit gode Hoved nok faaet den tidligere».

«Du er meget veltalende, Adolf, og det er smukt af dig, Du har Aarsag til at elske din Lærer, men Du betænker ikke een Ting: hvis Kjelstrup bliver Præst, saa kan han ikke reise med Dig, og det vil maaske falde vanskeligt, at faae en Anden, som din omhyggelige Fader vilde betro Dig til».

«Det har jeg allerede betænkt, jeg bliver hjemme, eller reiser ind til Universitetet igjen, til der træffes en Leilighed».

«Gud velsigne Dig, min brave Dreng, jeg skal gjøre hvad jeg kan».

Adolf faldt sin Onkel om Halsen af Glæde.

^[33] «Det var dog Synd med Reisen, Adolf!»

«Det faaer i Guds Navn være».

«Og Du havde dog glædet Dig saa inderlig dertil?»

«Ja, men nu glæder jeg mig endnu mere, hvis Kjelstrup kan blive Præst her».

«Og hvis nu dette kan skee, troer Du da, at din Fader vilde antage mig til din Ledsager for et Par Aar?»

«Onkel!» raabte Adolf, «er det virkelig dit Alvor? Nu saa Gud velsigne Dig, nu bliver Alting herligt, thi, sandt at sige, har jeg stor Lyst til at reise».

At dette Forslag ingen Modstand fandt hos den gamle Grev Erik, kan man let tænke, han elskede og agtede sin afdøde Kones Broder, han kjendte hans Godhed for Adolf, og desuden kunde Greven ved sine mange Bekjendtskaber udenlands være Adolf nyttigere end den vel lærdere, men noget ubehjælpelige Kjelstrup.

Denne modtog Kaldet efter nogen Tids Forløb med stor Glæde og Taknemmelighed, hans Moder flyttede til ham, og de havde nu deres gode Udkomme. Præsten forblev Ungkarl, eller om man vil, Pebersvend, thi hans første Inklinat^{k41}ion havde ikke havt Taalmodighed til at vente paa ham, medens han ventede paa Befordring, den Anden var for høit over hans Stand, til at han turde tænke paa en Forbindelse, og en Tredie havde han aldrig havt. Men endskjønt Kjelstrup nu havde et godt Kald og en saa liden Familie at sørge for, blev han dog ingenlunde velhavende. Hans Moder, der havde været saa god en Økonom da hun levede af sin Søm, hentede sin Mad, og ikke engang havde en Tjenestepige, duede slet ikke til at bestyre den store Landhuusholdning, hun vidste ikke, om en Ko pleiede at mælke to eller tyve Potter Melk om Dagen, og forstod aldeles ikke, hvad en Pige burde og kunde udrette; naturligviis udrettede de saare lidet, og det blev snart anseet for en Lykke at faae Tjeneste i Præstegaarden. Præsten læste mange gode Bøger om Agerdyrkingen, men medens han læste, sov hans Karle, og medens han studerede Kartofflernes Oprindelse og forskjellige Arter, groede Ugræsset over dem paa hans Ager, og de gave saaledes kun faae Fold.

Da Madam Kjelstrup lærte at kjende Jomfru Nørager, gik det noget bedre med den indvortes Huusholdning, endskjønt Susanne var for delikat til at give Raad uopfordret, og Madam Kjelstrup var for uvidende endog til at spørge; desuden er det vel seent at lære Huusholdning i sit 60 de Aar.

Det var ellers en Gevinst for Jomfru Nørager at faae et konditioneret Fruentimmer saa nær, da hun manglede Omgang. I Førstningen antog hun Madam Kjelstrup for en reen Sladderkjelling; thi Munden løb bestandig paa hende, men ved nøiere

Bekjendtskab mærkede hun, at hendes Prat var saa inderlig godt meent, og at hun mest var nysgjerrig for ogsaa at kunne være deeltagende.

Da Kjelstrup tiltraadte sit Præsteembede, tiltraadte Grev Herman og hans Søstersøn deres Udenlandsreise. Med hvilken Glæde drog ikke Adolf ind¹⁹ i Verden i den kjære Onkels Selskab, og hvor ganske anderledes forekom ikke ogsaa Alt Zernau, nu da hans Sorg havde tabt sin Bitterhed, og han atter havde Noget, han kunde elske. Adolfs Munterhed virkede saa gavnligt paa Grevens Humør, paa ethvert Natteherberge havde han gjerne smaae ^[35] komiske Scener at fortælle, og han fortalte dem saa godt. Greven nød nu Alting ligesom dobbelt, fordi Adolf nød det med saa megen Glæde, og han var mere opmærksom paa enhver Ting for atter at kunne forklare den for sin unge Ven.

Jeg troer ogsaa, at det først er i den modnere Alder, man faaer ret Opmærksomhed for Naturen, jeg vil ikke sige Følelse for den, thi den kan man ogsaa have i Ungdommen; men den Unge svæver for høit i sine Luftslotte til at lægge Mærke til hvert enkelt Træ, hver Blomst og hvert Blad, han seer kun og føler, at det Hele er skjønt og fryder sig derover. Det er ligesom, at Indbildningskraft og Fantasi tilhøre Ungdommen, Granskning den modnere Alder. Og naar Adolf tabte sig i Beskuelsen af et Landskab, udmalede sig det idylliske Liv, som man kunde leve der, og naturligviis selv var Helten i Idyllen, saa anmærkede ofte Greven: «Her ved denne Breddegrad begynde de første Pommerantstræer,^{k42} eller, disse Blomster see vi ikke i de nordlige Egne». Dog var han ingenlunde kold for Naturens Skjønhed, han deelte sin Yndlings Begeistring, men han følte, at han skulde være en Slags Lærer, og han havde i den Tid, han havde været hjemme, læst saameget, som havde bragt ham til at angre paa den Ligegyldighed, hvormed han forrige Gang drog igjennem Landene. Han vilde ogsaa gjerne føre Adolf til England, han havde der gjort saa mange behagelige Bekjendtskaber. Grev Brahe indvilligede heri, og vore Reisende bleve saaledes længere borte, end de havde bestemt. Adolf blev Greven meer og meer uundværlig, og han tænkte med Bedrøvelse paa den ^[36] Tid, de skulde skilles. Jeg har jo ingen Søn, sagde han til sig selv, gid jeg heller ikke havde nogen Datter, saa kunde han blive hos mig og beholde Godset efter mig; men nu – da faldt den Tanke ham førstegang ind: dersom Nathalie kunde fængsle ham til Hermansdorf?

–

Hun var nu 16 Aar, og efter Overstaldmesterens Dom var hun meget smuk. Som alle heftige Mennesker greb han^{k43} enhver ny Idee med Begjærighed, og den blev snart til et ivrigt Ønske. Han blev snart utaalmodig efter at erfare, hvorvidt det kunde lykkes, og drev paa en hurtig Hjemreise, som han let fik et Paaskud til. Han

havde lovet Adolf, at de skulde reise til Norge fra England og derfra hjem; men denne Norgesreise opsatte Greven til en anden Gang.

Saaledes kom de tilbage til deres Hjem i Foraaret 1838. Grev Brahe var særdeles fornøiet med sin Søns Sjels- og Legems-Udvikling og inderlig glad ved at have ham igjen; men han maatte dog dele ham med Onkelen, der indrettede et nysseligt Værelse til ham paa Hermansdorf, hvor han ogsaa havde et lille Bibliothek af de Bøger, der hørte til hans videre Uddannelse.

Greven havde, paa sin Gjennemreise, talt med sin Broder og Datter, og det var disse to Mennesker tilligemed en Frøken Kaas, Nathalies bedste Veninde, hvilken Greven ventede den Aften, vi først omtalte ham.

Alle de Følger, som denne Ankomst kunde have, stode levende for hans Sjel i Forventningens lange Timer, og gjorde hans Sind uroligt.

Endelig bebudede en Støvsky en Vogns raske Fart, og med Kikkerten kjendte Greven sine to vælige Brune^{k44} og sin [37] grønne lakerede Wienervogn,^{k45} som havde været sendt de Kommende imøde i Nyborg. Selv vilde han helst modtage sin Datter i sit eget Hjem.

Det var just paa den Tid, at Malkepigerne bare Melken ind til Meieriet. En af Gaardskarlene hjalp dem med dette Arbeide. De nølede saa længe de kunde med at gaae ind, for at være tilstede ved Vognens Ankomst, og vare saa heldige, at den foer over Gaarden, medens de stode ved Døren. Jomfru Nørager var nu beskjæftiget andensteds, saa de vovede at staae og begloe Modtagelsen.

Baronen sad paa Bagsædet med Frøken Kaas, Nathalie paa Forsædet, saa at de saae hende længst og bedst.

«Guds Død! hvilket deiligt Billed!» sagde Mikkell, og kløde sig i Hovedet, «hun seer ud som Melk og Blod».

«Og saadanne deilige Roser, som hun havde paa sin Hat», sagde Anne, «og saadant langt Slør, hun kunde gjerne staae Brud».

Den anden Malkepige, Kirsten, en knibsk^{k46} Tøs med et ret smukt Ansigt, satte en selvklog Mine op, og sagde: «Javist var hun smuk, men jeg spaer een Ting, og læg Mærke til, om jeg ikke faaer Ret, hun bliver ikke gammel her paa Gaarden».

Anne slog Hænderne sammen. «Ih, du gode Gud, troer Du, at hun skal døe saa tidlig, ligesom sin Moder».

«Det har ikke jeg sagt, jeg siger blot, hun bliver ikke gammel paa Gaarden, for jeg skal sige Jer, det er saa vist et Mærke, Flaggermusen slog Ring over hendes Hoved da hun sad i Vognen, og saa fløi den lige ad Søen til, og [38] ikke ind ad Vinduerne som stode aabne, og slaarer det feil, saa kan I kalde mig et Tossehoved».

«Du har godt ved at spaae, Kirsten», sagde Mikkell leende, «saadan en deilig Herregaard og saadan en reen Komteis, ^{k47} det er sgu Noget for Beilere at gaae efter, der kommer vel snart En og taer hende!»

«Ikke kommer han her fra Nabolauget».

«Da var jeg tilfreds, jeg var en ung galant Fyr fra Nabolauget, jeg skulde ikke bie saa længe».

«Aa! Mindre kan vel være godt nok for Dig, din Klods», sagde Kirsten, derpaa slog hun paa Nakken og gik ind med sine Melkebøtter.

Med inderlig Rørelse havde Greven ført sin Datter ind i Huset. «Vær mig velkommen i dit Fædrenehjem», sagde han og sluttede hende i sine Arme. Derpaa rakte han sin Broder haanden.

«Dig kan ikke Ord takke, min Broder, Du, som hidindtil har ført hende igjennem Livet med mere end faderlig Omsorg, men jeg haaber, Du kjender mine Følelser?»

«Hvad jeg har gjort, har jeg gjort med Glæde, Broder!»

Greven henvendte sig nu til Frøken Kaas.

«Undskyld, min Frøken, at jeg hilser Dem sidst, som jeg burde hilset først, men der ere Følelser, der stundom maae have Forrangen. Imidlertid takker jeg Dem hjertelig baade for det Venskab, som De bestandig har viist min Datter, og for denne sidste Prøve derpaa, at De vilde ledsage hende hid, og gjøre hende det første Ophold i sit Hjem kjært».

[39] Frøkenen neiede rask, og svarede, at hun vist var overflødig hertil, men at hun uhyre gjerne gjorde en saadan Reise, til et saa skjønt Sted og i saa behageligt Selskab.

Greven viste nu Nathalie hendes Moders Billede og ventede, at det skulde røre hende at see det; men han ventede forgjeves, Datteren anmærkede temmelig koldt, at det var fortræffelig malet og vist lignede godt.

Greven sukkede; «Du ligner hende ikke meget», sagde han noget nedstemt.

«Men de Døttre, som ligne deres Fader, staae den meste Lykke fore», sagde Baronen med et opmuntrende Smil til Nathalie.

Nathalie var virkelig skøn, ret af dem, der falde i Øinene. Hun var høi for sin Alder, og havde en rank og fyldig Væxt og en stolt Anstand.^{k48} Hendes Ansigt havde en nydelig Ovalform og en blomstrende Farve, hendes mørke glindsende Haar og fine mørke Øienbryn forhøiede hendes Pandes Hvidhed, hendes Næse var høi og fiin og ikke for stor for et Fruentimmeransigt; kort, jeg veed Intet at udsætte paa hendes Udseende, undtagen at hun var vel stiv.

Men hvordan skal jeg beskrive Henriette Kaas? Jeg veed ikke at give Læseren et tydeligere Begreb om hendes Ansigt, end ved at bruge Adolf Brahes Udtryk: Det er et komisk lille Fjæs. Hun var et Aar ældre end Nathalie, men mindre og af en finere og smidigere Taille,^{k49} hendes Ansigtstræk vare ingeniørlige regelmessige. Næsen var ikke høi, men havde et raskt Sving. Munden var vel stor, men den indeholdt hvide Tænder, forresten var hun bleg, men temmelig hvid, havde lysebrunt Haar og brune Øine.

[40] Hvad der gav Henriette et stort Fortrin i Damernes Øine, var, at hun klædte sig høist moderne og smagfuldt. Hun var den Første i hele Institutet til at gribe en ny Mode. Alle rettede sig hen efter hende, Alle spurgte hende heri tilraads; men Henriette antog aldrig nogen Mode, der vanklædte hende, idetmindste gjorde hun en liden Forandring for sin egen Person, der altid var meget fordeelagtig for hendes Udseende.

Hun fulgte ogsaa den moderne Regel, at lee saa meget som muligt og at tale saa meget som muligt, men jeg maa tilføie til hendes Ære, at hun ikke loe, uden naar hun fandt en liden Smule Latterlighed ved Tingen, og heller ikke taledede uden nogenledes at vide, hvad hun taledede om. Saa meget havde hun forud for mange af sine Lige.

Efterat have drukket Thevand, førte Greven sin Datter ud paa Trappen til Gaarden, hvor Bønder og Tjenestefolk vare forsamlede for at see og hilse hende. «Det er Alle mine Børn, mine brave Undergivne, jeg haaber Du engang vil vorde dem en kjærlig Moder, Nathalie!»

«Sandelig, der har Du en net lille Flok at begynde med», hviskede Henriette.

Det morede Pigerne mere at gaae om i de prægtige og velmøblerede Værelser, og et nyt Fortepiano, som til Datterens Komme var sat i det gamles Plads, fandt deres særdeles Bifald.

«Men nu maae I ud paa Altanen», sagde Greven. «Nu er der saa smukt, Solen er netop ved at gaae ned».

Nathalie fik Kikkerten. «Seer Du der, mit Barn, lige ud for min Haand, nogle Taarne mod Horizonten? ^[41] Det er Trolleborg, hvor din gode Onkel, den gamle Erik Brahe boer. Hans ældste Søn, Christian, har en ung takkelig Kone, som jeg tænker, Du vil synes om. Den anden, Adolf –»

«Maa Du ikke bagtale for svært, Onkel, han er nærmere, end Du troer». Adolf gjorde Selskabet sin Kompliment. Han var reden ind i Gaarden, da de Øvrige gik ud paa Altanen.

«Jeg vilde gjerne være den Første, der ønskede min Onkel og Cousine Velkommen».

«Frøken Henriette Kaas, en Veninde af min Datter», sagde Greven, idet han fremstillede hende for Adolf. Frøkenen neiede, Adolf bukkede.

«Det var et godt Indfald af Dig, Adolf, at Du kom i Aften».

«Ja, Damerne kan see, at jeg har det ugeneert her i Huset. – Jeg er formelig inviteret til i Morgen og saa kommer jeg Aftenen forud».

«Det var løierligt nok, om hele Selskabet fik den Idee», sagde Frøken Kaas leende.

Men hvor er Jomfru Nørager?

Ak jo! mine Læserinder have vel en Idee derom, da De nu vide, at Morgendagen var bestemt til et stort Middagsselskab. Hun kom ikke tilsyne meer end nødvendigt, dog fulgte hun Damerne paa deres Soveværelse.

«Jeg har sat to Senge paa dette Værelse», sagde Jomfruen, «da jeg tænker, gode Venner vel helst ere sammen. Dette ved Siden kan da være til Paaklædningsværelse. De maa ellers være saa god at sige, om der er ^[42] Noget, De ønsker forandret; jeg er nu gammel og kjender kun lidet til Skik og Brug. Det var Forskjel i gamle Dage. Deres Fru Moders Smag kjendte jeg saa godt, og hun var altid saa fornøiet med hvad jeg gjorde, den velsignede Grevinde».

Taarene trillede den gamle Susanne af Øinene ved Erindringen om fordums Dage.

«Græder hun, fordi min Moder var fornøiet med hende?» spurgte Nathalie koldt og spids.

Dette Spørgsmaal virkede paa Jomfru Neragers Følelser, som en Øse koldt Vand paa en Gryde, der vil koge over; det standsede dem i sit Udbrud, og hun svarede roligt, men med Værdighed: «Nu! derover græder jeg vist ikke, Tanken om hendes Godhed for mig vil være mig en Opmuntring saalænge jeg lever; men jeg græder over, at vi saa tidlig maatte miste hende, og dette Tab har sikkert været til Skade for Flere end mig».

Derpaa neiede hun og bortfjernede sig. «Jeg skal sende Kammerpigen op», sagde hun i Døren.

«See mig til den gamle tossede Tingest, troer jeg ikke, at hun ogsaa vil moralisere for mig? Hu! det er da skrækkeligt, hvilke sentimentale Mennesker her ere i Fyen».

«Jeg syntes, Du var lidt for haard imod hende, Nathalie! Hun mener det vist godt».

«Men jeg kan slet ikke lide hende; hun sætter sine skarpe Øine saa fast paa mig, som hun vilde gloe mig igjennem Sjelen, og saa er jeg nu saa kjed af det evige Preek om min Moder. De ville, at jeg skal græde og hyle over et Menneske, jeg aldrig har seet».

[43] «Jeg troer ellers, det var fornuftigt af Dig, om Du var lidt mindre frastødende mod de Undergivne. De have ofte mere Indflydelse, end vi skulle troe».

«Det er ikke saa godt at passe Middelveien, de blive let næsevisse, dertil synes mig især denne Huusholderske har gode Anlæg».

«Du er i slet Humør i Dag, Nathalie, det har jeg mærket paa hele Reisen».

«Jeg er jo altid stille?»

«Javel er Du ikke en saadan Galfrants^{k50} som jeg, men saa stille er Du nu ikke heller, min Moer.^{k51} Maaske har Du efterladt en Inklinasjon i Kjøbenhavn?»

«Som Du ikke skulde vide, Jette?»

«Nu ja! jeg har jo altid fortalt Dig mine smaa Hjertesanliggender, men Du er ikke saadan en aabenmundet Fjante,^{k52} som jeg».

«Og hvoraf dømmes Du det?»

«For Exempel af den lille Scene inde i Boutikken i vor Barndom. Den har jeg aldrig kunnet faae Dig til at forklare mig».

Komtessen skiftede Farve. «Herregud», sagde hun, «kan Du aldrig glemme den ubetydelige Hændelse? Jeg har saa ofte forsikkret Dig, at det var Ingenting».

«Men din Bleghed har modsagt dine Ord».

«Nu, saa maa Du troe, at hvis der findes en Hemmelighed i min Sjæl, som jeg ikke betroer Henriette Kaas, saa er den ikke min Eiendom. Betroet Gods tør man ikke bortgive».

«Du er dog en god Pige og har en fast Karakter», sagde Jette, og rakte hende Haanden, «jeg skal aldrig spørge [44] Dig mere derom. Men for at tale om noget Andet, hvordan kan Du lide din Fætter?»

«Mener Du Lieutenant Samsø?» «Fjas! Hvem tænker paa ham nu?»

«Du, troede jeg».

«Det kunde kun lidt hjælpe mig, han bryder sig slet ikke om mig», sagde Henriette med noget mere Veemodighed end der ellers var hende egen. «Nu, jeg mener naturligviis Friherre Brahe».

«O! han. Han er ret smuk».

«Ja og han har noget vist Tiltrækkende ved sig. Alt, hvad han gjør og siger, klæder ham saa godt».

«Jeg synes dog han har Noget for simpelt i sit Væsen. Gik han ikke der og smaasnakkede med den gamle Huusholderske, som om det kunde været hans Moder eller Tante. 'Hvordan staaer det sig i Aften gode Nørager? Man seer saa træt ud!'»

«Huusholdersken er Dig ret en Torn i Øiet».

«Uf, der er mange Torne i Verden, Jette!»

Henriette lo høit. «Ja, Du har rigtig Aarsag til at tale om Torne, Du, som har danset paa Roser dit hele Liv igjennem. Har Du ikke faaet Alt, hvad Du har ønsket, fra Du var Lille af? Har Du ikke havt de fleste Lommepenge og den meste Stads af os Alle?»

og har Du ikke faaet de fleste Lovtaler for Flid og Opmærksomhed af vor gode Madame Bruun? Det forstaaer sig, Du fortjente dem bedst; men det kom ogsaa lidt af, at Du betalte bedst. Og nu, da din Skoletid er tilendebragt, som Du dog ikke kan nægte er tilbragt lystigt nok, saa kommer Du her til en kjærlig og ^[45] meget behagelig Fader, og til et prægtigt Herresæde, og din bedste allermorsomste Veninde er ovenikjøbet saadan en Nar, at hun forlader alle sine Kourtisører og følger Dig i din landlige Eensomhed for en heel Vinter. Jeg har rigtig Ondt af Dig».

«Ja, Gud velsigne Dig, Jette! Det var et Vennestykke af Dig, og jeg burde være fornøiet, men der er Noget, som jeg ikke ret kan forklare, der gjør mig nedstemt. Den Uvillie, jeg vil ikke sige Afsky, som min Fader følte for mig i min Barndom, hviler endnu tungt paa mig. Nu er han jo saa inderlig god og venlig; men saa fordrer han ogsaa saa megen Kjærlighed og Følsomhed fra min Side. Du veed, jeg har ikke let for at yttre mine Følelser, og allermindst jo mere det bliver fordret».

«Du burde heller sige ønsket, Nathalie, din Fader fordrer vist Intet. Det er ret en herlig Mand, synes mig. At han sørgede saa heftigt og saa vedholdende for sin Kone, og af den Grund ikke taalte at see Dig, regner jeg ham mere til Dyd end til Last. Enkemændene pleie at tage det langt lettere. Nu har Tiden mildnet hans Sorg og Kjærligheden er gaaen over til Dig. Troe mig, Alt vil blive godt, naar Du blot ikke vil fordærve det ved dine Skrupler».

«Uf, Gud give det», sagde Nathalie sukkende. «Men det er gyselig sildig, vi maa vist gaae i Seng».

«Ja og saa maae vi tælle Vinduesruderne, og lægge Mærke til, hvad vi drømme, da det er første Gang vi sove her».

*

«Nu! hvad drømte Du?» raabte begge Piger paa engang, da de vaagnede den følgende Morgen.

[46] «Jeg drømte ikke Andet, end at jeg seilede», sagde Jette. «Det kommer vel deraf, at jeg var lidt bange over Beltet^{k53} i Gaar, og det beviser, hvad jeg altid troer, at Drømme komme mere af det der er skeet, end af det, der skal skee».

«Det kunde betyde, at Du skulde faae en Søofficeer og seile med ham».

«Sniksnak! Men hvad drømte Du?»

«Jeg havde nær ikke kommet til at drømme», svarede Komtessen: «thi jeg faldt ikke i Søvn før henimod Morgen. Men da drømte jeg, at jeg var inde i den store Sal med Faer, den, hvor vi besaa alle Familiemalerierne, og saa syntes jeg, han bad dem komme ned og dandse med den nye Slægtning, og saa kom de fæle gamle Figurer ned og begyndte at dandse en gammeldags Dands, og stampede og trampede; men jeg var saa tung i mine Been, at jeg ikke kunde dandse med, uagtet min Fader bad mig saa meget derom. Da de saa gjorde en Svingom, smuttede jeg ud af Døren fra dem, og saa vaagnede jeg, og var saa heed, som jeg virkelig skulde været oppe at dandse. Det var en tosset Drøm, af den kan jeg ikke udfinde Noget, undtagen det skulde være, at vi kunne komme til at dandse i Aften».

«Er Du gal, i denne Hede».

«O! det er kjøligt om Natten; men det er nok værre, her skal ikke være megen Ungdom hjemme her i Egnen, troer jeg?»

Og deri havde hun Ret. De adelige Familier havde vel baade Sønner og Døttre; men Sønnerne vare deels udenlands, deels ved Akademierne, og Døttrene – de vare, ^[47] takket være Nutidens Skik, Alle paa et eller andet Institut, Hvorledes skulde de ellers lære at blive gode Ægtefæller og Huusmødre?

Damerne gik nu ned i hvide Morgenkjoler. Nathalie var uforlignelig skjøn i denne Dragt. Det syntes ogsaa de tre Herrer at bemærke; thi Alle fæstede deres Øine med Velbehag paa den ungdommelig blomstrende Pige, især syntes Baronens Øiekast at sige: Er hun ikke deilig? Det var ham saa magtpaaliggende, at hans Broder skulde synes godt om hans Opdragelse, at han næsten indbildte sig, at den ydre Skjønhed kunde tilregnes ham.

«Jeg har ordineret Frokosten inde i Lysthuset», sagde Greven, «der er saa luftigt og skyggefuldt om Morgen». Man gik derud. Lysthuset laae paa Slottets vestlige Side; det var plantet af Grevinden, der syntes saa godt om denne Plads, fordi man der saae Beltet tydeligere end fra Vinduerne. Adolf fortalte Nathalie, at han kunde huske, da Lysthuset blev plantet, han havde været saa lykkelig at maatte holde de unge Kviste lige, ^{k54} medens Gartneren grov Jord om dem. Greven sukkede, han erindrede det ogsaa.

«Seer De, Frøken Kaas», sagde han til Henriette: «naar Morgensolen saadan falder paa, kunne vi tydeligere see Nyborg. Er ikke Vandet nydeligt, nu det er saa mørkeblaat? og see, hvor Agrene bølge i Morgenvinden, de tage sig bedst ud, hvor Græsset er slaet af».

Han vendte sig om til Pigerne, for at see om de ikke, ligesom han selv, beundrede den skjønne Natur; men han saae – en slet undertvungen Latter.

[48] «Min Gud, sikken en Figur, der kommer opad Veien», udbrød endelig Henriette og gav sin Latter Luft.

Man saae hen paa Veien, der gik fra Landsbyen igjennem Haven til Slottet.

«Det er vor brave Præst, mit Barn», sagde Greven noget mørk til Nathalie.

«Og jeg forsikrer, at der er aldeles intet latterligt ved ham uden hans Gang», tilføiede Adolf.

«Saa burde han ved Gud altid være til Hest», svarede Jette leende.

Jeg maa undskylde de unge Damer, om de loe en Smule af Herr Kjelstrups Gang, jeg havde nær gjort det Samme den første Gang, jeg saae ham. Den var en Mellemting mellem Gaaen og Løben, dertil stak han Hagen langt frem, holdt Armene fast ind til Kroppen lige ned til Albuerne, men bevægede de nederste Led af Samme, ligesaa hurtigt som Benene. Adolf troede han havde vant sig hertil ved bestandig at gaae med Bøger under Armene, og ved den Skyndsomhed, han maatte anvende, da han gav Time-Informationer^{k55} i Kjøbenhavn. Hans Tid havde nemlig været saa besat, at den, han skulde bruge, for at komme fra en Elev til en Anden, var som et Laan, der stedse maatte betales af en anden Time lige til det gik ind paa hans egen Fritid. Adolf vilde saa gjerne i Alt undskylde sin kjære Lærer.

Naar man nu til denne Gang og Figur regner en Dragt, der var syet for en 3–4 Aar siden, saa kan man nok begribe, at han ingen Lykke gjorde hos unge Damer, der nylig vare komne fra Hovedstaden. Han brød sig sandelig heller ikke det Mindste derom.

[49] Han vilde ønske Hs. Excellence til Lykke med Datterens Hjemkomst og tage sig den Frihed at hilse paa Herr Baronen. Greven forestillede ham for sin Broder som en Mand, han var glad ved at have til sin egen og sine Undergivnes Sjelesorger. Pigerne skottede til hinanden, da han bukkede for Komplimenten.

Præsten blev buden en Plads, for at tage Deel i Frokosten, og da han siden kom i en livlig Samtale med de andre Herrer, skulde man neppe troet, at det var det samme Ansigt, der nys syntes saa stivt og koldt ved hans Indtrædelseshilsen. Hans mørke Øie lynede, naar han taledede om Ting, der interesserede ham, og han taledede nu med Baronem om Statsanliggender.

Pigerne gik snart tilbage til deres Værelse. Samtalen kjedede dem, og de havde saa meget at ordne med deres Tøi, som var udenfor Jomfru Lises Departement. En heel Deel Noder blev pakket op, Brodeermønstre, Zefyrgarn, ^{k56} Brodeerperler og deslige. Desuden havde man endnu ikke bestemt Dragten til Selskabet. Det skal være en slem Opgave for Damer, især for dem, der have for Meget eller for Lidet at vælge i.

Dersom mine Læserinder ønske at see dem i fuld Puds, saa fremstiller jeg her først Komtesse Nathalie i lyserød figureret ^{k57} Silkekjole med korte Ærmer, Silketyls Agegeanter ^{k58} og Korsæt. Hun havde sit mørke Haar lagt i glatte Tunger og et hvidt Perlediadem med nogle Brillanter i Midten forhøiede hendes hvide Pandes Skjønhed. Ægte hvide Perler om Halsen og Diamantes Ørenringe fuldendte Antrækket. Som hun der stod i den store Sal, hvor Gjæsterne bleve ^[50] modtagne, havde hun megen Lighed med Grevens Bedstemoder, der var malet i en meget ung Alder og næsten i samme Dragt paa Haarfrisuren nær. Denne Anmærkning blev ogsaa gjort meer end eengang inden Dagens Ende.

Men lignede Nathalie et adeligt Familieportræt, saa lignede Henriette ikke mindre et Billede af en Modejournal eller en Aktrise. ^{k59}

Hun havde en Kjole paa af Muselin de Laine, ^{k60} lysegraa med høirøde Blomster, paa Hovedet havde hun en Sløife af høirøde Florsbaand ^{k61} med lange Ender, der sad ved den ene Side af Toppen, og gav hende et overmaade raskt Sving; hun havde lange Hængekrøller, fordi det slette Haar vanklædte hende og Koralhalsbaand for at hjælpe paa den blege Ansigtssfarve. Der var i det Hele noget saa let ved hende, at man gjerne kunde troe, hun kunde blæses henad Gulvet, og hendes Bevægelser vare saa frie og behagelige, at man gjerne lod sine Øine dvæle ved hendes Skikkelse.

Adolf spøjte med dem over deres uendelige Toilette, og beklagede al den Viisdom, der var gaaet tabt for dem ved at forlade deres underholdende Samtale.

Selskabet begyndte at samles. «Min datter Nathalie, som jeg vil anbefale til deres Venskab», sagde Greven til flere af de Intrædende, og en høiere Rødme foer hvergang over Nathalies smukke Ansigt.

Noget længere og meget hjerteligere fremstillede han hende for den gamle Erik Brahe, hans Søn Kristian og denne Kone Emilie. Den gamle Brahe var meget rørt ved at see sin Vens og Svogers Datter. «Gudske lov», sagde han, «at Du atter har faaet et kvindeligt Væsen til at forsøde ^[51] dit Liv. Det er underligt nok med os

Mandfolk, vi kunne ikke ret vel undvære disse omhyggelige Skabninger». Dette Sidste sagde han med et venligt Blik til sin lille nette Sønnekone.

Man spiste paa en stor Sal i anden Etage. Adolf sad ved Henriettes Side ved Bordet. De vare saaledes placerede, at de havde Udsigten lige for sig.

«Her oppe kan man endnu see længere end nedenunder», sagde Adolf. «Er det ikke forfriskende for Folk, der komme fra Hovedstaden, at see sig saa frit omkring?»

«Ja, her er nysselig», svarede Henriette og lo.

«De leer, min Frøken?»

«Ja; thi jeg troer, det er femte eller sjette Gang man gjør mig opmærksom herpaa i Dag».

«Jeg beder om Forladelse, men De maae søge Feilen i to Ting. Fyenboerne have daarlige Gaver til at konversere Damer, og de ere formeget indtagne for deres Fødeegn. Det er en forunderlig Følelse, som Landboen har for sit Barndomshjem, jeg troer ikke, den er tilfælles for Kjøbstedmanden. De sætter ingen Priis paa skjønne Landskaber, min Frøken?»

«O! jo, jeg kan godt lide dem; men det forekommer mig dog, som om jeg en heel Aften sad paa Komædie, og gloede paa en smuk Dekoration, uden at faae see noget Stykke blive opført».

«See! der har de Skuespillere nok», sagde Adolf og viste paa Høstfolkene, der nu efter endt Middagshvile begave sig ud til deres Arbeide. «Og ere disse for simple, saa kommer snart hele Selskabet ned i Parken, og da kunne vi ^[52] gjerne opføre en liden Farce. Jeg skal gjerne tage en Rolle».

«Det maae da være Elskerrollen», svarede Frøkenen, glad over at faae Noget at gjøre Løier med; «thi jeg kan ikke opdage noget andet Subjekt her ved Bordet. Nathalie kan være Elskerinde, og jeg skal nok tage mig paa at være en ^{k62} snu Kammerpige, der udspinder Intriguen; og seer De den tykke Herre derovre», tilføiede hun mere hviskende, «han kan være en gammel Papa, der bliver taget dygtig ved Næsen, han har nok at tage i. Men, Gud fri mig! hvor Præsten seer alvorligt paa mig; han synes vist, jeg leer for meget?»

«Det kunde nok være».

«Den Mands Ansigt er da ret skabt for en Præst, han behøver ikke engang at holde nogen Formaningstale, thi hans Ansigt seer ud som en af de tvende Steentavler, hvorpaa Budene stod skrevne, jeg synes, jeg seer det Ene: Du skal ikke etc. efter det Andet, og endda et Nyt ovenikjøbet til mig: Du skal ikke lee».

Adolf kastede et Blik hen paa Præsten. Han kunde næsten ikke tilbageholde et Smiil, da han saae hans stive, ubevægelige Ansigt, der virkelig i dette Øieblik havde noget strængt Bydende. Lignelsen var ikke gal; men han erindrede strax sin Lærers mange gode Egenskaber, og han svarede: «Ja vel staaer Loven skreven paa hans Pande, men Evangelium boer i hans Hjerte og paa hans Tunge».

Dette forstod ikke Frøken Kaas saa ganske, derfor svarede hun heller ikke derpaa; man skulde jo desuden spise sine Karper. [k63](#)

[53] Dog, det varede ikke længe, førend hun atter fnisede med Servietten for Munden, da et Par stegte Smaagrise bleve baarne ind, hver med en Blomsterbouket i Munden.

«Min Gud! Serverer man Dyrene hele her paa Landet? Faae vi ogsaa saaledes en heel Oxe?»

«Nei, vi faae et Spand, ligesom Grisene», svarede Adolf, der begyndte at kjedes lidt ved sin Borddame. Han var derfor ret glad ved, at Skaalerne begyndte. Grev Herman var meget rørt, da han med faa Ord takkede sin Broder, fordi han havde baaren al Møie og Ængstelse med hans Datters Opdragelse, for nu at lade ham nyde den rige Frugt deraf. Baronens Ansigt viste sjelden nogen Sindsbevægelse, men dog saae man nogle Trækninger i hans Ansigtsmuskler, og hans Stemme bævede, da han takkede for Skaalen.

Pigerne var især glade ved at slippe fra Bordet, og da de efter Kaffeen bleve placerede ved Pianofortet til en firehændig Sonate, vare de ret i sit Es. De sang ogsaa flere nye Operasange; men – takket være de nyere Komponister, der ligesom søge at drille Menneskestemmen ved at stige høiere, end den kan naae, man hørte ikke Ordene. De gamle Damer kunde ikke nok beundre Nathalie. Hun havde saadant ægte fornemt Væsen, ret saa sat, og det var meget i hendes Alder. De, der havde Døttre i Kostskole i Kjøbenhavn, vare baade rørte og glade over hendes Fuldkommenheder i Musik og Broderi. Der var nemlig denne Morgen bleven lagt en meget nydelig Sofapude i Grevens Sofa, hendes sidste langvarige Arbeide i Skolen.

[54] «Nu lille gode Thomas! hvordan seer Komtessen ud? hvad Du?» raabte Madame Kjelstrup, da hendes Søn, der tidlig havde forladt Selskabet, traadte ind i Stuen.

Denne Stue var lav og simpel, men den gamle Madame Kjelstrup, der sit hele Liv igjennem havde været vant til at sysle med Søm og Lapning, havde vidst at give den et pynteligt Udseende med nogle nette Stolebetræk, sneehvide Gardiner og adskillige Blomsterglas. Sønnen havde sit Skriverbord, fuldt af Papirer og Bøger, under det ene Vindue; men begge Dele var lagt ordentligt sammen og frie for Støv. Det var ikke nødvendigt at have dette i Dagligstuen; thi der var flere Værelser i Præstegaarden, end de to Mennesker behøvede; men det var en Vane fra gammel Tid, da Moder og Søn vare nødte til at benytte samme Værelse for Brændebesparelse i Kjøbenhavn, og endskjønt det dengang ofte var ham en Plage, at hans Moder taledes saa meget, medens han skulde fuldføre sine Studeringer, saa var han dog bleven saa vant til at see hende sidde med sit Sytøi, eller gaae og pusle omkring ham, at han ikke trivedes i et eenligt Værelse, som han først forsøgte paa i Præstegaarden, – et Beviis for, at Thomas Kjelstrup ikke af Naturen var bestemt til Pebersvend.

Moderen kjendte godt de Bøger af Udseende, som hendes Søn daglig brugte, og hun indrettede sin Opførsel efter deres Rang. Læste han i Landhuusholdningsskrifter, saa taledes hun frisk væk, tog han fat paa theologiske eller andre lærde Bøger, saa kunde hun blot komme frem med nødvendige Spørgsmaal; men tog han sin hebraiske Bibel eller sit græske Testamente, da taug hun stille saa længe som muligt. [55] Nu var det ikke hendes Ærefrygt for Lærdommen selv, der bestemte disse Grader, men det var en Slags Instinkt. Hun vidste, at naar Præsten læste i den Bog, der saae saaledes ud, saa svarede han ikke.

Allerhelst vilde hun dog passe Tiden til Samtale, naar Kjelstrup kom ind i Stuen, og endnu ikke havde begyndt nogen Læsning, og derfor modtog hun ham ogsaa dennegang, saasomt han var kommen over Dørtærskelen, med sit Spørgsmaal om Komtessens Udseende.

«Hm! Megen Skjønhed, liden ynde», svarede Præsten, ligesom i sine egne Tanker, i det han trak Stadskjolen af og tog en gammel Frakke paa.

«Ih! hvor kan Du nu tale saadan, gode Thomas, Du forstaaer Dig nu aldeles ikke paa Fruentimrene, den, der er skjøn, den er jo ogsaa yndig, det kommer paa Et ud. O! Gud hvor det er kjedeligt med disse hovne Been, at jeg ikke kunde komme op til Herregaarden, naar den velsignede Greve var saa god og bad mig. Jeg skulde nok

betragtet hende. Tænk, hvor hun er nysselig klædt. Ikke sandt, lille rare Thomas, hun er vist paa høieste Mode? hvad Du? Og, det er sandt! Der er jo En med hende, en Frøken eller en Komtesse, er hun ogsaa kjøn, Du?» Som sædvanlig glemte Madame Kjelstrup sit første Spørgsmaal over et Andet eller Tredie.

«Hun seer ud som en Dandserinde, og snaddrer som Anden derude».

«Ih, Du Fredens Gud! hvor Du kan tale Thomas! har man nu hørt Magen? Nei, Du er nu saa gyselig vanskelig ^[56] om Fruentimmer, derfor har Du heller aldrig faaet Dig en Kone».

Præsten greb sit græske Testamente.

Man beskylder Kvinderne for List; men Mændene ere heller ikke ganske frie derfor. Det var virkelig ofte et Middel, som Præsten brugte, naar han ikke vilde høre mere om en Ting; det var ogsaa saaledes denne Gang.

Men Madame Kjelstrup lod sig ikke skræmme af noget Sprog i Aften, hun havde altfor meget paa Hjerte, som hun ønskede at vide. Hun greb derfor ogsaa til en List, der ikke blev uden Virkning.

«Ih, Herregud, Thomas! Skulde Du nu gribe Bogen, blot fordi jeg sagde det ene Ord. Du maa ikke være sær derover, lille Thomas, det er fordi jeg mener det saa inderlig godt med Dig, at jeg ønsker Dig en inderlig god Kone; thi Lidet er det, jeg kan gjøre for Dig, men værre bliver det, naar Din gamle Moder ligger derude paa Kirkegaarden, saa gaaer Du her alene, og har Ingen til at stille om Dig». Taarene kom hende i Øinene ved disse Tanker.

Præsten elskede sin Moder inderligen, og i Grunden fortjente hun det, hendes Hjerte var langt bedre end hendes Forstand. Han reiste sig, lagde Bogen sammen og greb hendes Haand. «Med Guds Hjælp er den Tid endnu langt borte, min gode Moder, Du er stærk endnu og ikke saa gammel; heller ikke er jeg fortrydelig ^{k64} paa Dig, men Du vil dog vel aldrig, at jeg skulde forelske mig i en af de fornemme Damer oppe paa Herregaarden», tilføiede han for at dreie Samtalen om i Spøg.

^[57] «Gud frie mig fra saadanne Tanker, hvor kan Du nu falde paa Sligt, Thomas? Nei, saa stolt er jeg da Gudskeelov ikke, endskjønt din salig Fader paastod, det var Stolthed af mig, at jeg var saa meget imod, Du skulde sættes til et Haandværk, men endelig vilde, Du skulde studere. Men det forstod jeg bedre end han, jeg saae nok, hvor klodset Du var til Alt, hvad Du skulde bruge Hænderne til, og hvor glad Du

var i at læse, og Gudskelov, det har gaaet godt. Du har altid gjort mig Glæde, min gode, rare Dreng, og været Flittigheden selv».

Thomas Kjelstrup førte sin Moders lille trinde, hvide Haand, som han endnu holdt inden i sin, til sine Læber, og hans mørke Øine tindrede, da han sagde: «Jeg kan aldrig gjengjælde Dig, hvad Du har gjort for min Skyld, du gode kjære Moder, Du har ført mig paa en Vei, der for mig er den sikkreste til Lyksalighed. Jeg vil ikke miste mine Kundskaber for al Verdens Rigdomme, de skabe mig stedse nye og vedvarende Glæder».

«Gudskelov, Du er fornøiet, Du gode Barn; jeg kan rigtignok ikke begribe, hvor man kan have Lyst til at hænge saadan i Bøgerne».

«Det er sandt, Moer», sagde Præsten, «vi ere indbudne til Middagsselskab i Morgen ogsaa, det er paa Trolleborg. Du kan vel ikke tage derhen?»

«Nei, hvad tænker Du paa, min Ven? hvor kan jeg gaae i Selskab med saadanne Fødder, de blive værre Dag for Dag i denne Hede. Men Du reiser vel, lille Thomas? hvad? gjør Du ikke?»

«Ja jeg reiser gjerne hen til de gode Mennesker, og [58] jeg veed, jeg er velkommen, derfor gik jeg ogsaa saa tidlig hjem i Dag, for at studere lidt paa min Præken til Søndag». Præsten tog nu Testamentet for ramme Alvor.

«Ja, det har Du Ret i», svarede Moderen denegang, «maaske kommer Herskabet i Kirke, Du?»

«Prædikenen bliver i al Fald den samme», svarede Præsten, og dermed var der ikke flere Ord at faae af ham for den Gang.

Oberstaldmesteren kunde kun opholde sig to Dage over hos sin Broder, derfor skyndte man saadan paa med Selskaber til hans Ære. Den gamle Erik Brahe havde overdraget Bestyrelsen af Godset til sin ældste Søn, da han selv blev træt, og aldrig havde havt synderlig Lyst til at befatte sig dermed. Den unge Grev Kristian var et hjertensgodt Menneske, men han talede næsten udelukkende om sit Jordegods, hans Kone var ligeledes Godheden selv, men hun talede blot om sine Børn. Hvad Under da, om Adolf hellere var hos sin underholdende Onkel, hvor han havde Kjelstrup i Nærheden. Desuden var der nu to unge Damer, og man maatte idetmindste lære at kjende dem, og see hvad der boede i dem. Han talede ogsaa gjerne med Onkel Fritz, der ret behageligt kunde fortælle ham Historier fra Hoffet;

derfor reiste han heller ikke hjem med sin Familie, men blev paa Hermansdorf til de samtlige droge til Trolleborg.

De to Brødre og de to Damer sadde i en fiirsædig Wiernervogn, Præsten Kjelstrup og Adolf i en Gigh.^{k65} Adolf gjorde mange Løier med Damerne, da han hjalp dem i Vognen, for deres svære Indhylning mod Støv og Sol. De havde Støvkaaber, nedtrukne Slør og Parasoller. Han ^[59]spurgte, om han ikke skulde laane Jomfru Nøragers Flueskab^{k66} og sætte over dem for Bræmse.^{k67} Damerne fandt Spøgen lidt djerv, men de lo. Ingen kunde blive vred paa Adolf Brahe.

Der gives Mennesker, af hvilke man taaler Ord, der vilde fornærme os i en Andens Mund. Det er som oftest den inderlige Overbeviisning om deres Godmodighed, der bevirker dette, og denne Overbeviisning havde Enhver, der kjendte Adolf Brahe. For Pigerne var han vel endnu fremmed; men hans muntre, venlige Ansigt, hans smukke Stemme og tækkelige Manerer indgjød dem den bedste Tro.

Naar man seer over fra Hermansdorf til Trolleborg, er det kun en tre Fjerdingsvei eller mindre, men Kjøreveien ere gode halvanden Miil, naar man reiser paa den modsatte Side af Nyborg. Det er omtrent lige langt at tage om Nyborg, men der havde man reist ved Ankomsten, derfor valgtes den anden Vei, der ogsaa var mere skyggefuld. Den gaaer i en stor Halvcirkel. Da Selskabet havde dreiet om, saa at de kunde see tilbage til Hermansdorf, bad Adolf Damerne see sig om, hvis de kunde see? «Her paa denne Høide». sagde han, «holder jeg altid en Stund, naar jeg rider til eller fra Hermansdorf. Seer det ikke ud, Onkel, som om det udbredte sine to Arme, de lange Alleer, imod os; og i denne Afstand forekommer det, som om Kirken og Landsbyen laae inde i Parken, man skjelner ikke Rummet imellem Træerne paa Kirkegaarden og Alleen paa den Side».

«Du har Ret», svarede Greven, «det har jeg ikke saa nøie lagt Mærke til, men naar Du holder her, min Dreng, ^[60]saa kan Du tænke, at baade Stedet og dets Eier gjerne vil aabne sine Arme for Dig».

«Jeg vilde rigtig ønske, at Herr Friherren vilde gjøre sine Betragtninger i Skyggen», sagde Henriette.

«Ja, det er bedst at bie med at see sig om, til man er kkommen i det Tykke af Skoven», svarede Adolf ironisk.

Derpaa slog han paa Hesten, og Toget gik videre.

Det, som man selv ikke ynder, forudsætter man gjerne, at Andre heller ikke skal bryde sig om. Jeg er nu ingen Elsker af store Selskaber, og derfor troer jeg det Samme om mine Læsere. Og da vi som usynlige Aander ikke engang kunne faae Deel i Maden, der er det bedste ved et stort Middagslag, saa proponerer^{k68} jeg at blive borte og hellere følge Jomfru Nørager paa en lille Visit til Madame Kjelstrup.

Jeg har hidindtil blot berørt Jomfru Nøragers gode Egenskaber, og jeg har gjort det med Glæde; thi det er mig kjært at kunne drage de stille Dyder frem for Dagens Lys, der maaske ellers skulde hendøe ubemærket af Mængden; men Læseren kan nok uden Hjælp tænke, at hun ogsaa havde Svagheder, siden hun var et Menneske. Dog kan jeg med Sandhed sige, at jeg hos hende kun kjendte To, nemlig en vel stor Ærekjærhed og en vel stor Æmfindtlighed. Hendes Glæde i denne Verden bestod blot i den samvittighedsfulde Opfyldelse af hendes Pligter og hendes kjære Foresattes Roes. Det var hendes Maal og hendes Løn, derfor kunde det mindste Spor af Misfornøielse hos hendes Herskab forstemme hende, som det ofte gaaer med dem, der ere sig en saa inderlig god Villie bevidst.

[61] Nathalie havde lige siden den første Aften viist hende en Slags Ringeagt, og det saarede den Gamle dybt. Vel sagde hun til sig selv: «Hun kjender Dig jo ikke? hun har faaet andre Begreber om Subordination^{k69} derinde hos Onkelen, end de min gode Greve har, det vil vel give sig med Tiden»; men Humøret var alligevel forstemt. Det var ligesom om en Anelse om ublide Dage trykkede hende, saaledes som de første sorte Skyer til et Tordenveir allerede beklumre^{k70} nervesvage Mennesker. Men Jomfru Nørager var vant til at hjælpe sig selv i Alt, baade aandeligt og legemligt, hun sagde da til sig selv: Jeg vil gaae ned til den gode Madame Kjelstrup og muntre mig lidt op, det duer ikke at være traurig. Da hun derfor havde bragt Alt i Orden efter Gaarsdagens Støi, tog hun en reen Kappe paa, lagde nogle Kager og Konfekturer^{k71} fra Gjestebudet i et Ark reent Papir, puttede det i sin store Sypose, og sveiede^{k72} rask afsted nedad Veien til Præstegaarden.

«Ih Gud, er det Dem, lille gode Jomfru Nørager», raabte Madame Kjelstrup, da Susanne traadte ind. «Nu, det var da usigelig net gjort af Dem, at ville see ned til mig eensomme Stakkel, som sidder her og kan Ingensteder komme, endskjønt baade Greven og de paa Trolleborg have været saa gode at bede mig, men Fødderne ere saa reent slemme. Det var saamen mere end jeg kunde ventet, at see Dem i Dag, gode Jomfru Nørager, nu da De har Fremmede i Huset og saa meget at tage vare. Gud veed, hvordan De kan rede Dem ud af det Altsammen; men De er nu saa rask til at feie det af.^{k73} Nu maa De sætte Dem ned, lille Jomfru Nørager, hvor De

maa være gyselig træt. Ja, [62] De har nu andre Been end jeg, og saa maae vi faae en fornuftig Kop Kaffe».

«Tak», sagde Susanne, og satte sig. «Nu maa De smage paa mine Kager, Madam Kjelstrup, det er saa behageligt at høre en Andens Dom, jeg har Ingen deroppe at raadføre mig med, det er ikke som i gamle Dage, da Grevinden levede».

«O! de ere nysselige, gode Jomfru Nørager, og tusinde Tak for Posteien og Kagerne, og alt det Rare, ^{k74} De sendte mig i Gaar. Ja, jeg siger det ofte til min Søn: hvor Greven er lykkelig, der har saadant et Menneske. Og Datteren, lille Jomfru Nørager, ja nu maa De rigtig fortælle mig om hende, thi De veed nok, hvordan min Søn er, han bryder sig aldrig om at see paa Fruentimmerne, og saa kan man aldrig faae Noget ud af ham heller. Hun er jo saa kjøen? Det sige Pigerne, og det sagde da endelig ogsaa Thomas».

«Ja, hun er virkelig smuk, det kan Ingen nægte; men naar jeg skal være ganske oprigtig, og det veed jeg, at jeg kan være mod den gamle Madame Kjelstrup» –

«Ih, Gudbevares, det troer jeg».

«Saa synes jeg ikke synderlig om hendes Væsen; men min Søster har altid beskyldt mig for at lægge for megen Vægt paa det første Indtryk».

«Det skulde blive et net Par af hende og den unge Brahe, ikke sandt, lille Jomfru Nørager? han er nu saa inderlig velsignet, det unge Menneske, og Bønderne, de kunde nu aldrig faae nogen bedre Herre, om de engang skulde miste den gode Greve. Synes De ikke ogsaa, at det kunde [63] passe godt, hvad? Jomfru Nørager, De holder jo ogsaa af ham fra Lille af! ikke sandt?»

«Ja, det veed Gud, jeg holder af ham, og Greven kunde vist ikke faae nogen kjærere Svigersøn; men jeg vilde dog ikke ønske det. Det vilde være Synd at forene en Lærke og en Gaas. Lærken svinger sig fri og glad i det Høie med sin Lovsang, og Gaasen staaer igjen paa Jorden, brysker og kroer sig og pynter sine Fjær».

«Ih, Gud! saa det er saadan en Taabegaas? det havde jeg aldrig tænkt. Faderen er jo saadan en forstandig Mand, og Moderen, hun var jo ogsaa saa rar og fornuftig, det sige alle Folk».

«Det var ikke saaledes, jeg meente», svarede Jomfru Nørager, der ikke kunde andet end smile over sin slet opfattede Lignelse. «Taabelig er hun vist ikke, jeg troer tvertimod, at hun er klog, men hun forekommer mig at være stolt og

forfængelig; thi den eneste Gang, jeg har Seet hende vise nogen Ømhed for sin Fader, var da han i Morges forærede hende nogle kostbare Smykker; men jeg veed, De tier dermed, kjære Madame Kjelstrup».

«Gudbevares, til hvem skulde jeg sige Noget, jeg seer aldrig noget Menneske uden min Søn, og naar De er saa god at see herved, jeg kan nok holde reen Mund, det veed De. Men den anden Frøken? er det ikke Kaas, hun heder? Hvordan synes De om hende? Kan De bedre lide hende?»

«Ja, jeg troer næsten, at jeg maa svare Ja hertil. Hun er nu langt fra ikke saa smuk, men hun har et vist ^[64]Tække^{k75} med sig. Munden løber bestandig; men Et af To, saa kan jeg bedre lide det end at være alt for indesluttet».

«Ja vist, er det ikke det, jeg siger, lille Jomfru Nørager? Det er just mine Ord. Mandfolkene, De kunne vel behøve at tie iblandt, de have saameget at tænke og studere paa; men, Du gode Gud, hvorfor skal ikke et Fruentimmer tale og være venlig? Hun behøver da ikke at tænke og gruble».

«Frøken Kaas er vist Nathalie meget hengiven, det forekommer mig i det Hele, som om der er en bedre og dybere Grund i hende, end det seer ud til ved første Bekjendtskab. Komtessen derimod, troer jeg vist, er af dem, der gjerne ville brillere ved sin Skjønhed og sine Talenter; der er noget usikkert og paataget i hendes Væsen, der er mig saa ubehageligt; jeg dømmes nu upartisk og tænker ikke paa hendes Opførsel imod mig, den troer jeg er naturlig. Men jeg har endnu en tredie Dame paa Herregaarden, Madame Kjelstrup, der ikke give de andre To stort efter».

«Ih, du min Gud, det har jeg jo slet ikke hørt tale om; hvem er da det?»

«Det er Kammerpigen eller Kammerjomfruen Lise, den mest næsevisse Tingest, jeg har seet. De kan troe, hun har ærgret mig; thi ikke alene, at det er utaaleligt at have saadan en Mamsel^{k76} til at gloe sig op i Hænderne ved Alt, hvad man tager sig for, og grine paa Næsen af Alt; men saa skulde hun i Guds Navn stryge, og tænk Dem, ⁿ¹⁰saa havde hun revet hele Ilden bort fra min Tærtepande, just som Postierne stod og hævdede sig som bedst, og saa veed De ^[65]nok, Madame Kjelstrup, at naar de engang falde, saa hæve de sig ikke mere».

«O! javist, javist», sagde Madame Kjelstrup af Utaalmodighed for at komme videre. Hun havde aldrig seet en Postei steges, langt mindre stegt den selv.

«Saa forløb jeg mig vel imod hende, tænker jeg, endskjøndt jeg stræbte nok for ikke at være heftig; thi hun slog om sig med nogle Finter, ^{k77}og saa satte hun sig op paa

sit Værelse at læse, og saa maatte vi bære Mad op til hende hele Dagen, og det er nu i den anden Fløi, det var et Mas, thi Slige maa nu have af Alting, om det skal være vel. Jo, der er Noget at tage vare, Madame Kjelstrup».

«Ja, det veed den søde Gud, der var ikke Mange, der saadan kunde rede sig ud af det, som De».

Madame Kjelstrup var saa lykkelig at faae høre af sin Veninde Alt, hvad Damerne havde havt paa, baade denne og den forrige Dag, ligefra Hovedisse til Fodsaale. Jomfru Nørager gik ellers tidlig hjem; hun skrev endnu et langt Brev til sin Søster, og alt som hun skrev blev hun i bedre Humor.

Herskabet kom først sildig.

*

«O! Gud hvor jeg har kjedet mig», raabte Frøken Kaas, idet hun slængte sig paa en Stol oppe paa deres eget Værelse. «Nu, det var da langt værre end i Gaar; intet Fortepiano, ingen Malerier at bese, men blot traske om og fordærve sine Sko i Sandet, og saa bestandig høre paa, hvad den lille vittige Erik, og den søde lille Cecilie [66] har sagt og gjort. At dog Mødre vilde beholde deres Børns Rariteter for dem selv og ikke traktere Andre dermed».

«Ja, der seer Du et Forspil til mit tilkommende Liv. Jette. Ja, veed Du hvad, det seer noget flaut ud. Den eneste Herre, der er værd at tale med, er da Adolf Brahe, og han kan vi ikke forelske os i begge To. Det bliver vel bedst, at jeg overlader ham til Dig for Slægtskabets Skyld. ^{k78} Han taler mest med Dig, Jette»

«Ja, det troer jeg nok, der veed han, at han faaer de bedste Svar; men han seer mest paa dig, og det er det vigtigste, det kan Du troe». –

«Gjør han virkelig?» sagde Nathalie, og faldt i Tanker.

«Din Fader er ellers en herlig Mand, Nathalie, ham kan jeg nok lide at tale med. Det er Skade, at han er sin afdøde Kone saa uhyre tro, jeg kunde ellers blive din Stedmoder. Men hvordan er det, Du sidder og grunder? Er det ikke tilladt at vide, hvad Du tænker paa?»

«Jeg tænker blot paa, at Onkel skal reise i Morgen», svarede Komtessen, og Taarene kom hende i Øinene.

«Veed Du hvad, Nathalie? jeg lider langt bedre din Fader end din Onkel».

«Jeg kjender nu Onkel bedst», svarede Nathalie veemodig, «han har været usigelig god imod mig».

«Det har han, og det er jo ret smukt af Dig, at Du holder af ham, det har han fortjent af Dig; men Herregud, Kjøbenhavn ligger da ikke i nogen anden Verdensdeel, det [67] er let at komme derhen, og til Foraaret er det jo afgjort, at Du følger mig hjem?»

«Ak! Gud veed, hvordan det er til Foraaret?» svarede Nathalie med et dybt Suk.

«Nei! nu er der da intet Udkomme med Dig, lad os ligesaa godt gaae i Seng; den kjedelige Dag har forstemt Dig».

Baronen reiste tidlig næste Morgen. Broderen, Adolf og de to unge Piger fulgte ham til Nyborg. Man kunde tydelig see, at han var rørt, da han tog Afsked med sin Niece og Pleiedatter. Nathalie hulkede.

Hun har mere Følelse, end jeg havde tiltroet hende, tænkte baade Adolf og Greven. Det skulde være behageligt, at faae Liv og Følelse i denne skønne Billedstøtte, lagde den Første til.

«Hvad skulle vi nu more Damerne med, Adolf?» sagde Greven efter Middagsmaaltidet, «det maae Du finde der er ung og bedre kan sætte Dig ind i deres Smag».

«Skulle deⁿ¹¹ ikke lære at ride, Onkel? De have godt af Motion?»

«Ja, hvis deⁿ¹² have Lyst. Hvad siger De, Frøken Kaas».

«O! det er ypperligt; det er Noget, jeg alletider har ønsket saa meget at lære».

«Det fornøier mig. Og Du, Nathalie?»

«Ja Tak, min Fader, jeg troer, det er en herlig Fornøielse».

«Saa ville vi gjøre et Forsøg, naar det bliver kjøligere».

[68] «Nei, det lader sig ikke gjøre saa hurtig, vi maae først anskaffe os Ridedragter, ikke sandt, Nathalie?»

Og nu havde de to unge Piger en endnu bedre Adspredelse end selve Ridetouren; thi hvad kan vel sammenlignes med at gjøre en ny Dragt istand, som man troer vil blive klædelig; helst naar man ikke har mere at gjøre selv end at ordinere. Lise blev

sat i Arbeide, Jette ordinerede. Komtessen fik en mellemlaa Ridedragt. Det var en Trøie med et lille Skjød bag, og et meget langt Skjørt, knappet heelt ned med hvide Perlemors Knapper. Henriette valgte en bruun Dragt af samme Façon. Begge lode sig gjøre hvide Spaanhatte med smaa runde Skygger, og en Mængde hvide Fjær. Det var ubeskriveligt, hvor denne Dragt klædte Nathalie godt.

Da disse Forberedelser vare gjorte, steg Selskabet en vakker Dag til Hest. Greven skulde undervise sin Datter og Adolf Frøken Kaas. De havde ovenikjøbet en Tjener til at føre hver af Damernes Heste ved Tøilen, til de vare komne forbi alle Udhusene, og befandt sig paa den frie Landevei, der gaaer om Landsbyen til Nyborg.

Med det ene Par gik det meget godt. Nathalie sad som om det havde været selve Diana Vernon; hendes ranke og kraftige Skabning var just skikket for en Rytterinde.^{k79} Man hørte kun Greven sige: «Tøilen i den venstre Haand, Nathalie, saaledes, imellem disse to Fingre. Du maae nok holde Dig lidt i Sadlen med den Høire denne første Gang; men det maae Du snart vænne Dig af med, Barn, Du skal have Ridepidsken i den. See, nu gaaer det jo herligt, Du bliver jo snart en Mester».

[69] Men saa glat gik det ikke med det andet Par, de vare langt tilbage. «Ih! nu dratter^{k80} jeg, Brahe, nu ligger jeg da ved Gud snart!» skreg Jette den ene Gang efter den anden. Snart tabte hun Stigbøilen, snart slap hun Tøilen, og saa var der hundrede andre Viderværdigheder, og dog – saa lidet kan man kjende, hvad der boer i Menneskets Indre – Nathalie var virkelig mere bange end Henriette. Der laae en Slags Frygtsomhed i hendes Natur; men der laae ogsaa en god Portion Stolthed. Hun syntes, det sømmede sig for en Grevinde at sidde til Hest med Kjækhed og Anstand, og Stoltheden vandt Seier over Frygten. Henriette derimod med sit sangvinske^{k81} Temperament, var temmelig dumdristig, men det var saa kjedelig at ride saa ordentlig og stille, jo flere Løier jo bedre.

«Nu maae vi virkelig ride som skikkelige Mennesker gennem Landsbyen», sagde endelig Adolf (han brugte ikke at smigre), «ellers faae vi alle Drengene efter os».

Henriette lo og satte sig i Positur.

Præstegaarden er det yderste Huus i Landsbyen, Veien gaaer lige forbi dens Vinduer. Man reed nu samlet og i langtsomt Trav.

«Ih du min Gud! Thomas, kom dog hid! Skynd Dig, lille rare Thomas! Smid Bogen. Du, der er ved Gud hele Herskabet til Hest», raabte Madame Kjelstrup. «Ih! men saa see dog, Thomas, hvor venlig han hilser paa os, den velsignede Greve, og

Friherren, Du, han saae saa skjelmsk herind, da han hilste, ligesom han vilde sige: Nu skal De faae Noget at see paa, Madame Kjelstrup, det er Noget for Dem. Hvor hun er deilig, Du, Komtessen mener jeg; thi [70] jeg saae strax, hvem der var Komtessen af dem, sidder hun ikke som en Dronning? Den Anden, hun bærer ikke Vand imod hende; hvad Du? gjør hun vel Du?» Præsten behøvede mange Opfordringer; thi han var bleven afbrudt i Læsningen af en interessant Bog. «Da er hendes Konversation dog vandet nok», svarede han endelig, og var snart igjen dybt inde i Bogen. Moderen fulgte Toget med Øinene saa langt som muligt, og da hendes Stue var et Hjørneværelse, saa kunde hun længe nyde Godt deraf.

Det gik nu meget ordentlig endog med Henriette. Alle Fire rede ved Siden af hinanden paa den brede Landevei nedenfor Landsbyen, da saae de en Rytter i fuld Gallop fare ud af Skoven og sætte imod dem. Han havde en graa Støvkappe paa med skarlagensrødt Foder. Den fløi op til begge Sider i Farten. Paa Hovedet havde han spids Hue, broderet med alle Kolører.

«Hvem troer Du det er, Adolf?» sagde Greven, «det seer mig ud til en Udlænding eller en Skuespiller».

«Han kommer mig bekjendt for, Onkel».

«Lord Clairford! Lord Clairford!» raabte Begge paa een Gang, da Rytteren kom nærmere, og gave deres Heste af Sporene. Damernes Heste undlode ikke at følge deres Kamerader, hvilket ikke skeede uden Skrig fra Henriettes Side. Alle tre Herrer sprang af Hestene, de vilde ikke lade deres Glædesyttringer bindes af Bidsler og Tøiler. De rystede hjertelig hverandres Hænder.

Den Glæde, som en Bekjendt, jeg siger ikke en prøvet Ven, viser ved Synet af os, maa vi ikke udelukkende tilskrive Kjærlighed til vor egen Person. En liden Deel [71] deraf idetmindste, tilhører ofte andre Venner, som vi fælles kjende, og i hvis Selskab vi sidst levede sammen med dem, ja endog kjære Steder, og behagelige Begivenheder, som vi have oplevet i hinandens Selskab. Saaledes modtager en ung Pige sin Veninde med dobbelt Enthusiasme, naar hun sidstegang saae hende i Selskab med sin Inkliination, om hvem hun gjerne vil tale, og for hvem hun gjerne vil brydes lidt.

Grev Zernau og hans Neveu yndede Lord Clairford; men Englands og Italiens fortryllende Egne, og mangan interessant Scene stod ligesom ved en Tryllestav malet for deres Fantasi og forhøiede deres Glæde.

Jeg veed ikke, om Lord Clairford anstillede disse Betragtninger. Hvorfor skulde han ogsaa gjøre det? Lader os kun udtømme Glædens Bæger, som bydes os af en Vennehaand, uden at opplumre^{k82} det ved at røre for sterkt til Bunden.

«Vær mig usigelig velkommen», sagde Grev Zernau paa Engelsk, «jeg vidste nok, at De var en Mand af Ord». Derpaa fremstillede han ham for Damerne, og fortalte paa Fransk, at det var en Ven fra England, i hvis Faders Huus han havde nydt megen Gjæstfrihed. «Dette er min Datter», sagde han videre til Lorden, «og dette er Frøken Kaas, en Veninde af hende fra Kjøbenhavn. De have i Dag gjort deres første Prøve i Ridekunsten».

«Det lod det ikke til, man tænkte paa, da man galopperede fra os», svarede Henriette leende og paa godt Dansk, endskjøndt baade hun og Komtessen talede det Franske ret flydende.

[72] Lorden gjorde Damerne en stiv Kompliment. Det var ligesom han studsede over Nathalies Skjønhed, hvilket ikke undgik Grevens Opmærksomhed.

Man reed nu tilbage til Slottet, og Madame Kjelstrup saae atter op fra sit Sytøi, da hun hørte Hestetrampen. «Der ere de ved Gud allerede tilbage! nu, det var da en kort lille Tour, det skulde vel være saadan en lille Øvelse for Damerne! See, nu kan man see dem saa godt lige i Ansigtet! kom dog og see, lille gode Thomas! Du maae dog hilse paa Herskabet, veed jeg. Hvad for Noget? Een, to, tre! jo min Tro er der tre Herrer, De maae have mødt Nogen. Ih du Fredens Gud: hvad er dog det for en Kegel?^{k83} Monstro det er en Skuespiller? hvad Thomas? see dog paa ham, Du! Ih, men see, der er jo En til! Ja, det maae være Komedianter, som ere komne til Nyborg; jeg gad vidst, om Greven vil, at de skal spille et Stykke oppe paa Herregaarden? Ih Gud! de kjedelige Fødder! See der er den Anden, Du! han kjører med Bagagen, han seer min Tro ud til noget af Hvert, saaden en Bajas eller saadan Noget». Det var nemlig Lordens Tjener, William, en ret smuk Karl, naar han var alvorlig; men som brugte at smile paa den Maade, at han drog Munden hen til den ene Side, og trak Øiet sammen, medens det andet halve Ansigt blev ubevægeligt. Dette gav ham et saare malicieux^{k84} Udseende, men William smilede slet ikke til Madame Kjelstrup, han saae ikke engang ind til hende, saa at det kun var hans noget egne^{k85} Dragt og Følgeskabet med den fremmede Herre, der gjorde ham til Bajas i hendes Tanker. Til hendes store Glæde blev Præsten buden op til Gaarden [73] samme Aften, og efter mange Spørgsmaal næste Morgen ved Thebordet, fik hun endelig lidt ud af ham; men som vi noget udførligere ville meddele Læseren.

Lord Clairford var ældste Søn af Marquis Clairford, en uhyre riig Mand, der boede i Nærheden af London, og førte et brillant og gjæstfrit Huus. Grev Zernau havde opholdt sig der flere Uger paa sin første Tour til England og nydt en meget behagelig Omgang. Paa den anden Reise med Adolf havde han truffet Sønnen, Robert, i Italien, fornyet Bekjendtskabet og fulgt med ham til England. Denne gang havde de været længere paa Clairfordhouse, havde lært mange nyttige Indretninger at kjende, og stiftet mange behagelige Bekjendtskaber. Robert var omtrent 30 Aar, han havde lovet Greven engang at tilbringe nogle Maaneder paa hans Gods, for at lære at kjende det lille, skjønne, men ubekjendte Danmark. Saa skulle de, efter fælles Overlæg, reise sammen til Norge, hvilket Adolf især var ivrig for, da dette Folk stod høit i hans Tanker formedelst dets Friheds- og Uafhængigheds-Kiærlighed, og havde hans Lærer, Kjelstrup, istedetfor hans Onkel bleven hans Ledsager, saa havde Reisen først gaaet did, men Greven vilde helst vise Adolf Alt, hvad han selv havde seet, og gjentage for ham alle de Bemærkninger, som han siden i sin Eensomhed havde gjort over det Seete.

Grev Zernaus Hjerte var skabt for Kjærlighed og dybe Følelser, derfor var han saa længe utrøstelig ved sin elskede Hustrues Tab, og derfor vandt han først sin Munterhed nogenledes igjen, da han fik en anden Gjenstand for sin Kjærlighed. Denne Gjenstand var Adolf Brahe. Og, som [\[74\]](#) det ofte er Tilfældet, naar vi nære en inderlig Tilbøielighed eller et ivrigt Ønske – saa glædede eller mishagede enhver Ting Greven, alt eftersom han troede, det skulde virke for eller imod hans Ønske – Adolf og Nathalies [113](#) Forening. Dog, Greven besad megen Delikatesse, [k86](#) og ikke engang den skarpeste Iagttager kunde mærke hans skjulte Tanker, ja, han var endog mere forsigtig end forhen med at bede Adolf komme eller blive. Lord Clairfords Besøg var ham kjært, fordi han gjerne vilde gjengjælde den nydte Gjæstfrihed, fordi han agtede Lordens Forstand og Kundskaber, – hans stille Væsen var ikke efter Grevens Smag –, og mest fordi han nu havde en rimelig Grund til at bede Adolf opholde sig saa meget som muligt paa Hermansdorf til Selskab for Lorden.

Han frygtede slet ikke for nogen Rival i ham i Nathalies Hjerte. Robert Clairford saae ikke godt ud; vel havde han en høi, rank Væxt, men hans Næse var for lang, hans Øienbryn for tykke og gik for tæt sammen, hans Øine vare smaae og Ansigtifarven guulbleeg. Desuden var han tør i sin Konversation, og denne maatte foregaae i et fremmed Sprog, og derimod Adolf – Nei, Greven tvivlede aldeles ikke paa, at han maatte vinde – Sagen var blot, om han ønskede at vinde.

Det var en vigtig Begivenhed for de to unge Piger, at der kom en engelsk Lord, ligesom faldende ned fra Skyerne. Ikke mindre kjærkommen var en elegant engelsk Tjener for den fiffige^{k87} Lise. Hun begyndte allerede at blive bange for at kjede sig ihjel; thi Grevens Tjener var gammel, ^[75]Adolf brugte ingen, og de øvrige simple Tjenere kunde hun ikke nedlade sig til. Hvem skulde vel beundre hendes Yndigheder?

William havde reist flere Gange i Norge med sin forrige Herre, han havde ogsaa opholdt sig med denne i Kjøbenhavn, han kunde altsaa tale lidt Dansk og forstod ret godt, hvad Andre sagde; men han fandt Fornøielse i at lade, som om han ikke forstod et Ord, saa kunde han saa godt lære Husets Personale at kjende, meente han, naar han saaledes blev behandlet som en Slags Døvstum, og saa kunde han have den Ære at gjælde for et stort Geni, ved at lære Sproget saa uhyre hurtig, naar det behagede ham. Denne Spas^{k88} drev han paa ethvert nyt Sted.

«Det var ret et morsomt Møde», sagde Jette om Aftenen til Nathalie, «der var noget saa romantisk ved det, og nu vil her vist blive mere livligt, medens Lorden er her, blot han var lidt smukkere, og han saa kunde tale Dansk, det er saa generet at tale et fremmed Sprog».

«Det interesserer mig just».

«Ja, Du er saadan en Mester; men jeg har altid funnet Grammatiken gyselig kjedelig».

«Det har jeg med i Førstningen; men jeg vilde lære den, og saa morede det mig siden».

«Gud veed, hvor Du kunde være saa flittig bestandig, Nathalie?»

«Min Onkel ønskede det saa meget, han vilde saa gjerne, at min Fader skulde blive ret fornøiet med mig, naar jeg engang kom hjem».

^[76] «Og det er han da ogsaa. Glæden tindrer af hans Øine, naar han seer Dig net pyntet, eller naar Du, som nys, taler saa færdig Fransk med Lorden».

«Han er meget god imod mig, jeg begynder ogsaa at trives bedre her hjemme».

«O Gudskelov!» udraabte den gode Jette.

Det var ikke vanskeligt at overtale Lord Clairford til at blive Vinteren over i Fyen. Greven fandt det for seent at reise til Norge saa langt ud paa Sommeren, og

desuden havde Frøken Kaas lovet at tilbringe Vinteren paa Hermansdorf, det var da altfor uhøfligt at reise bort. Der var altsaa mange Grunde, som taledede for Opsættelse til næste Sommer. Imidlertid skulde Lorden lære det danske Sprog af sine Venner.

Greven søgte at more sin Gjæst paa alle Maader; man reed, med og uden Damer, man fiskede, gik paa Jagt og gjorde mange behagelige Smaareiser omkring i Landet. Lorden fandt det meget smukt, langt over hans Forventning.

«Ja! er ikke her deiligt?» sagde Adolf. «O! jeg misunder Jer Englændere Intet uden eders Romanskriver og eders Statsforfatning».

Lord Clairford opholdt sig undertiden nogle Dage af Gangen paa Trolleborg med Adolf; men Pigerne vare altid glade, naar de vendte tilbage. De fordrevede imidlertid Tiden saa godt de kunde med Musik og Broderi, og saa skiftedes de til at læse høit for hinanden. Greven var selv en Elsker af Moerskabslæsning, og der var aldrig Mangel paa den nyere Lektüre paa Hermansdorf. Naar Herrerne vare [77] hjemme, læste Adolf ogsaa undertiden for dem; man holdt sig da til Tydsk, som Alle forstode.

Her levede nu saaledes fire unge Mennesker sammen af forskjelligt Kjøen, og det var en almindelig Materie^{k89} i Omegnen at undre sig over, hvad Udfaldet vilde blive af dette Samliv. De Fleste parrede dem helst saaledes: Komtessen og Adolf Brahe, de vare Begge smukke, de vare beslægtede og Enhver vilde gjerne beholde Adolf, som tilkommende Eier af Hermansdorf. Man syntes, Lorden kunde tage Henriette, han saae ikke bedre ud selv. Men, endskjønt man hos tre af de omhandlede Personer intet Spor kunde mærke af nogen opstaaende Kjærlighed, saa var den temmelig umiskjendelig hos Lorden. Han havde ikke Øie uden for Nathalie, og besynderligt nok, Nathalie, der ellers var saa ordknap i Fleres Nærværelse, taledede gjerne og utvungen med Clairford. Maaskee var det, fordi det morede hende, at hun taledede bedst Fransk af Alle i Huset? maaske var hun mere stiv imod sin Fader og Adolf, fordi hun bestandig havde den Tanke, at de studerede hendes Karakter, maaske var det ogsaa blot af den Grund, af hvilken vi saa ofte ere mere ugenerede imod Udlændinge, de forekomme os barnlige, fordi de tale vort Sprog paa en barnlig Maade.

Det var endnu Lidet, hvad Lord Clairford kunde sige paa Dansk; men han var meget ivrig for at lære det, især for at lære det af Nathalie. Det blev nu besluttet, at Damerne skulde lære Engelsk, Adolf vilde ogsaa være deelagtig heri, da han manglede Færdighed. Man tog en Time daglig, hvori Lorden gav Undervisning i

Engelsk, og tog Underviisning i Dansk. Nathalie indlagde sig her stor Ære, hun havde altid været saa flittig [78] i Skolen, saa at Sprogstudium faldt hende let, og desuden, hvad Nathalie vilde, det gik som oftest frem. Henriette derimod kjedede sig svært ved denne alvorlige Forretning. «Sligt har jeg havt nok af i min Barndom», sagde hun, «jeg er ikke reist til Hermansdorf for at gaae i Skole»; men hun gjorde dog, hvad Nathalie ønskede, hun tog sin Lektie med, ellers gjorde hun mest Spektakel af Lærdommen, taledede danske Ord med engelsk Endelse, og bragte endog den alvorlige Lord til at lee.

Som Herren er, saa følge hans Svende, pleier man at sige, og medens Lord Clairford lærte Dansk af sin smukke Værtinde, lærte William det ligeledes af hendes Kammerpige, Miss Leiss, som han behagede at kalde Lise; men dette gik af paa en anden Maade og uden Grammatik; naar William pegede paa en Ting, saa sagde Lise hvad den heed, saaledes nævnede hun alle Meubler i Værelset, Øine, Øren, Næse og Alt, hvad der hører til et Ansigt, og alle Klædningsstykker, derpaa gik hun over fra enkelte Gjenstande til Handlinger, hvilket var særdeles interessant for baade Lærerinde og Lærling. Han lukkede sine Øine, og lod, som han sov: «at sove», sagde Lise. Hun dandsede,

«Jeg dandser!»

Han tog Lise med, og de valsede en lang Stund.

«Vi dandse», anmærkede Lærerinden.

Han kyssede hende.

«En Grovhed», sagde hun vredt, og gav ham et Slag paa Kinden, og dermed endte Lektionen for den Gang.

Men som en anden Informator, [k90](#) der ofte maa afbryde Underviisningen med at tugte sin vanartige Discipel, og [79] dog taalmodigen begynder sit Arbeide igjen, lod heller ikke Lise Solen gaae ned over sin Vrede; men da hun atter mødte William, spurgte hun, om han erindrede nogle Ord af de, hun havde lært ham; William erindrede dem Alle, hvilket ikke var noget Mirakel, da han kjendte dem før, men Lise fik store Tanker om hans Genie, og om sit eget Talent som Lærerinde i Modersmaalet. Det forekom disse to Mennesker, som om de vare skabte til at holde hinanden med Selskab, de dannede som en Mellemtung imellem Herskabet og de grove Tjenestefolk, over hvilke de følede sig langt ophøiede. De stødte bestandig paa hinanden; thi de vare begge ørkesløse, og de søgte gjerne at træffes. Det varede

heller ikke længe, inden William ved den gode Underviisning bragte det saa vidt, at han kunde holde en ordentlig Samtale med Lise; han opløftede da sin Herre til Skyerne, og de store Rigdomme og det prægtige Herresæde, som skulde tilfalde ham efter Faderens Død, ikke mindre. Han fandt, at det var meget fortræffeligt, om der kunde blive et Par af hans Herre og Komtessen, naturligviis skulde hendes Kammerjomfru følge med.

«Saa tilbringe vi Vinteren i London. O! det er et Liv, Miss Leiss, ikke som her, her er Intet at see, Intet at høre; men der, naar Herskabet reiser paa Bal, saa reiser William og Miss Leiss ogsaa paa Bal, naar de gaae paa Komedie, saa gaae vi ogsaa paa Komedie. En Kammerjomfru i London har det ligesaa godt, som en Komtesse her».

Lise syntes det var herlige Udsigter, og hun glemte ikke at fortælle sin Frøken, om Lordens store Rigdomme og andre Herligheder.

[80] William og Lise stemte ogsaa overeens i at lee af Jomfru Nørager, formodentlig fordi hun var gammel, maaske ogsaa, fordi de kunde mærke, at hun ærgrede sig over deres Lediggang og Narrestreger. William kunde perfekt gaae efter Jomfruen og efterabe mange af hendes Manerer, dertil kunde han sætte nogle græsselige Ansigter op, naar hun vendte sig bort, hvilket aldrig forfeilede sin Hensigt, at faae Lise til at lee. Kort, William var en ubetalelig Fyr for en Kammerjomfru paa Landet!

Sommeren var forbi, og jeg troer bedst at kunne skildre vore Venners Liv i den sildigere Efteraarstid ved at meddele et Brev fra

Henriette Kaas til hendes Veninde, Charlotte Danneskjöld.

Hermansdorf, Oktober 1838.

Veed Du hvad, kjære Lotte, jeg begynder at kjede mig noget ganske forfærdeligt her ude paa Landet. Al denne Naturpragt og Naturskønhed, som man lovpriste saameget, og som jeg ikke kan nægte, har noget vist oplivende ved sig, er nu forsvunden, man seer ikke mere deraf end af en falleret Galanterihandlers^{k91} prægtige Varer efter Auktionen. Boutikken staaer vel igjen; men den er afplukket, som Skoven foran mine Vinduer. Himmelen hænger saa graa og tung, som om den ikke mægtede at oplukke sine trætte Øienlaage, og lade os see Glimt af sine blaa Øine, og naar selv Himmelen er traurig, hvem kan da forlange af din stakkels Jette,

at hun skal være i godt Lune. Og dog have Alle Fordringer paa din Kousine Jette; «Frøken Kaas, De maae fortælle os Noget», siger Greven, han er ellers meget [81] elskværdig, den gode Mand, «har De ikke en lille Geschichte?»^{k92} «Hvad skulle vi tage os til i Dag, Jette?» siger Nathalie, og om det endog er den stive Lord, saa er han iblandt saa nedladende at sige: «Miss Kaas», Gudforlade mig, i hans Mund lyder det næsten, som Miss Gaas, «De maa arrangere et Lystparti».^{k93} Men nu spørger jeg Dig, om hvad man skal arrangere, naar Alt er Snavs og Søle? Naar man vil ride, bliver man saa bestænket, at man seer ud som en Leopard, at gaae er nu aldeles ikke at tænke paa, og selv at kjøre er ubehageligt; det gaaer saa tungt og saa langsomt, og ofte maae man sidde nedtrykt under en Paraplui. Alle vore Noder ere spillede flere Gange igjennem. Du maae snart see at skaffe os nogle nye, kjære Lotte.»¹¹⁴

Om Aftenerne spille vi sædvanlig Boston,^{k94} men det morer mig ikke, jeg er saadan en klodset Person i Spil. Jeg kan aldrig erindre, hvad der er spillet før, og mine Tanker ville altid Andensteds hen. Nathalie er en heel Mester, jeg troer. Gud hjælpe mig, endog, at hun kan have Glæde af at vinde en Rigsort,^{k95} høiere gaaer det sjelden. Lorden er just paa sin Plads ved et Spillebord, jeg troer, han veed, hvilke Kort der sidde paa enhver Haand; man hører ikke en Lyd af ham, den eneste Adspredelse er, at hans Øine stundom dvæle for længe paa Nathalie. Greven og Adolf skiftes til at være Fjerdmand; men naar Præsten er her, faae vi ikke Adolf til at spille, han vil da blot tale med ham, og jeg skal ikke negte, endskjønt jeg lo af denne Mand, saa jeg var færdig at blive gal, det første jeg saae ham, – han har nogle keitede Manerer, maa Du vide, som de Lærde da ofte ere forsynede med, – saa hører jeg Ham gjerne tale, naar [82] det er i Materier, som jeg forstaaer. Der er en Kraft i hans Ord, som ligesom driver alle Andres Meninger tilbage for hans, og en Klarhed i hans Udvikling,^{k96} for hvilken alle Tvivl maa henveires^{k97} som Taageskyer. Han har en meget smuk mandig Stemme; jeg gjør meget af en saadan Stemme, Lotte, det er en vigtig Ting for en Præst, og det kan og ogsaa være en vigtig Ting for en Officier, jeg gad dog nok høre en vis Person kommandere ombord, det maa vist tage sig godt ud.

Adolf Brahe er ellers Perlen af mine Omgivelser; naar han efter nogle Dages Fraværelse uformodet træder ind, saa er det som om en Solstraale pludselig skulde træde igjennem disse graae Skyer; han er rigtig sød, og var der ikke en Anden, der saa reent havde erobret mit Hjerte, saa var det mig vist umuligt at holde paa det; men naar nu en saadan Erobrer er en Militær, saa veed han at forsvare sin Eiendom.

Apropos, om de Militære! har man ingen Efterretninger fra Fregatten Ørnen? der er en vis August Samsø ombord, og da han er en Brodersøn af den afdøde Grevinde Zernau, kunde det maaske interessere Nogen her i Huset at vide lidt om ham.

Men det var om Adolf, jeg talede! og Du vilde vide, om han var forliebt i Nathalie eller hendes Selskabssøster, jeg troer jeg kan svare frit: i Ingen af dem; thi endskjønt jeg nok kan see, at han beundrer Nathalies Skjønhed, og endskjønt han overmaade gjerne sladrer med mig, saa bryder han sig vist ikke om nogen af os; hans Forstand er vist moden nok, men hans Hjerte forekommer mig saa unbefangen,^{k98}_[83] – jeg kan ikke finde noget dansk Udtryk, – som hos en Dreng paa 18 Aar. Dette slutter jeg især af en lille ubetydelig Hændelse. Det var for en Maanedes Tid siden, Løvet sad endnu paa Træerne, men spillede i alle Farver, fra guult til rødt og bruunt, Noget var endnu grønt, og det tog sig virkelig ret artig ud paa en klar Solskinsdag. Nu gaaer Adolf altid et Par Timer hver Dag ned til Præsten i Landsbyen, naar han er her; fra en saadan Spadseretour var han vendt tilbage gjennem Haven, han blev staaende længe ved Aaen og i saa dybe Betragtninger, at han ikke mærkede os Andre, der sadde i et nærliggende Lysthuus. Vi gik da frem, og lo af ham for hans Dybsindighed.

«Hvad var det for Reflexioner, Du anstillede, Adolf?» sagde Greven spøgende.

«Jeg betragtede Svanerne, Onkel, og jeg tænkte paa den nydelige Lignelse, vi nylig læste hos den fortræffelige svenske Skribentinde, imellem Svanen og hendes Heltindes lette, frie Væsen».

«Kjender Du maaske Nogen, som ligner dette Ideal?» spurgte Greven, jeg syntes en Smule mørk.

«Nei», svarede Adolf, «Ingen Nulevende, jeg tænkte paa Tante Nathalie».

Greven blev meget rørt; han er nu den troeste Ægtemand, jeg i mit Liv har stødt paa. Han klappede Adolf paa Skulderen, og sagde: «Det er meget, at Du kan have saa levende Erindringer fra dit syvende Aar, men Du har et skarpt Blik, baade for indre og ydre Lighed, det har jeg altid bemærket hos Dig; nu begriber jeg, hvorfor denne Karakter tiltalede mig saa særdeles».

^[84] Jeg maatte skotte til Nathalie, og jeg saae Taarer i hendes lange Øienhaar, hun bukkede sig ned efter en Aster,^{k99} for at aftørre dem; men de kom atter igjen flere Gange om Dagen. Seer Du, nu slutter jeg af denne lille Begivenhed, hvor ubetydelig

den i sig selv var, at Nathalie elsker Adolf, men at hun forstaaer, at han endnu ikke har fundet sit Ideal af kvindelig Elskværdighed realiseret.

Da vi kom op paa vort Værelse om Aftenen, kunde jeg ikke lade være at udfritte hende lidt.

«Nathalie», sagde jeg, «vi have nu været fortrolige Veninder fra vort ottende Aar, siig mig oprigtig, elsker Du ikke din Fætter Adolf?»

«Et Fruentimmer bør aldrig elske Nogen, der ikke opfordrer hende dertil».

«Aa ja! et Fruentimmer bør saa meget; men stundom gjør man, hvad man ikke bør».

«Saa maa man vænne sig af med at gjøre det», svarede hun meget fast og bestemt.

Der kom jeg ikke videre paa den Kant; men jeg var nu engang ifærd med at gjøre Samvittighedsspørgsmaal, og jeg begyndte igjen.

«Lorden opfordrer Dig stærkt til Gjenkjærlighed, Nathalie! om det end er forblommet endnu; jeg forudseer, at han snart vil erklære sig; vilde Du da modtage hans Tilbud, om saa var».

«Jeg veed ikke», svarede Nathalie eftertænksom. «Lorden er en meget forstandig og en meget brav Mand».

«Men hans Udseende?»

[85] «Er langt fra at være smukt; men det er heller ikke nødvendigt for en Herre, han er af høi Rang og stor Formue».

Rang og Formue, nu, du gode Gud! dette var sagt af en Pige paa 17 Aar; Du veed, vi have altid været enige om, at vi ikke kjendte Nogen, der selv fra Barndommen satte saa stor Priis paa disse Ting, som Nathalie, og de kan være meget gode, man kan faae mange Fornøielser for Guld; men jeg synes dog, at dette gediegne Metal maatte smelte og flyde ud af Vægtskaalen ved Heden af den første Kjærlighed.

Jeg troer, at Grev Zernau og ligeledes den Trolleborske Familie meget ønske en Forbindelse mellem de to Sødskendebørn, men der er ogsaa Mange, som sige: Lord Clairford og Komtesse Zernau ere just skikkede for hinanden, de ere begge saa alvorlige og have saa megen Anstand. Men troer Du, Lotte, at just to stille Mennesker ere saa godt skikkede til at leve sammen? mig forekommer det, som om

en Stille og en Munter passede bedst, den Stille trænger til at opvækkes og at oplives, og den muntre Snaksomme behøver ofte blot En, der hører og opfatter hans Ideer med Velbehag. Lieutenant Samsøe er ogsaa noget stille, han burde have en munter Kone, – ja, ved Gud! staaer det nu ikke der paa Papiret, og det skulde ikke kommet længere end i mine egne Tanker, nu kan jeg ikke slette det ud, uden at fordærve det hele Brev, slet Du det derfor ud af din Hukommelse, kjære Lotte, men udslet ikke Erindringen om
din hengivne Veninde
Henriette Kaas.

[86] **Den Samme til den Samme!**

Hermansdorf den 22de Januar 1838.

Nu har jeg da tilbragt en Juul paa Landet, kjære Lotte, og den har været ret artig. Her har været en heel Deel Fremmede rundt omkring i Egnen, ogsaa her, desuden ere nu mange Sønner og Døttre hjemme, og vi have truffet paa nogle Bekjendte fra Kjøbenhavn. Vi have været paa Bal næsten hveranden Dag, og dygtig i Vind begge To, ellers have de fleste unge Herrer gjort Kour til Nathalie, og det kunde næsten ærgre en Anden at blive saa overseet; da takker jeg Adolf Brahe, han er idetmindste neutral, og dandser og taler ligesaa gjerne med mig, som med sin Kousine, det tør jeg sige reent ud.

Baron Zernau har ogsaa tilbragt nogle Dage her, – og det er latterligt nok, – jeg maa næsten regne ham iblandt Nathalies Tilbedere. Lord Clairford dandser ikke, han og Baron¹¹⁵ have omtrent spillet den samme Rolle, det vil sige, de have staaet ubevægelige og tause, og betragtet Nathalie med tindrende, ufravendte Øine. Jeg kan godt mærke paa Baron¹¹⁵, at det gjør et ubehageligt Indtryk paa ham, naar Nogen sigter til en Forbindelse imellem Nathalie og Lorden eller Adolf, jeg gad dog for al Verden vidst, om den gamle Mand virkelig tænker paa at gifte sig med sin unge, smukke Niece, og Nathalie? nei, Gudbevares! det er dog blot Hjernespind Altsammen.

Alle de Reisende have nu forladt os, og efter saa mange støiende Forlystelser er det endnu vanskeligere at udfinde Noget, der kan behage. Nu er det jo en herlig Tidsfordriv at spille smaae Scener af Komedier, Du veed, hvor [87] ofte det har moret os? men saa er mit Personale saa lidet og saa udueligt: der er nu Lorden, han kan endnu ikke udtrykke sig paa Dansk, og Nathalie! hun kunde lære Roller nok,

men hun duer ikke til at spille dem, hun er og forbliver Nathalie; Adolf og jeg, vi ere gode nok, men af to Skuespillere kan der ikke udføres noget Stykke. Seer Du, saa er jeg kommen paa en herlig Idee, Du veed, jeg har et forslagent^{k100} Hoved til at anbringe enhver Ting paa rette Sted, og saa er jeg da falden paa at fremstille Tableauer, er det ikke genialt? da kunne mine tause Personer være saa stumme, de ville. Grevinde Emilie tager sig ogsaa godt ud i et Tableau, og hendes lille Erik kan nok gaae an som Amor, idetmindste finder hun ham skjønnere end Guden selv.

I Forgaars var hele den Trolleborske Familie herovre, og da overraskede vi de to ældste Grever med et Par Tableauer; vi havde desuden havt lang Beskjæftigelse med Tilberedelserne, det tog sig særdeles godt ud i den store, stærkt oplyste Sal. Det Første var en stor Gruppe, der vare vi næsten Alle med; men den er for vidtløftig at beskrive. Det Andet derimod bestod kun af to Personer, og da det gav Anledning til en lang Samtale, maa jeg fortælle Dig derom.

Det var Ivanhoe paa Borgen Torqvilstone, som Rebekka rækker den helbredende Medicin.^{k101} Adolf var Ivanhoe, Lorden vilde gjerne havt den Rolle, men jeg fandt ham ikke smuk nok. Nathalie var Rebekka, og Du kan aldrig troe, hvor meget hun havde tilfælles med en ung, smuk Jødinde i den Dragt, og ved den Illusion, som det Hele frembragte. Ak tænkte jeg, maaske har hun og Jødindens haabløse Kjærlighed, ^[88] hun havde et frommere Udseende end ellers, hun var fortryllende skjønn.

Grev Zernau var særdeles henrykt, han takkede mig med Enthusiasme for denne behagelige Overraskelse.

Grev Zernau, Adolf og Præsten kom siden i en livlig Samtale, om hvor skjønt de fandt det, at Kvinderne i ældre Tider forstode sig paa Lægekunsten og paa at forbinde Saar og deslige; selv de adelige Damer satte i Fortiden en Ære deri, og det var meget bedre, at de, der kunde have Anledning til engang at faae et stort Antal Huusfolk, lærte lidt af saadanne Ting, end af de mange Snurrepiberier, som de spillede Tiden med, tilføiede Greven. Adolf henvendte sig til Nathalie.

«Og den Omhu og Taalmodighed, som maa udvises imod de Syge, stemmer saa ganske overeens med mine Begreber om ægte Kvindelighed», sagde han.

«Aa ja, til opvartende Tjenerinder ere vi altid gode nok», svarede hun temmelig spids.

Han vendte sig koldt fra hende, han kom hen til mig. «Synes ikke De, Frøken», sagde han, «at det maatte være en Glæde for en ædel Kvinde, at kunne lindre de

Syges Lidelser, ligesaa meget ved sin Mildhed og ømme Pleie, som ved sine Lægemedler? Og, naar det er en Hæder for Manden at offre Liv og Blod for Fædrenelandet, skulde det da ikke være en Hæder for Kvinden at pleie en saadan Helt?»

Jeg veed ikke hvordan det var, Lotte, men jeg saae for mine Øine en vis Person ligge saaret paa Dækket, jeg følte Taarene komme mig i Øinene, og jeg maatte dreie af. «Gud fri mig», raabte jeg, «jeg taaler slet ikke at see Blod, [89] og desuden synes mig, Mændene have saa ondt for Empløi^{k102} i vore Dage, at det var Synd, om vi gik ind i deres Rettigheder».

Han rystede paa Hovedet og forlod mig; men han havde vist seet Taarene pippe^{k103} frem, thi senere hen paa Aftenen sagde han til mig ved en Anledning: «Hvorfor søge dog Menneskene saa ofte at skjule deres Sjæls Skjønhed, da de dog altid stræbe at vise Legemets Skjønhed i det fordeelagtigste Lys?»

«Forstandens Fortrin blive sjelden dulgte», svarede jeg, «men Hjertets Følelser kunne vi ofte være nødte til at dæmpe paa den første den bedste Maade, at de ikke overvinde os». Han saae paa mig, Lotte; jeg troer ikke, jeg havde godt af, om han ofte saae saaledes paa mig.

Jeg kan ikke begribe, hvorfor Lorden ikke erklærer sig for Nathalie, da hans Tilbøielighed dog er saa iøinefaldende, maaske frygter han for en Kurv, og da han ikke vel kan forlade Grevens Huus i Vinter, vil han vel ikke udsætte sig derfor, før han kan reise med det samme. Det gjør mig lidt Ondt, Lotte, at Nathalie har saa liden Fortrolighed til mig, jeg som dog er hende saa hengiven. Gud veed, hvorfor jeg er saadan en Fjante og holder saa meget af hende. Du og flere af mine Ungdoms-Legesøstre have havt mere Fortrolighed til mig og viist mig mere Venskab end hun; men det Forborgne^{k104} pirrer Nysgjerrigheden, man ønsker at trænge derigjennem, og desuden, I Andre have Veninder nok; men jeg tager neppe Feil, om jeg siger, at Nathalie har ingen Veninde uden mig, hun har ikke vidst at gjøre sig yndet.

[90] Her have vi nu et gammelt Familiestykke af en Huusholderske, ret en godmodig, gammel Tingest, der vist har et meget godt Hoved, jeg kan godt lide at tale med hende, og Greven behandler hende som sin Jevnlige, hun er hans høire Haand. Hende kan Nathalie slet ikke fordrage, hun bider hende af, og fornærmer hende daglig, dertil bidrager vor impertinente^{k105} Kammerjomfru ikke lidet, hun forstaaer godt sin Frøkens Smag, og har altid en eller anden Anekdot at fortælle om Jomfru Nørager ved Toilettet; enten de nu ere opdigtede eller forbedrede, saa troer

jeg aldeles ikke, at de ere sande; thi Jomfruen er altfor klog til at stikle paa [k106](#) sit Herskab i en Piges Nærværelse; men Nathalie vil slet ikke troe mig, naar jeg ytrer Mistanke om Ægtheden af Lises Fortællinger. Denne Misforstaaelse imellem Datteren og den gamle troe Tjenerinde smerter Greven, og derfor gjør den ogsaa et saa ubehageligt Indtryk paa mig, thi jeg har megen Godhed for den ædle Mand. Han er en meget kjærlig og elskværdig Fader, og han angrer nu bitterlig, at han har fjærnet Nathalie fra sig i hendes Børneaar, maaske var hun ogsaa bleven mindre stolt i Omgang med ham end med den mørke Baron. Grevens sværmeriske Hengivenhed for sin afdøde Gemalinde rører mig ogsaa, den er sjelden hos Mænd, troer jeg.

Hvorfor mon Fruentimmerne ere mere varige i deres Tilbøieligheder, Lotte? mon det skulde være, fordi Kjærligheden er deres høieste og eneste Formaal? Mændene have saa meget Andet at hige efter; men Alt Godt kommer kun til os gennem den. Er det saa, da gid vi Begge maatte [\[91\]](#) opnaae dette Maal efter Ønske, og dette veed jeg Du istemmer med

din hengivne
Henriette Kaas.

Julen havde ikke været meget behagelig for Jomfru Nørager, hun var den, paa hvem Byrderne hvilede, medens de Andre toge Fornøielserne; det var ogsaa først efterat alle Reisende vare vendte tilbage, hun kunde komme i Kirke, og med det samme gjøre Madame Kjelstrup en lille Nytaarsvisit.

«Hvor det glæder mig at see Dem, gode Jomfru Nørager», sagde Madame Kjelstrup, «og hvor jeg har tænkt paa Dem i denne Tid; De maa have havt gyselig meget at bestille med alle de Mennesker, Gud sikken en Jav, [k107](#) der har været».

«O! jo, der har været nok at tage vare; men Gudskelov! Arbeide generer mig ikke, desuden er nu Greven saa inderlig god. De veed, at Forvalterens Datter, der et Par Aar har styret Huset for sin Svoger, der blev Enkemand, er kommen hjem, det er en flink, paalidelig Pige, og hende har Greven skaffet mig til Hjælp, det forstaaer sig, jeg maa erindre og udtænke Alt, og vi have havt nok begge To; men det er jeg nu saa vant til, derimod er jeg ikke vant til at see Misfornøielse og faae Stikpiller, Madame Kjelstrup, og derfor taaler jeg ogsaa saa lidt deraf».

«Ih, du Fredens Gud! kan Nogen være misfornøiet med Dem, Jomfru Nørager? Komtessen kan takke sin Gud, at hun har et saadant Menneske, hun fik see, hvad

der blev af, hvis De blev borte».

[92] «Ja, det tænker jeg, hun skal faae see», sagde Susanne halv for sig selv.

«Der er saa mange Anstødsstene, Madame Kjelstrup!» sagde hun høit, «Frøkenen vil nu have Alting indrettet efter den engelske Smag, for denne kjedelige Lords Skyld, nu veed De nok, at Engelskmændene ere som et Slags Rovdyr, de æde Alting raat, og min kjære Greve, han vil, som et skikkeligt Menneske, have Maden kogt og stegt; da synes jeg, man maa rette sig efter Herren i Huset, de Fremmede faae at tage Skikken, hvor de komme, og saa laver jeg saamen Maden, som Greven vil have den; men da faaer jeg altid høre om gammeldags Skik, ikke følge med Tiderne, Tværhed, og jeg veed ikke hvad. Og saa Tjenerskabet, Madame Kjelstrup! den knibske Jomfru Lise og den halvgale engelske Tjener, de sætte mig graae Haar i Hovedet, det er sandt, dem havde jeg dog nok før», lagde hun leende til.

Her blev Samtalen afbrudt ved Præstens Hjemkomst, man taledede om mere almindelige Ting. Præsten syntes godt om Susanne, han vidste, at hun besad kristelige Grundsætninger, at hun var meget duelig og – hvad Præsten satte megen Priis paa hos Fruentimmer – at hun kunde tie til rette Tid. Han underholdt sig derfor med hende en Stund, og derpaa fulgtes de til Slottet, hvor han var indbudet til Middag. Jomfru Nørager havde ogsaa den Egenskab, at hun gik ligesaa raskt som Præsten, dog paa en mindre udmærket ^{k108}Maade. Præsten teede sig heller ikke saa underlig, saasnart han havde En at tale med, som naar han gik i sine egne Tanker.

[93] «See til Huusholdersken, hvor hun gjør sig til for Præsten», sagde Lise til sin engelske Ven, da de saae Parret komme. William satte et langt, underligt Ansigt op, derpaa gik han tvers over Forstuen, akkurat paa Præstens Maneer, da denne just var gaaet ind. Lise fnisede.

Jomfru Nørager havde hørt Lises Anmærkning, den ærgrede hende meget, ligesom flere af Lises Grovheder; men hun havde besluttet at være taalmodig og ikke svare igjen, deels fordi hun fandt det under sin Værdighed, deels fordi hun troede, Alt skulde blive bedre, naar Lorden og hans Tjener reiste, og hun vilde saa nødig, at Greven skulde mærke, hvor uhøflig Nathalie selv var imod hende; men et Menneskes Taalmodighed har sine Grændser, og Susannes Taalmodighed opnaaede sin den følgende Dag.

William skulde nemlig tillave en ypperlig Støvlesvæerte, og opholdt sig dermed paa Jomfru Nøragers hvide Retterbænk. Lise stod som Tilskuerinde, og da hun fandt,

at William var noget uopmærksom paa hendes Nærværelse, dyppede hun sin hvide Fingerspids i Sværten, og gav ham i al Hast et Par Knebelsbarter.

«Miss Leiss skal og have Bart», sagde William, tog hende om Livet, og kyssede hende saa, at Barterne forplantede sig paa hendes fine Overlæbe; Lise stred imod, og i denne Kamp væltedes hele Sværtebeholdningen over det hvide Kjøkkengulv og den glatte Bænk, som Susanne skaanede saa omhyggelig for Pletter. Hun stod ved Skorstenen, og vendte dem Ryggen, da Scenen begyndte, men opmærksom ved Støien, dreiede hun sig om, og vilde just givet dem en dygtig Revselse i sin billige Vrede, da hun fik see [94] Nathalie gaae forbi ude paa Gangen. Susanne bad hende være saa artig at træde ind.

«Jeg haaber», sagde hun, med en Stemme, der skjælvde af Harme, «at Frøkenen giver sin Kammerpige Noget at bestille, saa at hun ikke skal slentre om her i mit Kjøkken med sine Elskere, og gjøre mig Fortred», hun viste paa den skeede Skade.

Nathalie saae paa de to bebartede Mennesker; da Begge satte et skjelmskt Ansigt op, kunde hun neppe holde sig fra at lee. «Hvad er dog dette, Lise?»

«Jomfruen har saadan Skræk for Elskere», svarede Lise, «at hun troer, Enhver som nærmer sig til mig, skal være en saadan, det er formodentlig, fordi hun ikke har kunnet faae Nogen selv».

«Jeg kan ikke troe, at De, min Frøken, og endnu mindre Deres gode Fader fordrer, at jeg skal taale slige Grovheder», sagde Susanne i stærk Bevægelse.

«Om min Fader vil give sig af med at være Mægler imellem sine Domestiker, veed jeg ikke!» svarede Nathalie; «men jeg holder mig for god til at befatte med slige plumpe Kjævlerier. En Huusholderske og en Kammerjomfru kan være lige gode, synes mig», og derpaa forlod hun dem.

Jomfru Nørager forlod ogsaa Valpladsen, hun ilede til sit stille Kammer, her gik hun længe heftig op og ned; endelig sagde hun til sig selv: «Nei, jeg vil ikke handle i Overilelse; men en Forandring maa her blive, jeg har ikke Trang til at være deres Nar. O! aldrig havde jeg tænkt at opleve saadant i dette Huus», vedblev hun, idet hun [95] satte sig, og en Strøm af Taarer lettede endelig hendes beklemte Bryst.

Den følgende Morgen bad Jomfru Nørager Greven om at forunde hende en Samtale i Eenrum.

«Nu, hvad har De at melde, gode Nørager?» begyndte Greven.

«Jeg vilde gjerne bede Herr Greven om min Afsked», sagde hun sagte og forlegen, «jeg ønskede at reise til Foraaret».

«Guds Død, Nørager! hvad er det for et Indfald, kan De tale om Afsked, som et almindeligt Tyende?»^{k109}

Jomfru Nørager taug, hun kunde neppe drage sin Aande.

«Har Nogen fornærmet Dem, Jomfru Nørager?» spurgte Greven atter hæftig, hans Tanker fløi til hans Datter.

«Nei! jeg klager ikke over Nogen», svarede Jomfruen beskeden, «det er kun mig selv, der bliver for gammel og svag til at bestyre mine Forretninger, jeg duer ikke mere».

«Har jeg ikke sagt, at De skulle tage al den Hjelp, De behøver, naar De blot vil have Opsigten over det Hele? De veed, at det er Dem selv, der har bestemt Deres Løn; det var mit Ønske, at De skulde tage, hvad De behøvede. De har jo bestyret en stor Deel af min Formue, som Deres egen. Har De maaske sat dem selv paa for knap Gage?»

«Nei, Herr Greve! det er intet Krigspuds», svarede den gamle Tjenerinde stærkt rødmende, «jeg takker Dem endnu inderlig, fordi De tillod mig at have det paa denne Maade, jeg har havt rundelig; men Humøret er knækket, jeg [96] føler, at jeg bliver følsom og mismodig. Lad mig reise, førend jeg forspilder den gode Mening, som min ædle Herre har havt om mig». Her strømmede Taarerne ud af hendes Øine; thi Jomfru Nørager kunde, som de fleste gamle Fruentimmer ikke tale om nogen rørende Gjenstand uden at græde, og Grevens Velvillie var for hende meget rørende.

Greven blev selv rørt. «Susanne», sagde han, «har De glemt, hvad De lovede den Afdøde?»

«Nei», svarede Susanne, «det vil jeg erindre, saalænge der er en Livsgnist i mig; men min dyrebare Grevinde sagde dette i den Tanke, at Barnet skulde blive herhjemme. Nu er hun voxen, hun hverken behøver eller ønsker min Bistand». Susanne har siden tilstaaet, at hun bitterlig angrede dette sidste Udtryk, der slap hende af Munden.

«Jeg tænkte nok det laae deri» sagde Greven mørk. Han gik nogle Gange taus op og ned i Værelset,

«Ingen uden Gud og jeg selv veed», begyndte han derpaa, næsten for sig selv, «hvor smertelig jeg har angret paa, at min Barn er bleven opdragen af Fremmede, men Nathalie er jo endnu saa godt som et Barn; hun har en ypperlig Forstand og sikkert ogsaa et godt Hjerte, hun har kun faaet nogle forkeerte Principer derinde i Hovedstaden, om den Maade, hvorpaa de Fornemmere skulle behandle deres Undergivne; men De maa bære over med Nathalie, gode Susanne, hun vil snart forandre sig, det haaber jeg vist, og desuden kjender hun ikke Deres Fortjenester som jeg.»

«O! Gud, jeg har vist Intet at bebreide Komtessen», svarede Susanne, «det er kun mig, der er bleven forvænnet ved den sjeldne Godhed, som Herr Greven og deres Gemalinde ^[97] stedse har viist mig; og siden Herr Greven er saa god at ville beholde mig, saa vil jeg blot bede om Tilladelse til at reise bort paa et Par Maaneder, naar Foraaret kommer, for at besøge min Søster, det vil oplive mit Sind; thi hun er det Kjæreste, jeg har her i Verden, og jeg har ikke seet hende paa henved 20 Aar; jeg har ikke villet forlade Huset, naar ikke Herr Greven var hjemme».

«Og dette Ønske har De undertrykt i 20 Aar, for at passe min Eiendom», sagde Greven ivrig, «nu! ved Gud, jeg maatte være det usleste Menneske, naar jeg skulde nægte Dem denne Glæde for min egen Fordeels eller Velbefindendes Skyld; reis De, kjære Susanne, De behøver ikke at tænke paa Reisepenge; men kom igjen til Hermansdorf. Jeg haaber, at Deres Troskab og Hengivenhed vil drage Dem tilbage, ligesom den altid driver en tro Hund tilbage til sin Herre, om end denne kan være lidt haard iblandt, og der kan maaske gives dem, der bedre lære at paaskjønne Dem, naar De er borte. Naar tænker De at komme tilbage?»

«Dersom Herr Greven ønsker det, saa vil jeg vende tilbage til den Tid, man begynder at sylte og forsyne Alt til Vinteren», svarede Susanne med lettet Hjerte og ganske inde i Huusholdningsaffairerne. «Forvalterens Datter er ret flink i Huusholdningen, og hendes Fader hjælper hende med Regnskaberne, det er en duelig, paalidelig Pige, som Herr Greven kan stole paa; jeg vilde forvise mig om dette, inden jeg taledede med Greven; thi jeg vilde ikke, De skulde sættes i Forlegenhed, og siden kunde De altid faaet en Anden».

^[98] «Nu godt», sagde Greven, «vel er det ingen Susanne; men hun er dog ikke ganske fremmed, og jeg hænger saa meget ved de vante Omgivelser».

«Der havde Du nær skilt mig ved et meget uundværligt Menneske, Nathalie!» sagde Greven, da han traf sin Datter ene. «Den gamle Nørager vilde reist for bestandig; men nu har hun lovet at komme tilbage ud paa Sommeren».

«Jeg gratulerer, min Fader; men er det da min Skyld at hun vil bort?»

«Det har hun aldeles ikke sagt; men jeg har en Formodning derom, Du er altid saa spids imod hende».

«O Gud! hun er jo saa gyselig sær, jeg veed ikke, hvordan jeg skal behandle hende, thi hun taaler ikke et halvt Ord».

«Det har jeg aldrig fundet, Nathalie: men den Gamle trænger til Velvillie, og Du vil gjøre mig en Fornøielse ved at vise hende den, hun har opofret sig meget for vor Familie».

«Jeg troer saamen ogsaa, hun har havt det ret godt her, Fa'er: men hun har været saa vant til at være Enehersker, at hun ikke kan taale den mindste Irettesættelse».

«Den behøver hun heller ikke», sagde Greven strængt, «og den skal Ingen give hende, som vil behage mig».

Her gik han bort; thi han følte selv, at han blev for hæftig.

«Ih, du gode Gud, maaske jeg endnu kan faae en Stedmoder», sagde Nathalie halv høit efter ham; til hendes Lykke hørte ikke Greven disse Ord.

[99] Det er ingen ny Bemærkning, men jeg maa dog gjentage den her: Der ligger i ethvert Menneskes Sjel en Fremadhigen; om end Fortiden har skjænket os mange Glæder, vi ønske den sjelden tilbage, om end Fremtiden lover os lidet Godt, vi sige dog, gid den og den Tid var omme. Dette gjælder i Smaat som i Stort, og det er derfor ubehageligt for en Forfatter, naar han maae føre sine Læsere tilbage i Tiden; det er ligesom at lokke et Menneske op paa en steil Høi med Løfte om en fri Udsigt, og saa puffe ham nogle Skridt tilbage, Lykke endda, naar han ikke, efter endelig at have naaet Høien, seer, som Baggeseen fordem – lutter Taage;^{k110} men hvad der er ubehageligt, er ofte nødvendigt, og altsaa – Du maae have et Puf, kjære Læser! Jomfru Nørager er mig en altfor kjær Person, og hun og hendes Familie ere for meget indbefattede i min Fortællings Traade, til at jeg skulde kunne undlade at fortælle hendes simple Ungdomshistorie. Altsaa –

Susanne og hendes Tvillingsøster, Margarethe, vare Døttre af Urtekræmmer Lorents Nørager, boende i Nyhavn paa Solsiden; men uagtet Solen skinnede ind i hans lille grønmalede Dagligstue og oplyste enhver Krog, skulde man vanskelig finde et Støvgran der, og heller ikke behagede det Herr Lorents, naar det fandtes; «thi Reenlighed og Orden», sagde han, «Vindskibelighed^{k111} og Sparsomhed, det er

de fire Grundpiller, hvorpaa Rigdom kan bygges; feiler een af disse, saa staaer aldrig Bygningen fast». Den nette, lille Dagligstue laae ved Siden af Boden, der havde et lille rundt Glas paa Døren, som vendte derud, men der var intet Gardin for; thi Urtekræmmeren vilde ligesaa gjerne ^[100] see ind til sin Kone og sine smaae Rollinger, hvad de foretog sig, som han vilde see til Ruden, naar han iblandt var inde, og det blev til et Instinkt hos Børnene at see til det lille Vindue, saasomt de bleve for hørøstede eller foretog Noget, som de troede skulde mishage Faderen, og de syntes, at hans strænge Ansigt tog sig dobbelt skrækkende ud gjennem Ruden.

Ingensteds saaes en hvidere Brandmuur og en mere blank skinnende Kakkelovn end i denne Stue; Væggene, Hjørneskabet og det store runde Slagbord vare fiint malede og blank ferniserede, saa at man kunde sige, at Herr Nørager elskede Glands, endskjønt han ikke elskede Pragt; det var blot for Styrke og Reenligheds Skyld, at han saa meget foretrak Fernisser. Over Bordet hang en sort lakeret Presenteerbakke ^{k112} med forgyldte Kanter, for i en Hast at kunne benyttes til at frembære en Snaps og lidt Ost og Brød til en eller anden Kjøbmand, der kunde have Handelsforretninger at afgjøre med Urtekræmmeren; andre Visiter saaes sjelden. Under Speilet hang to Silhuetter i oval, forgyldt Ramme, det var Madammens Forældre, og bag Speilet stod et Riis, og det stod der ikke ubrugt. Den mindste Figur, som en af Børnenes smaae Fingre ridsede i de sortebrune Ryslæders ^{k113} Stole, en sønderslagen Kop, eller endog blot en omvæltet Spyttebakke kunde kalde Mester Erik ^{k114} ned af Væggen. For Kjævlery og Slagsmaal behøvedes sjelden Tugtelse; thi Børnene vare saa enige som – jeg troer det næsten – kun Tvillinger pleie at være, og en saadan stræng Overmagt bringer altid de Underordnede tættere til hinanden, ligesom et Par stærke Tømmer og en ^[101] dygtig Svøbe holde et Par Vognheste tættere sammen og i jevnere Trav.

Ved Maaltiderne blev kun den ene Klaf af det runde Bord slaaet ud; thi Madammen maatte passe Boden, medens Kræmmeren spiste, og Søstrene kunne i deres voxne Alder ikke glemme, hvor ængstelige de vare, naar Mo'er gik til Boden, og de bleve siddende ene til Bords med Fa'er. De havde store Slapperdasje ^{k115} bundne under Hagen og blaalærredes Ærmer, som bleve trukne udenpaa de andre, for at de ikke skulde tilsmøres, men endda kunde den mindste Draabe Suppe, spildt paa et saadant Vareplag, foraarsage en lang Moral, som f. Ex.:

«I kunne ikke fortjene Jeres Klæder selv, Børn, derfor skulle I heller ingen fordærve, I skulle heller ikke smøre Jer saadan til; thi det er dumt Tøieri, ^{k116} naar man siger: der er Vand nok, man vadsker ikke reent med bart Vand, det veed I nok,

og Sæbe, den er der ikke nok af, den koster sku Flesk, Børn; I due heller ikke til at vadske Jert Tøi selv, og om I gjorde det, saa kunde I dog nytte Tiden bedre; thi Tiden er kostbar, som Guld, husk paa det, Børn: Tid er Penge». Eller, naar Humøret var nogle Grader mildere:

«Væn Jer til at være nette om ^{k117} Jeres Klæder, Børn, I veed ikke, hvad det kan bringe Eder. Nu skal jeg fortælle Jer en Historie. Da jeg var Dreng hos Herr Jakobsen, saa var der ogsaa en anden Dreng i Boden, som hed Peder Jespersen. Vi fik Begge vore Klæder af Principalen; nu havde denne Hersens Peder for Vane, at naar han havde Rosiner eller Korinder eller Sligt op af Tønden ^[102] og i Skuffen med begge Hænder, saa vips, saa vare begge de sukkrede Hænder op og ned af Buxelaarene, for at tørres af. Nu kunne I tænke, hvordan det saae ud, Buxerne bleve stive og gik snart itu. Jeg derimod havde en Klud hængende paa et Søm i en Krog af Pakboden, som jeg tørrede Hænderne paa, og jeg bevarede mine Klæder saa godt jeg kunde; det saae Principalen, og saa gav han mig sku ^{k118} to Rigsort i Lommepege, da den Anden maatte have nye Buxer før mig, og det var det mindste, Børn; men da vi vare Svende begge To, saa sagde Principalen til mig: Hvis De vil gaae i Kompagni med mig, Nørager! saa har jeg Intet derimod; thi De er et ordentligt Menneske, det har De været fra Barn af. Nu kunde han ligesaa gjerne have taget den Anden; thi han havde været der ligesaa længe, og han havde endda en liden Arvepart i Vente, men saa tog han mig, Børn, og det var, fordi jeg altid havde været net om mine Klæder, og Alt, hvad jeg havde under Hænder, og det skal I huske paa og følge Jer Faders Exempel og Formaninger».

Det er maaske halv overflødig, efter denne Beskrivelse, at fortælle, at Lorents Nørager var fra Jylland; thi hvem er vel saa stræbsom, saa ordentlig i Smaat og Stort, og hvem er vel saa sparsommelig, som en Jyde? Han var kommen over til Herr Jakobsen i sit 15de Aar uden anden Eiendom end en ny Klædning paa Kroppen, et Par gode Støvler, 6 nye Skjorter, 3 Par Uldhoser og een Rigsdaler i Lommen. Men allerede denne Daler vidste han at anvende saa, at den indbragte ham 100 pst., han købte nemlig sure Vinteræbler for billig Priis, nedgrov dem ^[103] i Halm paa et sikkert og hemmeligt Sted, og da Æblerne bleve gode, og vare sjeldne at faae, solgte han dem til Svendene i Boden. Herr Jakobsen havde megen Handel og altsaa mange Folk; men han lagde Mærke til Lorents's Orden og Flid, og derfor gik det virkelig, som han fortalte sine Døttre, at han kom i Kompagni med Principalen, da denne blev gammel og trængte til paalidelig Hjelp. Det var ikke usandsynligt, at Nørager kunde erholdt Herr Jakobsens Datter tilægge, idetmindste frygtede hun ikke for at erholde Faderens Samtykke; men hun var uordentlig og sjusket og havde gaaet i Skole til hun var bleven et langt, voxent Menneske, uden at

forstaae det Ringeste af Huusvæsenet. Han valgte derfor Huusjomfruen istedet, der ikke eiede en Skilling, og dette glemte han heller ikke at anføre for sine Døttre, hvor meget lettere et ordentligt Fruentimmer kan gjøre sin Lykke ved Ægteskab, end de, der ere uduelige og svinske. Om hans Kones smukke Ansigt havde bidraget til hans Valg, vide vi ikke, han taug idetmindste selv derom; men smuk var hun, og Børnene lignede Moderen meest, hun var ogsaa from og taalmodig, og sin Mand meget underdanig og lydlig.

Det var Lorents Nøragers Grundsætning, at ethvert Menneske skulde gjøre saa megen Nytte, han kunde; derfor vare hans Døttre heller ikke mere end 5 Aar gamle, da han begyndte at drage Nytte af dem. Den første Lærdom bestod i at gjøre Kræmmerhuse, den foregik om Aftenerne. For ethvert Stykke Papiir, der i den Anledning blev forkrøllet eller iturevet, beholdtes et Kneps i Panden eller en Rusken i Haaret, for ethvert vellykket Kræmmerhuus derimod [104] en Rosin. Straffen bekom man strax, Belønningen gjemtes til Søndagen, hvilket atter øvede Børnene i at regne. Fra denne Lærdom gik man over til at klistre Poser, her vankede færre Rosiner og flere Kneps, dertilmed lange Moraler.

«I maa ikke smøre saa tykt paa, Børn; det Klister, som ligger udenfor Kanten, er til ingen Nytte, og Meel, veed I nok, kan være til Nytte; der kan komme den Tid, I kunne sukke efter Meel. Naar I tage en Knivsod Klister, saa skulle I tænke, at af et Par saadanne kunne der blive en Bid Brød, og Brød er Mad, og Mad maa man ikke spilde, det veed I nok? Og saa maa I ikke smøre Jeres Fingre saadan til; thi fra Fingrene kommer det snart paa Klæderne, det er den gamle Vei, og rene Klæder ere ogsaa længst hele». Det var et møisommeligt Arbeide, at klistre Poser. Et tredie Trin i Duelighed var at skure Messingvægtskaalene blanke hver Aften.

«Slider Du dem ikke for meget?» sagde Madame Nørager.

«Faaer ikke hjelpe, Kone, jeg har det igjen. Alle Mennesker lide godt, at det de kjøbe, er reent, og det er rimeligt. Skidt kan man faae uden Penge, saa sige De: Vi ville gaae til Nørager; thi der er Alting saa reent og nysseligt; og der ere mange Urtekræmmere, saa man maa lokke paa alle Maader».

Børnene begyndte dog fra deres 6te Aar at gaae i Skole; men ikke Begge paa een Gang, kun En hver Uge, saa at Faderen kun betalte Skoleløn for Een, og havde Hjelp af den Anden i Boden; thi de bleve ikke gamle, inden [105] de maatte være ham til virkelig Hjelp; allerede i deres 12te Aar afskedigede han sin Dreng, og havde kun en gammel Mand, som kom hver Morgen og hjalp ham at bære ind fra Pakboden. Skolegangen varede heller ikke længere end til de havde faaet Færdighed i at læse,

regne og skrive, samt simpel Søm; alt Andet ansaae Lorents Nørager for aldeles overflødig.

Den, der havde staaet i Bodden om Ugen, havde om Søndagen den Forrettighed, at gaae med i Kirke om Formiddagen og til Frederiksberg om Eftermiddagen. Dette var en sørgelig Bestemmelse; thi den ene af Tvillingerne kunde aldrig glæde sig ved Noget, som ikke den anden halve Deel tog Deel i, og Moderen tænkte bestandig paa den lille Forladte hjemme; men Een skulde være hjemme, for at passe paa, at ikke Pigen gik bort eller tog Kjæresten ind, og saa gjerne som Moderen vilde overtaget denne Post, blev det dog ikke tilladt; «De skulle vænne sig til at være ansvarlige for Noget», sagde Herr Lorents, og hvad han sagde, det maatte efterfølges.

O! hvor lang var ikke Dagen for den lille Eremit, hvilken Pigen som oftest forlod, uagtet det strænge Forbud. Der gaaer ikke mange Mennesker paa Gaden i Nyhavn om Søndagen, og paa Skibene er der ogsaa saa stille; desuden kjeder det snart at see paa Gaden, naar man ikke har noget Haab om at komme der selv. Svedskerne, som Moderen hemmelig havde forsynet hende med, bleve opspiste i den første halve Time, og at sye, er kjedeligt om Søndagen, om det endog er paa Duketøi.

[106] Begge Søstre havde tidlig Lyst til Læsning; men der fandtes i Urtekræmmerens Huus kun to Bøger, Bibelen og en Kogebog. Bibelen var forsynet med Billeder af grovt Træsnit; den saavelsom Kogebogen var deres Moders eneste Arvepart, den interesserede Børnene tidlig ved sine Billeder; men de vedbleve at læse den til deres voxne Alder, og dens Ord faldt i god Jord, de bare mange Fold. Dog kan man ikke en heel lang Dag læse i Bibelen, og Pigerne udfandt endelig, at der blandt de Papirer, de fik at klistre Poser af, fandtes gamle Bøger, som Kræmmeren havde kjøbt paa Auktioner; Somme af disse, som, den brune Mands Skrifter, [k119](#) Klarisse [k120](#) og Lignende vare meget interessante i deres Tanker, og det var en reen Fangst, naar de kunde opsnappe Slige. Det blev da gjemt til Søndagen, eller, naar Utaalmodigheden ikke tillod denne Opsættelse, læst paa deres lille Værelse om Aftenen ved en Praas. [k121](#) Dog, da Nørager fattede Mistanke om, at hans Døttre havde faaet Smag paa Læsning, syntes han, det var nødvendigt at gribe Forholdsregler derimod, baade for Tabet af den gyldne Tid, og for Børnenes egen Fordærvelse, som han troede meget let kunde frembringes ved Læsning; han fandt da paa et lille Fif, hvilket han selv gottede sig meget over, han rev nemlig Bladene ud af alle de gamle Bøger og blandede dem om hinanden; thi Papiret kunde han jo ikke spilde, det var jo kjøbt, og han kunde heller ikke gjemme det væk for sine Døttre, der nu vare hans daglige Medhjelpersker, men paa denne Maade troede han, at det Tøieri ingen Interesse kunde have. Dog, hvad har ikke Interesse for et

opfindsomt Geni, og jeg maa virkelig regne de to ^[107] Tvillingsøstre hertil. Læsningen fik en ny, behagelig Side ved denne Omvæltning, naar man midt i et af Werthers følsomme Breve, med Et stødte paa en Stump af Sigfried von Lindbergs komiske Samtaler, eller i Carl Grandisons formelle Taler traf en Side af Peder Paars, saa var dette Stof til umaadelig Latter.^{k122} Man fattede snart den Idee, at den, der var hjemme om Søndagen skulde ved egne Udfyldninger sammensætte en Historie af de mange Brudstykker, eller man paalagde hinanden at slutte et halvt Brev, o. s. v. Jeg har senere, ved mit Bekjendtskab med Margarethe Nørager, havt Anledning til at læse nogle saadanne gamle Breve og Historier, som hun gjemte til Erindring om sin Barndom, og jeg kan forsikre, at mangen Skribent ikke vilde skammet sig ved at optage Smaastykker af disse sextenaarige Pigers Pen, især Fortsættelsen af Breve; de vidste saa godt at sætte sig ind i den Persons Karakter, der havde begyndt det, at de ofte undrede sig over at finde flere af sine egne Udtryk igjen, naar de efter længere Tid fandt den virkelige Slutning. Saaledes findes der ofte digterisk Talent, hvor man mindst formoder det, og Ingen, som saae Margarethe sysle paa sin stille, landlige Præstegaard, eller Susanne tumble i Kjøkkenet paa Slottet Hermansdorf imellem Gryder og Pander, skulde nogentid drømme om, at et saadant Talent laae skjult i deres Indre, de tænkte heller aldrig selv derpaa, da denne Periode af deres Liv var forbi.

*

Der nærmede sig snart en anden Periode, den vigtigste i en Piges Liv. Den første Elsker^{k123} viste sig.

^[108] En ung Student, Johannes Breder, logerede oppe i Kvisten, han fandt snart en stor Fornøielse i at rende ned af Trapperne og forbi Kjøkkendøren, naar det var Margarethes Uge at lave Maden; thi Pigerne anvendte nu den Uge, hvori de vare frie fra Boden, til Huusholdningen. En saadan Løben op og ned i Middagstiden bragte ofte Udbytte af en Hilsen eller endog af et Par Ord, naar Døren stod aaben for ham. «Det er en svær Hede i Dag, Jomfru Nørager, det maa verre slemt at staae for Ilden?»

«Aa ja, saamen, det driver vel Sveden ud», og enten det nu var Ilden eller Tiltalen, saa maatte Margarethe virkelig tørre sit Ansigt.

Nu traf det sig saa, at Breder aldrig havde Stunder at gaae ud den Søndag, som Margarethe havde Tour og passede Huset, derimod faldt det ham meget beleiligt at spadserere til Frederiksberg, naar hun ogsaa vandrede med sine Forældre derhen. Som Logerende i samme Huus kunde det gaae an at hilse paa Familien, at gaae en

Stund i deres Følge, og at indlede en Samtale. Ved en saadan Anledning, hvor maa talede om Landlivets Ynde, spurgte Breder Margarethe, om hun havde læst Lovise af Voss?^{k124} «Nei», svarede Margarethe leende, «jeg holder mig kun til Oldsager, og har aldrig læst andre Bøger end Bibelen, Lærebogen,^{k125} og hvad der ellers kan findes i de gamle Bøger, som Fa'er kjøber til Kræmmerhuse».

Breder syntes godt om det oprigtige Svar; men forundrede sig høilig over denne tarvelige Lektüre. «Og hvoraf kommer det?» spurgte han.

«Fa'er lider ikke, at vi læse», svarede Margarethe meget ^[109]lavere, Urtekræmmeren talede ellers nu med en gammel Bekjendt.

«Synes de De heller ikke derom?»

«Jo gyseligt godt.»

«Da skal jeg tage mig den Frihed at laane dem den omtalte Idyl næste Søndag, thi om Hverdagene nytter det vel ikke?»

«Nei da er der ingen Tid, men De vil gjøre mig en stor Fornøielse, om jeg maa faae den paa Søndag.»

Næste Søndag kom Studenten selv med sin Bog, og da Margrethe aldrig havde læst Hexameter, og undret sig over den Skrivemaneer, proponerede Breder at læse høit for hende. O! hvor fløi ikke Naalen, og hvor fløi ikke Tiden, hvor deilig var Idyllen og hvor deiligt blev den forelæst, og saaledes læste de mangen Søndag, indtil de læste i hinandens Hjerter, at de vare skabte til at forenes, og de bleve snart til Et.

Herr Lorents havde ikke saa meget imod Partiet som man befrygtede; han vidste, «at Breder var et ordentligt og flittigt Menneske, der skulde tage sin theologiske Examen til Juul, og at han havde Familie, der kunde hjælpe ham til Embede.» Det er ikke saa galt, sagde han, det er ikke saa galt. Præstene sidde fast i det, de gjøre ikke Opbud, og paa en Præstegaard har man Mad og Drikke, og noget til Klæder med, men ikke saameget Fjaseri, og Kyssen og Smasken Margrethe, det duer ikke, det er kun til at spilde Tiden og at forstyrre Tankerne. Forlovelsestiden kan blive lang nok, derfor kan I faae Tid nok til Sligt». Men de Elskende fandt slet ikke Tiden lang, for dem fløi den meget hurtigt. ^[110] Margrethe syntes, at hendes Elsker havde slugt al Verdens Viisdom, hun havde aldrig før været i Omgang med studerede Mennesker, alting kunde han sige hende Besked om, og Margrethe vilde dog vide saa meget; og saa mange interessante Bøger havde han læst og kunde ogsaa skaffe hende og Susanne at læse. «Gud veed, hvorledes Du kan holde af mig, der er saa

enfoldig», sagde hun engang til ham, ved en Ytring af hans Kjærlighed. «O!» svarede Breder, «Talenter og Kundskaber ere vel Prydelser, som jeg ingenlunde foragter, men skulde jeg ikke kunne elske din Sjæl uden Prydelser, ligesom jeg elsker dit smukke Ydre i en net Hverdagsdragt? Det var med dit rene hvide Kjøkkenforklæde paa, jeg først blev opmærksom paa din takkelige Figur, og det var din Sjæls Simpelhed, og barnlige Sandruhed, der først henrev mig.»

«Gud velsigne dig,» sagde Margrethe og trykkede hans Haand; «men Du maa dog tilstaae mig, at jeg maa elske dig endnu høiere, da Du har disse Prydelser paa Kjøbet, foruden de andre Dyder.»

Breder kyssede hende inderlig. «Et Mandfolk kan mindre undvære dem, Margrethe, han har sjelden nogen Naivitet og Ynde til at bøde paa Mangelen; han kan ogsaa vanskeligere erhverve sig den i en sildigere Alder, men Qvinden troer jeg, bliver aldrig for gammel til at lære, saalænge hendes Følelse er livlig og ung, thi det er mest igiennem denne, hun drager sin Aandsnæring.»

«Og, vil Du lære mig Noget, Johannes? vil Du lære mig ret meget?»

«Ja, min bedste Pige, naar vi kommer til at føre [111] et stille husligt Landliv, skal det være mig en Glæde at lære Dig Alt, hvad Du ønsker.»

«O! det skal blive deiligt, det skal blive herligt,» raabte Margrethe, «kunde blot Susanne blive med os.»

Læseren kan vel tænke, at Susanne havde erfaret enhver lille Hemmelighed, ligefra den første Hilsen og til Intet var hemmeligt mere, hun levede ganske i sin kjære Søsters Lykke, og Breders Bøger forkortede ogsaa hende de lange Søndage. De gamle Papirer bleve i Fred og Ro gjemte til sin egentlige Bestemmelse, og Læsningen selv tabte for en Tid noget af sin Tilløkkelse, da man selv havde en virkelig Kjærlighedshistorie i Huset.

«Nu ønsker jeg Intet høiere end at Du ogsaa maatte faae en saa sød Kjæreste, ret saadan en som min Johannes,» sagde Margrethe til sin Søster. Hendes Ønske blev ikke længe uopfyldt. En Klædeskræmmer, som Nørager stod i enslags Forbindelse med, det vil sige, han laante ham Penge, havde en Søn af første Ægteskab, Frants Zelmer; denne havde været nogle Aar i Hamburg paa et Handelskontor, men en Broder af hans Moder døde og en liden Arv tilfaldt Frants, der nu kom hjem; meget smuk og meget forfængelig deraf, meget moderne i Klæder og Sæder og meget veltalende om alle Hamburgs Herligheder og Mærkværdigheder. Frants etablerede nu en egen Handel, hans Boutik var meget elegant, han ønskede ogsaa at laane

Penge af Nørager, da hans egen lille Arv næsten var gaaet til ved Boutikkens Indretning, og blev saaledes kjendt i Huset og efter et halvt Aars Bekjendtskab friede han til Susanne.

Frants var meget smukkere end Breder, han var underholdende ^[112] især for uvidende Personer, og Susanne elskede ham snart af sit hele Hjerte, og at denne Følelse ikke var flygtig bevise nogle Ord af et Brev, som Susanne skrev til sin Søster fra Hermansdorf; det var fra den Tid, Greven anden Gang reiste udenlands med Adolf.

«Jeg veed ikke,» strev hun, «hvad det egentlig er, der gjør dette unge Menneske saa overmaade behagelig for mig, vel sandt, han er forstandig, god og elskværdig, men det er min kjære Greve, og flere Andre af mit Bekjendtskab ogsaa, jeg troer næsten, at det er et vist Træk over Øinene og Panden, der ligner Frants Zelmer, der gjør, at jeg, gamle Nar, gjerne gik i Ilden for ham.»

Imod al Formodning havde Lorents Nørager meget mere at udsætte paa dette Parti, end paa det første. En ung Klædeskræmmer, der havde en saa smuk Boutik, og som havde faaet en Arv og kunde engang i Tiden vente en anden, maatte man troe skulde faldet i hans Smag; men han sagde: «Jeg lider ikke slige smaa Arveparter, det er ligesom at slaae en Skaal Vand paa et Urtebeed, der kommer ingen Frugtbarhed deraf, det maa gjennemblødes til Grunden, det vil sige, «Rigdommen maa være saa stor, at den kan grundfæste en Mand; men mest Tillid sætter jeg til den Formue, der er selverhvervet fra Skilling til Skilling, fra Daler til Daler, den ligner den fine Regn, der trænger igjennem Jorden og gjør den frugtbar. Man sætter ogsaa mere Priis paa det, hvorfor man har trællet med Sved og Møie, end paa det, som kommer saadan drattende paa En.»

«Men Zelmer er en driftig ung Mand,» vovede hans ^[113] Kone at sige, Susanne forstaaer sig ogsaa godt paa Handelen, saa jeg haaber vist, det vil gaae dem godt.»ⁿ¹⁶

«Ja, Tøsen er sku brav nok, det har Du Ret i, men just derfor skal vi ikke kaste hende bort. Du skal faae at see Kone, en stor Begyndelse giver en snar Ende. Jeg lider ikke den Stadsen og Fjasen».

«Zelmer vil vist rette sig efter dine gode Raad, hvis han bliver din Svigersøn, han lader til at have megen Tillid til dig; og de to unge Mennesker elske hinanden saa inderlig», tilføiede Madame Nørager frygtsom.

«Hm, ja, det er just det Værste,» sagde Urtekræmmeren hen for sig. Saa meget han end brumlede, elskede han dog baade Kone og Børn hjertelig. De havde været saa nyttige og saa lydige imod ham, og af de to Døttre elskede han endda Susanne en lille bitte Smule mere end hendes Søster. Hun var saa akkurat til at veie, ogsaa rap til at vikle Seilgarn om Poserne, hun skjænkede hans Kaffee saa klar, en Ting, som Kræmmeren satte megen Priis paa, og hun lavede ham Øllebrød netop saaledes, som han havde forklaret, at man brugte det i Jylland. Vel stod Margrethe ikke langt tilbage i forrige Tider, men i det Aar hun havde været forlovet før sin Søster, var hun bleven lidt mere lunken.

De duelige unge Piger gaae ofte lidt tilbage i sine Forlovelsesdage, men det er blot som et Skridt man stiger tilbage for at tage et stærkere Spring, og naar hun indtræder i sit eget kjære Huus, begynder hun sine huuslige Forretninger med fordoblet Iver.

Urtekræmmerens faderlige Ømhed bevægede ham snart til at give sit Minde. Susanne var meget lykkelig. Nørager ^[114] og hans Kone skiftedes nu til at være hjemme om Søndagene ligesom da Børnene vare smaa; «thi», sagde han, «forlovede Folk ere ikke bedre til at have Opsyn end Børn».

Familien levede nu saa behageligt, som muligt, kun var det et lidet Skaar i Søstrenes Glæde, at deres Kjærester ikke yndede hinanden. Breder fandt Zelmer flau, hans Beskrivelser over Hamborg, hvilke Susanne satte saa stor Priis paa, kjedede ham umaadelig, og endskjønt han aldrig nævnte det, kunde han dog ikke skjule sin Mangel paa Interesse. Zelmer kaldte Breder stolt, tilbageholden o. s. v., og uden at have overlagt det, passede de det saa, at de kom til Kræmmerens hver sin Dag, og saaledes sjelden saaes.

«Jeg vilde inderlig ønske, at vore Kjærester gjorde mere af hinanden», sagde Susanne, «men lad os overlægge, at dette aldrig skal svække vort Venskab!»

Margrethe lovede det, og de holdt Begge Ord.

Det varede ellers ikke længe, at den lille Familie levede saa roligt og lykkeligt. Det ene Uheld traf dem snart efter det andet. Ikke længe efter Susannes Forlovelse døde deres raske og endnu temmelig unge Moder; en smitsom Nervefeber rev hende hurtig bort. Døttrenes Sorg var meget stor, hun havde været dem som en Fredens Engel i deres Barndomsliv og afvendt saamange straffende Slag fra deres Hoved. Al hendes Fromhed og Venlighed traadte som samlet frem for deres Blik i Smertens Øieblik, den gamle Mand var ogsaa dybt nedbøiet, han havde saa sikkert

gjort Regning paa, at hun skulde overleve ham, men det er ikke ^[115] godt at holde Regnskab med Døden, han slaaer snart en Streg over Regningen ved sin skarpe Lee. [k126](#)

Og dog ere dens Saar ikke saa smertelige som de vort Hjerte modtager af Menneskenes Troløshed og Kulde. Det er et kraftigt Beviis paa, at Kjærligheden er det største vi Dødelige eie, da Enhver af os heller vil tabe den Elskede selv end hans Kjærlighed.

Urtekræmmeren havde spaaet rigtigt om sin Svigersøn, han slog forstort paa, det varede ikke længe, inden han maatte lukke sin Boutik. Nørager tabte her en Deel Penge, og var meget ærgerlig, det var en haard Tid for den stakkels Susanne; men Breder vandt meget i hendes Agtelse i denne traurige Tid, da han saa godt vidste at trøste den gamle og forsvare Zelmer. Kræmmerens Tanker bleve ogsaa snart henvendte paa en anden Gjenstand, han havde laant en Oppebørselsbetjent [k127](#) store Summer til uhyre Renter, en stor Uforsigtighed af en saadan Mand, vil man sige, men Skyldneren havde saa sikkert Løfte om et høiere Embede, hvori han snart kunde blive istand til at betale igjen, desuden give Ingen saa høie Renter som netop de, der ere i Knibe, og Renterne lokkede Nørager.

Nu veed jeg ikke, om den omtalte Mand havde faaet det belovede Embede eller ei, hvis Alt havde gaaet sin ordentlige Gang, men man kom underveir med nogle temmelig grove Skjeltsstykker [k128](#) af den samme Person; en Ven advarede ham itide, og han var væk, førend man fik grebet ham. Men Hr. Lorents's Penge vare ogsaa væk, ikke en Hvid [k129](#) var at finde i den Bortflygtedes Kasse, og havde der været Noget, saa havde det hørt Staten til.

^[116] Vel var Urtekræmmerens Tab, ikke i den Grad stort, at han maatte fallere, [k130](#) thi han havde god Kredit, men at han skulde trænge til Kredit, han, der i saa mange Aar havde hjulpet Andre, og havt saa god Fortjeneste deraf, det var meer, end han kunde bære, han faldt i en svær Galdefeber.

Frants Zelmer lod sig sjelden see efter sit Fallissement, [k131](#) hvilket Susanne tilskrev hans Frygt for Svigerfaderens Moraler, hun skrev ham nu en Seddel til, at hendes Fader laae for Døden, og at hun behøvede den Trøst at see sin Ven.

Herpaa fik hun det Svar, «at da de Begge vare fattige, kunde det ikke nytte for dem at tænke paa nogen Forbindelse. Det gjorde ham hjerteligt Ondt, men han vilde stræbe at glemme en Lykke, som han ikke kunde haabe at opnaae, og turde derfor

ikke see hende igjen, han bad hende ogsaa glemme en Uværdig, og ønskede hende at blive lykkelig med en Anden».

Susanne vilde ikke troe sine egne Øine, «han tænker alt for ringe om sig selv», sagde hun, «det er blot Beskedenhed». Hun vilde svaret ham, lovet at være tro indtil Tiderne kunde forandre sig, og indgivet ham Mod, men efter Breders Raad overtalte Margrethe hende til at opsætte dette en Tid, og inden faa Uger hørte man, at Frants Zelmer var forlovet med en anden rig Kjøbmandsdatter.

Det var formeget for den stakkels Susanne. Hendes kjære Moder, hendes Udsigter til Fremtids Velfærd, og fremfor Alt hendes Elskers Troskab var nu borte, og der var stor Sandsynlighed for, at hun ogsaa mistede sin Fader.

Dersom Susanne ikke havde haft den inderlige Hengivenhed ^[117] i Guds Villie og den faste Tro paa hans Styrelse, som hendes Moders Lærdom og Skriftens stadige Læsning havde indgivet hende, vilde hun fortvivlet, men ved disse Støtter holdt hun sig opret, endskjønt hendes Hjerte var dybt saaret.

«Gud maa vel have sine vise Hensigter med al denne Modgang», sagde hun til sin Søster, «han seer vel, hvem der behøver Sorg, og hvem, der behøver Glæde forat opnaae Maalet, gid jeg kunde anvende min Prøvelse til min Sjæls Forbedring, men endnu kan jeg ikke være rolig, kjære Margrethe, endnu kan jeg ikke lade være at græde, og Gud veed, naar mine Taarer skulle standse».

Dog det meget Arbeide, som begge Søstrene havde, baade med Handelen og Faderens Pleie, nødte Susanne til at tvinge sine Taarer, det vedligeholdte ogsaa hendes legemlige Sundhed.

«Mon det ikke vilde lette Faders Sind at erfare, at min Forlovelse er hævet?» sagde Susanne en Dag til sin Svoger og Søster, da Faderen forekom dem en Smule i Bedring.

Man var heri enig med hende, og Margrethe paatog sig denne Forretning, men den gjorde ikke den forventede Virkning, den Gamles Sind og Legeme vare saa nedbrudte, at der kun behøvedes en liden Vægt for ganske at kvæle den lille Gnist af Liv, som endnu fandtes; maaskee havde enhver Bevægelse, endog en glædelig, bevirket dette. Efterretningen om, at hans elskede Datter var bedraget af en Usling, som han aldrig havde yndet og som var Skyld i en stor ^[118] Deel af hans egen Ulykke, var det sidste Stød hans svage Livskraft kunde taale, han døde nogle Dage derefter.

Der var ingen Gjeld og ingen Penge efter Urtekræmmeren, hans Eiendom bestod i hans Varebeholdning, den var meget ubetydelig, da der under hans Sygdom ikke var skeet noget Indkjøb, og hans lille men solide Meublement.

Huset var ikke hans, han havde leiet den nederste Etage ved sin Bosættelse temmelig billigt og med den Forrettighed ikke at blive opsagt paa 10 Aar, imod at istandsætte Værelserne og vedligeholde dem. Derved vandt Kræmmeren, at han kunde pudse og male, hvilket var en Slags Orm, ^{k132} hos ham, og den Sikkerhed at slippe at flytte, hvilket er endnu mere bekosteligt for en Handelsmand end for enhver Anden. De næste 10 Aar indgik man samme Kontrakt, og man var fornøiet paa begge Sider.

Nørager vilde ikke sætte Penge i en Gaard, fordi han kunde faae høiere Renter af dem ved at udlaane dem til Folk, der vare i Knibe, og derved kom han selv tilsidst i Knibe. Hans Efterladenskaber bleve snart solgte, og efterat Begravelsesomkostninger og Huusleien vare betalte, tilfaldt der kun de to Søstre 300 Rigsdaler hver i Arv.

Johannes Breder havde imidlertid for mere end et Aar siden taget sin Embedsexamen med bedste Karakter, og ved sin Beslægtedes Bistand havde han før Svigerfaderens Død erholdt et lidet Præstekald i Nørre-Jylland.

«Gudskelov, at vi kunne blive sammen Susanne», sagde Margrethe, «thi der er da ingen Tvivl om, at Du flytter med os».

«Tak min gode Søster, det vidste jeg forud, at I vilde ^[119] tilbyde mig, og jeg veed, at det er saa velmeent et Tilbud, som nogensinde er bleven gjort, men det maa ikke skee. Arbeide er næst Gudsfrygt det eneste, der kan betvinge Sorgen; hos Eder vilde jeg faae forlidet deraf, i det mindste vilde det komme til at beroe paa min egen Villie, hvad jeg skulde udrette, det veed jeg; men jeg veed ikke, hvor svag denne Villie kunde blive, thi det smager just ikke at arbeide, naar Humøret er nedtrykt, det er mig derfor tjenligere, at komme til Fremmede, der vil Ambitionen og Frygten drive mig».

«Nu, det kan dog aldrig være dit Alvor, Susanne», sagde Margrethe halv grædende, «Du skal gjerne faae styre min hele Huusholdning, Du kan skalte og valte dermed, som Du vil, naar Du blot vil følge med mig».

«Gud velsigne Dig for din Kjærlighed, Margrethe, den gjør mit Hjerte godt; men just, fordi Du elsker mig, vil Du ønske, at jeg maa glemme min Sorg og vinde min Rolighed igjen, og jeg føler, at det vil opmuntre mig, naar jeg selv kan fortjene mit

Brød. Med min Løn og mine faa Rentepenge kan det maaskee blive mig muligt at afsee Noget til at klæde en Trængende eller mætte en Hungrig, og det vil glæde mig, at jeg ved min egen Flid kan udrette noget Godt i Verden».

«Aa! Du vil komme til at fortryde denne overilede Beslutning; Du vil snart komme efter, det vil jeg trøste mig med, Du kan ikke undvære mig, ligesaa lidt som jeg kan undvære Dig, ere vi ikke fødte til at være forenede?»

«Jo, det ere vi, Margrethe, og skulde nogentid Sorg eller Sygdom træffe Dig, som Gud forbyde, saa kommer [120] jeg strax; Du maa øieblikkelig skikke Bud efter mig, om Noget skulde møde Dig, hvortil Du behøver en kjærlig Søsters Pleie og Deeltagelse».

«Jo, det er godt at skikke Bud efter Dig, jeg veed jo ikke engang hvor Du vil hen, Du har slet ingen Fortrolighed til mig mere, Du holder ikke saa meget af mig som forhen», sagde Margrethe høit grædende.

«Berolige Dig, min bedste Margrethe, Du skal erfare, at jeg elsker Dig, det behøver jo heller ikke at være mere end et Aar, saa haaber jeg at være bleven stærkere, og at jeg kan taale at være Vidne til din huuslige Lykke uden at føle Tabet af min egen for dybt. I dette Aar faaer Du saameget at sysle med, der er Dig nyt og behageligt, at Du vil savne mig mindre, Du har jo en saa tro Deeltager og Ven i Din gode Mand; men Du spurgte, hvor jeg vilde hen? Fruen heroppe paa første Sal har i Kommission at fæste en ung Pige for Grevinde Samsøe paa Binnerupgaard, hun har allerede rekommanderet mig; mine Forretninger skulle være, at lære Huusholdningen af en gammel flink Huusjomfru, der begynder at blive affældig, og siden indtræde i dennes Plads, desuden skal jeg hjælpe Grevinden selv med mange Huusholdnings-Regnskaber, og alt dette er Ting, som jeg seer mig voxen».

«Og til hvem skal Du betro dine stille Sorger, naar Du ikke har mig, og hvorledes skal jeg kunne nyde nogen Glæde, naar jeg ikke kan fortælle Dig derom?»

«Det skal Fraværelsen ikke hindre os i, Margrethe; takket være vor gode hensovne Fader, han har lært os at bruge Pennen, og min skal idetmindste ikke blive sparet».

[121] Derpaa toge de to Tvillingsøstre hinanden i Haand, imedens Margrethe endnu græd saaledes, at hendes Lommetørklæde var ganske vaadt, Susannes Øine vare tørre, men hendes Ansigt blussede stærkt, hun var i en altfor heftig Bevægelse til at kunne græde.

Det er især det Veemodige i Sorgen, der lokker Taarer af vore Øine, dens mere skrækkende Side standser dem snarere; det var den veemodige Tanke hos Margrethe, at det Haab var forbi, at hendes kjære Søster ved hende kunde faae Hjelp og Trøst, der især bragte hende til at græde saa bitterlig; hun saae alle sine gode Hensigter forsmaaede, men det var kun i de første Øieblikke hun saa ganske overlod sig til sin Bedrøvelse; hendes Kjæreste, der billigede Susannes Forsæt, forestillede hende Sagen fra et andet Synspunkt. «Gjensynet vil være dobbelt glædeligt», sagde han blandt Andet, «nu er der vel saa uhyggeligt hos os i Førstningen; men om et Aarstid haaber jeg vist, at vor kjære Susannes Søsterhjerter vil drage hende til os, og tænk, hvor behageligt det da vil være for Dig, Margrethe, at indrette et lille Værelse i vor simple Præstegaard til hendes Modtagelse».

«Ak, det har lange Udsigter», svarede Margrethe sukkende.

Jeg vil ikke berøre Afskeden, den var lige smertelig paa begge Sider. De skulde nu drage hver sin Vei, de, hvis Liv havde henrundet i kjærlig Eensformighed liig to Bølger i en Flod, der rulle ved hinandens Side, men en skarp Klippespids deler Floden i to Arme, Bølgerne støde mod den, og skilles ad.

Margrethe drog med sin elskede Mand til sin lave, simple Præstegaard, Susanne til det store Slot.

[122] Grevinde Samsøe var en meget ædel Kvinde, der baade af Grundsætninger og af medfødt Hjertensgodhed stræbte at gjøre alle sine Omgivelser lykkelige.

Hun sagde til sin otteaarige Datter, hvem hun gjerne vilde indgyde de samme velvillige Følelser: «Der kommer i Dag en fremmed Jomfru hertil, Nathalie, hun er saa ulykkelig, hun har mistet sin Fader og sin Moder, og alt hvad hun eiede. Vi ville være gode og venlige imod hende, ikke sandt?»

«Aa jovist, Mama, jeg skal nok finde paa Noget», tilføiede hun efter et Øiebliks Betænkning, idet hun nikkede med sit skjønne guldlukkede Hoved.

Susanne ankom. «Vær mig velkommen», sagde Grevinden venlig, «jeg har hørt meget Godt om Deres Karakter og Deres Duelighed, jeg har ogsaa taget Deel i Deres uheldige Skjebne, det skulde være mig kjært, om jeg kunde vide at paaskjønne den ene, og at mildne den anden».

Susanne neiede dybt, det var hende ikke muligt at fremføre et Ord, de store prægtige Værelser, en saadan Modsætning til den lille Stue i Fædrenehjemmet, og

den fornemme Anstand, som Grevinden trods hendes Venlighed viste, forknyttede hende. Men da kom den lille blaaøiede Nathalie og greb hendes Haand.

«Du er saa sortklædt», sagde hun, «jeg kan see paa dine Øine, at Du har grædt, kom saa skal Du faae min lille Kattekilling,^{k133} den er saa løierlig, naar den springer efter et Nøgle^{k134} Traad, har Du ikke Fornøielse af at see den?»

Susanne maatte gjøre Vold paa sig, for at nævne det Venlige, uskyldige Barn Frøken og De, hun vilde saa gjerne [123] sagt: «du søde velsignede Unge», men hun havde saa vel indprentet sig saadanne Velanstændighedsregler paa Reisen, at hun svarede: «Tak lille gode Frøken, jeg er en stor Elsker af Katte, men jeg vil ikke berøve Dem den; dersom det behager Dem, saa ville vi more os over den tilsammen og passe den sammen».

«Aa ja, det vil just blive moersomt», raabte den Lille, og trak Susanne med sig.

Forunderligt nok, Synet af det simplere Værelse, hvor Katten opholdt sig, Kattens Krumspring selv, og fremfor Alt det elskværdige Barn oplivede virkelig Susanne.

«Jeg har ogsaa en liden Hund», sagde Nathalie, «vil Du ogsaa passe den med mig?»

«Ja vist, naar De ønsker det?»

Og de passede Katten, og de passede Hunden og de passede Kanarifuglen, og tilsidst kunde de ikke mere undvære hinanden.

Efter en Uges Ophold skrev Susanne til sin Søster og fortalte hende om sin Modtagelse. «Jeg troer, at Landlivet har gavnlige Indflydelse paa mig», tilføjede hun. «Vi have ikke før ret vidst, hvad Landet er, Margrethe, en Spadseretur til Frederiksberg^{k135} eller til Auberge^{k136} paa Broen^{k137} er ikke Land, man er endnu for nær ved Menneskenes Travlhed, de vrimle om hinanden, og stræbe at kradse til sig Adspredelse eller Næring; det minder alt formeget om jordisk Trang og Forfængelighed».

«Her paa Landet er det, ligesom Guds Velsignelse stiger op af Jorden paa hans Vink; man fortæller mig rigtignok, at der skal meget Arbeide til om Foraaret, naar Jorden [124] skal bearbejdes og Alt skal saaes; men det har jeg ikke seet noget til. Alt stod der, da jeg kom, og desuden, det maa være ganske anderledes oplivende at arbeide saaledes under Guds frie Himmel, end ved en Disk eller Bagerovn. Jeg troer, Menneskene maae have lettere for at være gode paa Landet i Mangel, thi

Beskuelsen af Herrens Herlighed maa indgive gode Følelser. Og hvor her er deiligt, jeg er saa tidlig oppe, at jeg har et Par Timer for mig selv, inden Huussyslerne begynde, jeg indsuger da Kraft for hele Dagen. O! at jeg kunde have Dig med paa en saadan Sommervandring, min elskede Margrethe; naar jeg træder ind i den store dunkle Bøgeskov, der ligger ganske nær, saa tænker jeg altid paa det skønne Digt af den unge Ohlenschläger: «Jesu gjentagne Liv i den aarlige Natur,»^{k138} hvilket din gode Mand skaffede mig at læse; tak ham endnu engang derfor, jeg lærte saa meget udenad deraf, og jeg forstaaer det langt bedre nu, da jeg for mine Øine seer Lillierne paa Marken at voxe og Spurven sorgløs at hoppe i Træerne; naar jeg sidder under dens høie og grønne Hvælving, siger jeg altid til mig selv: «Glem da nu her til din Nødtørft et Øieblik Sorgen»,^{k139} og hele det skønne Vers tilende. Og saa de umaadelige Agre og Enge, de sidste ere nu berøvede deres Græs og Blomster men de første bølge i Vinden, og naar den er dygtig stærk, tumle de tunge Ax imellem hinanden, ligesom min Nathalies gule Lokker, naar hun leger».

«Ja denne Nathalie, noget sødere har jeg aldrig seet. Grevinden siger, Nathalie er ikke saa smuk, hun har ingen regelmessige Træk, men da veed jeg ikke, hvem der skal være smuk, naar ikke hun er det. Vel har hun en liden Stumpnæse, ^[125] det er jo ikke rigtigt, endskjønt jeg lider dem godt, men saa er Munden, som en lille Rosenknop, og hun har et Par Smilehuller, som man aldrig kan blive kjed af at see paa. O, hvor jeg har ønsket at turde kysse hende; men jeg troede det var for næsviist, men saa i Gaar, da havde jeg hemmeligt syet en Hat til hendes nye Dukke, akkurat som hendes egen, da blev hun saa henrykt, at hun sprang op paa mit Skjød og slog begge sine nysselige hvide runde smaa Arme om min Hals og kyssede mig af Hjertensgrund. Jeg havde aldrig troet, Margrethe, at et Barn kunde have saadan Indflydelse paa En. Tænk, naar jeg engang faaer see dine Børn, hvor jeg vil elske dem! Grevinden har allerede lovet mig, at jeg til næste Sommer maa gjøre en Reise hen til Dig, hun er meget god, den kjære Grevinde. Mon Du da allerede har en liden Datter; nu, det er vel for tidligt, og saa burde de strax være saa store, som Nathalie, eller idetmindste kunne tale og gaae forat være rigtig søde».

«Men her skulde Du see Melk, Margrethe! jeg undres, hvormeget Du har? det maa Du fortælle mig. Jeg maa rigtig lee, naar jeg tænker paa de to smaae Fade, vi hver Morgen købte hos Brændeviinsmand Duben. Her bæres den ind i store Spand, man har 600 Potter Mælk om Dagen; Du maa vide, det er en af mine Forretninger, at jeg holder Regnskab over Melk og Smør».

«Man kjerner een Fjerding^{k140} hver Dag; Alt hvad der sælges og bruges, holder jeg Regning over. Grevinden er meget fornøiet med min Skrift, og den Maade, hvorpaa

jeg fører Regnskabet; «min lille Kontorist», sagde hun nylig til sin Mand, derved meente hun mig. O, jeg takker min ^[126] gode Fader i hans Grav, at han holdt os til Orden og Arbeide, og vor fromme Moder, fordi hun lærte os, at elske Guds Ord, det er dog det, som sidst svigter, Margrethe»,

«Men jeg har jo ikke nævnt Greven, jeg seer ham saa tidt, han vandrer meget paa sine Marker og har ogsaa været i Kjøbenhavn, et Par Dage, siden jeg kom. Det er vist en god Mand, idetmindste hindrer han ikke sin Gemalindes Godgjørenhed. Det er en prægtig Kone, Margrethe! Enhver i Huset er paalagt at melde hende, hvis de see eller høre Nogen, der lider Nød, hun afhjælper den, naar det er hende muligt og paa en saa net Maade. Ingen er mere geskjeftig til at opspore Slige end hendes egen lille Datter, og Ingen er gladere, naar de blive hjulpne. Hun bestiller ikke stort det lille Væsen, «hun maa nyde Sommeren», siger Grevinden, «Arbeidet kan være godt at tage til at fordrive den lange Vinter», da skal nok en Gouvernante anskaffes, jeg vilde ønske, at jeg var duelig til denne Post; det maatte være behageligt at være Nathalies Lærerinde».

«Greven har ogsaa en Søn, han er meget ældre end Nathalie, ham har jeg ikke seet, han er ved Universitetet. Det skal ogsaa være et sjeldent ungt Menneske, saa jeg ret er kommen i en elskværdig Familie».

«Naar jeg blot kunde see Dig iblandt! det falder mig især tungt paa Hjerte, naar jeg kommer op paa mit eenlige Kammer. O, hvor vi have leet og grædt sammen, og hvor vi have sladret; men jeg glemmer nok, at man ikke maa gjøre Sligt saa vidtløftigt med Pennen som med Munden; derfor lev vel, og lad mig see, at Du nu, til Gjengjæld for mit ^[127] lange Brev, sender en nøiagtig Beskrivelse over Eders Præstegaard og Eders huuslige Liv til din trofaste Søster

Susanne Nørager.

Længere hen paa Sommeren faldt Nathalie i en svær Skarlagensfeber, hvorefter hun længe maatte holdes inde. Susanne bad Grevinden, om hun ikke under Sygdommen maatte ombytte Kjøkkenet med Nathalies Sygeværrelse, og Grevinden var tilfreds med dette Forslag. Her fattede Nathalie endnu mere Godhed for Susanne, hun kunde fortælle saa løierlige Eventyr og Smaahistorier, og det morede Susanne, at de, hun selv opdigtede, altid behagede Barnet bedst, «den maa Du fortælle om igjen!» sagde hun ofte; Susanne smilte og fortalte.

Susanne besøgte sin Søster den følgende Sommer, og deres gjensidige Glæde var rørende. Margrethe fornyede vel sin Anmodning om at forblive hos hende, men

hun kunde ikke dølgge, at de havde ondt for at slippe ud i det lille Kald med en yderst maver^{k141} Præstegaard, og Susanne tog sin Bestemmelse. Hun var under sit Ophold Fadder til deres første Datter, og det glædede hende at see sin elskede Søster saa lykkelig, Susanne var ogsaa kommet sig betydelig, og denne Reise opmuntrede hende meget, dog vendte hun ikke ugjerne tilbage til den skjønnede Egn og sin lille Yndling. Hun var en lærvillig Discipel af den gamle vrantne^{k142} Huusholderske, og naaede hende snart i Duelighed. Grevinden var overmaade tilfreds med hende, og da hendes Datter skulde forlade hende ved sit Giftermaal, vidste hun ikke at gjøre hende større Tjeneste, end at overtale Susanne til at følge med hende, som Raadgiverske og Medhjælp.

[128] Og saaledes kom Susanne til Hermansdorf, og saaledes kom hun derfra igjen, og hvorledes Sagerne staae, naar hun atter kommer did, det vil Tiden vise.

Store Sorger, især medens de ere nye, gjøre ofte Mennesker, der ellers ere af et vrantent Gemyt, sagtmodigere og mildere i Omgang, men smaa daglige ubehageligheder gjøre alle Mennesker gnavne,^{k143} naar de ikke have desto større Selvovervindelse.

Greven havde stor Lyst til at være vranten de første Dage efter Susannes Afreise. Hans Theevand blev ikke skjenket stærkt og varmt nok, hans Værelse blev ikke luftet netop paa de Tider, han helst vilde undvære det, og Maden var tillavet paa en ganske anden Maade, end han var vant til. Meget bedre, forsikkrede Nathalie, men det var ikke hendes Faders Mening. Han tvang sig ellers til at synes oprømt, fordi han virkelig skammede sig over, at en Huusholderske skulde have en saadan Indflydelse paa ham. Greven havde ogsaa flere Ting, der vare ham ubehagelige at tænke paa, Lord Clairfords Kjærlighed til Nathalie blev mere og mere tydelig, endskjønt den mere udtalte sig i Øiekast end i Ord, og endskjønt Greven slet ikke frygtede for, at den skulde blive besvaret, saa var det ham, paa den anden Side, ubehageligt at tænke paa, at hans Gjæst, hvem han skyldte saa megen Forbindtlighed, skulde faae en Kurv^{k144} med paa Reisen. Han troede at Adolf ikke stod Fare for nogen Kurv; men det saae heller ikke ud til, at han vilde udsætte sig derfor; det var heller ikke efter Grevens Hoved. Adolf var sig selv liig, han sladrede og spøjte med begge de unge Piger, men meest med Henriette, og det var derfor ikke [129] Greven imod, at den Tid nærmede sig, at hun skulde vende tilbage. Begyndelsen af Juni var bestemt til hendes Afreise, og Nathalie skulde følge hende hjem i et kort Besøg, men allerede i Slutningen af Mai fik hun den Efterretning at hendes Moder var bleven syg, hun maatte altsaa reise nogle Uger før

Bestemmelsen og Nathalie kunde ikke følge med, formedelst den indtrufne Sygdom.

Det var nu Foraar, Bøgeskoven stod der atter i sin deilige lysegrønne Dragt, og Engene vare iførte en mørkere Skattering af Grønt, Fuglene sang sin Jubelsang, og selv de to Piger bleve lokkede ud i Haven under de blomstrende Frugttræer. Det var nogle Dage før Henriettes Reise.

«Troer Du paa Ahnelser, Jette?» sagde Nathalie, da de havde sat sig paa en afsides Bænk.

«Nei! jeg er ikke overtroisk i nogen Henseende».

«Da er jeg vist ikke saa ganske fri derfor, det forekommer mig, som om der forestod mig noget Ondt, naar Du har forladt mig, jeg er saa beklemt».

«Det er blot, fordi jeg skal reise fra Dig, og det var ikke engang kjønt af Dig, om Du var ganske ligegyldig derved; det vilde jeg tage fortrydelig op, thi ved Gud Du har ingen mere hengiven Veninde».

«Det har jeg ikke, og skulde jeg nogensinde –»

«Hvad?»

«Om jeg skulde miste Dig for Alvor, meente jeg».

«O hvilket tosset Tøi, ^{k145} saasnart Moer er frist igjen, kommer Du efter, det er vist ikke saa farligt med Sygdommen, Moer skranter alletider lidt om Foraaret».

[130] «Ak, gid jeg snart kom efter, jeg længes virkelig efter Kjøbenhavn».

De bleve her afbrudte af Greven og Lorden. Den sidste begyndte nu ogsaa saasmaat at tale om sin Afreise og mindede Greven om, at han havde lovet at følge ham paa en Tuur i Norge, men Greven svarede, at han for visse Forretningers Skyld ikke kunde forlade sit Hjem, førend i Midten af Juli. «Lord Clairford maatte», sagde han, «holde ud saa længe hos ham, eller først gjøre den Reise igjennem Jylland og Smaaøerne, som han havde talt om». Det sidste blev besluttet.

Den egentlige Grund til Grevens Udsættelse af Reisen var den, at han ikke med Tryghed forlod sit Hjem, naar Susanne ikke var tilstede. Hans Forvalter var vel tro, men meget enfoldig, og Susanne vidste saagodt at hitte paa Raad, naar noget Uventet indtraf, men denne Grund vilde han ikke være bekjendt.

Dagen efter Samtalen var bestemt til en Jagttur for Lorden og Adolf, der i Dag var hjemme paa Trolleborg, han skulde næste Morgen indfinde sig i god Betids. I denne Hensigt sendte han Bud til Nyborg efter sit bedste Gevær, der var til Reparation hos en Smed, men blev meget ærgerlig ved det Svar, at det først kunde blive færdigt næste Morgen tidligt. Han besluttede da at tage selv om Nyborg næste Morgen, for at afhente det med det samme.

Klokken var neppe 5, da han naaede Nyborg. «Jeg har mere Lyst til at gaae igjennem Byen», sagde han til Rideknægten, «Du kan ride Hesten hen paa den anden Side».

Han var netop ved at gaae ind i den temmelig trange ^[131] Gade, hvor Smeden boede, da han saa en Bonde komme kjørende med et Læs, der formodentlig skulde til Torvs. Bonden gik meget flegmatisk ^{k146} ved den ene Side af sit Læs, og saa ikke, at der paa den anden laa en pjaltet ^{k147} treaarig Dreng, som rolig grov i Sandet mellem Stenene. Adolf fik Øie paa ham, og saa tillige, at Hjulet upaatvivlelig maatte gaae over hans Hoved, hvis det ikke blev forhindret i Tide. Han raabte og sprang til, og i samme Øieblik styrtede ogsaa en ung Pige ud af et net lille Huus, og raabte: «holdt! holdt! for Gudsskyld, Barnet!» Hendes Stemme var maaske neppe bleven bemærket eller forstaaet, men Adolf var netop saa heldig at naae Hestene og gribe dem i Hovedet og standse deres Gang, der lykkeligviis ikke var hurtig. Drengens Skrig forraadte, at han levede, men ogsaa, at han var saaret. Hjulet havde netop været ved at gaae over hans Hoved, da det ligesom stødtes tilbage ved Adolfs kraftige Greb, og ved et Ryk i Tømmerne, som Bonden gjorde, da han saa Baronens; det havde da blot afrevet en Dusk Haar, tilligemed et Stykke Hud og Kjød. Pigen trak ham paa samme Tid i Benene og skrubbede derved hans Ansigt mod Stenene. Da hun bukkede sig, nedrullede en Mængde blonde Lokker over hendes Kinder, men ved et let Kast paa Hovedet slog hun dem tilbage; og Adolf saa det yndigste Ansigt der nogensinde havde fremstillet sig for hans Øine, glødende af Iver og Glæde. «De har reddet ham gode Herre!» sagde hun, og et Par Taarer fugtede hendes klare mørkeblaa Øine.

«Herren maa ikke gjøre mig ulykkelig», sagde Bonden meget ydmyg; «jeg saa min Sjæl ikke Drengen».

^[132] «Nu for den gang kan det gaae, siden han ikke kom til stor Skade, men for Fremtiden maa Du bruge dine Sandser, ellers vil det gaae Dig galt».

«Og troer Herren, at jeg slipper for Bøder?»

«Jeg skal sørge for Drengen», svarede Adolf, der gjerne vilde blive Bonden kvit for at komme i Samtale med det yndige, ubekjendte Væsen.

Et ældre Fruentimmer, der omtrent var ligedan klædt, det vil sige med en mørk Sirtses Kjole, der gik høit op i Halsen, men med sit mørkere Haar i fuld Orden, var løbet til strax efter den Yngre. «Gaa dog ind Josefa», sagde hun, «vi ville tage Drengen ind til os for at see, hvorledes han har det».

«Maa jeg ikke hjælpe Dem, gode Frøken», spurgte Adolf, og uden at oppebie hendes Svar, som han befrygtede skulde blive afslaaende, tog han Drengen paa sine Arme og bar ham ind.

Det var en net og meget reenlig lille Stue, de traadte ind i. Ved det ene Vindue stod et stort Bord med alskens Syapparater paa, og en Mængde Tøi af forskjellige Sorter. En endnu ældre Dame paa omtrent 33 à 34 Aar sad ved Bordet, som det syntes temmelig ligegyldig for Hændelsen, og syede. Hun reiste sig, da Adolf kom ind, og gjorde et lille Knix, hun gjorde et endnu dybere, da han nævnte sig, som Grev Brahe Trolleborgs yngste Søn.

En endnu høiere Rødme overfløi ogsaa Josefas Kinder og Pande ved denne Benævnelse.

Den mellemste af Søstrene, thi Søstre vare de, lagde den skrigende Dreng paa et andet Bord, og begyndte at undersøge hans Saar, som en kyndig Chirurg. «Jeg troer ikke, ^[133] at han behøver nogen Læge», sagde hun; «skaf Du mig en lille Klud og noget Brændeviin og koldt Vand, gode Malle, saa vil jeg vaske Saaret, og hent saa Du Pigen, Josefa! Maaske kan hun sige os, hvem Barnet tilhører, hun maa ogsaa paa Apotheket». Den første af de Tiltalte reiste sig noget trevent, ^{k148} den anden fløi som en Hund, og kom snart tilbage.

«Sæt dog Dit Haar op, mit Barn», sagde atter den mellemste Søster, der lod til at være som en Moder for den unge 17aarige Pige, «hvad maa Herr Baronen tænke om Dig, at Du løb saaledes paa Gaden? De maa vide Hr. Brahe», tilføiede hun smilende, «at Josefas Haar er ligesaa uregjerligt som hun selv, og til med er der saadan Mængde deraf, at hun maa have Hjelp til at flette det, jeg stod just i denne Forretning, da hun med Et sprang fra mig».

«De vilde dog vel ikke, at Deres Søster skulde biet med at redde Barnet, til hendes Haar var istand?»

«Nu» svarede Trine, saaledes heed Jomfruen, «Josefa følger altid sit Hjertes Indskydelser, og det maa hun gjerne, thi de ere altid gode, dog maa en ung Pige være forsigtig», tilføiede hun¹¹⁷ med et venligt Blik paa sin Søster, «man faaer saa let noget at udsætte paa Folk af vor Stand».

«Af vor Stand», tænkte Adolf, «Hvad er da det for en Stand;» hans grevelige Blod strømmede heftig.

«Og tør jeg da spørge?» begyndte han frygtsom, «hos hvem jeg har den Fornøielse at være; jeg har saa dristig indtrængt mig».

«Vi ere tre forældreløse Søstre», svarede Trine, «vi hedde Møller, og vi ernære os ved at sye Damepynt».

[134] Adolf sukke, altsaa en Syjomfru tænkte han, men i det Samme kastede han sine Øine paa Josefa, der stod og smilte til Drengen og gav ham et Stykke Sukker til Opmuntring, og dette Smil forjog paa engang alle lave Anskuelser, ligesom lette Taageskyer flygte for en varm Solstraale. Adolf havde aldrig seet et saa godmodigt fortryllende Smil.

Under denne korte Samtale havde de alle været beskjæftigede med Drengen. Adolf holdt hans Fødder, som han sparkede frygtelig med, Josefa holdt hans Hænder, der ligegeledes gjerne vilde slaae om sig, og Trine afklippede hans Haar og rensede Saaret, imedens hun atter godsnakkede for den Lille. «Nu skal det snart blive godt, vær nu blot rolig et Øieblik, saa er det forbi: nu skal Du komme til Moer» o. s. v.; men Drengen skreg: «jeg vil ikke. Nei, Du skal ikke; lad mig være,» til han endelig sov ind af Graad og Udmattelse.

Pigen kom nu med Salve, som blev lagt paa hans Saar, uden at han mærkede det; hun bragte tillige den Efterretning, at Barnet tilhørte en gammel fordrukken Kjelling, der var hans Bedstemoder; hans egen Moder havde ikke været gift, og var død fra ham for et Aarstid siden.

Josefa sprang nu efter en Pude, der blev lagt paa to Stole, og derpaa lagde man Drengen.

«Gud sikke tykke Labber, han har», sagde Josefa, idet hun fremviste en af hans sandede Hænder, «der bliver vist en stor stærk Karl af ham, hvilken Synd det havde været, om han saaledes skulde komme af Dage».

«De har bidraget ligesaaameget til hans Frelse som jeg», [135] svarede Adolf, «men da det er en Dreng, saa tillader De maaskee, at jeg tager mig af ham for Fremtiden. Jeg vil see at faae en af Bønderne hjemme paa Trolleborg til at tage ham i Logie for det Første. Har De Noget derimod?»

«Hvad skulle jeg vel gjøre af ham», sagde Josefa veemodig, «jeg har intet Hjem selv». Hendes skønne Hoved sænkedes en Smule, og et Par Taarer saaes atter i de lange brune Øienhaar.

Adolf blev usigelig rørt ved dette Syn. O hvor ønskede han ikke i dette Øieblik, at han havde havt et eget Embede og været uafhængig, han havde saadan Lyst til at udraabe: mit Hjem skal være Dit Hjem, Du ømme Skabning, og ved mit trofaste Hjerte skal Du aldrig føle Dig fremmed; men han tænkte paa sin Familie – og han taug. Gud veed, hvad de Øvrige tænkte paa, men Pausen varede vel længe, og Adolf, som den der havde mest Verden^{k149} af denne lille Gruppe, følte at man maatte sige Noget hvis han ikke skulde tage Afsked, og det kunde han umulig endnu. Nysgjerrigheden hjalp ham maaskee ogsaa til at slaae ind paa den Materie, han nu begyndte.

«Jeg har beundret deres Færdighed og Omhyggelighed i høi Grad, gode Jomfru», sagde han til hende, der meest havde befattet sig med Patienten. «De har vist havt en Læge til Fader?»

«Nei, aldeles ikke Hr. Baron; men jeg og min yngste Søster have tilbragt vort meste Liv paa Landet, og der værner man sig til at hjælpe hinanden, som man bedst kan».

[136] «De har altsaa ikke længe opholdt Dem her i Byen? jeg erindrer idetmindste ikke at have hørt Dem nævne».

«Nei! Vi To kom hertil for et Par Dage siden; men vor ældste Søster, der bestandig har opholdt sig i Kjøbenhavn, har været her en tre Ugerstid, der ere saa Mange, der sye i Kjøbenhavn, saa der er Ondt for Arbeide; men her fik hun saameget, at hun foreslog for os at komme hid og hjælpe hende».

«Men vi ere kun Disciple under Malle endnu», sagde Josefa spøgende, «og i Dag have vi ret været nogle dovne Disciple, ikke sandt gode Malle?»

«Foretrækker De ikke Landet for Byen?» spurgte Adolf, «jeg slutter efter mig selv, jeg finder det altid noget beklemmt det første jeg kommer til en By».

«O Gud jo!» svarede Josefa, «jeg har forekommet mig selv som en Fugl i et Buur her i denne trange Gade; men i Dag er det bedre, det er ogsaa saa deiligt et Veir».

«Troer De, Jomfru, at Drengen i Dag kan føres hen til Trolleborg? saa vil jeg gaae hjem at gjøre Anstalter dertil, istedenfor at ride til Hermansdorf, som var min Hensigt».

«Jeg troer, han vilde have godt af nogle Dages Rolighed, saa det kunde groe lidt til; men vi have ikke godt ved at beholde ham her, og den gamle Kjelling forsømmer ham vel».

«O lad os da beholde ham, kjere Trine!» sagde Josefa meget indsmigrende.

«Man kunde saa let faae noget at sige derom, mit gode Barn».

«Men hvem er Eier af Huset, jeg syntes, her hang et Skildt?»

[137] «Det er en Skomager, en meget skikkelig Mand med en net Kone».

«Saa vil jeg anmode Dem om at give ham Logis, saalænge, De er da sikkert saa god og seer til ham, og kalder en Læge for min Regning, hvis det skulde blive nødvendigt». Kathrine bejaede dette, Adolf gik til Skomageren. «Men Trine skal vi ikke byde Baron en Kop Theevand?» spurgte Josefa ivrig, «han er reden hjemme fra før Kl. 5, og skal endnu ride et langt Stykke Vei. Han maa være meget tørstig».

«Det er jeg saamen ogsaa», anmærkede Malle. Pigerne havde endnu ikke holdt sin Frokost.

«Du kan have Ret, min Pige», svarede Kathrine, «hvis blot ikke Velanstændigheden forbød det».

«O Gud hvor den Velanstændighed er kjedelig, hvad Ondt kan der da være i at give et tørstigt Menneske en Kop Theevand?»

«Ikke det! men, at tre Piger opmuntrer en ung Herre til at opholde sig hos dem, og det en saa fornem Herre». –

«Og det en saa god Herre, skulde Du sagt. Du har vist ikke nødig at frygte for, at han bliver forlænge, han forlader os vist snart».

«Men her seer saa uordentlig ud; og lugter saadan af Brændeviin».

«Jeg flytter det lille Bord ud i Haven», raabte Josefa glad, «vi have jo Lov at benytte den? Theebrettet staaer alt færdigt derude, jeg sender blot Pigen ind til Bageren efter fersk Hvedebrød».

«Jeg kan slet ikke trække mit Syetøi ud i Haven», sagde Malle meget ærgerlig.

[138] «Nu, sid Du rolig kjære Malle, jeg skal springe ind til Dig med Alt, hvad Du vil have, og saa har Du et Øie til Drengen».

Malle mumlede Noget om at trække Gadedrenge ind, at forstyrre Andre, der vilde bestille noget nyttigt, og saa fremdeles, men Josefa var for længesiden forsvunden, hun havde Alt istand, og med ordnet Haar og blussende Kinder ventede hun Adolfs Tilbagekomst. Kathrine, der ikke vel kunde nægte sin lille Yndling Noget, biede i Stuen for at følge ham ind.

Adolf behøvede ikke stor Overtalelse, han havde faaet Løfte af Skomagerfamilien om, at modtage den lille Dreng en Ugestid, og fulgte glad med Trine.

Haven var meget indskrænket, og omgiven af høie Sidebygninger fra Nabohusene samt et ligeledes høit Plankeværk, den bestod kun af fire smaae Urtebed med en liden Kant af Aurikler og Pintselillier omkring, men der var dog frisk Luft, og der var et tæt Lysthuus af Syringer i det ene Hjørne. Det var der at Josefa præsiderede i al sin Ynde foran det simple Theebord. Hvoraf kom det, at Adolf, der var vant til at drikke en meget finere Thee af fine Porcelains Kopper og ofte i Hermansdorfs eller Trolleborgs store skjønne Lysthave, fandt Theen i Dag saa uforlignelig? Var det Blomstrenes Duft, der blandede sig dermed? var det hans foregaaende Anstrengelser? eller var det hans indre Følelser, der saa let kunne forsøde eller forbitte enhver Ting. Vi ville troe det sidste: thi Adolf var i et meget lykkeligt Humør. Man taledede om Landlivet, og Adolf erfarede, [139] at det var hos en Præst, Søstrene havde tilbragt sine Børneaar.

«Jeg har ogsaa havt en Præst til Lærer», sagde han, «saa vi idetmindste have det tilfælles, og jeg troer, vi stemme overeeens i mange Anskuelser», tilføiede han med et venligt Blik paa Josefa.

«O jo, det gjøre vi vist», svarede hun troskyldig, «men De skulde blot kjende mine Pleieforældre. O det vilde være en stor Synd, om jeg ikke skulde blive ret god; thi en kjærligere og omhyggeligere Opdragelse har vel ikke mange havt, og deres Datter, det er især hende, der har taget sig saameget af mig, det er det fortræffeligste Menneske» –

«Nu blive vi for heftige igjen», sagde Kathrine og slog hende venlig paa det blussende Kind.

«Nu skal jeg tie bom stille og gaae med Theevand til Søster Malle», svarede Josefa godmodig og bortfjernede sig.

«Jeg kan ikke være enig med Dem i at nedæmpe Udbruddet af saa skønne Følelser hos Deres unge elskværdige Søster», sagde Adolf, da de vare blevne ene.

«Taknemmelighed er en for sjelden Urt til, at man skulde udrydde den, hvor den findes».

«Det er ogsaa langt fra at være min Mening, og De seer nok paa Josefas frie og utvungne Væsen, at hendes Følelser have havt frit Spillerum; men hun er kun vant til at være i sine Bekjendtes snævre Kreds, og saadant kjeder let Fremmede».

«Kjeder?» svarede Adolf, «nei det henrykkede mig, og desuden forekommer det mig efter denne Morgens Begivenheder, at vi ikke mere ere Fremmede»,

[140] «Det maa vi dog være, efter vor forskjellige Stand», svarede Kathrine stille og beskeden.

Adolf kunde nu ikke længere finde noget Paaskud til at blive der, og han tog Afsked efter Josefas Tilbagekomst med den inderligste Tak for deres Bistand mod Drengen, og for den behagelige Morgen, han havde nydt. «Jeg vil daglig komme herved til Skomageren, for at see til min lille Patient», tilføjede han.

«Og vi skulle passe ham godt, imedens De er fraværende», føiede den livlige Josefa til.

Klokken var allerede bleven 9. Paa Jagtturen var ikke mere at tænke, og Adolf glemte desuden Geværet. Han gik med meget hurtige Skridt til han var kommen ind i Skoven, her forlod han Kjøreveien og kastede sig ned under et Træ. Det er umuligt at beskrive alle de Følelser, som gennemstrømmede ham i denne Stund, han gjennemgik atter Alt, hvad han havde hørt denne Morgen. Det varede længe, inden han kunde ordne sine Tanker til Klarhed, men endelig udbrød han. «Ja! har jeg bestandigt dadlet Adelstolthed og Rangsyge, saa vil jeg nu i mit Livs vigtigste Øieblik vise, at det har været mit Alvor, og er Josefa efter nøiere Bekjendtskab, lige saa god og elskværdig som i disse Timer, saa skal hun være min Hustru, om hun saa var» – her standsede han; thi han kunde i en Hast ikke finde Noget, der behagede ham stort mindre end en Sypige, og hvad deres Fader havde været, havde de ikke engang nævnt, det lod endog, som om de helst undgik den Materie. Den

ældste af dem, der altid havde været hjemme hos Faderen, lod til at være temmelig udannet; de Andre havde faaet sin Dannelse hos Præsten, [141] til hvem man havde fortalt ham, at Josefa var kommen som ganske Lille ved hendes Moders Død, Faderen havde betalt for hende der, Kathrine havde været til deres Nytte og havde fulgt med, for ikke at forlade sin lille Søster.

Men denne Fader var en Haandværker, en Høker? Noget høiere var neppe at haabe; men ligemeget, tænkte Adolf, min Fader og Onkel Hermann ere begge gode og saa taalelig fordringsfrie, og, naar de faae see Josefa, – en saadan naturlig barnlig Munterhed er det just, der saameget behager Onkel.

Han taug her en Stund, og hans Tanker toge en anden Retning. Det ahnede ham dunkelt, at hans Onkel nok kunde ønske en Forbindelse imellem ham og Nathalie og hans egen Fader taledede ganske aabenhjertig til ham derom; men der havde altid været Noget i Nathalies Karakter, der havde stødt ham bort, uagtet hendes Skjønhed, han foretrak næsten Henriette, men hvor forsvandt de Begge i Skyggen for det mindste Glimt af Josefa.

«Gid Drengen ikke for snart maatte taale at flyttes! Skomageren skal ellers have min Søgning, om han saa skaffer mig Liigtorne paa begge Been».

Ved disse Ord erindrede han, at det nok var paa Tid at bruge sine Been. Hesten og Karlen havde han sendt hjem. Varmen var allerede temmelig svær, endskjønt det var tidlig paa Aaret, det var en deilig Dag, Adolf var ikke længe uenig med sig selv, om han skulde fortælle sit Eventyr eller ei, han elskede i alt Sandhed og Aabenhjertighed, desuden tænkte han, jeg maa saa alligevel tale om Josefa. Hans Kusines haanlige Anmærkninger faldt ham ind, og [142] det var ligesom hans Hjerte krympede sig for at fremstille den kjære Josefes Skikkelse som en Skydeskive derfor. Stakkels Josefa, tænkte han, Du vil vel blive udsat for meget saadant, dersom Du forener din Skjæbne med min, og det blev ham ved disse Tanker saa indlysende, at den simplere lider ved en saadan Misalliance [k150](#) langt mere end den Fornemmere, paa dem falder al Ydmygelse; min Kjærlighed skal beskytte hende og hæve hende, tænkte han igjen og gik kjækt videre.

Han tog som sædvanlig Veien gennem Haven, han standsede en Stund ved Svanerne, der nu netop vare komne ud med deres Unger. Mit Ideal er fundet, sagde han næsten høit, leve Natur og Uskyldighed. Greven havde med sin Kikkert kjendt Adolf paa Veien, hele Selskabet gik ham imøde, da de vare nysgjerrige for at vide, hvad der havde opholdt ham saa længe. Lorden havde gaaet paaklædt fra den tidligste Morgen og ventet fra Stund til Stund.

«Mister Brahe har sovet godt», sagde Lorden, i det han bebreidende hævede Pegefingeren imod den Ankomne.

«Jeg var oppe Kl. 4 i Dag», svarede Denne, «jeg maatte om Nyborg for mit Gevæhrs Skyld, og der blev jeg forsinket, jeg har været med at redde en liden Dreng fra at knuses»

«Har Du det min brave Dreng», sagde Greven, «nu sandelig det er bedre at frelse et Liv end at ødelægge mange».

«Men sæt Dig nu her og tør Sveden af Dig, vi skal lade hente nogen Forfriskning og saa maa Du fortælle».

Adolf fortalte sin Begivenhed ganske sandfærdig, saavidt ^[143] det var muligt, han nævnte Intet om Pigens Udseende og Væsen, man sagde blot, at den Enes Færdighed og Omhyggelighed havde mindet ham om den Samtale, de i Vinter havde havt, om hvor godt det passede for Kvinder at pleie Syge og Saarede.

«Smaae Sypiger ere gjerne tjenstagtige», sagde Lorden spodsk.

Det skar Adolf i hjertet.

«Det var jo en net lille Roman», sagde Frøken Kaas, «men beskriv os dog endelig de tre Gratier! nu Nummer En?»

«Den ældste er vel over 30», svarede Adolf, «det er en lille buttet En, med lyst Haar og» –

«Nok! Nok hun er for gammel til vor Opmærksomhed, men Nummer 2?»

«Er vist ogsaa 26–27 Aar, hun har mørkt Haar og mørkeblaae Øine, der ligger et særdeles interessant Smil og Udtryk i dem, hun er forresten noget bleg, har en lige Næse og seer i det Hele forstandig og godmodig ud. Det er sandt, hun er høiest og meget net skabt».

«Det er godt, men De glemmer det Bedste tilsidst, tænker jeg. Nummer 3?»

«Jeg har taget efter Alderen. Hun er paa Deres Alder, mine Damer eller maaske endog yngre, hun er fin og spæd, lidt over middelmaadig høi og blond».

«Med himmelblaae ⁿ¹⁸ Øine, ikke sandt?»

«Det maatte da være som Himmelen paa en kold Vinteraften, thi de ere meget mørke, de have ogsaa noget af dens Stjerneglands».

«Ret, nu bliver De poetisk, det vidste jeg nok, nu, ^[144] Blondinerne holde sig godt; i sit 30te Aar vil hun vist ligne den «ældste fyldige Søster».

«Nei det vil hun vist ikke», svarede Adolf en Smule heftig, han tænkte paa den store Konstrast mellem disse Søstre.

Henriette loe af fuld Hals. «Der fangede jeg Dem dog», raabte hun, «jeg tænkte nok, De maatte være en Smule slagen efter et saa romantisk Møde». Nathalie havde været stum under hele Fortællingen, hun var desuden traurig, ^{k151} thi Mandagen var bestemt til hendes Venindes Afreise.

Adolf havde ingen Ro paa sig den hele Dag, han gik ned til Præsten, og fortalte der med meget mere Varme og meget nøiagtigere sin Morgenhistorie, han spurgte desuden Præsten om hans Raad i Henseende til Drengens Fremtid.

Præsten sagde, at han kjendte denne Skomagerfamilie, at Konen var overmaade brav, ^{k152} han vidste heller Intet Ondt om Manden, og raadede Adolf til at lade ham blive der, hvis det gik an, og med Tiden komme i Lære hos Skomageren.

«For det Første ønsker jeg meget, at han maa blive der», svarede Adolf, «men jeg vil ikke anvende ham til Haandværket, jeg har altid betragtet disse gustne stillesiddende Mennesker med Medlidenhed, og jeg vil ikke med frit Forsæt undertrykke den Sundhed og Kraft, der viser sig hos Drengen».

Madam Kjelstrup interesserede sig meget for de tre Søstre. «Gud, ⁿ¹⁹ hvor det var net gjort af dem», sagde hun, «ingen veed, hvor kostbar Tiden er for den, der skal leve af ^[145] sin Søm, uden den der har forsøgt det. De Stakler, de spildte saa megen Tid og meente det saa godt».

Adolf havde aldrig været venligere imod Madame Kjelstrup end i Dag, og hun var uudtømmelig i hans Ros, da han var gaaen.

Nathalie var utrøstelig ved Skilsmissen fra hendes Barndoms Veninde; de havde nu næsten været uafladelig sammen i henved ni Aar, og omendskjønt Henriette ikke logerede i Institutet, da hendes Forældre boede i Byen, var Nathalie dog som oftest hos hende de Søndage hendes Onkel var ved Hoffet, ellers var hun hos ham.

Man saae paa enkelte Udbrud af Nathalies Følelse, at hun ikke var saa kold, som det ofte lod til, og disse Udbrud gjorde Grevens Hjerter godt.

«Saasnart Deres Moder er rask, kommer Nathalie til Dem», sagde han, «saa maa De love os nogle Maaneder til Vinteren, vi ere blevne alt for godt vant til Deres behagelige Selskab».

Jette takkede og lovede.

Nathalie vilde ikke være med til Nyborg. «Jeg kan ikke tee mig^{k153} for Folk», sagde hun, og man lod hende have sin Villie. De tre Herrer derimod ledsagede hende til Vogns.

Adolf forlod de Øvrige i Nyborg for at see til sin Patient og til sit Gevær; derfra vilde han tage Veien hjem til Trolleborg af mange Grunde, men han lovede at komme næste Dag til den bestemte Jagttur.

Hvilke af hans Visitter, der varede længst, den hos Smeden eller den hos Skomageren, lader jeg Læseren slutte sig til. Nok, han gik meget tilfreds hjem, og sagde til sig^[146] selv paa Veien: «Det er afgjort, at hun maae være min, hvis hun kan elske mig».

Han besøgte daglig sin Pleiesøn, der for den gode Betaling han gav, gjerne fik Logis hos Skomageren, og som meget hurtig kom sig til sin Læges Ære, han saae og taledede ogsaa hvergang med de flittige Sømmersker, og hans Kjærlighed voxte ved enhver Samtale; thi altid udfoldede Josefa en ny Yndighed i sin aabne Karakter, endog den ældste blev mere snaksom og venlig, endskjønt hun nok kastede et paamindende Blik paa Josefa, der havde den Vane at slippe Alting, for at gestikulere til sin Tale, naar den var ivrig, og naar var ikke Josefas Tale ivrig? Ligegyldighed var en fremmed Ting for hende.

Nathalie forblev sørgmodig, uagtet alle Faderens Anstrengelser for at opmuntre hende, han var selv i temmelig slet Humør; thi at der var forefalden en Forandring i Adolfs Sind, var ikke undgaaet den skarpe Iagttagelse.

En Dag sagde Greven til sin Datter: «Jeg skulde have Lyst til at see Adolfs lille Pleiesøn og tillige de unge Piger, som han roste saameget, kunde du ikke Nathalie have Lyst til at bestille et eller ander Arbeide hos dem, saa ledsagede jeg Dig, og saa faae vi en lille Kjøretuur i det smukke Veir».

«Aa jo» svarede Nathalie, «De skal have Tak, min Fader! En ny Sommerhat var ikke saa gal at faae, de skal have nye Moder fra Kjøbenhavn».

Lorden var ude af sikte, og man reiste. Greven foreslog at stige af Vognen udenfor Byen, da den Gade, de skulde til, var meget smal, man havde kun en lille Tvergade [147] at gaae før man kom til det Huus, som de af Adolfs Beskrivelse vidste var Skomagerens, den lille Tvergade førte næsten lige mod Huset, man behøvede blot at dreie lidt om. Da vore Spadserende svingede om Hjørnet, saae de Adolf gaae ud af Døren. Josefa stod i Døren og sagde ham Farvel med et særdeles venligt Smil, hun var i dette Øieblik paafaldende smuk, selv for Greven og hans Datter. Adolf vendte sig til den modsatte Side af den, hvorfra de Reisende kom, da man for at komme til Trolleborg skulde tage en modsat Retning; han saae dem altsaa ikke, de ønskede det heller ikke og nølede lidt. Josefa blev staaende i Døren, og saae en Stund efter ham, derpaa vendte hun sit Blik paa Nathalie, de to Piger betragtede hinanden kun et Øieblik; Josefa blev blussende rød, Nathalie blev bleg, som et Liig. Den Første løb ind og lukkede Døren, da hun ikke formodede, at de Kommende vilde gjæste hende; den Anden kunde ikke gaae et Skridt længere.

«O Gud, jeg faaer saa pludseligt Ondt, min Fader», sagde hun, «De maa undskyldte mig, men jeg kan umulig gaae ind til Nogen, maa jeg ikke komme tilbage til Vognen?»

«Jo vist, mit Barn, hvis Du blot formaaer det, Du seer meget daarlig ud».

«Det bliver nok bedre, naar jeg kommer til at kjøre, her er saadan kvalm Luft i disse smale Gader, og jeg har havt Hovedpine i hele Dag».

«Da skulde vi ikke reist, men det sagde Du ikke».

«Jeg troede det skulde gaae over min Fader, De maae ikke være vred, jeg har ret været utaalelig».

«Nei vist ikke, gid Du blot kom Dig igjen».

[148] «Nu er det allerede bedre», sagde Nathalie, da de havde kjørt nogle Skridt, «det lufter bedre, naar man kjører. Det er saa kjedeligt, at Blodet altid vil stige mig saaledes til Hovedet».

«Da er der ikke meget Blod at see paa dine Hænder nu, Natalie».

«Jeg var før gyselig heed Faer, men saa blev jeg svindel, ^{k154} det hændte mig ofte i Kjøbenhavn, her paa Landet har jeg ikke mærket det før».

Da man kom hjem, gik Nathalie strax paa sit Værelse, og da Lorden var kommen hjem, og man skulde til Middagsbordet, undskyldte hun sig, hun var upasselig. ^{k155} Greven havde megen Medlidenhed med sin Datter, han troede at gjette Aarsagen til hendes Ildebefindende, og tog inderlig Deel deri, han havde aldrig havt saa ømme Følelser for hende som denne Dag.

Han gik til hende paa hendes Værelse. Nathalie gik ganske paaklædt paa Gulvet da han traadte ind.

«Jeg maatte see til Dig, mit gode Barn, hvorledes har Du det?»

«Tak, nu bliver jeg snart rask, min Fader».

Greven satte sig og pegede paa en Stol. Nathalie satte sig ved hans Side, han greb hendes kolde Haand imellem sine. «Nathalie,» sagde han, «vi have været for lidet sammen til, at Du skulde have den Fortrolighed til mig, som jeg saameget kunde ønske, men som jeg ikke kan fordre, da Skylden til vores Adskillelse er min; men det kan jeg forsikre Dig, mit Barn, at aldrig nogen Fader kan føle varmere Deeltagelse. Det letter Hjertet at meddele sig, ^[149] Nathalie; jeg troer Din Upasselighed ligger mere i Sindet end i Legemet, mit Barn, eller tager jeg Feil?»

Nathalies Haand skjælvede stærkt, hun fløi med den anden Haand over sin Pande.

«Jeg veed, det er en af de meest delikate Ting, hvorom en Pige kan tale, men til en kjærlig Fader kan man tale om Alt, og i mit Hjerte skal det ligge dybt begravet».

«Elsker Du Adolf, Nathalie?»

«Nei», svarede hun svagt.

«Jeg troede det var et Slags Skinsyge mod den lille Sypige, der angreb Dig saa voldsomt».

«De tager aldeles Feil, min Fader».

«Jeg kunde jo ikke forandre det, hvis Adolf virkelig skulde elske Pigen, men jeg vilde blot, at Du ikke skulde bære din Kummer alene, og jeg vilde sige Dig, at jeg er temmelig vis paa, at Adolf slet ikke har nogen alvorlig Hensigt med hende, han betænker sig vel paa Grund af hendes Stand; at han heller ingen slet Hensigt har,

derom er jeg overbeviist, derfor troer jeg det er blot en Velvillie over hendes Ædelmodighed mod Drengen, der nu begeistrer ham».

«Jeg takker Dem inderlig for deres Deeltagelse min gode Fader», sagde Nathalie, «Deres kjærlige Øie har seet rigtigt, forsaavidt at min Sindstemning i Dag har været oprørt; men De tager Feil af Gjenstanden for min Uro. Lord Clairford anholdt i gaar om min Haand, og jeg beder Dem nu om Deres Samtykke, min Fader».

Greven reiste sig overrasket. «Lord Clairford! det kom uventet».

[150] «Det troede jeg ikke, min Fader, hans Tilbøielighed har været temmelig tydelig, og efter den Agtelse, De har viist ham, troede jeg ikke, at hans Tilbud var Dem imod».

«Og Du elsker ham, Nathalie», sagde Greven, og betragtede hende skarpt.

«Ellers vilde jeg ikke bedet om Deres Samtykke».

«Og hvad kan en smuk Pige elske hos Clairford», sagde Greven heftig, «jeg finder intet Tillokkende ved ham»

«Hans Forstand, min Fader, hans mandige, satte Væsen, og fremfor Alt hans varme Kjærlighed for mig».

«Det er sandt, det virker nok kraftigst hos Jer Fruentimmer; men jeg vil sige Dig Et Nathalie, jeg skylder at sige Dig det. Jeg har kjendt Lorden i hans tidligere Ungdom, han har været udsvævende, hans Udseende bærer endnu Spoer deraf, og omendskjønt han vist er forandret nu, saa har dog et saadant Ungdomsliv som oftest sørgelige Følger; det ytrer sig i en nedbrudt Helbred og i en Ringeagt for Kvindedyd, der maa være en Kone høist ubehagelig».

«Han skal igjen lære at skatte den, hvis saa er, min Fader»

«Nathalie», sagde Greven ømt, og greb hendes endnu bævende Haand; «Lord Clairford forlader aldrig sit Fædrenehjem, vil Du da forlade mig, mit eneste Barn, og lade mig her ensom tilbage?»

«De er ikke uvant dertil, kjære Fader, De vil snart ophøre at savne den, De saa kort har kjendt».

«Ja jeg fortjener denne Bebreidelse», sagde Greven heftig rørt, «Du har altsaa ingen Godhed for mig, Nathalie?»

[151] «Det maa De ikke tvivle paa, Døttre maae jo saa ofte forlade Hjemmet».

«Jeg havde drømt det anderledes», sagde Greven, «O, hvor kortsynede vi usle Mennesker ere!»

Han gik længe frem og tilbage paa Gulvet i stærk Bevægelse; derpaa standsede han atter og greb sin Datters Haand.

«Nu vel, mit Barn, jeg vil ikke modsætte mig det, som Du troer er Din Lykke, men Et fordrer jeg af Dig, og deri taaler jeg ingen Modsigelse, thi jeg veed, at det er rettest saa. Du skal sige til Clairford, at Eders Forbindelse skal være uafgjort og hemmelig, indtil han har gjort den paatænkte Reise og været en Tuur i sit Fødeland. Denne Opsættelse kan din Ungdom behøve, og din Kjærlighed taale. Jeg har ingen fast Tillid til deres Bestandighed, der saa ofte have elsket, men er hans Kjærlighed fast, saa kommer han tilbage til Høsten eller næste Foraar, alt eftersom I ville, og da skal min Velsignelse ikke udeblive. Er Du en klog Pige, som jeg altid har anseet dig for, saa siger Du dette som fra dig selv, og ikke fra mig, det hæver dig i hans Agtelse, og sparer mig for den Ubehagelighed at blande mig i Sagen før Tiden».

Nathalie trykkede sin Faders Haand til sine Læber, «Tak», sagde hun, «De er meget god imod mig. Clairford vil vist reise bedrøvet bort, men Deres Villie heri er vel ugjenkaldelig?»

«Aldeles», svarede Greven, og derpaa gik han ned i sine Værelser.

Han saae herfra at Lorden vandrede i Haven, og at [152] Nathalie ogsaa kom derned, de gik sammen til en fjern Løvhytte.

«Saa det blev Udfaldet paa alle dine glade Forhaabninger for Fremtiden», sagde han til sig selv, «hvad kunde det hjælpe mig at nægte; Adolf elsker saa hende ikke alligevel, men om hun ikke elsker ham? – derom er jeg endnu ikke overbevist. Jalousi kan drive Mennesket til Meget, og et saa stærkt og tilsluttet Gemyt som Nathalies kan vist føle den dybt. Jeg vilde ønske at Frøken Kaas var her».

Henimod Aftenen kom Lorden ind til Greven, han saae meget bevæget ud.

«Jeg har modtaget et meget ubehageligt Brev», sagde han, «Min Fader er syg, og det maa ikke være ubetydeligt, siden man melder mig det og paaskynder min Hjemkomst. Jeg nødes til at tage herfra i Morgen tidlig, og vil gjerne i Aften ride hen at tage Afsked paa Trolleborg, helst da min Ven Adolf Brahe ikke er her i Dag».

«Det gjør mig ondt at miste Dem, før jeg havde tænkt», svarede Greven «og især i en saa sørgelig Anledning. Bliv nu ikke længe borte, saa at vi kunne tilbringe den sidste Aften sammen, og see til at faae Adolf med, det bliver ret øde her paa Hermansdorf nu, den ene drager bort efter den anden».

«Jeg skal tiere^{k156} sætte Deres Gjestfrihed paa Prøve», svarede Lorden og rødmede.

Greven forstod ham og bukkede.

Han kom silde tilbage, og Adolf fulgte ikke med, der var kommen nogle Reisende til Trolleborg, der gjorde Fordring paa hans Nærværelse, men saasart disse vare [153] reiste, vilde han komme hen og holde Onkel med Selskab, lod han hilse.

Lorden var mere end sædvanlig stille denne Aften, hvilket da havde Udseende af at være over Faderens Sygdom. Stemningen var i det Hele forknyt, og Grev Zernau følte sig lettet, da han den følgende Dag var borte.

Nathalie var nedslagen, men venlig. «Maa jeg ikke om et Par Dage reise hen og besøge Jette», sagde hun, «jeg ønsker saameget at tale med hende».

«Det undres jeg ikke over mit Barn, men Du indseer, at det ikke lader sig gjøre, før vi høre at hendes Moder er frisk. Du veed, hun skrev, det var værre med hende, og hun nægtede jo ikke, at det vilde genere, saalænge hendes Moder var upasselig».

«Jeg kunde logere hos Onkel?»

«Som næsten aldrig er hjemme, det var som at indtrænge Dig hos Kaas's; thi de tillod ikke, at Du var der saa ene; hav nu blot Taalmodighed, saa skal Du nok komme afsted, naar Fru Kaas er oppe igjen».

Nathalie taug. En Stund efter gik hun op paa sit Værelse, hun skrev et Brev og kaldte paa Lise.

Jeg maa tilstaae at denne kom med røde Øine, formodentlig over Williams hurtige, uventede Afreise. Kammerjomfruen og hendes Herskerinde sympathiserede. Deres Humør var meget slet.

«Hør Lise», sagde Nathalie, «jeg har her en Seddel til en Syjomfru nede i Nyborg, kan Du skaffe mig En, der kan bringe det sikkert frem, og ikke tale derom til Nogen her paa Gaarden, saa skal han faae gode Drikkepenge. Jeg ^[154] vil have noget bestilt hos hende, hvormed jeg vil overraske min Fader, derfor maa Du endelig gjøre dine Sager godt, Du er jo en fiffig ^{k157} Pige?»

«Havde blot William været her endnu», svarede Lise sørgmodig, «han havde løbet som en Vind, og været taus, som en Muur, men nu faaer jeg see mig om blandt de andre Dosmere». ^{k158}

«Husk vel paa, hvad jeg har sagt, Lise, Jomfru Josefa Müller, der bor hos Skomager Jørgensen».

«Ja Gudbevares, jeg kan da læse Skrift», sagde Lise halv fortrøden ^{k159} og smuttede ud af Døren.

Nathalie sad en Stund med Hovedet paa sin hvide Haand. «O! Henriette! min Ahnelse», sagde hun endelig. «O, gid dog Jette var her for at raade mig;» efter en endnu længere Pause, reiste hun sig endelig. «Nei det kan ikke være anderledes, det maa forsøges,» vare de Ord, hvormed hun endelig forlod Værelset.

Hun traf Greven paa Altanen, det var saa deiligt derude, Solen begyndte at smile efter en kort vederkvægende Regn, Træernes Blade hang fulde af glindsende Draaber, og en fortryllende Duft, af Frugtblomster og Jasminer viftede den imøde.

«Det var Ret mit Barn, at Du kommer til mig», sagde Faderen venligt, men ogsaa lidt veemodigt. «Vi maae benytte Tiden, som vi have til at være sammen. Ofte, min kjære Nathalie, angrer man efter en Skilsmisse, ikke nok at have benyttet den Kjærlighed og Fortrolighed, som Omgangen med vore Nærmeste kunde skjenke os. Lad os ikke udsætte os for denne bittre Følelse, mit kjære Barn. Lad de ^[155] Maaneder eller maaskee det Aar, vi have at leve sammen, blive os til en evig Erindring om fælles Deeltagelse og Kjærlighed.»

«Det kan jo nok vare længere, bedste Fader, men det var ellers for at tye til Deres Deeltagelse og gode Hjerte, at jeg nu opsøgte Dem». Hun drog et tungt Aandedræt. «Jeg skammer mig virkelig over at bestorme Dem med saa mange Bønner».

«O Gud give, det var Noget, jeg kunde opfylde, Nathalie, det skulde glæde mig at kunne vise Dig, hvor beredvillig jeg er til Alt, naar jeg ikke frygter, at det skal skade din Fremtids Lykke». Han satte sig paa Bænken, og strøg hendes blussende Kind.

«Tal mit Barn, jeg længes derefter».

«Vilde De vel forære mig en lille Sum Penge, bedste Fader?»

Greven studsede, han blev næsten flau over, at det, der kom efter denne Indledning, kun gjaldt Penge.

«Ikke Andet end det; den strax skal være til din Tjeneste, hvormeget behøver Du?»

«Det beroer ganske paa Deres Godhed, min Fader, jeg vil betro Dem Aarsagen til denne Anmodning, men De maa love mig ikke at fortælle Adolf, hvad jeg nu siger Dem».

«Det kan Du stole paa Barn, fortæl kun», sagde Greven meget utaalmodig, han var en Hader af at vente.

«De tog ikke fejl, da de troede, at Synet af den smukke Sypige gjorde Indtryk paa mig, vel var der dengang vigtigere Ting, som De veed, der oprørte mit Sind; men det uventede Syn af hende bidrog ogsaa Sit til at ængste mig; jeg ^[156]glemte hende næsten over de vigtigere Gjenstande, vi siden omhandlede; men nu, da disse ere bragte i Orden, er Tanken om hende atter fremtraadt».

«Du kjender hende altsaa?»

«Ja, desværre maa jeg tilføie»

«Det var underlig, mit Barn, at Du ikke tænkte derover, da Adolf nævnte hende?»

«Hun behager ofte at skifte Navn, Fader, det hun nu har, er mig aldeles fremmed».

«Og hvem er hun da?»

«En meget simpel Pige, troer jeg, imidlertid var hun en Tid i vor Skole, der var nok En, der betalte for hende, og da havde hun Leilighed til at vise mig en væsentlig Tjeneste, som jeg skal fortælle Dem, naar vi faae bedre Stunder. Det ahner mig, at denne Fordring paa min Taknemmelighed har lokket hende hid, og det var mig meget ubehageligt at see hende; thi hun har et slet Rygte, og dog kunde jeg ikke for min gamle Erkjendtligheds Skyld støde hende fra mig».

«Du har Ret, Barn, saa hun har et slet Rygte; og Adolf troede, at hun var Dyden og Uskyldigheden selv, der kan man see, hun forekom ogsaa mig saa elskværdig ved det Glimt jeg fik af hende».

«Hun har sikkert et godt Hjerte, derpaa tvivler jeg ikke, men hun har været forældreløs fra sin tidlige Barndom, har lidt Mangel og er af en meget letsindig Karakter. Der fattes da ikke paa Forførere i en saadan Stilling, og med et saa smukt Udvortes; men jeg har det Haab, at hun endnu kan reddes, og dette er i denne Hensigt jeg har bedet Dem om Pengene, jeg vil dermed betale min Gjæld til hende, og ^[157] tillige opmuntre hende til at føre et andet Levnet; egentlig skulde hun være hos en simpel gammel Kone, men der er for kjedeligt for hende».

«Gud velsigne Dig, mit kjære Barn», sagde Greven med Varme og kyssede hende inderlig, «Du gjør her en meget god Gjerning, maaske befrier Du ogsaa din gode troskyldige Fætter for hendes Snarer, Du vil jo faae hende til at reise herfra?»

«Ja, det er min Hensigt, jeg har udtænkt en Leveplan for hende?»

«Vil Du tage derned i Aften?» spurgte Greven, der mest tænkte paa, at hun snart kunde komme bort fra Egnen, «Pengene skulle strax være til din Tjeneste».

«Tusind Tak, bedste Fader, det er forsilde i Aften, og jeg er endnu saa mat, jeg vil gjerne have Dagen for mig, jeg kan nu ikke saadan fuse frem med det strax, og maaskee bliver hun fornærmet, det er ret en slem Affære; men jeg haaber at stifte Gavn derved, og saa faaer man ikke bryde sig derom».

«O, Du er en fortræffelig Pige,» sagde Greven rørt. «Ak at Du vil forlade mig».

Nathalie svarede ikke paa de sidste Ord. «Jeg ønsker at tage Lise med», sagde hun, «jeg faaer saa let Ondt, naar jeg bliver oprørt, saa er det ikke saa godt at være ene».

«Ja vist. Barn, jeg fulgte dig gjerne selv, men det gaaer vel ikke an; dog jeg kunde blive i Skoven».

«Nei, for Gudsskyld», svarede Nathalie heftig, «jeg bliver vist længe borte, og De maa ikke ængste Dem, kjære Fader».

^[158] «Du skal faae min egen Vogn, Nathalie, og jeg skal lade Kudsken tage de Brune, de ere sikkre».

«Tak, gode Fader, og saa reiser jeg ibetids, saa er jeg vis paa ikke at træffe Fremmede der, thi siden de syer for Folk, saa kommer der vel Mange».

«Dog ikke, medens det er kjøligt?»

«Nei jeg skal nok passe det, gode Fader, og giv mig saa Deres Velsignelse til mit Foretagende, jeg ønsker ret, at det maa lykkes».

«Gud velsigne dig, Du kjære gode Pige», sagde Greven i det han kyssede hende paa Panden. «Gid Alt maa gaae efter dit Ønske».

Det var sjelden at see Nathalie saa rørt, hun greb den Haand, hvormed Faderen rakte hende Pengene, de vare ikke faae, trykkede den til sine Læber, og der faldt en Taare paa den.

«Gud være lovet, hun har dog et godt Hjerte», sagde Greven, da hun havde sagt ham god Nat, «Gud forlade mig, jeg har stundom tvivlet derpaa, hun kan lade saa kold, men det er hun ikke. Maaskee Lord Clairford snart forelsker sig i en Anden; det er ofte Tilfældet med dem, der ere vant til Forandringer. Adolfs Inklinatión er der jo slet intet ved og desuden har han vel aldrig tenkt paa at ægte hende, Gud veed, hvad der endnu kan hænde». Greven lagde sig i et meget bedre Humør end forrige Aften.

Han vaagnede tidligt næste Morgen, og spurgte sin gamle Tjener, om Comtessen var reist?

«Ja meget tidlig, jeg troer neppe Klokken var fire».

«Hvor hun er ivrig, det gode Barn», tænkte Greven, «det er godt, saa kommer hun tilbage til Middag, Jeg vilde ^[159]ønske at Adolf vidste denne Handling af Nathalie, og den Andens slette Opførsel; men jeg vil ikke være den, der meddeler ham det».

Nathalie kom ikke til Middag, heller ikke langt ud paa Eftermiddagen, Greven havde allerede gjort mange Spadsereture for at møde hende, men vendte ene og utaalmodig tilbage. Endelig kom Adolf, det var en Adspredelse; han havde ikke seet denne sin Yndling paa flere Dage og ikke siden Lordens Afreise, hvilken Adolf troede ganske forarsaget ved Faderens Sygdom. De taledes da meest om denne.

Men Grevens Urolighed blev alt mere og mere mærkelig, ^{k160}han havde fortalt Adolf, at Nathalie var et lille Erinde i Nyborg, men som var ganske ligegyldig Ting, saa at Adolf undrede sig over hans utaalmodige Venten.

«Er det da saa længe, siden hun tog derned, Onkel?»

«Ja, det var i Morges, og jeg er ret bange, at der er tilstødt hende Noget, Du veed, hun har ikke været vel?»

«Nei, det veed jeg ikke».

«Det er sandt, Du har ikke været her siden».

«Skulle vi ikke sende en Karl ned, Onkel, eller hvis De vil, saa rider jeg strax».

«Nei, Du maa ikke forlade mig, jeg vil sende Tjeneren;» men inden denne Ordre blev given, fik Adolf Øie paa en Vogn nede paa Landeveien, og med Kikkerten blev den snart erkjendt for Grevens.

De to Herrer besluttede at gaae den imøde.

Da de kom den nær, saae de, at Kudsken var beskjænkent; han nikkede og var færdig at falde af Bukken, den sagtere Kjørsel opad Bakken havde dysset ham i Søvn.

[160] «Sid ikke og sov din Slyngel», raabte Greven hidsig. Frygt gjør ofte Mennesker hidsige.

«Jeg troer ikke det er værd at skræmme ham, Onkel, han kunde rykke i Tømmerne; men jeg synes ikke, at der er Nogen i Vognen». Den var virkelig tom.

«Hvor er min Datter, Niels», raabte Greven forskrækket, «han har vel ikke væltet hende».

«Nei, min Sjæl har jeg ikke væltet hende, for jeg har ikke havt hende; det vil sige paa Hjemveien, og paa Bortveien da væltede jeg sku heller ikke, jeg pleier ikke at vælte, Hr. Greve».

«Nei vist, Niels, han er en heel Karl til at kjøre», sagde Adolf, der bedre forstod at snakke fulde Folk efter Munden.

«Ja, jeg vil see paa den, der kjører bedre end Niels Jensen», sagde Kudsken grinende, [k161](#) og dermed gav han Hestene et dygtigt Rap, saa de satte afsted til Herregaarden.

«Det var galt, Adolf, nu fik vi jo Intet at vide».

«Det er ligesaa godt, han kommer hjem, saa bliver han roligere end her paa Bukken, jeg tænker Nathalie har valgt at gaae, da hun saae, han var fuld».

«Maaskee, men vi ville dog følge med hjem for at faae mere at vide».

Der var ikke langt til Herregaarden, men Niels var dog kjørt saa rask afsted, at han allerede ved Staldkarlens Hjelp havde faaet Hestene fra, da de to Vandrerne kom efter. «Nu, Niels, maa han sige mig hvor Komtessen er», spurgte atter Greven strengt.

«Ja, bi nu lidt, naadige Herre, saa skal jeg huske mig om». [n20](#)

[161] «Ja saadan var det, hun sagde. Niels, sa'e hun, han skal vente her. Ja det var nu ikke her, men det var nede i Kroen, at vi dengang stod».

«O! han er en Fyllebøtte, som Ingen kan blive klog paa», raabte Greven utaalmodig, «hold op med Dit Sludder og siig mig, hvor min Datter er».

«Ja om jeg saa stod paa mit Hoved, saa kan jeg ikke sige, hvor Komtessen er; men naar nu barestens [k162](#) naadige Herre vilde høre, saa skulde han høre, at Niels er ingen Fyllebøtte. Det er Komtessen, som selv har givet mig Penge til at drikke for. Han skal gjøre sig tilgode Niels, sagde hun, ja det veed den søde Gud, at hun sagde, til jeg kommer igjen, sagde hun, men naar Klokken er otte skal Du reise hjem med Vognen og med Hestene og sige min Fader saa mange Tak for Altsammen, han skal snart faae høre fra mig, see nu kom jeg paa det».

«Maa ikke jeg faae Lov at tale lidt med ham, Onkel?» sagde Adolf sagte, «han generer sig mindre for mig. Du kan staae i Nærheden og høre paa, om Du saa vil, det legger han ikke Mærke til».

Greven gik op ad den store Trappe, hvorved de stode, men standsede paa det øverste Trin, og Adolf sagde til Kudsken. «Sæt dig nu her paa Trappen, Niels, han kan være træt nu, og fortæl mig saa, hvordan I have havt det i Dag; I vare jo tidlig ude?».

«Ja sku var vi tidlig ude. Jomfru Lise, hun har nu aldrig villet see til den Side, jeg var; men ja sku tog hun mig paa Sengen i Morges. Hun ruskede mig i Haaret, saa jeg troede det var Lænkehunden, der var sluppen løs, [\[162\]](#) og saa raabte hun: «Op Niels! op Niels! Komtessen venter». Det var, som Fanden, sae jeg –»

«Nu, saa reiste I da, Niels?»

«Ja saa kjørte vi afsted, da Lise havde faaet alle Pakkenellikkerne i Vognen, og hun sagde ganske venligt: «kom og hjælp mig Niels, skynd dig nu Niels.» Du er vist feig, [k163](#) tænkte jeg –»

«Nu, saa kjørte I?»

«Ja, og det gik sku rast ned ad Bakken, for Herren veed nok, jeg kan kjøre?»

«Ja Gudbevares».

«Men saa veed nok Herren, at Kvindfolk de har slet ingen Forstand paa, hvad Bæsterne kunne taale, de vil, det skal gaae lige rask opad og nedad, og da vi nu kom ned paa Sletten, saa sakkede jeg af; men da blev der en Raaben inde i Vognen. Hurtig Niels, hurtig Niels! men Niels han kjørte, som passeligt var, og saa tænkte jeg som saa: Herregud, der er da ingen Evighed til Nyborg heller, vi have Dagen for Solen er netop staaet op, og –»

«Hvor tog I saa ind?»

«Ih! det var i Kroen, eller hvad de kalde det, men en Kro er det nu, for man kan faae Brændeviin der; og da vi saa kom kjørende ind i Gaarden, saa kom han løbende, denne hersens Engelskmand, som reed alle vore Heste i Skum i Vaares, og Mester William, han var sku med, og jeg tænkte, at Lise hun havde sprungenⁿ²¹ lige i Luften af bare Glæde».

Adolf saae op til sin Onkel af Forundring, Greven hældede sig til Dørstolpen, han var bleg som et Liig, men vinkede med Haanden, at man skulde blive ved.

[163] «Og hvad sagde saa Engelskmanden?» spurgte Adolf.

«Ja! hvad kan et Kristen-Menneske vide, hvad han siger? jeg kan ligesaa godt forstaae Lænkehunden; men Komtessen hun skreeg, Gud er De her? – og saa troede jeg, hun skulde sjunken i Afmagt. Men han var sku ikke seen den Karl, han tog hende i sine Arme og saa kyssede han hende, saa det smadskede, og det gjorde han sku, som en af os».

Adolf var meget forlegen, men han maatte vide Enden.

«Hvorlænge blev saa Komtessen der?» spurgte han atter.

«Der blev de sku ikke længe, for Skuden, den laae alt færdig og William og Tøsen, de skyndte sig og fik Tøiet afsted, og William han griinte til hende, og Lise hun var saa vorren^{k164} som –»

«Det er Komtessen jeg spørger om».

«Ja saa kom Komtessen ud til mig, jeg stod nu ved Hestene, for jeg gaar aldrig fra Hestene, som Herren veed. Lise hun vilde nok havt mig til at bære Kufferten; men, nei Tak, sae jeg, Hver kan passe Sit, hun passer sku ikke Hestene, naar jeg gaaer fra dem –»

«Det havde hun vist ikke gjort, men hvad gjorde Komtessen?»

«Ja, hvad hun gjorde inde i Stuen, det veed sku ikke jeg, men saa kom hun ud til mig, som jeg sagde før, og saa gav hun mig to Rigsdaler, og saa sagde hun: Nu skal han have Tak, min gode Niels, ja det veed Gud, hun sae, min gode Niels, og jeg blev nu, som jeg var falden ned af Skyerne, for Komtessen hun har nu aldrig sagt saa meget ^[164] som Kis^{k165} til min Kat, i al den Tid hun har været paa Gaarden, men saa sae hun, der har han Penge, Niels, og saa maa han gjøre sig tilgode og passe Hestene vel, medens jeg reiser en Tour over til Korsøer, ^{k166} jeg tænker jeg skal være her igjen i Eftermiddag; men han skal ikke kjøre hjem, thi det er muligt, at jeg kommer før. Skulde jeg derimot ikke komme, naar han har ventet til Klokken otte, sagde hun, saa skal han reise hjem, og saa maa han hilse min Fader, og sige ham saa mange Tak for Vognen og Hestene, og siig saa til ham, at jeg kom til at tage over til Korsøer som snarest, han skal snart høre fra mig. Og nu synes jeg, det fortryder mig, at Herren kaldte mig en Fyllebøtte, for naar Komtessen bad mig at drikke, saa maatte jeg drikke, og jeg har hverken drukket Forstanden eller Hestene bort, og jeg har min Sjæl ikke glemt et Ord af hvad hun bad mig at sige».

«Nei, min brave Niels, han har gjort sine Sager godt, gaa nu ind i Kjøkkenet og faa sig Noget at spise».

Adolf havde ladet de andre Tjenestefolk bortfjerne sig, medens han talte med Niels, for at han ikke skulde forstyrres, det var dengang hans Mening; men hvor glad var han ikke nu, da han fik saa uventede Ting at høre, at der ikke havde været Flere tilstede.

«Det er sandt, Niels», sagde han, da denne vilde til at gaae, «lad mig see, han kan være saa polidsk^{k167} og ikke nævne Noget til de andre Tjenere om, at Engelskmanden er kommen tilbage. Han vil nok komme hid og overraske Greven, og da er det mere morsomt, naar han Intet veed derom. Vi To skal have det for os selv».

^[165] Niels skubbede sig paa Armen. «Hm!» sagde han, «jeg forstaaer nok, hvordan det har sig, han vil nok tilsidst løbe af med baade Komtesse og Gaard, den Karl. Det gjør mig sku Ondt for Hestenes Skyld; det var dem, jeg bedre undte Herregaarden; men han har ikke gaaet her og luret for Ingenting. Jeg skal nok ellers holde reen Mund, Herre, jeg er ikke saa dum, som man troer».

«Der har Du en Rigsdaler, Niels, og saa sætter jeg Liid til, at Du tier. Lorden og Komtessen kommer nok snart, og da skal jeg fortælle Greven, at Du har kunnet tie og har ført Dig vel op».

Niels havde ikke været saa aldeles beskjenket, som det lod til, da han netop blev vækket af sin Søvn; han var kun en Smule ør i Hovedet. Han taug ogsaa virkelig denne Aften, og det af den gode Grund, at han ikke talte med Nogen, men gik lige tilsengs, og tog god Erstatning for den afbrudte Søvn.

Adolf løb ind til sin Onkel; han trængte ogsaa virkelig til hans Hjelp; thi han var ikke langt fra en Afmagt. Han var gaaet ind i Stuen, da Fortællingen var tilende, og der sad han nu i Sofaen, med begge Albuer støttede paa Divanbordet, og med sit blege Ansigt hvilende i sine Hænder.

Det var ham umuligt at ordne sine Tanker. Var det Hele en overlagt Plan? O! hvor var den da skammelig! Hvor havde ikke Nathalie vidst at bedrage ham under Skin af Dyd. Havde ikke Lorden været der, saa kunde han tænkt, at hun kunde gjort en liden Reise for sin forlorne Venindes Skyld; men nu maatte han snarere troe, at hun selv havde begaaet et Feiltrin, siden hun ikke turde oppebie ^[166] sin Elskers Tilbagekomst. En høi Skamrødme foer over hans Ansigt ved denne Tanke. Hun havde jo ikke engang været inde hos Sypigen? altsaa var det en Løgn, hvad hun sagde om hende, og Lorden – han maatte jo være Medvider, ellers opholdt han sig ikke her endnu. Jo mere han tænkte derpaa, jo mere fik Sagen Udseende af en planmessig Flugt.

«Og just nu! just som jeg begyndte at elske og agte hende! Ak, jeg Ulykkelige! altid træffer Sorgen mig, naar jeg haaber mest».

O det er ikke dig alene, min kjære Greve! Sorg og Glæde have begge det tilfælles, at de helst komme uventede; de lide ikke, at man gjør sig Uleilighed med Forberedelser, og ere endog undertiden saa sky, ^{k168} at de blive reent borte, naar disse ere for store.

Adolf var mere forundret, men ikke saa bedrøvet, som Greven. At Lord Clairford, der skulde ile til sin døende Fader, endnu var der i Egnen, var ham meget paafaldende. At Niels skulde have taget Feil, kunde han ikke vel troe, da han ogsaa havde seet William. Det var ham umuligt at udfinde, hvorfor disse to Mennesker skulde flygte hemmelig, da deres Kjærlighed vist ikke var bleven hindret. Dog opfandt han nogle Tvivl for at opmuntre sin Onkel. Det kunde have været en gammel Bekjendt af Nathalie, der havde lokket hende over til Korsøer, maaske for at træffe flere Bekjendte. Man maatte ikke opgive Haabet, men oppebie Nathalies Brev og Hjemkomst, hun havde jo lovet at give Underretning.

Men dette trøstede ikke Greven; han saae saa meget overlagt Bedrageri i det Hele, at hans Vrede undertiden [167] oversteg hans Kummer. En lang Stund kjæmpede han med sig selv; endelig sagde han til Adolf med dyb Bevægelse:

«Min brave Dreng! Du vil nu i Fremtiden blive min eneste Glæde og Trøst, som Du forhen har været».

«Gud velsigne Dig, kjære Onkel! men tvivl dog ikke paa, at Nathalie kommer tilbage».

«Det vil alligevel blive, som jeg har sagt, og jeg vil ikke have nogen Hemmelighed for den, der er mig kjærest».

Greven fortalte nu Adolf Lordens Frieri, sin Samtale med Nathalie i den Anledning, og hendes Forsøg paa at reise til Kjøbenhavn med hans Tilladelse.

«O! gid jeg dog havde ladet hende reise, saa var denne Skam ikke kommen over mig; men hvor kunde jeg ahne? –»

Historien om Josefa Møller fortaug han, deels fordi han ikke vilde nedsætte sin Datter mere end nødvendigt i hendes Fætters Øine, deels fordi han ikke vilde ærgre Adolf, der havde saa høie Begreber om denne Pige; han vilde ikke støde sin eneste Støtte fra sig.

«Men Onkel! er det ikke bedst, at jeg reiser efter», udbrød endelig Adolf. «Jeg træffer dem vist i Kjøbenhavn; thi formodentlig ville de derfra tage til England. Vi faae da maaske lidt mere Lys i Sagen – Uvished er dog det Piinligste af Alt».

«Tak, min gode Dreng! jeg skal tænke derpaa». Han sad en Stund med Haanden for Øinene. Mangehaande og ingenlunde glædelige vare de Billeder, der i denne Stund svævede forbi hans Fantasi; endelig reiste han sig og rakte Adolf Haanden. «Ja! jeg takker Dig, min Søn» – Greven havde ikke benyttet sig af dette Udtryk, som han før saa [168] ofte brugte, siden sin Datters Hjemkomst; «ja, jeg ønsker nok, at Du skulde træffe hende, og var det blot for at sige hende to Ting».

«Og det er, Onkel?»

«Det er, at hvis det er hendes Hensigt at følge Lord Clairford til England, hun da ikke forlader Danmark, uden som en ægteviet Hustru. Min Broder maa være behjælpelig hertil; jeg burde selv reise; men jeg føler mig uskikket til at tale med

Clairford, jeg vilde nødig forløbe mig; Fritz er sindigere. O, stakkels Fritz! hans Forhaabninger vare for store. O! de Koststoler –»

«Og det Andet, som jeg skulde sige?»

«At den Velsignelse, som jeg gav hende i en ganske anden Hensigt ved vor sidste Samtale, ikke skal blive tilbagekaldt; hun kan blive ulykkelig nok, om ikke en Faders Forbandelse hviler paa hende». Her brød en længe tilbageholdt Taarestrøm frem og lettede Grevens Hjerte.

«Vi kunne endnu tage Feil, gode Onkel. Det var den forstandige, stolte Nathalie saa uligt».

Greven rystede paa Hovedet.

«Jeg maa reise ganske tidlig i Morgen; thi paa Løverdags gaaer Dampskibet til Norge, og det var muligt, de kunde faae den Idee, at tage did, hvis der ikke ere seilfærdige Skibe til England; der kunde de mere ukjendte opsøge et. Jeg har nok saameget af mit Tøi her, som jeg behøver, og saa er Du vist saa god at reise hen til min Fader i Morgen, og forklare min Udeblivelse; det er bedre for Dig, end at sidde her saa alene. At Jomfru Nørager nu ogsaa skulde være borte».

[169] «Ja, jeg vil reise til min kjære, gode Svoger, og ham vil jeg betro min Bekymring; men hvad skal jeg sige til de Andre?»

«Jeg tænker, det er bedst at sige, at Nathalie er i et Besøg i Kjøbenhavn, til Du faaer høre fra hende».

«Du skal faae endeel Penge med, Adolf. Du kan behøve endeel selv, og hvis Du træffer Nathalie, kunde hun ogsaa have Nogle nødig».

«Tak, Penge ere altid anvendelige paa Reiser, som Du veed» sagde Adolf; men han frabad sig den tilbudne Tjener, «jeg føler mig friere, uden en saadan Person, de gaae saa let over til et Slags Spioner, naar de troe, der er noget Hemmeligt paafærde».

Adolf gik et Øieblik ned til sin Ven Kjelstrup, sagde ham, at han reiste bort paa nogle Dage, at Nathalie ogsaa var borte, og at han altsaa maatte see ofte til Greven. Med denne tog han en hjertelig Afsked om Aftenen, for at tage afsted i Dagbrækningen. Man foregav et Paaskud til hans pludselige Reise for Folkene, og troede saa temmelig, at ingen Mistanke om Nathalies Flugt endnu skulde være udbredt blandt dem; men Rygtet er en slem Ting, det er ligesom det fine Støv, man

maa lukke for det saameget man vil, det trænger dog igjennem, og besmudser det, som man gjerne vilde have reent, naar det først er sat i Bevægelse.

Da Niels Kudsk gik ud i Gaarden næste Morgen efter sin temmelig lange Morgensøvn, mødte han Mikkel Jensen, der forrige Aar havde været hans Staldkarl, men nu var flyttet hjem til Landsbyen efter sin Faders Død.

Niels erindrede godt Gaarsdagens Hændelser; han erindrede ^[170] ogsaa sit Løfte om Taushed; men det kunde dog ikke skade at sige det til Mikkel, han fortalte det nok ikke igjen, og de vare jo saa gode Venner, havde drukket saa mangen Sopken ^{k169} sammen og ærgret sig over Engelskmandens Haardhed imod Hestene og over hans næsvise Tjener, der holdt sig for god til deres Selskab.

«Nu skal jeg sige Dig Noget, Mikkel! Komtessen, hun er løben bort med denne hersens Engelskmand, sku er hun saa Du, og hele Slænget med, den skjævmundede Dagdriver og den knibske Mamsel og hele Klatten». –

«De er Fanden heller?»

«Jo sku er de saa! nu skal Du høre». Og saa kom den hele Historie, endnu vidtløftigere end Adolf kunde modtaget den, hvis han ikke bestandig havde mindet ham om at blive ved Materien. Midt i Meddelelsens Hede fik Niels Øie paa Kirsten Malkepiges nysgjærrige Ansigt, der næsten var trængt lige imellem dem for at lytte; han gik noget flau bort.

«Kan Du nu see! hvem spaaede sandt?» sagde Kirsten stolt.

«Ih! det gjorde Du, lille Kirsten, Du er en Fandens Tøs til at spaa. Du; men siden Du nu er saa flink til at spaa, lille Kirsten, kan Du da ikke spaa Dig selv?»

«Kan Nogen spaa sig selv, du Nar, det faaer heller Du tage Dig paa».

«Nu, saa vil jeg da spaa Dig», sagde Mikkel, idet han greb hendes Haand med sin brune Høire, og tog hende under Hagen med den Anden, han saae hende forliebt ^{k170} og smidskende ind i Ansigtet, «saa vil jeg da spaae Dig, lille ^[171] Kirsten, at Du, inden Aar er omme, flytter ned i Landsbyen som Mikkel Jensens Hustru. Hvad siger Du til det, lille Kirsten?»

«Aa! der kan vel Ingen for Skjæbnen flye», sagde Kirsten, og rev sig koketerende løs fra sin Elsker; derpaa løb hun sin Vei. Mikkel stod igjen med et langt Ansigt.

«See saa! hvad skulde nu det betyde? Ja eller Nei? Det er en Fandens Tøs, den Kirsten, allerbedst jeg troer at have hende fat, saa slipper hun mig af Haanden, som en Aal; men jeg vil have en Ende paa den Ting, min Tid er ikke til at gaae hen og fjase; og jeg maa endelig have hende til Kone, for hun er saa væver og saa rask til sit Arbeide, og saa kan man lee sig ihjel af hende, naar hun er i sit rette Hjørne. Ja jeg maa sku have en Vished paa Tingen, jeg tør ikke lade det gaae saadan længere».

«Jeg maa have en Vished paa Tingen, jeg tør ikke lade det gaae saaledes længer». Det var ogsaa Indholdet af de Tanker, der i noget høiere og renere Drømme end Mikkels, svævede for Adolf Brahes Sjæl, da han om Aftenen før sin Afreise greb et Ark Papir, og istedetfor at lægge sig i betids, som han havde foregivet og tildeels besluttet, satte sig til at skrive følgende lille Brev til Josefa Müller.

«Elskede Josefa!

En uventet pludselig Reise hindrer mig fra at see Dem paa nogen Tid, ja endog fra at tage Afsked med Dem. Jeg maa da skriftlig anmode Dem om, at De og Deres gode Søster fremdeles ville have et kjærligt Opsyn med min lille ^[172] Pleiesøn, og bede Værten om at beholde ham til min Hjemkomst.

Men jeg har endnu en vigtigere, en langt inderligere Bøn til Dem, gode Josefa. Den, at De i min Fraværelse vil bevare de velvillige Følelser for mig, som Deres ⁿ²² uskyldige Hjertes Udgydelser have ladet mig ahne.

Josefa! jeg elsker Dem oprigtig og inderlig, lad da ikke hverken Deres egne eller Deres Søsters Skrupler over Standsforskjel hindre Dem i at gjengjelde min Kjærlighed. Jeg nægter ingenlunde, at Forskjellen af vor Stand vil give os ubehageligheder at bekjæmpe og taale; men hvad formaaer ikke sand trofast Kjærlighed? og naar jeg om nogle Aar, som jeg haaber, kommer i en selvstændig Stilling, da blive saadanne Familieforhold mindre følelige.

Josefa! jeg kan opoffre Alt for Dem, vil De ikke ogsaa taale Noget for min Skyld?

Det har forekommet mig, som om De nødig talte om Deres Barndom? lad det være, hvis det mishager Dem, jeg skal ikke fritte ^{k171} derefter. Jeg veed, at Deres Sjæl besidder enhver Elskværdighed; jeg behøver ikke at kjende Kilden, hvorfra den er udstrømmet. Det er Josefa, saadan som hun er, i al sin simple ^{k172} Ynde, som jeg

ønsker mig til at forsøde mit Liv. Hendes Herkomst eller ydre Omstændigheder ere Smaating.

Jeg veed ogsaa, at Deres aabne, barnlige Hjerte Intet vilde fordølge mig af egen Lyst; det maa være Andres Ønske, om saa er, lad derfor ikke Saadant gjøre Dem urolig.

Maaske kommer min Reise til at medtage een, maaske flere Uger; men naar jeg kommer tilbage, skal min første ^[173] Forretning være at ile til Dem og anholde om Deres Ja. O, Josefa! hvor De kan gjøre mig lykkelig! Indslut mig imidlertid i Deres Bønner, jeg vil deraf haabe et heldigt Udfald paa mit Foretagende, og lad Deres Godhed og Kjærlighed som velsignende Skytsaander omsvæve

Deres evig hengivne

Adolf Brahe».

Adolf skrev dette Brev med et lettere Hjerte end han Dagen iforveien vilde have gjort. Nathalie tilhørte nu en Anden, altsaa kunde man ingen Ønsker have i den Henseende. Desuden, ved Siden af vigtigere Begivenheder blive de ubetydelige endnu ubetydeligere; han haabede ogsaa meget paa det fordeelagtige Indtryk, som Josefa nødvendig maatte gjøre paa hans Fader, og især paa hans Onkel; hun var just efter hans Smag, og Onkelen satte mindre Priis paa Adels Fortrin end hans Fader; han maatte være Talsmanden, naar han nu blot kunde udrette dette Ærinde til den gode Onkels Tilfredshed.

Efterat have forseglet sit Brev, tog han en kort Søvn; men allerede ved Solens Opgang rullede han ud af Gaarden. I Nyborg gjorde han en Sving om den Gade, hvor Josefa boede; han vidste forud, at han traf lukte Vinduesskaader; men en Elskers Suk kan vel trænge igjennem en liden Sprække. Derpaa afleverede han sit Brev paa Posthuset og foer saa afsted over det blaa Belt, hvorpaa Morgensolens Sølvstraaler spillede.

Saa lad ham da fare i Guds Navn; han reiser med en oprigtig Iver for sit paatagne Kald og en oprigtig Kjærlighed ^[174] i sit Hjerte. Solen og Haabet smiler til ham; han har en god Samvittighed og et muntert Sind. Lad ham da fare, han behøver ikke vor Deeltagelse saa meget, som den ulykkelige, forladte Greve.

Han havde havt en søvnløs Nat. Da han i Dagbrækningen hørte Vognen rulle ud af Gaarden med Adolf, foldede han sine Hænder og velsignede denne sin Yndling. Derpaa henfaldt han atter i Grublerier, og Enden paa disse blev, at han, saa tidlig det lod sig gjøre, sendte Bud efter Præsten Kjelstrup. Denne ahnede, at Noget var paafærde, og gik eller sprang, hvad man vil behage at kalde det, i sit hurtigste Trav op ad Slotstrappen; han kom netop ind, som Greven var paaklædt.

«Deres Excellence har ladet mig kalde?»

«Ja, min gode Præst! og det er dennegang ikke som Gjæst, ikke engang som blot Ven, det er med min Sjælesørger jeg nu ønsker at tale».

«Og det er i Egenskab af en Saadan, jeg allerhelst taler», svarede Præsten med opklaret Aasyn.

Greven fortalte ham nu – ikke uden indre Kamp – men dog ganske oprigtig, den hele Historie med sin Datters Undvigelse, ja, han fortaug ikke engang hendes Paaskud, at hjælpe Josefa.

«Hvad skulle vi vel gjøre», sagde Præsten noget forknytt; han troede nemlig, at Grevens Meddelelse skeede mest som en Opfordring til Undersøgelse, og Præsten var en daarlig Karl til Alt, hvad man kalder at gjøre Anstalter.

«Der er kun Et tilbage for mig at gjøre», svarede Greven, «det er at redde, hvad der kan reddes af hendes ^[175] Rygte. Min gode Søstersøn er reist for at opsøge hende, og jeg kan Intet foretage, før jeg hører fra ham. Men det var om mine Samvittighedsnag, jeg vilde tale med Dem, Herr Kjelstrup. Troer De, at denne Ulykke har truffet mig til Straf for den Ligegyldighed, ja jeg kan næsten sige Modbydelighed, som jeg følte for min Datter i hendes Barndom?»

«Nei», svarede Præsten, «det troer jeg aldeles ikke; dersom Gud saa øiensynlig og saa følelig straffede enhver Forseelse, skulde vi da vel see saa mange slette Mennesker opnaae deres Ønsker her i Verden, medens de Gode saa ofte maae savne Opfyldelsen af deres? Gud er ikke en Hævnens, men en Naadens Gud; han lader kun Ulykken ramme for at forbedre, eller af andre vise Hensigter, som ere skjulte for vore Øine. Hans Tugtelse bestaae ogsaa mindre i synlige Ulykker end i Hjertets bittre Følelser».

«Ja vel ere de bittre! Ingen kan være ulykkeligere end jeg. Min eneste Datter er bortflygtet, vanæret; hun har gjengjældt min Godhed med Haan og Falskhed, og alt

Dette har truffet mig, just som jeg begyndte at elske, og glæde mig i hende. O! hvor hun forstod at bedrage mig, jeg kunde fortvivle!»

«Min ædle Greve! De har havt den Godhed at kalde mig som en Læge for Deresⁿ²³ saarede Sjæl; fortryd da ikke paa, at jeg renser Saaret fra Bunden af, førend lægende Midler kunne anvendes. Tillader De, at jeg taler frit?»

«Som til en Broder» sagde Greven og rakte ham Haanden.

«Nu vel. De har selv tilstaaet, at Deres Sjælstilstand^[176] og Deres Opførsel ved det første haarde Stød, som traf Dem i Verden, var en Synd. Jeg anseer den ogsaa saaledes; thi naar Mennesket ikke i Ydmyghed finder sig i Herrens Tilskikkelser, men knurrer derover, da begaaer det en Synd, og finder ingen Fred. Deres Uvillie mod det uskyldige Barn, som de ikke engang vilde see, kalder jeg en Slags Trods. Det er muligt, at en forkeert Opdragelse kan have fremledet en Hændelse, der kunde være undgaaet, hvis hun havde levet under en kjærlig Faders Omsorg; forsaavidt straffe ofte daarlige Handlinger sig selv».

«De er haard, Herr Kjelstrup».

«Jeg gaaer til Bunden, og det pleier at smerte. Men for enhver Synd, ja endog de groveste, er der Tilgivelse, og jeg behøver ikke at minde min ædle Greve, om fra hvilken Kilde Tilgivelsen og Naaden strømmer. Dog, hvad der er erkjendt som Synd, maa angres, men ikke gjentages. Stræb da nu at overvinde en saadan ukristelig Sorg, som ingen Trøst vil øine, og hengiv Dem med sand Hengivenhed i Guds Villie, saa vil han sende Fred i Deres Sjæl, og han kan ogsaa vende de ydre Omstændigheder til et bedre Udfald, end vi nu kunne fatte».

«Ak ja! jeg vil stræbe derefter», sagde den Nedbøiede, «Gud lette nogenlunde mit Sind; det Andet bliver vist aldrig bedre».

Præsten reiste sig. Naar han blev varm i en vigtig Samtale, maatte han altid gaae; men hans Gang var da det Modsatte af den paa Landeveien. Under saadanne Omstændigheder vandrede han op og ned i Værelset med faste, mandige Skridt. «Jeg har en forunderlig Ahnelse», sagde^[177] han, «om at Alt bliver bedre end De nu tænker, ja maaske bedre end det uden denne ubehagelige Hændelse vilde bleven, saasandt som min ædle Greve lader Ydmyghed og Tro faae Indgang i Deres Hjerter, der er saa aldeles skabt for gode Følelser.»

«Og hvad kan frembringe denne Anelse hos Dem, min gode Præst».

«Det ligger i Anelsens Natur, at vi ikke kjende dens Herkomst; men dennegang troer jeg dog at kunne forklare den nogenlunde. Komtessens Feil – undskyld at jeg taler saa frit – bestod vist fornemmelig i Stolthed, Pragtsyge og en frastødende Kulde, enten nu den sidste var virkelig eller paatagen.»

«Rigtig, meget rigtig! Man skulde ikke troe, at De var saadan en Kjender af Damerne; De seer aldrig til den Side, de ere.»

«Damerne see ikke gjerne paa mig, og det skulde vist ikke behaget den fine, elegante Komtesse Zernau at underholde sig med en gammel, uanseelig Pebersvend af saa ringe Stand. Men den, der saa nær angaaer min Velynder, bliver altid Gjenstanden for min Opmærksomhed. Hvis jeg nu ikke har taget Feil i at Komtessen besidder disse mindre gode Egenskaber, troer De da vel, at De nogentid kunde kommet til at leve et i Sandhed lykkeligt Liv i hendes Selskab?»

«Ak, hun kunde forbedret sig; jeg tænkte det allerede, og» –

«Og tog Feil. Man forbedrer sig ikke let, naar ikke vigtige udvortes Forandringer bevirke det; idetmindste gaaer ^[178] det meget langsomt. Men det er just denne Forbedring, som jeg forudseer snarere vil finde Sted efter dette uforsigtige Skridt, der sikkert snart vil angre ^{k173} hende».

«Men Æren, Herr Pastor! De glemmer den, den kan aldrig gjenvindes».

«Det er muligt, og det er tungt; men bedre udvortes Ydmygelse end indre Hovmod. Seer De, nu Nathalie opnaaer saa høi Spidse af Rigdom og Rang, saa vil Lysten dertil maaske snart formindskes; thi det Opnaaede taber ofte sin Behagelighed, og det skulde undre mig, om hun ikke blandt saa aldeles Fremmede snarere vil lære at paaskjønne sin Faders kjærlige Fortrolighed og savne sit skjønne Hjem».

Greven blev rørt; han tænkte paa, hvor lidt hun havde paaskjønnet hans Godhed, og hvor liden Fortrolighed hun havde havt til ham.

«Troer De, at hun vender tilbage?»

«Det kan jeg aldeles ikke vide; men vilde det ikke gjøre Deres Hjerte mere Glæde at modtage hendes Kjærlighedsyttringer fra et fjernt Land end hendes Kulde her?»

«Ja, deri har De Ret, blot hendes Rygte! – Jeg reiser idag til Trolleborg», sagde han efter en Pause. «Det vilde opmuntre mig at have Deres Selskab, og man seer Dem gjerne derover «.

«Det vilde ogsaa være mig en Fornøielse; men jeg er bunden ved en Liigfærd Klokken tolv.»

«Saa kom herop til mig i Eftermiddag, jeg føler, at jeg har godt af Deres Nærværelse».

[179] «O Gud lade sin Trøst indstrømme i Deres Hjerte igjennem mine Ord», sagde Præsten med Varme, derpaa tog han Afsked.

«Ih! Men Du Fredens Gud! er det da sandt, at Komtessen og Lorden ere løbne bort sammen,» raabte Madame Kjelstrup, da hun saa sin Søn i Døren.

«Hvem har sagt det?» spurgte Præsten mørk.

«Ih! Mette Stuepige var oppe paa Gaarden nu nys for at købe nogle Reddikker hos Gartneren; thi jeg veed ikke, hvordan det er, de ville aldrig til henede, og jeg kan nu saa godt lide Reddikker, og saa fortalte Gartnerens Datter det, da hun var ude med hende at tage Reddikker op, og hun havde hørt det af en af Malkepigerne paa Gaarden, og denne havde hørt det af Kudsken, som kjørte dem».

«Man pleier ikke bruge sin Faders Kudsk og Heste, naar man vil flygte fra ham, Moer. Kan Du ikke begribe, at det er Fabel?»

«Saa der er ikke Noget i det; nei, det kunde jeg sagtens tænke, jeg er nu ikke saa enfoldig heller. Men hvor er hun da reist hen? hvad Du? Du kommer jo deroppe fra?»

«Hun er reist til Kjøbenhavn til sin Onkel, der er upasselig, og Lorden er reist til England, fordi hans Fader ligger for Døden. Nu har man slaet dette sammen, og gjort en Flugt deraf, fordi Begge reiste paa een Gang og i Hast».

Dette var et af de længste Svar, Madame Kjelstrup havde faaet paa et Spørgsmaal til sin Søn.

«Ih Gud! vil man see, hvor slette dog Folk kan være, hvor de nu saadan kunne smøre det sammen».

[180] «Derfor bør man aldrig høre paa deres Sladder, og endnu mindre fortælle det igjen.»

«Du Fredens Gud, hører da jeg efter Sladder? og til hvem skulde jeg fortælle Noget? jeg taler jo aldrig med Nogen, uden med Dig, og det er da sagtens ikke saa

ofte, Du vil høre paa mig; men det kan dog ikke undre Dig, lille Thomas, at jeg blev forskrækket, da jeg hørte dette Rygte, jeg som holder saa af den gode Greve, og naar man nu skulde tænke, at hans eneste Barn skulde være løben fra ham og ikke bryde sig mere om ham end som saa. Ih! du gode Gud, jeg tænker paa, om Du skulde gjort mig den Sorg, gode Thomas, Du er ogsaa mit eneste Barn, og min eneste Glæde i denne Verden, men Du er nu saa god og saa fornuftig, Du gjør ikke saadanne Optøier.»

«Min gode Moder har bunden mig saa fast til sig ved sin Kjærlighed,» sagde Præsten blidt, «og jeg er nok saa klog, at jeg bliver, hvor jeg har det bedst. Det er Gudskelov af de sjeldne Optrin i vore Dage, at Børn flygte bort fra deres Forældre, og Komtessen har det vist ikke nødig, hendes gode Fader vil ikke nægte hende noget rimeligt Ønske.»

«Nei! deri har Du Ret, gode Thomas, Du taler nu saa forstandigt. Gud hvor det er rart,^{k174} naar Du vil tale lidt med mig.»

Det var endnu temmelig tidlig paa Morgen, da Greven reed til Trolleborg. Foraarsluften var saa mild og vederkvægende, Solen skinnede saa smukt, Fuglene sang saa deiligt. Greven havde dyb Følelse for Naturens Skjønhed, den gjorde altid et behageligt Indtryk paa ham, og efter den [181] foregaaende Samtale med Kjelstrup var hans Hjerte saa blødt. «Ja jeg vil ydmyge mig under Din vældige Haand, du store Gud,» sagde han. «Jeg som ikke kan sætte et Blad paa en Nælde,^{k175k176} skulde jeg ikke falde ned i Støvet og tilbede din Almagt og Godhed, der gjorde Alt dette saa herligt, ja Din Villie skee, jeg vil taale, hvad du paalægger mig, endog – Skam.»

Greven talte kun med sin Svoger om sine Bekymringer, til de unge Folk fortalte han blot, at hans Datter var reist til Kjøbenhavn, og at Adolphⁿ²⁴ havde ledsaget hende. Grev Brahe søgte at trøste sin Ven, saa godt han kunde, og meente, at man skulde ikke dømme for hurtig; men Grev Hermann rystede paa Hovedet, og beholdt sin Mening herom. Det glædede den Gamle, at Adolph var reist efter, og han ønskede inderlig, at han maatte være heldig, og faae Anledning til at gjengælde sin Onkel Noget af al den Kjærlighed og Godhed, han stedse havde beviist ham.

Det var ikke langt ud paa Eftermiddagen, da Grev Zernau atter tog hjem. Uroen tillod ham ikke at blive længe paa et Sted. Han var saa vant til at have Adolph med paa denne Vei, han følte hans Savn dybt i denne vemodige Stund, han følte, hvorledes han altid vilde savne ham, hvorledes han ikke kunde undvære ham. Da han kom til det Sted, hvor Adolph havde viist ham Hermannsdorf, holdt han et

Øieblik stille. «Ja det skal ikke forgjæves udbrede sine Arme imod Dig, Du gode Dreng, sagde han til sig selv, jeg er nu barnløs. Du skal være min Søn og min Arving.» Men Adolphs Lyst til Uafhængighed og Selvvirksomhed faldt ham ind. Ak, tænkte han, naar et kjærere ^[182] Baand kunde fængslet ham, – han grundede en Stund, han fik en Idee, og han galoperede afsted; som alle heftige Mennesker vilde han strax udføre en nylig fattet Plan, og Iveren drev ham til at ride saa hurtigt, at baade hans Hest og han selv kom dryppende af Sved til Slotsgaardens Port, hvor han til sin Glæde allerede saae Præsten komme sig imøde. Det glædede denne at see Greven saa oplivet. «Jeg troer, at noget af den Fred, De lovede mig, allerede begynder at virke i mit Hjerte, min gode Præst.»

«Det glæder mig usigelig.»

«Kom vi ville sætte os ude paa Altanen, der er saa deiligt nu, jeg har Noget at tale med Dem om, jeg har fattet en Beslutning. Seer De, jeg har gjort saa lidet godt i Verden.»

«Det modsige Deres¹²⁵ lykkelige Bønder.»

«Nu vel! i de ydre Kaar, men jeg vil gaae ind i Hjertets skjulte Sorger. Seer De, den lille Sypige dernede i Nyborg, det er et forældreløst Barn, hun har et særdeles tiltrækkende Ansigt, jeg har seet et Glimt deraf, jeg vil tage mig af hende, og er hun saa god, som hun seer ud til, og som Adolph siger, saa – hvis Nathalie ikke vender tilbage, som hun sikkert ikke gjør –»

«Men har De glemte Deres Datters Udsagn om denne Person?»

«Nei! men jeg har Grund til at¹²⁶ troe, at det var ligesaa usandt, som Alt, hvad hun dengang fortalte mig, og desmere skylder jeg den stakkels Pige Erstatning.» Greven blev atter nedslagen ved Erindringen om sin Datters skammelige Opførsel. Præsten mærkede det og angrede sine Ord, ^[183] han var jo næsten af samme Mening; for at gjøre det godt igjen, sagde han, «Adolph Brahe taler meget godt om hende.»

«Ja gode Præst, og det er det, der har sat mig paa Tingen, han er vist saa halv om halv forelsket i den lille Tingest og arbejder imod sine Følelser, fordi hun er af saa lav Herkomst. Tænk nu, hvor herligt det var, om jeg kunde gjøre den kjære Dreng den Glæde at antage hans Inklination i Datters Sted. Da vilde Sagen faae et andet Udseende for Familien, og hvor vilde jeg ikke glæde mig over deres Lykke og bedre trøste mig over min Skjæbne.»

«En Beslutning, som ligner min ædle Greve; Gud lade den blive Dem til Velsignelse.»

«Og den brave Dreng fortjener det af mig. Elsker han mig ikke som en Fader? og foer han ikke strax afsted for at tjene mig? Ak jeg gad vidst, om han finder hende?» Greven sukkede. «Men nu var der Et, kjære Præst, jeg vilde gjerne vide lidt om den lille Josepha, ⁿ²⁷ saadan paa anden Haand. De kjender vel Ingen dernede i Byen, der kunde give Dem nogen Underretning om hendes Færd og Charakter? De kommer oftere derned end jeg.»

«Ja jeg troer, at jeg skal kunne indhente nogen Underretning, og om det end er fra en simpel Kilde, saa er den saa sikker som den Bedste.»

«Det var jo herligt, og hvem mener De, gode Pastor?»

«Jeg kjender noget til den Skomagerfamilie, hvor de efter Brahes Sigende boe. Skomagerens Kone leed for et Par Aar siden af Sindssvaghed især Religionsskrupler. Præsten i Nyborg kunde ikke tilfredsstillende hende, og da havde ^[184] en af vore Bondekoner bragt hende paa den Idee, at henvende sig til mig.»

«Ved Gud, hun henvendte sig ikke til den Urette.»

«Maaskee blev hendes Legeme stærkere, thi det var efter en langvarig Sygdom, hun havde faaet denne Sindssvaghed. Nok er det. Det lykkedes mig at berolige hende, og siden den Tid besøger hun mig iblandt, og jeg seer ogsaa imellemstunder til hende. Det er en forstandig christeligsindet Kone, paa hvis Sanddruhed jeg tør stole.»

«Det er meget godt. De gjør mig der en væsentlig Tjeneste, Herr Kjelstrup. Vil De foretage dette i Morgen?»

«Ja med Fornøielse, naar Deres Excellence ønsker det?»

«Ja vist, jeg ønsker det jo før jo heller, jeg vilde gjerne faae hende hid, til Adolph kom tilbage, da skal han gjøre store Øine.»

«Men Deres Excellence antager hende vist ikke til Deres Datter, førend de længere Tid har levet sammen med hende, og lært hende nøiere at kjende?»

«Nei dertil har jeg faaet for dyre Lærepenge, jeg vil ikke binde mit Hjerte til hende, førend jeg veed, om hun er det værd.»

«Det er vist det Retteste, jeg tager altsaa derned i Morgen tidlig?»

«Meget godt, og spiser hos mig til Middag?»

«Megen Tak.»

«O! hvor hans ømme Hjerte trænger til Kjærlighed,» sagde Præsten til sig selv paa Hjemveien. «Der har vor Herre et godt Agerland, jeg haaber at Ordets Sæd der vil bære mange Fold.»

[185] Skomagermadamens Dom om de tre Søstre, som den følgende Middag blev fremført for den opmærksomme Greve ved Præsten Kjelstrup, lød saaledes:

«Det var nette skikkelige Piger, alle tre. Den ældste var Flittigheden selv, men da hun aldrig kom ind til dem, nemlig til Vertens, saa kjendte hun mindst til hende. Den Yngste var et godt uskyldigt Barn, der vilde alle Mennesker vel, og gjerne gav det Bedste, hun eiede, til den, der var i Nød. I Førstningen havde hun været meget munter og ellevild, men nu var hun bleven stille, og i de sidste Dage havde hun havt forgrædte Øine.»

«Det er vist for Adolphs Skyld. Den lille Stakkel veed ikke, hvor der er bleven af ham. Hun synes godt om ham, kan jeg troe, nu det undrer mig ikke, hvem synes ikke godt om ham?»

«Madamen var mest uudtømmelig i den mellemste Søsters Roes,» vedblev Præsten, «hun havde aldrig kjendt hendes Mage til at være god og forstandig,» sagde hun, «hun pleier den lille Dreng, som en Moder og taler som en Bog, jo jeg forsikkrer, at det er ofte næsten, som om jeg skulde høre Dem tale, Herr Pastor, helst da hun formanede Drengens Bedstemoder om at forbedre sig for sin Drukkenskab og Skjødesløshed og bad hende lade denne Hændelse tjene hende til Paamindelse derom.»

Greven hørte den sidste Lovtale med mere Ligegyldighed. Josepha opfyldte hans Tanker, han saae kun hendes forgrædte Øine, og ønskede at aftørre hendes Taarer.

Strax efter Middag kjørte han til Nyborg, Præsten fulgte blot med til Landsbyen, han vilde nødig forsømme [186] sin Læsning en hel Dag, men lovede at komme op til Herregaarden om Aftenen for at see den Ankomne, som Greven haabede at faae med. Han var en stor Hader af Opsættelse.

De tre Søstre gjorde store Øine, da de saae en elegant Vogn holde udenfor deres Dør; endog Malle lod sit Sytøi falde for et Øieblik, Josepha sprang til Vinduet. De troede først, det var fornemme Damer, der vilde bestille Hatte eller anden Pynt, men bleve endnu mere forundrede ved at see en eneste Herre stige af Vognen. Da han nævnte sig «Grev Zernau,» blev Josepha rød lige op til Tindingerne. «Det var jo Adolphs Onkel; hvad kunde han ville?»

«Er det ikke Søstrene Møller, jeg har den Ære at besøge?»

Man neiede. «Til Tjeneste.»

«Jeg troer De befatter dem med Søm?»

Atter et Knix. «Jo.»

«Jeg har ogsaa hørt saa meget godt om Dem af min Søstersøn og Flere, og da jeg trænger til kvindeligt Arbeide og sætter megen Priis paa kvindelig Omgang, saa er det mit Ærinde at anmode en eller flere af Damerne om at tage op til mig nogle Dage, og der sye noget Linned, Gardiner og deslige.»

Josepha saae paa Kathrine ligesom, hvorfor svarer ikke Du?

«Jeg er en gammel Mand, som De seer, en ung Pige kan altsaa gjerne være i mit Huus uden slet Omtale, jeg skal stræbe at gjøre Dem Opholdet behageligt, det er ret smukt oppe hos mig. Hvad siger De dertil gode Jomfru? ^[187] vil De komme?» Han henvendte sig med dette Spørgsmaal til Josepha.

«Gjerne, inderlig gjerne,» svarede denne med sin sædvanlige Livlighed. Grevens godmodige Udseende og venlige Væsen havde allerede indtaget hende.

«Ikke saa heftig,» sagde Trine venlig og klappede hende.

«Maaske kan min Søster følge med?» sagde Josepha mere rolig, «hun slipper vel nødvendig sin lille Vildkat ud alene; jeg kan vist heller ikke paatage mig at klippe og sye paa egen Haand.»

«Jeg kan ikke forlade Huset,» svarede Malle, «Jeg har saa mange Bestillinger.»

«Men maaskee Deres anden Søster.»

Kathrine lovede det, men blev forfærdet, da hun hørte, at de skulde kjøre med strax, hun gik da ud for at pakke Tøi sammen til dem begge. Josepha blev tilbage for at underholde Greven; thi Malle var i saa Henseende omtrent et Nul.

«Min Datter er reist bort paa nogen Tid,» begyndte Greven, «Jeg savner derfor kvindelige Væseners Selskab; en gammel kjær Huusjomfru har ogsaa forladt mig, men jeg har en anden yngre, der kan sige Dem Besked om Sømmen.»

«Kommer Komtessen snart tilbage?» Josepha rødmede over sit eget Spørgsmaal; thi Rygtet havde allerede naaet Byen, men Nysgjerrigheden drev hende dog til at gjøre det.

Greven rødmede ogsaa, men han svarede dog med megen Fatning: «Det er ubestemt.»

[188] «Jeg troer, De kjender min Datter, gode Jomfru? Det forekommer mig, som hun har talt derom.»

Josepha blussede, «jeg har som Barn gaaet i Skole med en Komtesse Zernau et Aarstid, maaskee er det hende, men jeg var dengang saa lille, jeg kan netop erindre det.»

«De har ikke seet hinanden siden?» «Nei,» sagde Josepha, og slog Øinene ned.

«Det gjør mig ondt, at jeg ikke har vidst dette før i de sidste Dage, jeg skulde ellers faaet Dem op til os før, for at fornye Bekjendtskabet.»

En liden Dreng stak sit tilbundne Hoved ind af Døren, og raabte, «hvor er Jomfru Trine?»

«Ak det er sandt; Hans,» raabte Josepha, «jeg burde ikke reise fra ham. Det er den lille Dreng, som Friherre Brahe reddede.» Greven greb efter Drengen for at betragte ham nærmere, men med et vredt: «Nei Du,» var han alt igjen ude.

«For Hans er der sørget,» sagde Trine, der nu var færdig. «Madamen har lovet at see til ham, og han behøver intet Plaster mere. Tag nu paa Dig, Josepha.»

Det var ikke uden megen Nøden, at Kathrine satte sig ved Grevens Side, maaskee vilde han selv til en anden Tid fundet det noget stødende, men i Dag kunde ikke saadanne Smaaligheder faae Indpas i hans Sind. Josepha sad ligeover for ham, og han kunde ikke see sig møt paa hendes milde blomstrende Ansigt i den hvide Linons Hat. ^{k177} Der var noget saa vederkvægende for ham deri.

Der blev ikke tænkt paa Søm den Aften. Præsten kom snart til, og man skulde bese sig overalt. De to Søstre [189] havde aldrig seet saa prægtigt et Slot og saa skjøn en Beliggenhed, og den livlige Interesse, hvormed Begge, men Josepha især,

betragtede enhver Ting, opmuntrede Greven. Hun var rent forundret over de store Værelser, men foretrak den mindre og særdeles muntre og lyse Dagligstue, med de mange Blomsterpotter i Vinduerne, Fortepianoet og den deilige Grevinde, som hun aldrig kunde holde op at betragte.

«Spiller nogen af mine Jomfruer?»

«Ak nei!» svarede Josepha.

«Men Josepha har en smuk Stemme, og hun kan ogsaa klimpre et lille Akkompagnement til nogle af sine Sange.»

«Kalder du det at spille?»

«Sang er det fornemste af al Musik,» var baade Grevens og Præstens eenstemmige Dom, «og De slipper mig ikke,» truede den Første.

«Kun ikke i Aften,» bad Josepha.

«Her er noget for Dig at see,» sagde hendes Søster, da de spadserede om i Parken. «Josepha vilde gjerne gjøre Anlæg^{k178} over baade Ager og Eng.»

«Herregud! har jeg da gjort mere end et lille bitte Et? jeg er ikke saa tosset heller, jeg veed nok at skjønne paa det Nyttige.» Og det lod til, hun sagde sandt; thi hun slog sine Hænder sammen af Glæde over den store Flok Køer, talte dem med Forundring og roste dem som en Kjender. Svanerne indtog hende ogsaa særdeles, og hun syntes, at Herregaarden burde beholdt sit gamle Navn, hvilket Greven fortalte hende. Det var let at see, hvem der var Greven den vigtigste af de to Søstre. Overalt havde han noget at vise [190] Josepha, og i sin Iver vare de komne langt fra Præsten og Kathrine. Maaskee ogsaa den Sidste med Hensigt holdt sig tilbage; thi da hun saae, at de Andre vare saa langt borte, at de ikke kunde høre hende, tiltalte hun Præsten saaledes:

«De er en geistlig Mand, Herr Kjelstrup, og af en saadan venter jeg Sanddruhed og Taushed; jeg har desuden hørt saa meget Godt om Dem, at jeg vover at gjøre Dem nogle Spørgsmaal af Vigtighed.»

«Gjerne,» sagde Præsten venlig. «De skal ikke blive skuffet i Deres Forventning.» Præsten syntes godt om denne Indledning; thi han yndede faa men kraftige Ord; han var bleven kjed af Vidtløftigheder.

Disse to Personer toge da Veien til et afsides Lysthuus, men den Samtale, som der blev holdt, kan først i en sildigere Periode blive meddelt Læseren. Kun saameget maa jeg tilføie, at det Indtryk, som Kathrines Indledning havde gjort paa Præsten, ingeniunde svækkedes ved Talen selv; thi da han om Aftenen travede ned til Præstegaarden, udbrød han flere Gange paa Veien: «O! foemina præclara!»^{k179}

«Har jeg seet Mage til Fruentimmer, ikke et Ord til Overflødighed og Alt saa forstandigt og klart, og saa megen dyb Følelse. Foemina præclara.»

Denne Aften tog Præsten ingen Bog, han satte sig hen til sin Moder og sagde venlig: «Der er kommen et Par unge Piger op til Herregaarden, Moer. Det er de kjøbenhavnske Jomfruer, der have nedsat sig i Nyborg, som Du veed. De skulle sye for Greven, troer jeg.»

«Ih Gud, saa der er saa megen Søm, Du? At jeg Tossehoved ikke har tænkt derpaa, der kunde jeg saa gjerne ^[191] taget Noget ned, det var ikke mere end jeg skyldte den gode Greve for al hans Artighed. Ak, hvor man dog kan være fjantet.»

«Det er nok ikke alene for at sye, det er et Par elskværdige Piger, og den ene af dem skal have gaaet i Skole med Komtessen. Jeg havde Lyst til at bede dem herved i Eftermiddag, Moer?»

«Har Du det, lille gode Tomas, nu det var da rart; det er sjelden Du har Lyst til at bede Nogen. Nu har vi faaet Vintersnavset væk, og her er ret net.»

«Ja her er meget net Moer,» sagde Præsten, der neppe havde seet sig om i den Stue, de sadde, langt mindre i de øvrige Bekvemmeligheder. «Det er ogsaa godt her er saa pent, thi maaskee kunde Greven have Lyst at følge med.»

«Ih Du Fredens Gud, Greven! nu det var da rart, den velsignede Mand, blot vi havde noget Mad, Du?»

«Ja gid Du kunde faa noget kjøbt, Moer, jeg skal nok skaffe Penge.»

«Jeg maa spørge Pigerne ad,» sagde Madame Kjelstrup, og vaklede ud af Stuen paa sine hovne Been.

Den følgende Morgen kom Præsten op til Herregaarden med sit Forslag om at drikke en Kop Kaffe nede i Præstegaarden. «Greven var jo saa artig at finde Fornøielse i at see ned til Landsbyen en Gang iblandt,» sagde han, «de fremmede Damer burde bese sig paa Stedet, og for ikke at blive eensidige, skulde de nu betragte det Tarvelige ved Siden af det Elegante og Skjønne.»

«O! jo en Landsbypræstegaard,» sagde Trine glad, «falder just i vor Smag, der have vi levet vor meste Tid.»

[192] «Nu det træffer jo morsomt,» sagde Greven, «det vil vist interessere Dem at gjøre Bekjendtskab med Præstens gode Moder. Tag saa kun derned til Kaffe, men jeg skal udbede mig at bie lidt længere, jeg maa have en drøi Middagsøvn i Dag, jeg føler mig saa tung, og har saadan Gysen i Legemet.»

«De er dog vel ikke syg?» spurgte Josepha bekymret.

«Nei gode Barn, det er blot nogle søvnløse Nætter, der have udmattet mig, i Morges sov jeg for stærkt, deraf kommer min Hovedpine, men det har intet at betyde.»

Damerne spadserede til Kaffe, de vare ikke at overtale til at kjøre, og bleve meget venskabeligt modtagne i den simple, men nette og reenlige Præstegaard.

Nu har jeg al min Tid erfaret, at de samvittighedsfulde og ængstelige Huusmødre give os den bedste Mad, og de letsindige og mere ligegyldige den bedste Underholdning, og er det underligt? Naar Tankerne skulle stige ned under Buddinglaaget [ki80](#) og i Stegegryden, kunne de ikke stige høit i Konversationen. Madame Kjelstrup lod Pigerne passe Stegen og passede selv Konversationen. Stegen var meget tør og brændt og Kremen var gaaet forud for sin Tid. Den havde en Smørsmag, men paa Konversation manglede der ikke, især naar man regner efter Kvantiteten.

«Saa Damerne befatte Dem med Søm? nu det kan jeg lide, det er af mine Folk. Det Arbeide har jeg drevet i mange Aar. Naalen er en liden Ting, Jomfru Møller, men den kan saamen bringe Noget ind. Herre Du min Gud, hvor mange Sting der skal til at tjene en Daler, det veed Ingen uden den, der har probeert det, gode Jomfru Møller, man sveder længe for den, [193] men saa er det ogsaa saa glædeligt, naar man saadan kan skrabe noget sammen ved sit Arbeide. Saa Ærmerne skal være ganske snævre? fy da! jeg kunde saa godt lide Pufærmerne, de gav saadan god Façon, men Ingenting kan staae ved Magt, og det er jo godt der er Moder til, saa bliver der mere at sye.»

Endskjønt Præsten havde ønsket at faae Damerne ned til sig, saa var han dog forlegen for noget at more dem med, han havde haabet paa Grevens Nærværelse, der vilde have bragt meer Liv i Samtalen, han gik derfor ofte ud og ind og kikkede efter Greven; men efter flere forgjeves Forsøg paa at opdage ham, kom endelig et

Bud, som meldte, at han ikke kunde have den Fornøielse at komme. Hovedpinen var bleven værre, men var aldeles ikke af den Beskaffenhed, at Nogen maatte være urolig derover eller begive sig hjem før Tiden.

Præsten blev meget nedslagen, mest fordi han troede Greven var sygere end han vilde sige.

«Hvad skulle vi nu fornøie vore Gjæster med,» sagde han endelig, «jeg er bange De kommer til at kjede Dem her, vor Have er saa liden og simpel, jeg veed ikke –»

«Den er vist stor imod vor nede i Byen,» sagde Kathrine, «der er smukt overalt paa Landet i en saa skjøn Aarstid, men hvis De vil fornøie mig rigtig, saa tillad mig at bese Deres Marker, det har for mig den største Interesse.»

«O! inderlig gjerne, jeg troede ikke at Damer –»

«Aa, Kathrine kan til Nød blive Forpagter, hvis alt Andet slaaer hende Feil,» sagde Josepha leende.

Man gik længe omkring, det vil sige de To. Madame Kjelstrup kunde ikke gaae med for sine Fødder og Josepha ^[194] gik ikke, hun sprang, det var saa længe siden hun havde tumlet sig omkring paa Marken.

Kathrine var ret i sit Es, hendes mørke Øine straaede; der var et vist Træk ved disse Øine, der var usigelig behageligt. Hun gjorde Præsten opmærksom paa adskillige Feil ved hans Agres Tilberedelse, dog med megen Beskedenhed. Han var reent forundret over hendes Kløgt; han gik omkring med hende i Kostald og Melkebod, Steder, hvor han ikke havde været siden sin Indtrædelse i Præstegaarden, men i Dag fandt han stor Interesse deri.

«Hvor mange Potter Melk har De vel daglig af Deres Køer?» spurgte Kathrine Madame Kjelstrup.

«Det har jeg saamen ikke maalt.»

«Det ⁿ²⁸ er jo heller ikke nødvendigt; men det er interessant ved Aarets Ende at see, hvad man har havt og om Smørforraadet har svaret til Melkebeholdningen.»

«Saa man kan udregne det?» spurgte Præsten, «jeg holder meget af alle Beregninger, de ere saa sikke.»

«O! ja,» svarede Kathrine, «hvad vi ikke kunne beregne, det er Guds Velsignelse, og den er forskjellig, det ene Aar fra det Andet, dog er den altid rigeligere end vi fortjene.»

O! en herlig Kvinde, tænkte atter Præsten, men dennegang udtalte han ikke Ordene.

Josepha skyndte meget paa at komme hjem, hun var urolig for Greven, for hvem hun allerede havde fattet en stor Hengivenhed. Hendes Frygt var heller ikke ugrundet; thi da Præsten, der havde fulgt Damerne hjem, gik ind til ham, taledes han allerede i Vildelse, og var i en heftig Feber. [195] Præsten lod strax gaae Bud efter en Læge, og sendte med det Samme sin Moder Bud, at han ikke kom hjem den Nat. Lægen kom saa snart som muligt, han sagde, at han antog Sygdommen foraarsaget ved heftig Sindsbevægelse, men at han haabede, den ikke var farlig; han skrev Recepter og foer atter afsted. Præsten og den gamle Mathias vaagede hos ham denne Nat. Josepha vilde været med, men Kjelstrup sagde: «det er unyttigt nu, det kan bedre behøves en anden Gang, om det skulde vedvare, og jeg maa ogsaa heri see en Guds Beskyttelse, at der just nu skulde komme Fruentimmer til Slottet; de ere saa uundværlige ved saadanne Leiligheder, og det saadanne Fruentimmer, hvis Skjønsomhed og Omhu for Syge er saa stor.»

«Ja gid, vi kunde være til Nytte,» svarede Kathrine, til hvem dette var henvendt, «Villien have vi vist Begge, derpaa kan De stole.»

Næste Morgen var Greven noget bedre, der kom to Breve til ham, og han paastod, at han kunde taale at læse dem. Det Ene var fra Adolph, skrevet i Kjøbenhavn.

«Jeg har kun faa Øieblikke at skrive Dig til i, min Onkel,» skrev han, «men Du maa dog høre fra mig. Hidindtil har desværre min Søgen været forgjeves, men jeg troer at være kommen paa Spor, dog hør!»

«Jeg gik først til Onkel Fritz; han vidste Ingenting, men blev meget bestyrtet og bedrøvet, jeg har aldrig seet Onkel tage sig Noget saa nær. Frøken Kaas har jeg slet ikke kunnet træffe hjemme. Jeg var da en Stund raadvild; men saa fik jeg den Idee, at gaae til Toldkontoret, og spørge efter, hvem der havde indskrevet sig til at reise med Dampskibet til Norge, [196] og hvad saae jeg her! Lord Clairford med Gemalinde. Der maatte jo jeg være med; thi hvor kunde jeg faae en bedre Anledning til at tale med dem? der skal de idetmindste ikke undslippe mig. Altsaa om en halv Time er jeg ombord. Gud velsigne Dig, Du skal snart atter høre fra Din

Neveu
Adolph Brahe.»

Det andet Brev var fra Lord Clairford, det var ogsaa fra Kjøbenhavn. Det var skreven paa Fransk i en tvungen Stil. Han bad om Tilgivelse for sit dristige Skridt og undskyldte sig med sin brændende Kjærlighed, der havde bragt ham til at oversee enhver anden Følelse.

Nathalie havde forsikkert ham, at hendes Fader vilde tvinge hende til at give en Anden sin Haand, dersom hun dvælede hjemme, og at han i denne Henseende var ubøielig. Denne Frygt havde forledet ham til at overtale hende til Flugt. Nu maatte hans Anger over at have saaret en Ven straffe ham og den Godhed og Kjærlighed, som han altid skulde vise Nathalie, der nu var Lady Clairford, skaffe ham Tilgivelse.

«Naar Greven modtog dette Brev,» skrev han, «vare de allerede paa Veien til England. De vilde først taget til Norge, da intet Skib fra London var færdig i København, men saa fik de høre, der laae et i Helsingøer, og saa skulde de øieblikkelig reise did. Nathalie var endnu ikke i Stand til at skrive; men det skulde være et af hendes første Arbejder i England. Han bad paa hendes Vegne om Tilgivelse, og at Skylden maatte hvile paa den virkelig skyldige

Robert Clairford.»

[197] Greven blev meget daarlig efter dette Brevs Læsning, han begreb, at det havde været Nathalie, der havde virket mest for denne Flugt, og hans Blod kogte ved at tænke derpaa. Den Eneste, der blev deelagtig i Brevet, var Præsten, han bad ham skrive nogle Ord til Adolph til Christiania og fortælle ham om den Underretning, de havde faaet; Greven selv var ikke istand til at skrive. «Nu løber han April, [k181](#) den gode Dreng,» sagde han, «gid han var her igjen»

Greven fik ved det Indtryk, som dette Brev gjorde paa ham, et Tilbagefald, der var langt farligere end det første. I meer end otte Dage var Greven uden Bevidsthed, de to Piger pleiede ham med den største Omhu, og Begge, især den heftige Josepha, fældte mange Taarer over den ædle Mand, der virkelig svævede mellem Liv og Død. Han kjendte dem ikke, men kaldte dem Begge Susanne. Præsten lærte nu bedre at

kjende disse Pigers ømme Hjerte, og den Ældstes rolige Fatning i enhver Begivenhed.

Endelig seirede Grevens stærke Natur, hans Samling vendte tilbage, og endskjønt Legemet vel endnu var yderlig svagt, begyndte han dog at sidde en Stund oppe hver Dag. I denne Tid indløb fire Breve fra Adolph, hvoraf to vare til hans Onkel, et til Præsten, og et til Josepha. Grevens Breve bleve henlagte uaabnede, da man frygtede for at sætte ham i Bevægelse, men Josephas Brev blev meget skyndsomt aabnet, slugt første Gang og meget nøiagtig gjennemgaaet den anden, tredje og fjerde.

Josepha vil nødig, at vi skulle kige i hendes Brev, og vi ville være saa beskedne at lade hende beholde det i Fred ^[198] paa sit Bryst. Det indeholder kun nye Forsikringer om Kjærlighed og Troskab. De andre ville vi derimod tage os den Frihed at læse efter Orden.

I.

Christiania den 16de Juni 1839.

«Erindrer Du Dyrefægterne i Rom, kjære Onkel? hvorledes de indhyllede i Sække, og aldeles i Blinde, jage efter sit udpyntede Bytte; og hvorledes dette med sin klingende Bjelde lokker Angriberen til den ene Side, medens det ved nogle raske Spring redder sig til den Anden.» ^{k182}

En saadan vildledende Bjelde har draget mig hid til Norge, og mit Bytte er – ja Gud veed hvor? men paa Dampskibet var hverken Nathalie eller Clairford. Jeg betragtede ethvert Ansigt med Opmærksomhed. Alle fremmede. – Jeg spurgte endelig Kapitainen, om ikke en Lord Clairford havde taget Billet?

«Kan nok være,» svarede han, «maa have forsinket sig eller forandret sin Beslutning.» Vi gik af paa den bestemte Tid.

Forsinket sig, – det kunde jo hende. De maatte jo have meget at udrette først; men saa komme de vel næste Gang. Jeg faaer tilbringe denne Uge i Norge, og saa passe paa, naar Dampskibet lander næste Gang. O! hvor forunderligt gaaer det ikke ofte med vore Ønsker i denne Verden. De opfyldes undertiden paa en saa rent ubeleilig

Tid, at det næsten har Udseende af at ville drille os. Hvor har jeg ikke ønsket at gjøre en Reise til Norge! men det skulde været i Dit og Kjelstrups Selskab, kjære Onkel, og nu –! Min Stilling var i Sandhed ikke misundelsesværdig, et trist [199] Regnveir, feilslaget Haab, nogen Søsye, hu – ikke engang en Bog, mine Tanker havde ene været henvendte paa mine Flygtninge og min Samtale med dem, og den hele Reise var aldeles ikke indrettet til Adspredelse. Jeg satte mig hen i en Krog, lukkede mine Øine og – ærgrede mig. Men jeg er nu engang ikke skabt til at ærgre mig længe, og intet Menneske burde gjøre det, det kan forskaffe Søsye endog til Lands. Jeg begyndte at moralisere for mig selv. Du har jo gjort Alt efter bedste Skjønnende og i den bedste Hensigt, sagde jeg; lad da gaae; de Uheld, Du ikke er Skyld i, bør Du heller ikke ærgre Dig over. Enten udføre Dine Flygtninge deres Hensigt næste Uge, eller de ere allerede paa en anden Kant, hvor Du ligesaa lidet veed at finde dem. Her er da intet andet for Dig at gjøre end at anvende den ledige Tid vel. Jeg vil see mig om i Norge, jeg vil besøge Stortinget. Jeg lukkede mine Øine op, det regnede ikke meer, men Himmelen var endnu graa. Jeg gik ud af Salonen for at drage frisk Luft. Mit Øie faldt paa en ung Pige, ikke smuk, men med et Par overmaade forstandige og godmodige lysebrune Øine. Hun stod ved Skandsen [k183](#) og saae ned paa Hjulenes Runddans.

«Og Frastands Skillrummet
imellem Venners Favn
er sønderbrudt i Skummet,
som bruser om Din Stavn,» [k184](#)

sagde hun ligesom for sig selv, men med saa megen Følelse og saa liden Affektation, at hun behagede mig. En Herre kom hen til hende, de begyndte en Samtale. Jeg stillede mig saa nær, at jeg kunde høre. En meget sjelden Konversation [200] for en Dame; den var høi filosofisk, foranlediget ved Tale om Steffens Roman: «Die vier Norweger.» [k185](#) Hun taledede meget godt og med megen Varme, jeg har aldrig hørt en Dame tale saa; men, nei Tak, tænkte jeg, filosofiske Piger det ere ikke af mine Folk; jeg var søvnig, der var ikke meget, som var efter min Smag den Aften, derfor lagde jeg mig og sov Søsye og Ærgrelse bort.

Den følgende Morgen skinnede Solen, jeg var vederkvæget af Søvnens, og min Iagttagelseslyst var atter vaagnet. Ved Middagsbordet havde jeg et Par aldrende Damer lige overfor mig, ved deres Side sad min lille Filosof. Hvor tog ikke hendes simple tækkelige Dragt sig godt ud ved Siden af Madammernes udmaiede [k186](#) Figurer, og hendes milde brune Øine imod deres skarpe speidende Blik.

«Det er virkelig en Skam,» sagde den ene Madam, hvis Tænder bevægede sig ved Tungens Bevægelse, som Tangenterne paa et Klaveer, til sin Naboerske paa Høire, «det er virkelig en Skam at give os haardt røget Kjød, her hvor vi betale saa godt.»

«Ak Gud!» sagde den Bruunøiede, «det maa man virkelig undskylde, naar man seer, hvor det ryger henne i deres Kjøkken.»

Madammerne puffede hinanden i Siden, og kastede ondsksfulde Blikke paa deres Sideboer. Af mig i det mindste fik de intet Bifaldssmiil. Det var saa inderlig godt ment, men lidt uvidende var hun jo, det maatte jeg tilstaae; jeg endogsaa veed, at man røger Kjød med Forsæt. Den lille Filosof gik først fra Bordet og ud paa Dækket. Madammerne fnisede.

[201] «Det kommer der ud af at være lærd,» sagde den Ene, «saadanne lærde Fruentimmer, de ere nu min Pest, de due til Ingenting.»

«De ere som halvgale,» svarede den Anden med Hovedrysten.

Det kommer der ud af, bestandig at see Splinten i sin Broders Øie, tænkte jeg. Ens eget Hjerte bliver endnu haardere end det røgede Kjød.

Jeg søgte Anledning til at tale med den Herre, der Dagen iforveien havde underholdt sig med den Bruunøiede; jeg ledede Samtalen hen paa hende, og erfarede, at hun var Gouvernante hos et fornemt Herskab i Danmark, men at hun ogsaa havde konditioneret^{k187} i Norge, og der erhvervet sig mange gode Venner, hvilke hun nu skulde besøge. «Det er en Pige af sjeldne Kundskaber,» sagde han, «og af et inderlig godt Sindelag; hun giver sine trængende Forældre næsten hele sin Løn og klæder sig selv med saa Lidet, at der er utroligt.»

Ak Du gode Gud! En ung Pige overvinder sin største Frister, Forfængeligheden, for at hjælpe sine Forældre med sin suurt erhvervede Fortjeneste; og denne Dyd er ikke Frugten af et Øiebliks Opbruusning, men af en daglig Selvfornægtelse. Jeg kunde havt Lyst til at kysse hendes Haand, om den saa aldrig havde kogt en Grød eller trillet en Bolle. Jeg maatte tale med hende.

Jeg begyndte temmelig forlegen: «Jeg har beundret den Indsigt, hvormed jeg har hørt Dem tale om filosofiske Gjenstande, Noget, der er saa sjeldent for Kvinder.»

[202] «Ja det er maaske godt, at det er sjeldent,» svarede hun meget naivt og uskyldigt, «det hører ikke til vort Kald; men min Opdragelse har nu været saadan.»

«Og De benytter Deres gode Opdragelse vel, som jeg hører.»

«Nu Herregud! man maa jo ikke nedgrave sit Pund i Jorden, af hvad Mynt det saa er, men jeg vil nok lære Huusholdning,» tilføiede hun barnligt og naturlig; «det er mit stadige Ønske, naar kun Omstændighederne engang tillade mig det.»

Altsaa atter et undertvungent Ønske! O! Gud velsigne Dig, Du ædle Væsen, det glæder mig ogsaa paa Dine Vegne, at vor Herre dømmes efter en anden Maalestok end vore kritiske Medmennesker.

Min lille Filosof blev modtaget med aabne Arme ved Ankomsten til Christiania; hun faldt af den ene Omarmelse i den Anden. Mig omfavnede Ingen, mig kjendte Ingen. Den Herre, som jeg mest havde underholdt mig med ombord, lovede at føre mig til det bedste Herberge, Hotel du Nord. En heel Flok Gadedrenge stimlede om os og raabte: «jeg skal bære hans Tøi, Faer!» «Nei! jeg skal bære det.» Faer! tænkte jeg, har da denne korte Søtuur givet mig saa gammelt et Udseende; men jeg erfarede siden til min Trøst, at den simple Klasse betjente sig af dette Udtryk istedet for Herre.

Byen er ikke stor, men venlig og smuk; den gjorde et behageligt Indtryk paa mig, jeg troer, man maa snart føle sig hjemme der. Hotellet er et ret velindrettet Huus med god Opvartning. Man spurgte om jeg vilde have min Mad ^[203] op paa mit Værelse eller spise ved sluttet Bord. Den, der kjender mig, tvivler ikke paa, at jeg valgte det Sidste. Der er nu ikke det mindste Hang til Eremitliv hos mig. Menneskene interessere mig, hvor de ere, og hvorledes de ere. Noget Godt finder man altid, eller i det mindste noget Originalt. Samtalen ved Bordet var meget livlig, men jeg maa tilstaae, at naar saa mange Mennesker tale mellem hverandre i den noget fremmede Dialekt, gik Meget tabt for mig, dog fattede jeg, at den bestandig dreiede sig om Storthingsaffairer og Aviser. Jeg har ikke uden i England seet en saadan Interesse for Aviser. Jeg gjorde denne Bemærkning til min Tverbo ^{k188} ved Bordet, en gammel Mand med et ærligt og jovialsk Ansigt, sneehvide Bakkenbarter og lidt mere spraglet Haar.

«Vore Aviser ere ogsaa noget Andet end Eders dernede i Danmark,» sagde han, «der tør man jo ikke skrive, hvad man vil?»

Jeg yttrede mit Mishag over denne Tvang.

«Nei, her ere vi en fri Nation, Herr Baron; vi lade ikke En døe i Synden, der paa en eller anden Maade vil forhaane sit Fædreland eller forsømme sin Pligt; han bliver

gjennemheglet, ^{k189} kan De troe, enten han er høi eller lav, og slige Feider ere overmaade moersomme at læse.»

«Jeg haaber, at vi ogsaa med Tiden faae Trykkefrihed, ja jeg haaber, at vi faae en konstitutionel Statsforfatning, naar vor ellers saa gode Konge ^{k190} dør og Prinds Kristian kommer paa Thronen.» ^{k191}

«Ja saa! haaber De det? Da har jeg rigtig ikke den Tro til Prindsen. I sin Ungdom tænkte han vel mere paa ^[204] sin Tidsfordriv end paa dette Lands Vel. De skal see, han i sin Alderdom ⁿ²⁹ vil tænke mere paa sit eget Velbefindende end paa Folkets.»

«Spaa os ikke saa slet, jeg har et bedre Haab.»

«Ja ja! De kjender ham bedre end jeg; imidlertid vilde jeg ønske det lille velsignede Land at blive sin Gjæld kvit, og jeg vil ønske det mange Sønner af Deres Sindelag.»

Jeg bukkede.

«Tænker Herr Baronen at opholde Dem længe hos os?»

«Kun otte Dage, men i denne Tid ønskede jeg at see nogle af Landets skjønneste Steder, der ikke vare for fjerne. Kan De give mig Anslag?»

«De Fleste reise til Ringeriget, det er det smukkeste efter den almindelige Dom, og det er nærmest. Tellemarken er ogsaa smuk, men længere afsides. Dog jeg kjender ikke saa meget til det Skjønne i Landet, men vil De see noget Stygt, saa reis med mig, jeg er fra Kongsberg og er ansat ved Bjergvæsenet. Det kunde maaske interessere en Dansk at see Gruberne; og Sølv har jo Attraktionskraft?»

Nu maa jeg oprigtig bekjende, at hverken Sølv eller Gruber har noget Tiltrækkende for mig, men Manden selv havde det, og – den Vaklende griber den første Haand, der rækkes ham, jeg takkede ham for hans Tilbud og modtog det. «Naar reiser De?»

«Paa Tirsdag, thi i Morgen maa jeg paa Storthinget, det er min Reises Hensigt.»

«Det er ogsaa min Lyst, maa jeg følge Dem derhen?»

^[205] «Meget gjerne,» svarede Herr K..., «og altsaa – i Morgen Formiddag paa Storthinget, Eftermiddagen beseer vi Byens Seeværdigheder og paa Tirsdag til Kongsberg.»

Hvor dog et Menneske kan blive hentumlet, hvor han mindst tænker, saaledes er det i det mindste gaaet Din hengivne Søstersøn

Adolph Brahe Trolleborg.»

*

II.

Kongsberg den 22 Juni.

«Her sidder jeg nu, kjære Onkel, eller rettere ligger paa en Sofa. En norsk Steen, ærgerlig over at betrædes af en fremmed Fod, rullede sig efter denne og gav den et Stød, saa den ikke saa hastig kommer tilbage paa en slig Fodreise. Det var en fortrædelig Hændelse, men Gudskelov, mit Sind ikke er i den Uro, som det vilde været, hvis jeg ikke havde modtaget Kjelstrups Brev. Min betænksomme Vært havde samme Dag, som jeg fik min Skade, truffet En, der reiste til Christiania og bedt ham undersøge paa Postkontoret, om der var Breve til mig; det kom da hid med Posten. Her fik jeg da Underretning om Din Sygdom, gode Onkel, som inderlig bedrøver mig, men som jeg haaber, ikke er farligere end min egen efter Kjelstrups Yttringer. Jeg haaber ogsaa, at Visheden om, at Nathalie nu er Clairfords Hustru, det Eneste, som Du jo havde tilbage at ønske, vil gjøre Dit Sind roligere og derved Dit Legeme bedre. Jeg har da reist, som en Nar, og det er mig ubehageligt i mere end en Henseende, som jeg nøiere skal forklare Dig mundtlig, men [206] jeg har faaet min Straf, og vil tage den med Taalmodighed, og nu til mine Begivenheder.

Jeg var da paa Norges Storting; det var meget tilfredsstillende, men den nøiagtigere Beskrivelse derover maa glemmes til mit Brev til Kjelstrup. Jeg veed nok, hvad enhver af Jer synes om, og vil traktere Enhver med den Ret, der smager ham bedst. Det falder mig desuden lettest saaledes; thi paa Storthings-Galleriet tænkte jeg uafsladelig paa Kjelstrup; gid han nu hørte det, og gid jeg nu kunde huske at fortælle ham det; derimod paa Reisen herop tænkte jeg ene paa den, der har været min tro Selskaber og Veileder paa alle mine tidligere Reiser. Følg mig da ogsaa nu, kjære Onkel, om blot i Aanden.

Tirsdag droge vi da afsted i et nydeligt Veir og igjennem en nydelig Egn, fuld af Lyststeder, der ligne smaa Villaer; men da K... havde en enkelt Voiture (Karjol), saa maatte jeg ogsaa tage en saadan, og det hindrede den behagelige Konversation,

som jeg havde glædet mig til. Kun paa Skydsstationerne morede jeg mig ved hans aabenhjertige og muntre Underholdning. Han gjorde ogsaa Sit til at vedligeholde den paa Veien, i det han ofte vendte sig om i sin Karjol og raabte til mig.

«Er ikke her smukt? Vend Dem om, Herr Baron, saa skal De see Christianias Fæstning.»

Den tog sig meget godt ud i denne Frastand.

«Her er Asker Kirke.» [k192](#)

Jeg undrede mig over den stadselige Præstegaard, det var noget Andet end vore danske.

[207] «Her er Paradisbakkerne! Nu! det er sandt, jeg troer der er Levninger af Paradiset.»

Jeg har aldrig seet en lignende, neppe smukkere Udsigt. K... gottede sig over, at den behagede mig saa vel. Tænk Dig en meget bred Dal, der dog udvider sig mere og mere jo nærmere den kommer Fjorden, der begrænder den i Forgrunden, besaaet med Skovpartier, Lystgaarde og nette Bondehuse, og gjennemskaaren af Elve, med Fjelde paa begge Sider, der vel ere nøgne i Toppene, men hvis skraae Sider ere ligesaa besatte med røde Tage og hvide Skorstenspiber, som Dalen selv, og saa alt Dette seet fra en betydelig Høide. Nei jeg skal aldrig glemme dette Syn. «Er Ringeriget smukkere?» spurgte jeg.

«Derom ere Meningerne deelte,» svarede K... «nu kan De reise om Modum og Ringeriget tilbage fra Kongsberg, saa kan De selv dømme.» Drammen er en eneste lang Gade, og jeg tænker, at Enhver, der som jeg, har kjørt fra den ene Ende til den Anden i Middagsheden, siger Gudskelov, naar han forlader de sidste Brostene, og atter ruller paa den blødere Landevei. Nærmest om Drammen er der endnu smukt, men jo nærmere man kommer Kongsberg, jo goldere og mavrere seer Eggen ud, og jeg tænkte flere Gange paa Hr. K... s Udtryk – stygt. Men om der Udenfor var stygt, hvilken venlig trohjertig Gjæstfrihed var der ikke Indenfor, det vil sige i Hr. K... s eget Huus, thi der maatte jeg tage ind og ikke paa Værtshuset, som han kaldte det; jeg troer, jeg havde vundet hans Yndest. Hans nette meget unge Kone syntes først noget forlegen ved at modtage en fremmed Baron, men hun kom sig snart, da hun saa, hvor simpel [208] Baronen var, og da jeg om Aftenen blev meget gode Venner med en lille blaaøiet Pige, ved at gjøre en Rotte af mit Lommetørklæde og kaste paa hende, saa at hun skreg af Frygt og Glæde, saa var ogsaa Bekjendtskabet stiftet

med Moderen, og jeg kunde godt mærke, hvor vel hun var vant til at gjøre det behageligt for sine Gjæster.

Onsdag Morgen droge vi til Fjelds til Gruberne, først til Hest, saa til Fods. Min Gud, hvor Egnen var øde og vild, og dog havde den noget Majestætisk, noget Imponerende ved sig. Det er opløftende at staae saa høit og at skue saa vidt omkring, om endog det man seer er ufrugtbart. Jeg troer at fatte, hvorfor Nordmandens Fædrelandskjærlighed er saa entusiastisk. Den fri Mands Kjærlighed er altid stærkest, og deres maa være blandet med en Slags Ærbødighed og Agtelse for denne alvorlige Moder. Jeg føler, at jeg, født mellem disse Fjelde, vilde ofre Liv og Blod for at forsvare en saadan Moders Rettigheder. Men bliv ikke jaloux, mit lille smilende Danmark, Du er mig dog en elskelig Kvinde, hos hvem jeg vil tilbringe min Ungdoms Tid, som min Alderdoms Dage, og til hvis Vel mine bedste Mandomskræfter skulle være opoffrede; tilmed er Du min første Kjærlighed, og den første Elskerindes Skjønhed falmer aldrig.

Jeg vil ikke beskrive Dig Gruberne, Onkel, Du har ofte læst dem beskrevet, og jeg vilde kun gjøre det slet. En Grube er en Grube, tænker jeg, hvor den saa findes, de ere Alle mørke, kvalme og smudsige. Jeg saae alle Indretningerne, men Gud hjælpe mig, hvor lidet jeg duer til Arbeidsvæsen, jeg erindrer ikke stort deraf. Det er ikke, fordi jeg ^[209] i nogen Maade foragter et saadant Værk af Menneskekløgt og Menneskehender, men alligevel – jeg takker min Gud, at det ikke er bleven min Pligt at studere mig ind deri. Nei, Herrens store Værk, et fortryllende eller et frappant ^{k193} Landskab, det er Noget, som tiltaler mig; men der er Noget, jeg sætter endnu høiere, og det er Udsigten i et Menneskehjertes lille Kosmoramaprospekt; jeg har havt Anledning til at betragte et saadant skjønt Prospekt, og jeg vil beskrive Dig det, kjære Onkel, thi som Patienter have vi jo intet Andet at bestille end at fortælle og at høre, og en Patient maa hellere henvende sine Tanker paa alt Andet end sig selv.

Da vi havde beseet alle Indretninger nede i Gruben, og jeg begyndte at længes efter at komme op igjen, sagde K...

«De bør ogsaa bese Stullerne, ^{k194} Hr. Baron, man maa tage Alting med, de ere nok Værd at see. Jeg har endnu saa meget at tale om her, fordi jeg har været borte nogle Dage, men det vil blot kjede Dem at overvære; vil De derfor undskylde, at jeg ikke følger Dem, saa skal De faae en sikker Fører til Stullen, og saa mødes vi igjen ved Grubeudgangen.»

Jeg samtykkede, og K... bad en Arbejder kalde paa Peer. «Peer Sjøkar!» (Sømand) lød det nu igjennem Grubehvælvingen. Sjøkar? Jeg hørte vel flere saadanne Tilnavne, som tydske Kristoffer, – hvis tydske Blod omtrent er ligesaa fortyndet som Dit, Onkel, det var nok hans Tipolderfader, der kom fra Tydskland, – Skrugge Lars (den skrutryggede Lars) og lignende; men Sømand, det var dog det underligste Tilnavn for en Grubearbejder, og jeg spurgte K... om Aarsagen.

[210] «Han har været Matros til for to Aar siden,» svarede han, «hans ældre Broder arbejdede i Gruben med sin Fader, men han var saa uheldig at blive knust. Da tilbød Peer sig at komme hid og arbeide med Faderen; thi den Gamle har Tæring^{k195} og kan sjelden gjøre en Mands fulde Arbeide, derfor arbeide nu altid de To tilsammen.»

«Og saa arbejder Sønnen mere end sit fulde Arbeide?»

«Som oftest gjør han det.»

«Men det er jo dødelig Synd, kunde det ikke ændres?»

«For det Første ikke, men jeg studerer derpaa; ellers troer jeg ikke han lider under det legemlige Arbeide, det seer ikke ud dertil, men hans Humør er saa mørkt. Dette triste Opholdssted lige ovenpaa det frie Sømandsliv har virket sørgeligt paa ham, jeg frygter ofte for, at han skal blive sindssvag.»

Peer havde nu vasket sig og stod hos os. Jeg saae et Par store mørke Øine, ret et Par klare Kosmoramaglas,^{k196} de tindrede da K... sagde til ham: «Nu skal Du komme en Stund op af Hullet, som Du kalder det, Peer, Du skal ledsage denne Herre hen i Stullen, men vær forsigtig, det siger jeg Dig, og viis ham Arbeidet vel. De minere jo ikke i Formiddag?» «Nei,» var Svaret. Vi klattrede da op af Stigerne, Peer med Lethed, jeg med Vanskelighed. Hr. K... ledsagede mig næsten halvveis af lutter Omhyggelighed.

Jeg maatte en Stund staae med Haanden for Øinene, da jeg var kommen op i Sollyset. Det blændede mig. Da jeg atter saae mig om, fandt jeg min Ledsager staaende med foldede Hænder og Taarer i sine smukke melankolske Øine.

[211] «Det maa være behageligt for en Bjergmand at komme op i fri Luft!» sagde jeg i Følelsen af den Vederkvægelse, den skjænkede mig.

«Ak ja! Vi ere som bortstødte fra Guds Ansigt dernede.»

«Siig ikke det, min Ven! Gud støder Ingen fra sig, som med et tillidsfuldt Hjerte vil nærme sig til ham, og vi kunne tjene ham allevegne og under de simpleste Arbeider.»

«Men det er ikke Menneskearbeide, Herre, at grave sig ned i Jordens Indvolde, som en Orm. Vor Herre har da vist skabt os til at gaa ovenpaa Jorden og see hans Sol og Himmel?»

«Ja vist, men Gud har skjult megen Rigdom i Jordens Skjød, og det er Mennesket tilladt at benytte sig deraf.»

«Ak ja! det er nu Rigdommen vi stræbe for,» sagde Peer med et dybt Suk.

«Og det gjør alle Mennesker, om ikke for Rigdom saa dog for Udkomme. Er det ikke for at vinde Penge, at Sømanden giver sig ud paa det vilde Hav?»

«O! jo vist er det, men man tænker ikke saa meget derpaa. Det er et herligt Liv paa Søen, Herre, man giver sig Gud i Vold, og saa stryger det afsted; det er ret ligesom Gud er med En, men her –»

«Er han sikkert ogsaa med Dig, han er aldrig langt borte fra dem, som tjene ham. Har Du ikke læst, Peer, hvad Herren selv siger? Vil Du fare op til Himmelen, saa er jeg der, og vil Du fare ned i Afgrunden, saa er jeg der.»^{k197} Peer for med sin sorte Haand over den blege Pande.

[212] «Ja, jeg troer, jeg har læst det, det er rigtig sandt; men jeg havde glemt det igjen, det er saa underligt med mig, før havde jeg saa mange gode Tanker, men nu har jeg været saa længe i dette Mørke, at Alt er bleven mørkt for mig, og saa har jeg saadanne stygge Tanker iblandt.»

Han saa noget forvildet paa mig.

«Og hvad er det for Tanker? fortæl mig dem.»

«Jeg skal sige Herren, det var engang jeg var i Kirke, og saa sagde Præsten, det stod i Skriften selv, man kunde ikke tjene to Herrer, ikke baade Gud og Mammon.^{k198} Nu veed jo Enhver, at Mammon det er Pengene, og vi som ere fordømte til Pengenes Tjeneste, vi kunne da ikke tjene Gud, og det er dog virkelig for tungt» sagde han, og store Taarer trillede ned over hans mørke Kinder. Hans Smerte rørte mig usigelig, og jeg begyndte med stor Iver:

«Det har Du rent misforstaaet, min Ven. Præsten har vist forklaret det anderledes?»

«Ja Gud veed det, jeg blev saa bedrøvet, saa jeg hørte ikke stort af, hvad han sagde mere.»

«Da vil jeg forklare Dig, Peer, at det at tjene Gud, det er at elske ham af ganske Hjerte og stræbe at udrette hans Villie, og det gjør Du. Den som elsker og ærer sin Fader og Moder, den gjør Guds Villie. Men at tjene Mammon, det er at elske Penge og denne Verdens Herligheder saa høit, at man derover forglemmer og forsømmer Gud og hans Befalinger. Og det er jo ikke dit Hjerte, der hænger ved Pengene, eller Mammon, om Du saa vil kalde det; Du arbeider jo, for at staae din gamle Fader bi, det har Hr. K... fortalt mig, og den Overbeviisning ^[213] synes jeg, maa skaffe Dig en god Samvittighed og et let Sind?»

«Gud velsigne Herren for hvert Ord, det er saa vakkert det, han siger, og heroppe kan jeg trøste mig dermed, men jeg er saa bange, naar jeg kommer ned i Hullet igjen, saa komme de onde Tanker ogsaa. Synes han ikke, der seer ud som i Helvede?»

«Der har jeg, Gudskelov, ikke været, min gode Peer, og kan altsaa ikke gjøre nogen Sammenligning.»

«Saa mørkt, og saa dybt under Jorden, og Ilden, og Sjæleangesten –»

«Det maa gjøre din Fader ondt, at Du lider saa meget for hans Skyld?»

«Faer veed ikke noget af det, jeg siger Ingenting til Faer, men det er saa godt at tale med Nogen derom, det letter.»

«Er der Intet, som kunde opmuntre Dig?»

«Nei, Ingenting.»

«Det var da underligt, har Du intet Ønske?»

«O! jeg har ønsket saa længe, det nytter nok ikke at ønske meer.»

«Og hvad har Du ønsket? siig mig det oprigtig, jeg vilde saa gjerne tjene Dig.»

«Tak, gode Herre, det kan vist ikke lade sig gjøre, jeg har ønsket saa meget at komme til Drammen engang, jeg kunde vel spare saa mange Skillinger sammen, at jeg leiede En i mit Sted en Uge, men en Fremmed vilde ikke arbeide mere end der

tilkom ham; saa ledte^{k199} det for meget paa Faer, og [214] dersom da han blev syg, saa fik jeg det ogsaa paa min Samvittighed.»

«Jeg skal tale med Hr. K..., jeg haaber vist det lader sig gjøre. Hvem har Du da i Drammen, som Du saa gjerne vil see?»

«Jeg vilde gjerne see Søen og Skibene, og saa vilde jeg see min Morbroder og min Moster, der havde taget mig i Barns Sted, da jeg var liden, og saa mit Sødskendebarn.»

Jeg fik en Anelse. «Er det ogsaa en Matros?» spurgte jeg.

«Nei, Gudbevares! det er en Pige.» Peer smilede for første Gang.

«Maaskee Din Kjæreste?»

«Aa nei,» svarede han, «det var kun saa halv om halv, jeg kom saa hastig afsted, da denne Ulykke hændte her hjemme, siden har jeg ikke seet hende; thi i Julen havde jeg fordærvet mit Been, saa jeg ikke kunde gaae; skrive kan jeg ikke, og hun vil saa ikke have en sort Bjergmand alligevel.»

«Hør Peer,» sagde jeg, «jeg vil skaffe to Arbeidere, En for Dig og En for din Fader, hvis Hr. K... tillader det, saa kan han hvile sig en Uge, og Du fornøie Dig uden Skrupler. Tal saa med dit Sødskendebarn, og afgjør den Ting, saa skal Du see, at Du bliver bedre tilmode, og saa maa Du love mig, at Du aldrig vil glemme, at Gud er hos Dig overalt, og seer og elsker Dig.»

«Gud inderlig velsigne ham, gode Herre,» udbrød Peer med megen Varme, «nu har jeg aldrig seet saa snilt (godt) et Menneske, og aldrig havde jeg tænkt at blive saa glad mere. Nei jeg skal nok huske, hvad han har sagt.»

[215] «Jeg vilde hjertelig ønske, det maatte blive til din Helbredelse; thi dit Legeme er bleven sygt af den store Forandring i Levemaade, og en Reise vil gjøre Dig godt. Hr. K... er nok saa god at skrive mig til engang, og da maa Du bede ham fortælle, hvordan det er med Dig.»

«Ja, det skal jeg, Herre, og kommer jeg nogentid paa Søen igjen, saa skal jeg til Kjøbenhavn. Er han ikke derfra?»

«Nei, fra Fyen, det skulde fornøie mig at see Dig der.» Jeg beskrev ham mit Opholdsted.

Nu saae vi Stullen, og vi maatte virkelig skynde os; thi i Samtalens Hede havde jeg ofte standset. Jeg besaae da denne i temmelig Hurtighed, og ilede tilbage til Gruben.

«Træd ikke paa den løse Steen,» raabte Peer flere Gange, da vi toge en kortere ujevne Vei tilbage; men jeg gjorde det dog i min Uforsigtighed, den rullede ned efter mig og forstødte min Fod, jeg maatte hinke frem saa godt jeg kunde, støttet paa Peers Arm. Det gjorde stygt Ondt, dog svulmede den endnu værre op, da jeg kom til Hest, og den hængte ned. Baade Peer og Hr. K... viste mig oprigtig Deeltagelse, og jeg kan ikke beskrive den Omhyggelighed, hvormed jeg bliver behandlet af saa fremmede Mennesker.

Det værste er, at jeg ikke kan komme hjem med første Dampbaad; men med Guds Hjælp skal det skee med den næste. Jeg maa endnu tilføie, at K... indvilgede i mit Forslag angaaende Peer. Ved nogle Ombytninger lod det sig gjøre, og det glædede den gode Mand.

Det glædede mig endnu mere; thi hvad kan være glædeligere end at lette et tungsindigt Gemyt? men ros mig ^[216] ikke for denne Handling, kjære Onkel, det er ikke af mit Eget jeg har taget. Det er Dine Penge og Kjelstrups Lærdomme, hvormed jeg har ruttet; ^{k200} men jeg har gjort det trygt, jeg veed, at I selv vilde anvendt dem paa samme Maade, som Din hengivne Neveu

Adolph Brahe.

*

III.

Kongsberg den 22 de Juni.

Min Kjære gode Kjelstrup!

Tusind Tak for Deres Underretning fra hjemmet, den kom i en beleilig Stund, jeg vilde ellers været rent desperat over at maatte dvæle her. Jeg veed, at De er deeltagtig i mine Breve til Onkel, og da jeg er en stor Hader af Gjentagelser, saa gaaer jeg nu lige paa Storthinget med Dem. Ja, gid jeg kunde gaaet med Dem, eller, gid vi engang kunde gaae tilsammen paa et Storthing i vort kjære Danmark. Det var ellers meget tilfredsstillende at være paa dette Norske, og det var heldigt for

mig, at man denne Dag foretog Gagekommitteens Indstilling; thi ikke alle Debatter tiltrække sig i lige Grad vor Opmærksomhed, og – dette er Hr. K... s Ord – hvor Gjenstanden for dem er meer eller mindre abstrakt, hvor man har vanskeligere for at sætte sig ind i de Forhold, der ere paa Tale, der vil man ikke med det Liv kunne følge Forhandlingerne, som hvor de angaae Gjenstande og Forhold, der ligge vor Synskreds nærmere, og dette gjælder, sagde han, ikke alene om Tilhørerne, men om selve Storthingsmanden. Derfor finde vi som oftest ^[217] den mest spændte Opmærksomhed hos Begge, naar Talen dreier sig om økonomiske Gjenstande.

Jeg hverken vil eller kan give Dem en Beskrivelse over det Omhandlede, jeg tænker at faae nogle Morgenblade med, hvori det temmelig nøiagtig beskrives, men jeg ønskede gjerne at give Dem en levende og anskuelig Fremstilling af de handlende Personer. De kjender jo allerede flere af de mest udmærkede af Navnet, som Sørenssen, ^{k201} – han havde just den Dag indtaget Præsidentens ophøiede Seede, efterat Riddervold ^{k202} i flere Uger havde fungeret som Præsident. Sagen, som foretoges, angik en Indstilling, der gik ud paa, at de for Stempletpapirforvalteren bestemte Procenter skulle forhøies. Sørenssen holdt en lang Tale til denne Mands Fordeel. Man forsikkrer, at Sørenssen er Norges første Taler, naar han med sin Aands hele Kraft og Fyrighed forsvarer en Sag, der staaer for ham som det Sande og Rette. Jeg maa derfor beklage, at hans oratoriske Talent ikke ved denne Leilighed gjorde sig gjældende, ogsaa her bekræftedes Rigtigheden af den gamle Sætning: «pectus est, qvod facit eloqvens;» ^{k203} thi i denne Sag, i det mindste, syntes Sørenssen ikke at tale af Hjertet. Talen forraadede mere Sagføreren end Folketaleren, og tager jeg ikke Feil, saa havde Sørenssen her paataget sig at bevise for meget, og da kommer man, – som bekjendt er, til at bevise Intet.

Jeg havde vist ikke været istand til af mig selv at gjøre disse Bemærkninger, hvis ikke Hr. K... havde ledet min Tankegang.

Riddervold har ikke Sørenssens begeistrende Svada, men hans Foredrag er klart som hans Aasyn, og ad Overbeviisningens ^[218] Vei forstaaer han at virke paa sine Medrepræsentanter. Jeg maatte tænke paa en anden Præst, der har særdeles gode Gaver til at overbevise og ønskede i mit Hjerte engang at see ham som Representant i vort Fædreland.

Mest fraperede mig Bøndernes mange karakteristiske Ansigter, jeg hørte kun En tale, han heed Ueland, ^{k204} jeg maa tilstaae det, Kjelstrup, saaledes troer jeg neppe nogen dansk Bonde havde talt i saa vigtige Anliggender; men vore Bønder blive nok livligere og mere tænksomme, naar de blive mere frie. Naar – vilde Onkel Fritz

sige; men vi maae ikke regne Hofmændene, vi have et bedre Haab. Der var et prægtigt Ansigt paa denne Ueland, saa dybtænkende og saa godmodigt, han interesserede mig overordentlig, jeg skulde ønsket at tale med ham; men der sidde de stakkels Mennesker til Klokken 3-4 Eft., inden de slippe løs, og flere af dem samles atter om Eftermiddagen. Dog, de ere ikke at beklage, de have et skjønt Arbeide, de virke for deres Fædrelands Vel.

Hr. K... var saa god at føre mig omkring om Eftermiddagen i Selskab med et Par af hans Bekjendte, ret behagelige Mennesker. Jeg var i den botaniske Have, [k205](#) og oppe paa det nybyggede Slot [k206](#). Det har en smuk Beliggenhed. Om Aftenen var jeg paa Komædie i et ret net Theater, hvor det morede mig ubeskriveligt at see vor bekjendte Phister. [k207](#) Ak, hvor dog Modersmaalet har en forunderlig Velklang! Phister og Holst [k208](#) gjorde megen Lykke her. Den Første var ogsaa ubetalelig som Klokker Link. [k209](#) Resten af min Reisebeskrivelse kjender De af Onkels Brev, gid han var ganske [\[219\]](#) rask igjen, den gode Onkel, og gid jeg atter var hos Eder, det er dog der, hvor det er bedst at være for Deres hengivne

Adolph Brahe.

*

IV.

Ringeriget den 26 de Juni.

Nu er jeg da kommen Dig nogle Mile nærmere, min kjære Onkel, men min Fod er atter svulmet op ved Kjørselen, saa jeg her maa holde Rastdag, og hvorledes kunde jeg anvende den bedre end med at skrive til Dig? Jeg haaber det er det sidste Brev, thi, med Guds Hjelp, er jeg snart igjen hos Dig. Det rørte mig ordentlig at tage Afsked med den gode Hr. K... og hans Kone, de havde været som Forældre mod mig. En theologisk Kandidat, N., der havde taget sin Examen i Mai, og nu som en fri Fugl flagrede om blandt Slægtninge og Venner, skulde atter tilbage til Christiania for at see sig om efter Ansættelse. Denne var det ikke om en lille Omvei at gjøre, helst da han gjorde den frit med mig, og han blev da efter Hr. K...s Foranstaltning min Reisefælle paa Veien om Modum og Ringeriget, og det som mere er, en behagelig Reisefælle.

En Miilsvei fra Kongsberg saae jeg En komme rask gaaende, men lagde ikke synderlig Mærke til ham, førend jeg fik høre et: «Hei da, er det ikke Baron?» jeg

standsede og gjenkjendte min Ven Peer. Det var mig et kjært Møde; thi det er en sand Bemærkning af vor gamle aftakkede [k210](#) Lafontaine, [k211](#) at man skal gjøre vel imod et Menneske, for at komme til at elske det.

[220] «Nu, Peer! hvordan er det gaaet Dig?»

«Tak, rigtig godt Herre, han skal have saa mange Tak for den Fornøielse, han har gjort mig.»

«Og hvordan kom Du tilrette med dit Sødskendebarn?» spurgte jeg ham sagte, [k212](#) og lænede mig ud af Vognen til ham. Han var lidt undselig, men svarede dog:

«O! hun er god at komme tilrette med hun. Gud velsigne hende.»

«Der bliver altsaa et Par af Jer?»

«O! ja det bliver nok til det. Dersom Faer skulde døe snart, han er nu saa ussel, saa reiser jeg til Drammen igjen og giver mig til at fare, men lever han nogle Aar, saa flytter Anne op til os, hun er nu saa flink til at sye.»

«Nu, det var jo en god Akkord, [k213](#) Peer, jeg gratulerer. Nu maa Du ikke give Dig til at gruble igjen, men huske paa, hvad jeg har sagt Dig.»

«Ja, Gud velsigne ham, det skal jeg, og nu troer jeg vist, at det bliver brav med mig,» sagde han muntert og rystede min Haand til Afsked, saa at det næsten gjorde ondt i den.

Om Eftermiddagen kom vi til Norderhoug paa Ringeriget, [k214](#) vi toge ind paa etslags Gjestgivergaard tæt ved Præstegaarden. Jeg har aldrig seet et større og utækkeligere Soveværelse end det vi bleve bragte op paa. Tænk Dig en gyselig stor Sal, med 4 Senge, to i hver Ende af Salen og en stor Kakkellovn paa Midten af den ene Væg; jeg yttrede min Forundring og mit Mishag herover til min Reisefælle. Man kunde gjort fire nette smaa Soveværelser heraf. Her i Norge behøver man jo ikke at spare Tømmer til [k221](#) Mellemvægge og heller ikke Brænde til flere Kakkellovne?

«Paa det Sidste spare de heller ikke,» svarede han. «De kan takke Gud, at De ikke har gjort denne Sals Bekjendtskab om Vinteren, thi da vilde jeg ikke ønske min værste Uven at komme her uventet; man fyrer da i Ovnene saa den bliver rød, men det kjendes neppe i Udkanterne. Jeg kalder den derfor Jordkloden, i Midten Ækvator og i begge Ender Polerne.»

«Gud bevare mig for at stige ned i deres Is ved Juletider,» sagde jeg.

Vi vare over i Præstegaarden og besaae det Værelse, hvor Anna Kolbjørnsen^{k215} havde boet; det rørte mig at see den kjække Kvindes Bolig, men hvor beklagede jeg ikke Præstefolkene der næsten daglig have saadant Besøg om Sommeren, og som saa ufortrødent gjentage den samme Fortælling, vise Mærker efter de Svenskes Kugler og saadant mere. Enhver saadan nysgjerrig Reisende, hvor fremmed han end er for Præsten, gaa sjelden derfra uden at have nydt en Kop Thevand, eller i det mindste et Glas Øl. Hvilken uhyre Gjestfrihed.

Her er overmaade smukt, ret noget tyroleragtigt, vel ere Bondehusene ikke grønne og hvide, de Fleste have en brunrød Farve, men jeg har ofte her i Norge seet saadanne Gallerier udenpaa Husene som i Tyrol, man kalder dem Svalgange. Den smukkeste Udsigt har jeg endnu tilgode, nemlig fra Krogkleven,^{k216} jeg haaber at komme der meget tidlig i Morgen; thi Du veed nok, at ethvert Prospekt tager sig bedst ud ved Solens Opgang eller Nedgang. Jeg haaber, at mit Been vil tillade mig at gaae lidt omkring deroppe; ^[222] det er allerede meget bedre i Dag efter Roligheden. Men jeg maa fortælle en lille Scene fra i Aftes. Kandidaten og jeg gik tidlig tilsengs, jeg for mit slemme Beens Skyld, han fordi han ikke vilde sidde oppe alene. Jeg var netop ved at sove, da en anden Reisende blev ført op paa vort Værelse. Tænk paa samme Værelse! Det var en reen Spradebasse efter Udseendet, ogsaa efter Lugten; thi Alt, hvad han tog op af sin nydelige Kuffert, duftede vellugtende. Han fik Thevand og Smørrebrød op, og holdt et helt Maaltid. Under Forventningen af Samme spadserede han frem og tilbage paa Værelset, kastede bestandig sine Øine i Speilet, naar han passerede det forbi, og ligeledes hen til os hver Gang han vendte. Dette fortalte N. mig; thi jeg lukkede mine Øine hvergang han kom i min Nærhed, jeg var endnu ubestemt, om jeg skulde være vaagen eller sovende, jeg troer dog min sædvanlige Lyst til at vide, hvad der bor i Folk, havde bevæget mig til det Første, og at jeg havde tiltalt Personen, hvis ikke en Anden havde gjort det i mit Sted. Det var atter en Reisende eller en Vandrende; thi han var til Fods, som jeg hørte, han bar sin Bylt paa Ryggen og sin Stok i Haanden; han var meget simpelt klædt, men havde et interessant Ansigt. Nu ere vi da et helt Vistparti^{k217} tænkte sig, og saa lidet jeg gjør af at spille Kort, havde jeg dog foretrukket et Vistparti for at ligge og svede uden Søvn.

«O! er det Dem Hr. P.?» sagde Fodgjængeren, da han fik Øie paa den Anden, «maa jeg spørge, reiser De hjem eller bort.»

«Jeg drager til Syden.»

[223] «Og jeg vandrer hen til Deres Fødeegn, jeg maa hen at see Gletscherne. [k218](#) Har De noget Bud med til Deres Hjem, maaske De bliver længe borte?»

«Jeg reiser til Italien og Rhinegnene,» svarede Spradebassen stolt.

«Nu ja, det kunde være brav nok, men dertil har jeg hverken Penge eller Tid, og sandt at sige har jeg heller ikke Lyst til at reise udenlands, førend jeg har beseet mit eget kjære Fødeland.»

«Velbekomme!»

«Hvad? synes De ikke om Deres eget Fødeland, vort vakre gamle Norge? ere ikke Fjeldene om Deres Fødeby imponerende og majestætisk skjønne?»

«Jeg kan ikke tænke mig dem uden til at tørre Klipfisk paa, jeg synes de lugte af Klipfisk, og jeg siger, som vor kjære Konow –» [k219](#)

«Aa! er De en Konowianer? ja, det burde jeg hørt strax; det Menneske gjør Jer gale Allesammen derhenne i Bergen.»

«O! jeg veed nok han har mange Misundere, det er fordi han er gaaen forud for sin Tid. Derfor kalde ogsaa vi, hans Venner, ham Volée, den Flyvende, det er saa en lille Forandring af hans Navn.»

«Ja, lad ham flyve til Helvede længe nok, ikke skal jeg flyve efter ham og ikke nogen anden brav Nordmand heller.»

«Jeg hører paa Deres fine Udtryk, min Herre, at De er bleven en Tilhænger af Wergeland?» [k220](#)

[224] «Nei, fiin er jeg rigtignok ikke, det bryder jeg mig heller ikke om at være. Der maa være noget Grovt og Solid ogsaa, som kan blive tilbage, naar alt det Fine flyver bort, som Avner [k221](#) for Vind.»

«Det skulde vel være en Skose?» [k222](#)

«De kan saa Gud tage det for hvad De vil,» sagde Fodgjængereren, og sprang i Seng; han havde meget hurtigt klædt sig af under denne korte Samtale, han beed en Skraa [k223](#) af, og dermed var hans Aftensmaaltid gjort; maaske havde han spist andensteds.

Den Anden slog en lille Haanlatter op og begyndte sin Afklædning. Hans Tjener var strax efter Ankomsten sendt med et Forbudslæs, [k224](#) ellers havde han vist benyttet ham. Jeg var færdig at kvæles af Hede under min solide Dyne, jeg misundte længe Fodgjængeren den Snorken, hvormed han forstyrrede os Andre, jeg siger os, thi Kandidaten vred sig ogsaa ynkelig.

Morgenen efter var Fodgjængeren tidlig paa Benene, jeg saa kun det sidste Glimt af ham, da han smuttede ud af Døren. Den Anden holdt et langt Toilette, men til vor store Glæde bad han om sin Frokost nede, her var for kvalmt. Adieu, min gode Ven! nu skal det ret være godt at slippe ud af Sengen. Jeg maatte bade min daarlige Fod med Edikke og Vand, derfor vilde jeg ikke genere den fine Herre med min Opstandelse.

Jeg misundte Fodgjængerens hans frie Liv, med saa faa Fornødheder, og saa mange Glæder; maaske misundte jeg ham netop, fordi jeg i nærværende Stilling ikke kunde gjøre ham det efter; men jeg har fast besluttet en Fodreise gennem [\[225\]](#) Fyen, jeg vil narre Kjelstrup med mig, det skal blive kosteligt.

Da de to Fremmede havde forladt os, tyktes vi to Andre os at være gamle Venner; det var i Modsætning af det mere Fremmede. Alt beroer paa Sammenligningen her i Verden. Det er den almindeligste Maalestok.

«Er her da saadanne Sekter eller Partier her i Landet?» spurgte jeg. «Man talede jo om Konowianer, og Gud veed, hvad den Anden heed.»

«Ja vel er her Partier, men Konow har dog intet egentligt Parti, derimod er her en anden Bergenser ved Navn Welhaven, [k225](#) der har mange Tilhængere, og de fleste Studenter høre enten til hans eller Wergelands Parti, og De kan ikke troe, hvor mange ubehageligheder disse forskjellige Anskuelse ofte medføre i Familielivet.»

«Til hvis Fahne har da De svoret? om jeg tør spørge.»

«Jeg troer jeg kan kalde mig neutral, som vel kommer meget af, at jeg har været i Huset hos en af min Familie, og saaledes haft mindre Omgang med Kammerader; jeg har ikke taget Deel i Studenternes Samfund. Jeg morer mig ellers over de stridende Partiers Feider og læser begge Digteres Poesier med Fornøielse.»

«Saa de ere Digtere? jeg gad læst [k226](#) Noget af dem.»

«Det skal jeg nok skaffe Dem i Christiania. Welhavens Digte have en nydelig Form, de ere lette og flydende. Flere af dem ere ogsaa ret smukke, hvad Meningen

angaaer, men Wergelands have, efter min Mening, dybere Betydning, høiere Tanker og mere træffende Billeder.»

«Saa holder jeg ubeseet med den Sidste.»

[226] «Welhaven og hans Tilhængere ere Troppister, som vi kalde det; de ere fine, dannede og elegante, men ofte hovmodige og opblæste. Wergeland og hans Parti ere mere plumpe og drive undertiden deres Raahed for vidt; men de ere almindelig ligefremme og ærlige, de høre til de Konstitutionelle.»

«Holder atter med dem.»

«Bedst var det, som med Alt i Verden, at kunne beundre det Gode, hvor det findes, og at dømme upartisk.»

«Meget rigtig,» svarede jeg, og nu vare vi paaklædte. Hr. N. gik fra mig for at besøge en Bekjendt i Nabolauget, medens jeg skriver mit lange Brev. Med Guds Hjelp faaer Du ikke flere fra mig, men jeg skal atter have den Glæde at see alle mine Kjære. Fra Faer har jeg havt et kjærligt Brev, som jeg ogsaa har besvaret i Dag. Og saa afsted til mit kjære Fyen. O! Ingensteds er Roserne saa røde, – og Ingensteds er Dunene saa bløde, [k227](#) kan jeg gjerne tilføie; thi en bedre Seng og et nydeligere lille Kammer end det, Du har indrettet til mig i Din venlige Bolig, har jeg endnu ikke truffet paa. I det mindste er det, jeg i Nat har proberet, af en ganske anden Sort. Lev nu vel og modtag med Din sædvanlige Godhed Din hengivne

Adolph Brahe.

*

Greven var nu bleven saa rask, at man havde ladet ham læse Adolphs Breve; han længtes inderlig efter at see sin Yndling igjen; men Et laa ham dog paa Hjerte, Han vilde gjerne før Adolphs Ankomst tilbyde Josepha, at være ham [\[227\]](#) i Datters Sted. Han var nu overbeviist om hendes Karakters Reenhed, og tvivlede ingenlunde paa, at Nathalies Omdømme havde været falsk, ja onskabsfuld. Han glædede sig til at fremstille Josepha for Adolph som sin Datter, men den gode Mand var endnu saa nervesvag, at han skjelvele hvergang han blot tænkte paa at begynde en saa rørende og vigtig Samtale. Saaledes gik den ene Dag efter den Anden, uden at man kom videre.

Greven syntes meget godt om Josephas simple [k228](#) Sang, som hun ledsagede med et endnu simplere Akkompagnement. Dette maatte være med, sagde hun, om

aldrig for Andet saa fordi hun ved at spille kunde vende Ryggen mod Tilhørerne. De fleste af hendes Sange vare fra en ældre Tid, og mange vare de samme, som hans uforglemmelige Hustru havde sjunget. Han satte sig da saa levende ind i en kjær forsvunden Tid, at han syntes, det var den samme Stemme, der saa ofte havde fortryllet ham, der nu lød for hans Øre; derfor var det ham nu i hans svage Tilstand kjærest, naar han sad i sit Sovekammer ved Siden af Dagligstuen, og gjennem den aabne Dør hørte Josepha synge.

Saaledes sad hun en Dag, hun troede Greven var falden i en Blund i sin Lænestol, som undertiden hændte, og Josepha begyndte en Sang, som hun sjelden lod Andre høre, fordi den altid rørte hende selv saa dybt.

Det var den lille Hyrdepiges Sang af Skuespillet

Die Waise.

O! wie beneidungsvoll dünkt mir dein Loos,
Du kleines Lamm! Bei deiner Mutter Seite
Gilt dir die frohe Zeit, wenn in dem Schoos
[228] Des grünen Walds ich einsam dich begleite.
O! Mutterliebe! Strahl der Gottheit Licht,
Warum erleuchtst du meinem Wege nicht?

Flieh, kleiner Vogel, wirble dein Gesang
Een Himmelthor, denn unter sanften Flügeln
Der Mutterliebe freudig er entsprang.
Ein Himmelskind kann nicht die Erde zügel'n.
O! Mutterliebe! Strahl der Gottheit Licht.
Warum erleuchtst du meinem Wege nicht?[k229](#).

*

Greven sov ikke, han hørte med stærk Hjertebanken det første Vers af denne Sang, han kjendte Stykket, og vidste, at der endnu er et Vers paa samme Melodi, hvori Armida træder frem for den overraskede Hyrdepige og siger, at hun vil være hendes Moder.

Nu maa det ske, tænkte Greven, han listede sig sagte hen til Josepha og stillede sig bag ved hendes Stol i den Tanke at istemme det sidste Vers med hende, og derpaa fremkomme med sit Tilbud; men Josepha begyndte ikke det sidste Vers, hun blev

siddende i dybe Tanker, derpaa tog hun et lidet Miniaturportrait frem af sin Barm, kyssede det, og betragtede det længe.

Greven, der stod bag ved hendes Stol, kunde ogsaa tydelig see Portraitet, en stærk Rystelse foer igjennem hans hele Væsen ved dette Syn.

«For Guds Skyld, hvem er Du Pige, at Du bærer dette Billede?» raabte han i den heftigste Bevægelse.

Josepha foer forskrækket op, hun kastede sig for hans Fødder.

[229] «Forstød mig ikke. O! forstød mig ikke,» sagde hun med kvalt Stemme og omfavnede hans Knæ.

«I Himmels Navn! hvem er Du? Sandheten, Sandheden!»

«Jeg er,» stammede den Knælende, «jeg er Deres stakkels bedragne Datter –»

Greven rev hende op; en ny Kraft syntes at besjæle ham, han betragtede hendes skønne Ansigt, hun smilede til ham gjennem sine Taarer.

«Ja ved Gud, Barn, Du taler Sandhed,» udbrød han, i det han tillige kastede sine Øine paa sin Kones Billede, «hvor have mine Sandser været? er det ikke hendes Smil og hendes Stemme? Susanne! Susanne! hun maa see det. Det er sandt, det er fortrædeligt, at hun er borte.»

«Siig ikke det, min Fader,» svarede Datteren, og førte ham venligt til Lænestolen, «havde Susanne ikke kommen herfra, var jeg neppe kommen hertil, i det mindste vilde denne glade Time være bleven længere udsat.»

«Saa det er hende jeg skylder denne Opdagelse! Nu ved Gud, hun er ikke den, i hvis Gjæld jeg nødigst vil være, men hun maa hjem, den gode Gamle.»

Han sad en Stund taus med Haanden paa sin Pande, som for at fatte sig, derpaa saae han atter paa sin Datter, hans Øie var mørkere.

«Du sagde bedragne, mit arme Barn, siig, hvad har Du begaaet, at Du saa længe har undflyet din Faders Aasyn?»

Josepha, eller, som vi herefter ville kalde hende, Nathalie, foldede sine Hænder og hæftede sine mørkeblaa sjælfulte Øine paa Faderen.

[230] «Gud være lovet,» sagde hun, «jeg har Intet begaaet af det, som Menneskene kalde Brøde, men jeg bebrejder mig dybt, at jeg ved min Uforsigtighed har forjaget den stakkels Ulykkelige –»

«Og hvem var hun?» spurgte Greven hæftig, «som bar mit Navn og havde mine Ansigtstræk?»

«Derom har jeg vel en Anelse, min Fader, men ingen Vished; naar De har faaet et Par Timers Rolighed, skal jeg meddele Dem Alt, hvad jeg veed. O Gud, jeg er altid uforsigtig, jeg vidste slet ikke, at De var mig saa nær, da jeg tog min Moders Billede op, maaskee bliver De nu syg igjen, og det er min Skyld.»

«O! Du lille Nar,» sagde Faderen ømt og klappede hendes varme Kind, «begriber Du da ikke, at denne Glæde styrker mig mere end alle de Medikamenter, I have ført i mig.»

Præsten Kjelstrup kom ind af Haven, fulgt af Kathrine, ¹³⁰ som han havde truffet derinde.

«En Nyhed, kjære Præst, en vigtig Nyhed, kan De gjætte?»

«Jeg har ogsaa en Nyhed at meddele om min ringe Person,» sagde Præsten, der mærkede Grevens exalterede Stilling, og ønskede at adsprede ham.

«Nu! der er ingen Tvivl om, hvem der er den Taalmodigste af os To. Deres Nyhed først, kjære Præst, De kan bedre vente.»

«Denne fortræffelige Pige er min Forlovede,» sagde Præsten rørt, i det han greb Kathrines Haand og førte hende frem for Greven.

[231] «Det er prægtigt, det er ypperligt, min gode Præst, det kan jeg lide, jeg har altid ønsket Dem en god Kone og den faaer De i Sandhed, og nu komme vi jo i Familie, thi det er jo din Søster, mit kjære Barn! Nu Guds Død! din Søster kan hun dog ikke være, jeg veed da, jeg har ikke mere end een Datter, og nu lader det til, at jeg faaer to eller tre.»

«Nei, min kjødelige Søster er hun rigtignok ikke, gode Fader, men hun har været mig en søsterlig, ja en moderlig Veninde, og skulde De nogentid finde noget Godt hos mig, da er det hendes Værk.»

«Gud velsigne Dem, ædle Pige, og det har han allerede gjort ved at give Dem saa agtværdig en Mand, men jeg kan nok begribe, at De har sladdret af Skole; thi

Præsten er slet ikke nysgjerrig efter min Nyhed.»

«Men destomere glad over en saa uventet og lykkelig Hændelse,» svarede Kjelstrup og trykkede Grevens Haand.

Nathalie trak sin fordums Søster med sig ud i Forstuen, her kastede hun sig om hendes Hals.

«Og er Du lykkelig, Du gode Sjæl? er Du virkelig lykkelig?» spurgte hun med Inderlighed.

«Ja, jeg er virkelig lykkelig, mit kjære Barn, og hvorfor skulde jeg ikke være det?»

«jo vist, Præsten er jo saa god og forstandig, men jeg tænkte – hans Udseende –»

«Er i mine Øine interessant og ædelt,» desuden tilføjede hun smilende, «jeg er ikke længer 17 Aar, i det 30te seer man ikke saa meget efter det Udvortes.»

[232] Den Forlovede drog her et Suk, det gjaldt hendes 17 Aar, og en smuk tabt Ungdomsven; men det var det Sidste af den Slags, faa Kvinder have havt mindre Grund til at sukke end Thomas Kjelstrups Ægtefælle.

De to søsterlige Veninder havde nu saa meget at fortælle hinanden, om hvordan det var gaaet til med Opdagelsen, om hvordan det var gaaet til med Frieriet, desuden troede man det bedst for Greven at være ene med sin rolige Ven en Stund.

«De vidste maaskee,» begyndte Greven noget mørk, «at det ikke var min Datter, som flygtede, da De³¹ dengang gav mig Haab om en gladere Fremtid?»

«Nei ved Gud ikke; hvor kan De troe, at jeg vilde forholdt Dem denne Trøst,» svarede Præsten heftig. «Jeg følte kun en indre Overbeviisning om, at De aldrig kunde bleven lykkelig i Deres formeentlige Datters Selskab, saadan som hun dengang var, og jeg følte ligeledes en Forvisning om, at Herren vilde gjøre det bedre end vi kunde forstaae, naar De kunde fatte sand Tro og Tillid til ham.»

«Ja, den fattede jeg, og den er ikke beskjemmet,» svarede Greven rørt og foldede sine Hænder. «Herrens Førelser ere vise, men forunderlige. De ere som oftest skjulte for vore Øine af vor Uvidenheds Taageskyer, men undertiden skinner hans Naades Sol saa stærk, at den adsplitter Skyen, og da maa vi falde ned paa vort Ansigt og tilbede.»

«Ja! netop denne Følelse, min ædle Ven og Lærer –»

«Min fornemste Følelse er i dette Øieblik Ydmyghed for Guds Storhed.»

[233] «Og i et ydmygt Hjerte slaaer Troen sin Rod dybest,» svarede Præsten. «Men De spurgte om, naar jeg fik denne Hemmelighed at vide. Det var den Dag, da de to unge Piger kom her til Slottet, og vi vandrede med dem i Haven; da betroede min nuværende Kjæreste mig, at det var Deres Datter, ved hvis Side De gik, men hun bad mig fortie det nogle Dage, hun vilde, at De først skulde lære at kjende den fremmede Pige lidt bedre, og, som hun ikke betvivlede, at elske hende. Deres Sygdom forlængede Udsættelsen.»

«Men nu taaler jeg heller ingen længere Udsættelse af at faae hendes Begivenheder at vide, kald paa det kjære Barn, gode Præst, jeg kan ikke saa længe undvære hende.»

«Du maa ikke forlade mig saa meget, kjære Nathalie,» sagde Greven venlig til den Indtrædende, «vi have meget at indhente. Hvor mangen Stund af den inderligste Kjerlighed er ikke gaaet tabt for os!»

«De have kun været udsatte paa Renter, kjære Fader,» svarede den muntre Datter, i det hun overøste hans Hænder med Kys; hun havde sat sig paa Skammelen ved hans Fødder, og lagde sit skjønne Hoved i hans Skjød.

Greven kunde ikke see sig mæt paa hende, han opdagede alt mere og mere Lighed med den elskede Hensovede, det var hendes lyse rige Lokker, hendes yndige Mund og Hage og fremfor Alt hendes fortryllende Smil, der fremkaldte et Par skjelmske Smilehul; men de mørkere, endskjønt fiint tegnede Øienbryn, og de mørkeblaa talende Øine maatte han tilstaae vare mere beslægtede med hans egne.

[234] «Men, saa fortæl mig dog i Herrens Navn, hvorledes Alt dette er gaaen til, og hos hvem Du har været, Du lille bortfløine Fugl!»

«O! Gud velsigne dem, de Gamle derhjemme,» sagde Nathalie og hæftede sine vaade Øine paa Veninden. «Det gjør mig næsten ondt, ikke mere at kalde dem Forældre, men de skal være mine Bedsteforældre, ja saadan maa det være, ikke sandt Du?»

«De ville altid elske Dig lige ømt, under hvad Navn deres^{u32} Kjerlighed end skal meddeles.»

Thebordet blev serveret foran Grevens Lænestol. Kathrine satte sig for at skjenke. Præsten sad ved hendes Side, og den nye Komtesse ved sin Faders. Hun begyndte

da sin Fortælling, men, hvad hun vidste, var ufuldstændigt; jeg har gennem flere forskellige Kilder erholdt en nøiere Kundskab, og da det desuden er første Gang, jeg bruger Pennen som Forfatter, er jeg for nyfiden deri, til at jeg kunde overgive den til en Anden. Læseren maa altsaa undskylde, at jeg berøver ham den Fornøielse at høre Fortællingen af en ung smuk Piges Læber, men at det atter er mig, der fører ham tilbage i Tiden. Dog nu kunne vi roligen følges gennem denne lille Labyrinth af Forviklinger. Enhver gjetter nu Historiens Ende. Et Par have vi allerede forenet, og for det andets Forbindelse er Intet iveien. Alle Vedkommende stemme derfor, ogsaa Vi, ikke sandt?

*

Læseren erindrer, at den lille Nathalie, otte Dage gammel, fulgte sin Onkel og Tante til Kjøbenhavn med sin Amme. ^[235] Denne Amme fandt den store Stad utaalelig, hun leed af Hjemvee, blev syg og aldeles uskikket til sin Forretning, man maatte skikke hende tilbage, og den samvittighedsfulde Tante var i stor Forlegenhed for en ny, til hvem hun turde betro sin lille Yndling.

«Hvad mener Du om Marie?» sagde Baronnen, «hendes eget Barn er neppe et Fjerdingaar.»

«Hun vil vist ikke forlade det, og at tage det med hid, det vilde blive et gyseligt Spektakel.»

«Jeg for min Deel skal finde mig deri, hvis vi intet bedre kunne hitte paa, men Du er svagere.»

«O! hvor Du er god, kjære Fritz, jo vist, jeg skal nok taale det, men kan hun da amme begge Børnene, det er vist ikke godt? vi maa spørge Lægen derom.»

«Marie er stor og stærk,» svarede Baronnen, kort og tørt, som han altid pleiede.

Marie havde været Eleonoras kjæreste Kammerpige, hun saae godt ud, og havde et meget godmodigt Gemyt. Desuden havde hun bedst af Alle forstaaet den Kunst at – klæde Baronessen. Dette var ingen let Sag, thi hendes underste Takkelage ^{k230} bestod af Jernstænger og Puder. Der udfordredes Akkuratesse, ^{k231} Taalmodighed og Lemfældighed ^{k232} for at faae den istand, og Marie besad disse Egenskaber. Det var derfor ikke Eleonora ukjært at faae hende igjen i sit Huus, endskjønt den strængt sædelige Kone meget havde misbilliget, at Marie fik en Datter, førend hun fik en Mand. Dog nu havde hun ogsaa for nogle Uger siden faaet denne i Baronens Tjener og høire Haand, Nikolai Svendsen. Han var fremdeles i Tjenesten, og den

hele Svendsenske Familie opslog [236] saaledes sin Bolig hos Baron Zernau, da Marie var villig til at paatage sig den lille Komtesses Pleie og Underholdning tilligemed sin egen Datter.

Overstaldmesterinden fandt det noget næsvist, at Marie havde kaldt sin Datter efter hende og hendes Mand, Eleonore Frederikke, men endnu langt mere mishagede det hende, at den lille Rikke, alt som hun voxede, saa aldeles antog de Zernauske Familietræk. Baronessen havde sat en fast Tillid til hendes Mands Troskab, hans bestandige Daddel over enhver Udsvævelse, hans alvorlige tilbageholdne Væsen havde hos hende, saavelsom hos det hele Hof erhvervet ham Tiltro, som en høist sædelig og strængt dømmende Mand.

Synet af den lille Rikke gjød en Gift i hendes Hjerte, som lidt efter lidt fortærede den lille Rest af Sundhed, hun havde tilbage. Dog yttrede den forstandige Kone aldrig sin Mistanke, ja hun undskyldte endog sin Mands Feiltrin, naar hun sørgende betragtede sin skrøbelige Skikkelse, kun hans Hyklery forbittrede hende. Det Besynderligste var, at hendes Uvillie ikke saa meget faldt paa den skyldige Marie, som paa hendes uskyldige Barn. Marie var saa godmodig og saa nyttig, men Rikke røbede snart et impertinent og trodsigt Væsen, og Baronens iøinefaldende Kjærlighed til hende, saarede Eleonore dybt.

«Vi ville tage os af den lille Rikke, kjære Nore, ikke sandt? Hun skal lære med Nathalie. Du har jo altid ønsket at tage et Barn til Dig, og Nathalie, som vi have Betaling for, kan vi ikke regne; lad os da beholde den lille Rikke, hun lader til at have gode Anlæg, vi ville vist faae Glæde af hende.»

[237] «Som Du vil,» var Alt, hvad Baronessen formaaede at svare, men enhver saadan Ytring overgnavede en af hendes Livstraade, og inden Børnene vare tre Aar gamle, blev Baronessen aldeles sengeliggende. Maries Pleie blev nu uundværlig, og det var, som om den stakkels Skyldige troede at kunne udslette noget af sin Brøde ved en utrættelig Omhu og Aarvaagenhed. Baronessens forhen saa blide og rolige Humør blev bittert, deels af Sygdom, deels af Sorg, hun var meget gnaven og vanskelig, men den taalmodige Marie bar Alt med den største Hengivenhed.

Da Eleonore ikke længere kunde agte sin Mand, var hendes hele Kjærlighed falden paa den lille Nathalie, Tally, som hun kalde hende, og ved Sammenligning med den forhadte Rikke Svendsen voxede denne Kjærlighed daglig. Nathalie var et meget muntert og livligt, men tillige et meget heftigt Barn; der kunde blive meget Godt, men ogsaa meget Ondt af hende. Havde Baronessen levet, saa havde vist det sidste bleven Tilfældet, thi hun gjorde alt for at fordærve hende. Tally var virkelig et

uartigt Barn, hun forstod snart den Forrang, hun havde i sin Tantes Hjerte og benyttede sin Indflydelse ved tyrannisk at herske over Rikke, dog denne benyttede igjen den Stærkeres Ret, thi hun var meget større end Tally; saaledes vare de som oftest i Strid, der gjerne endte med, at Tally forklagede Rikke for sin Tante. Denne maatte da hen til hendes Seng, og faae en Kindhest^{k233} eller en Straffepræken, alt eftersom de fysiske eller aandelige Kræfter vare de største.

«Du skal ikke slaae Tally, Du vanartige Unge, veed Du ikke, Tally er en Komtesse og Du er kun en Tjenestepiges Barn.»

[238] Det var ligesom Baronessen fandt en Trøst i saaledes at ydmyge Barnet. O! hvor dog den bedste Forstand maa bukke under for Lidenskaberne, der er kun een Magt, der betvinger dem, det er Herrens Frygt, men Baronessen havde altid sat sin egen Forstands Grandskning over denne, som hun kaldte det, blinde Tro. Ak den Arme! Forstandens Lys fordunkledes. Herrens Guddoms Glands er evig klar, men hun havde ikke vendt sit Øie dertil, og det blev mørkere og mørkere omkring hende.

I sine glade Dage havde Eleonore havt et særdeles venligt Gemyt, hun vilde gjerne gjøre alle Mennesker lykkelige. Jalousien havde forgiftet hendes Sind, som den havde nedbrudt hendes Legeme.

Hun overøste den lille Tally med Foræringer, baade fordi hun elskede hende, og fordi det gjorde Rikke ondt; naar denne grædende spurgte: «skal jeg ikke ogsaa have saadan kjøn Kjole?» fik hun altid det samme Svar: «Det passer ikke for Dig; Nathalie bliver en Grevinde, naar hun bliver stor, hun maa gaae elegant klædt, men Du er en gemen Tøs, Du kan ikke have saadanne Klæder.»

Engang fandt Baron den lille Rikke i Taarer ved sin Hjemkomst. Baron var ellers sjelden hjemme i den senere Tid, han skyldte paa Forretninger, men egentlig fandt han det kvælende hjemme. Hans første Gang var sædvanligt til Barnekammeret for at træffe sin lille Yndling og hendes ligeledes yndede Moder, her fandt han, som sagt, Rikke alene og i Taarer.

«Hvad græder Du for mit søde Barn,» sagde han ømt og kyssede hendes vaade Øine, i det han løftede hende op til sig.

[239] «Jeg græder fordi Fruen siger, jeg er en gemen Tøs, og Tally en Grevinde.»

Baron Zernaus Øie blev mørkt; hans Kinder glødede.

«om Du ikke kan blive en Grevinde, skal Du dog blive en Baronesse,» sagde han med Heftighed og den Beslutning at erklære Rikke offentlig for sin Datter, saasnart hans Kone var død, fæstede fra den Dag Rod i hans Sjæl. Dette Dødsfald troede han saare nær, og han tvang sig til at vise sin Kone al den Opmærksomhed, som var ham muligt; han gjaldt ogsaa ved Hoffet og blandt hans hele Bekjendtskab for en udmærket dydig og taalmodig Ægtemand, og man hævede ham især til Skyerne for den Omsorg, han viste mod sin forstyrrede Broders Datter, hvem Faderen selv ikke skjøttede.^{k234} Der kom næsten aldrig fremmede Fruentimmer i Baronens Huus, og skede det, saa havde Marie den Ordre at holde Børnene borte. Eleonore taalte ikke, at Andre skulde see hendes Mands Ansigtstræk hos en Person, der ikke var hendes Datter. De Herrer, som iblandt kom til Baron, vare naturligviis kun i hans Værelser, dog hændte det engang, at en af hans Venner i Forbigaaende fik see begge de smaa Piger sidde med sine Dukker, han klappede da Rikke paa Kinden og sagde: «lille Broderdatter! nu, hun lyver sig ikke Fader til.» En Tanke fløi som et Lyn igjennem Baronens Sjæl, og farvede hans mørke Kind endnu rødere, men den forsvandt ogsaa som Lynet; virkelig lignede Rikke sin Onkel nok saa meget, som Baron, fordi hans Træk vare finere og saaledes mere stemmede overens med Barnets.

[240] Baron Zernau havde aldrig elsket; vi vide, at han tog sin Kone af lave Hensigter, og om han end siden lærte at agte hende og fandt sig vel i hendes Omgang, saa var det dog ikke Kjærlighed; han følte Velbehag i den smukke Marie og i flere af hendes Slags maaske, men det var ikke Kjærlighed. Nei, denne faldt første Gang og med sin Styrke paa det skønne lille Væsen, der var hans Barn, og ved den Tvang, han maatte lægge paa sine Følelser, og ved den Uret, som Barnet ofte leed af hans Kone, voxte denne Kjærlighed til Lidenskab. Han drømte sig det som den høieste Lyksalighed, at være fri for de Baand, der endnu bandt ham til en sygelig, og som han nu syntes høist urimelig Kone, og at kunne behandle Rikke med al den Ømhed, som han følte for hende, at see hende opvoxte og dannes under sine Øine, og nyde hendes Kjærlighed. Det var næsten som en hemmelig Elsker, naar Baron ofte tog hende ene ind paa sit Værelse og overøste hende med Kjærtegn, og den Lille forstod vel, i hvor stor Yndest hun var, og klagede al sin Nød for den venlige Onkel, som hun kaldte ham efter Nathalie, og det hemmelige ved disse Sammenkomster var just efter Baronens Smag.

Først da Børnene havde opnaaet sit femte Aar, døde Eleonore. «Skriv til Herman,» sagde hun paa sit Yderste, «at han kommer hjem og sørger for sit Barn, jeg tvivler ikke paa, at Du vil sørge for dit.» Det var første Gang, Baronessen havde faaet Mod til at udtale sin Ærgrelse. «Jeg tilgiver Dig Alt,» sagde hun derpaa

venligt, trykkede sin Mands Haand og sov hen. Den lille Nathalie sørgede mere for sin Tante end Børn i hendes Alder pleie. Et naturligt Instinkt sagde hende, [241] at Onkelen var hende ugunstig. Marie var hendes eneste Trøst, og endskjønt denne vel ogsaa foretrak sit eget Barn, og ofte havde græmmet sig over hendes Tilsidesættelse, saa var hun dog for god til ikke at behandle det lille forladte Væsen, der havde lagt ved hendes Bryst, med den største Omhu, ja, hun følte endog Kjærlighed til hende. O, hvor mange Spirer til ægte kvindelige Dyder laae ikke søndertraadte i denne Synderindes Hjerter!

Baronen indelukkede sig i sit Værelse, af dyb Sorg hed det, men egentlig var det for at faae Rolighed til dyb Grublen, og denne gik ud paa, hvad han nu skulde gribe til med sin Datter. Nu havde han sin Frihed, nu kunde det staae ham frit for, offentlig at vedkjende sig hende, men netop nu havde han slet ikke Mod dertil. Han havde i den senere Tid modtaget et stort Beviis paa sin Konges Naade, just for hans Sædeligheds og exemplariske Livs Skyld, og nu var det ham saaledes umuligt at fremføre for Verdens, ja for Hoffets Øine et Beviis, for at man tog feil i sit Omdømme. Baronens Aand var desuden ikke skabt til nogen dristig Handling, den var nedkuet, og vilde altid slaae ind paa Snigveie, for at naae sit Maal. Han udkastede en Plan til sin og sin Datters Lykke, og jo mere han gjennemtænkte den, jo mere han forfinede den, jo mere indtaget blev han deraf.

Kort før sin Kones Død havde han modtaget et Brev fra sin Broder fra Italien. «Her, sagde han, havde han først begyndt at føle Lyst til Livet igjen, maaske forlod han aldrig dette fortryllende Land, maaske blev det ham aldrig muligt at gjensee sit Hjem. Du, min kjære Broder, skrev [242] han, maa da træde i mit Sted, baade som Bestyrer af vort Fædrenehjem og som mit Barns Fader. Du har jo allerede været det saa længe, og det glæder mig at erfare, at Du og din ædle Kone elske hende.»

Man kan tænke sig, hvor fristende det var for Baroneren at have sit eget kjære Barn, sin lille Kjæledægge, med til det Landliv, som han nu anede kunde falde i hans Lod, isteden for den halstarrige Unge, som han gjerne kaldte Nathalie, og som han godt mærkede havde etslags Modbydelighed for ham. Dog vilde han ingenslunde gjøre hende ulykkelig, han vilde udsone sit Bedrageri ved at sørge godt for sin Broderdatter, og ham kan det jo være det samme, sagde han til sig selv, faaer han hende nogentid at see, saa kjender han dem lige godt begge To, og sandelig han taber ikke ved Byttet. Hans Vens Ord: «Dette er vel den lille Zernau, Deres Broderdatter?» faldt ham atter ind. «Det er jo herligt,» raabte han og gned sine Hænder af Glæde; «endog i det værste Tilfælde, at han kommer farende hjem, maa Alt gaae godt, som min Broderdatter staaer hun mig altid nærmere end som min

Tjeners Datter, og hun skal ikke mere græde, det velsignede Barn, over at være en gemen Tøs, nu skal hun netop blive en Grevinde.»

Han begyndte nu strax at iværksætte sin Plan, han leiede Værelser til Marie og lod hende flytte. Svendsen beholdt han derimod i sin Tjeneste, han fandt dette sikkert.

«Hvis Du kunde være taus, som en Fisk, Svendsen, saa vilde jeg gjøre din Lykke –»

«Og paa hvad Maade, Herre?»

[243] «Først ved at skille Dig af med din Datter, som jeg ikke troer, Du elsker –»

«Herren overgaaer mig deri, som i alt Andet,» svarede Tjeneren med et malicieux Smil og et Buk.

«Dernæst ved at give din Kone fri Bolig, og Dig selv 100 Rigsdaler om Aaret, saa længe Du holder reen Mund; hvad mener Du?»

«En Sølvlaas vil være sikkrere for Rust end en Jernlaas, men endnu veed jeg ikke, hvad jeg skal fortie?»

Baronen fortalte ham, hvad der ikke kunde blive skjult for Svendsen af hans Plan.

«Herren er en klog Mand, man kan ret lære af at være i hans Tjeneste.»

Baronen trak Øienbrynene sammen.

«Seer Du, Svendsen, saa længe Du ikke med et Ord eller med den ringeste Hentydning røber, hvad jeg nu har sagt Dig, beholder Du dette store Tillæg aarlig, men mærker jeg den mindste Utroskab i saa Henseende, saa mister Du ikke alene dette, men jeg skal vide at gjøre Dig ulykkelig paa andre Maader, jeg er ikke uvidende om visse Spidsbubstreger, ^{k235} der kunne blive farlige nok, – altsaa kan jeg stole paa Dig?»

«Herren har altid raadet over mig, og Alt, hvad som Mit er,» sagde den Undergivne atter bukkende, «jeg er fremdeles til Tjeneste.»

«Og tier?»

«Saalænge Laasen ikke udslides.»

«Der har Du Noget til den snare Forfærdigelse,» [k236](#) sagde Baronen, og rakte ham en Sum Penge til Forskud.

[244] «Kald nu paa Marie.»

Til Denne maatte han ogsaa betroe sin Plan at ombytte de to Pigebørn, og af hende frygtede han Intet. Hun maatte jo, ligesaavel som han selv, ønske, at Barnet kunde blive fornem og lykkelig, men Marie var saa ædelmodig, at hun ikke blev rolig, før han lovede hende, at den lille Nathalie ogsaa skulde have det godt.

Her behøvedes ingen Forsigtighedsregler om Taushed; han vidste, hvor Marie frygtede ham, og hvor afhængig hun var af ham.

Han lod nu Nathalie følge med Marie til den nye Bolig, og Barnet var sjæleglad over dette Arrangement. Rikke blev gjerne hos Baronen, hun opmuntrede ham med sine Karesser, [k237](#) og han var ganske henrykt over hendes Vittigheder. Hun blev prægtig oplædt, og Baronen sagde Dagen efter hans Kones Begravelse til hende:

«Din lille Selskabssøster Tally er død, Rikke!»

«Død! ligesom Fruen?»

«Ja.»

«Saa faaer jeg Ingen at lege med,» sagde Rikke graadende.

«Det skal jeg nok skaffe Dig, Du har jo ønsket at kunne blive en Komtesse, ligesom Tally; hvis Du vil være en god forstandig Pige og huske, hvad jeg siger Dig, saa er der Ingenting iveien for at Du skal blive en Komtesse.»

«Jeg vil være meget artig.»

«Det veed jeg nok, husk blot paa, at Du nu skal sige, Du heder Nathalie Zernau, saa har Du ikke mere at gjøre. Da hun er død, saa vil min Broder tage Dig i hendes [\[245\]](#) Sted, men han lider ikke, at Nogen skal vide, Du har havt et andet Navn. Du kan nu øve Dig i at hede Nathalie nogle Dage, saa skal Du komme til en god Kone, som har mange Smaapiger, og der skal Du lære Alt det, som Grevers Børn pleie lære. Du vil være opmærksom og artig, ikke sandt?»

«Skal ikke Du være hos mig?»

«Jeg skal komme hver Dag til Dig og see, hvad Du lærer og tale med Dig, og om Søndagene skal Du ofte komme hid til mig, dersom Du blot kan huske, at Du heder Nathalie.»

«O! det skal jeg nok huske, prøv kun.»

Det gik meget godt, og faa Dage efter var Rikke indsat i et Institut under Navn af Baronens Broderdatter, som han saa faderlig sørgede for.

Med den virkelige Broderdatter var han endnu lidt forlegen, dog maa jeg sige, hvad sandt er, han ønskede at gjøre det saa godt for hende, som det under disse Omstændigheder lod sig gjøre; men han ønskede ogsaa at bortfjerne hende fra Byen, jo længere jo bedre. Han vidste, at Præstefolk paa Landet undertiden toge fremmede Børn i Huset for Betaling; han vilde betale godt, og fandt det mest passende med sine Planer, at hun fik en Opdragelse af Middelstanden, og haabede at hun tidlig kunde komme til et Parti^{k238} under sit fremmede Navn, da hun tegnede til at blive meget smuk. Han udspurgte nu hvem han kunde om saadan en Leilighed, og fik endelig Anslag paa en Landsbypræst, som man troede var at formaae dertil, og som man særdeles roste; hvad Baronens ogsaa meget yndede, var at Stedet var fjernt, og at ^[246]Familien levede stille og indgetogent.^{k239} Han havde helst givet Nathalie et ganske fremmed Navn, men den kloge Mand betænkte Alt, han maatte jo skaffe Døbeattest engang i Tiden, og saadant mere, og han valgte ganske at ombytte Alt, og at lade den Ene optræde i den Andens Skikkelse.

Han gik nu hen til Maries Logis, og sagde først til denne i Enrum.

«Undre Dig nu ikke over, hvad jeg indbilder den lille Tingest derinde, modsig mig ikke, men hold med mig i Alt, hører Du? Jeg veed, at Du har Forstand til at sætte Dig ind i mine Planer, og Du veed, at jeg rigelig belønner Føielighed med Velgjerninger og Trodsighed med Straf. Du veed ogsaa, at det gjælder dit Barns Vee og Vel.»

«Og den lille Nathalie faaer det jo ogsaa godt,» spurgte Marie endnu engang med bævende Stemme.

Baronens Ansigt, som hun aldrig havde seet saa lidenskabeligt, lod hende frygte det Værste. Hun blev derfor meget roligere, da Baronens fortalte hende, at han allerede havde skrevet til en Landsbypræst om at tage hende i Huset, at han der selv vilde betale for hende, og at hun, Marie, selv skulde ledsage hende paa Veien derhen. Dette Sidste beroligede især Marie, dog var hun bleven saa oprørt, at hun meget naturligt græd, da Baronens fortalte Tally om Rikkens pludselige Død.

Nathalie græd ogsaa, fordi hun saa Marie græde, men hun var af et temmelig letsindigt Gemyt, og hendes Taarer tørredes snart.

«Nu mit gode Barn,» sagde Baronen til hende meget venligere end hun Nogentid havde seet ham. «Du ^[247] er en forstandig lille Pige, som man kan tale med som med et voxent Menneske –»

Nathalie gjorde store Øine, hun saa nysgjerrig og selvtilfreds paa ham.

«Du har hidindtil troet, at Du heed Nathalie Zernau; men det er ikke saa, Du er et fattigt forældreløst Barn, meget fattigere og simplere end din afdøde Legekammerat.»

Barnet stirrede forskrækket, men med tørre Øine.

«Din Moder var beslægtet med min Kone, derfor toge vi os af Dig, og da min Kone var undselig over at have et saa simpelt Barn i sit Huus, udgav hun Dig for min Broders Datter. Dette kan nu ikke længere gaae an, thi han ventes hjem, og fordrer sin egen Datter, der er paa et Institut.»

Nathalie brast i Graad.

«Græd ikke mit gode Barn, jeg skal ingenlunde forlade Dig. Da jeg nødig vil nævne dit sande Navn, kan Du herefter gaae for Maries Barn, og kaldes Frederikke Svendsen.»

Her begyndte Barnet at græde af fuld Hals. Baronessens ofte gjentagne Yttringer: «Nathalie skal blive en Grevinde, for hende kan det passe sig, men ikke for en Tjenestepige som Rikke,» vare ikke blevne uden Virkning paa den lille Komtesses Stolthed, og hvis der var noget sandt i Sjælevandringen, og et Menneskes Sjæl med fuld Bevidsthed ved Døden skulde indgaae i en Hunds eller Hests Legeme, det kunde ikke ske med større Modbydelighed end den lille Komtesse Zernau indgik i den gemene ^{k240} Rikke Svendsens Person.

[248] Baronen trøstede hende med, at hun skulde faae det saa godt hos denne gode Marie, og dersom hun vilde være artig og lade sig kalde Rikke og ikke glemme det, naar Nogen spurgte, hvad hun heed, saa skulde hun faae reise til en stor Præstegaard til gode Folk og blive en net Jomfru. Da Trøsten ikke vilde standse hendes Taarer, greb Baronen til Trudsler, hvilke passede bedre med hans Lyst. Hvis hun ikke var fornøiet, naar man var saa god mod hende, kunde man ogsaa lade det være, hun kunde sættes i et mørkt Hul og leve af tørt Brød. Det hjalp

bedre. Nathalie taug og suurmulede til Baronens var gaaen, derpaa brød det igjen løs. Endnu mere fortvivlet blev hun, da Marie Dagen efter vilde iføre hende en af Rikkens simple Kjoler, hun tog med begge sine smaa Hænder oppe i Brystet og rev den itu lige til Beltet.

De langmodige Mennesker blive ofte meget heftige, naar de imellemstunder blive vrede. Marie blev vred, og hendes Vrede forøgedes ved Frygten for Baronens Misnøie, naar hun ikke fik den Lille føielig; hun gav derfor sin adopterede Datter en dygtig Ørefigen og mange Bebreidelser, og lovede, at hun slet ikke vilde have mere med hende at bestille, naar hun ikke var artig, hun skulde da være hos Baronens alene. Det hjalp, den lille heftige Komtesse, der ogsaa var meget bøielig og øm, faldt hende om Halsen og lovede at være god. Baronens fandt derfor Alt efter Ønske ved sit næste Besøg. Han følte etslags glad og hemmelig Stolthed over dette Paafund, der lod til at lykkes saa vel. Alle Forsigtighedsregler vare nu iagttagne, de to eneste Medvideres Taushed havde han sikkert sig. Børnene selv troede han [249] snart vilde glemme deres tidlige Barndom, desuden vare de jo ogsaa nødte til at tie, til han i en modnere Alder vilde betro sin Yndling Alt. Børnenes Døbeattester, saavelsom deres Vaccinationsattester, vare ombyttede, ja han gik saa vidt i Detail, at den lille Komtesse inden nogle Dage ikke eiede et Klædningsstykke, der bar hendes rette Navn, men Alt var mærket E. F. S.

Dog, det gik her Baronens, som Gudinderne i Sørgespillet Baldur. [k241](#) De velsignede den hele Natur, hvert enkelt Træ og hver Steen, at den ikke skulde skade Baldur, men forglemte en liden Vaand [k242](#) paa en Ø. Saaledes forglemte Baronens, eller rettere han vidste ikke af, at Nathalie eiede sin Moders Miniatur-Portrait. Med dette Portrait var det gaaet saaledes til. Den smukke Nathalie var kort før sin Forlovelse bleven malet af en Bekjendt, der ypperlig havde truffet Ligheden, men der ikke havde Færdighed nok til at male fiint. Det blev derfor ikke fremvist uden til de nærmeste Venner; men Grev Hermann bad ved sin første Afsked fra Binnerupgaard om at maatte medtage det, og det blev ham indvilget paa den Betingelse ikke at lade Nogen see det. «Min Fætter bliver nok en Kunstner med Tiden,» sagde hun, «han skal ikke dadles nu.» Nathalie spaaede sandt og den samme Fætter malede hende lige saa træffende, men langt finere, ved et Besøg paa Hermansdorf nogle Aar senere. Eleonore var da tilstede og bad om at beholde det første Portrait, da Greven nu havde et bedre. Hun fik det, men paa samme Vilkaar aldrig at lade Nogen see dette Prøvestykke. Det lae da i Baronessens Sekretaire, [k243](#) og mindede hende ofte i ensomme Timer og helst i senere Aar [250] om en skjøn svunden Tid, og om en skjøn Sjæls yndige Klædebon.

Baronen saae det aldrig, han hang saa meget ved Smaating, at Eleonore vidste han vilde havt utallige Ting at dadle paa Haarets vel massive Flætninger, Kjølens Folder o. s. v.; det vilde været hende ubehageligt, og hun beholdt det for sig selv; men da den lille Tally fyldte sit femte Aar, følte Baronessen, at hun ikke kunde have mange Dage tilbage, hun lod hende da hente Portraitet, gav Barnet det, og sagde: «Saaledes saae din Moder ud, gode Tally, og hun var saa god og blid, som hun der seer ud, gjem dette til Du bliver stor, da kan Du hænge det om din Hals, og hvergang Du seer derpaa, skal Du tænke, saa god og venlig vil ogsaa jeg være, Du ligner hende meget, mit Barn, stræb at ligne hende ganske. Jeg har været for svag til at opdrage Dig, og Gud veed, hvem der nu skal gjøre det; men glem ikke, at jeg har elsket Dig, og glem ikke, at Du har lovet mig at være en god Pige. Dit Portrait kan Du gjemme i din Kommode, og Du skal ikke lade Nogen see det;» hermed meente Eleonore egentlig Baronens Moder, men hun vilde ikke udtrykkelig nævne ham. Nathalie var rent fortryllet af den smukke Moder, hun havde aldrig tænkt paa, at hun havde havt en Moder, men nu tænkte hun destomere derpaa og ønskede endnu ivrigere, at det skønne Ansigt kunde blive levende, end hun forhen havde ønsket det om sin Dukke. At hun skulde have det hemmeligt, var ogsaa meget pirrende, og hun opfyldte dette Løfte i den Grad, at hun indviklede det i mere end 10 Dukkeklude og tilsidst lagde det i den Æske, hvori Dukkens Garderobe laae; saaledes gik det da til, at det blev ^[251] ubemærket af Baronens Moder, da Nathalies Gjemmer bleve reviderede til Afreisen; sine Dukkeklude blev hun ikke nægtet.

*

Dersom nogen af mine Læsere har seet Omegnen om Herregaarden Perregaard paa Langeland, den lille Landsby Perreby^{k244} og dens simple Præstegaard, saa troer jeg, at han med mig vil sige: «Der er smukt,» men for dem, der ikke have været der, veed jeg ikke ret, hvorledes jeg skal forklare denne Skjønhed. Der er ikke, hvad man kalder Udsigt; det maatte i al Fald være af den Sort, som Sømanden har paa det vide Hav, Himmelen og en stor Flade; der er ingen Omvæxlinger af Indsøer og Lunde. Den lille Lystskov ved Herregaarden er høist ubetydelig, og den er den eneste i lang Distance, og dog er der etslags Skjønhed; jeg troer, jeg maa kalde den Fred, lig den, der hviler paa et fromt og sorgfrit Menneskes Ansigt med simple Træk.

Landsbyen ligger 1/8 Miil fra Herregaarden, den bestaaer kun af en eneste Gade, men ved ethvert Huus er plantet et Kastanie- eller Lindetræ, der hvælver sine grønne Kroner over de gule Straatage, og som giver Byen Udseende af en Allee, naar man staaer ved dens ene Ende; disse Træer vedvare længere end Husene

opad imod Herregaarden. Denne er ikke beboet. En Forpagter driver den, thi Eierne har flere Herregaarde paa behageligere Steder; her er derfor liden Færsel. Perrebyes Bønder drage kun paa Torvdagene til Rudkjøbing^{k245} med deres Varer om Morgen, og vende om Aftenen hjem med lettere Vogne og mere betyngede Hoveder; ellers er Alt saa stille. Præstegaarden ligger ikke i lige Linie ^[252] med Landsbyen, en lille kort Sideallee fører til Kirken; ved den anden Side af denne ligger Præstens simple Bolig, ikke stort forskjellig fra de andre Bønderhuse uden ved sit røde Tag, og ved en liden Kvistetage, som Præsten paa egen Bekostning lod opføre, da han fordum havde Drengene i Huset til Underviisning. Den indsluttes af Kirkegaarden paa den ene Side, og af Haven med sine Frugttræer paa den Anden. Udenfor Døren ere ogsaa to Lindetræer, et paa hver Side, og under hvert af dem er en grønmalet Bænk, hvorpaa Præsten ofte ryger sin Pibe i Selskab med sin Ven Forpagteren.

Saaledes er Perreby Præstegaards ydre Udseende. Hvo som vil gaae derind, vil jeg forud love en god Modtagelse; thi aldrig har jeg fundet den bedre, lige meget skikket til at opvække Lyst til at komme igjen, og til at forjage Frygt for at være til Uleilighed. Deres Bord var engang tæt omgjærdet af egne Børn og Skoledisciple, men nu ere de aldrende Præstefolk ene med deres eneste ugifte Datter Helene, hun er den ældste. Af de to Andre boer En i Rudkjøbing, gift med en Kjøbmand, den anden paa Als, gift med en Præst.

Moderen, imellem 50 og 60, er en kraftig Skikkelse med et saare interessant Ansigt, hun er meget virksom, munter og godmodig, og synes aldrig, at hendes Gjæster spise nok. Præsten selv er ældre, mere stille; men forstandig og venlig, ret et Apostelansigt og inderlig elsket af sin Menighed.

Man behøver ikke at være længe kjendt i Huset for at mærke den store Kjærlighed, Præsten bærer for sin Datter, ^[253] den har noget sørgmodigt og uroligt ved sig, som om det var en tvivlende Elskers og ikke en Faders. Om Præsten vandrer op og ned paa Gulvet i en nok saa livlig og ivrig Samtale med en eller anden Bekjendt, han undlader dog ikke at betragte Helene, hvis hun sidder med sit Sytøi ved Vinduet, hvergang han gaaer hende forbi. Seer hun nedslagen ud eller drager et lille Suk, saa formørkes hans Ansigt, og han standser ofte i sin Tale, og synes at falde i Tanker, men seer hun venligt paa ham eller siger et muntert Ord til sin Moder, saa faaer ogsaa Faderens Stemme mere Kraft og hans hele Udseende opklares. Jeg har senere erfaret, at Præsten troer at have forspildt sin Datters Lykke, og denne angerfulde Tanke smerter ham bestandig.

Da han kom til Perreby fra et meget lidet Kald, vare hans Omstændigheder meget smaa, hans Børn vare ogsaa smaa og behøvede Hjælp istedenfor at yde den. Præsten tog da den Beslutning, at tage Drengbørn i Huset til Underviisning; han havde gode Gaver til at undervise, og sparede ingen Møie, hans Kone pleiede Børnene vel paa Legemets Vegne, og sparede hverken sin Melk eller sine Æbler for dem. Præsten Breders Huus, (thi Præsten var virkelig Johannes Breder, og hans Kone var vor gamle Bekjendte Margrethe) kom da ordentlig i Ry, og man ansaae det for en Lykke at faae en Søn did som Discipel. Saaledes fik han engang en meget smigrende Anmodning fra en riig Grosserer i Helsingøer om at tage hans Søn Karl Meier, 16 Aar gammel, i sit Huus til Underviisning. Faderen ønskede ham anbragt til Studeringer, og havde derfor holdt ham i flere Skoler, men han havde ingen Fremgang gjort. Sønnens ^[254] egen Hu stod til Søen, og derfor var Læsningen ham modbydelig. Man havde ladet ham gjøre en Sotur, for at han om muligt kunde styre sin Lyst og tabe den, men Karl vendte tilbage med endnu større Iver for Søvæsenet, og man vidste nu ingen anden Udvei, skrev man, end at faae ham under Hr. Breders Opsigt og lade ham nyde hans Lærdom, der var saa almindelig bekjendt som saare fortrinlig. Den tilbudte aarlige Betaling var meget betydelig.

Breder havde ikke stor Lyst til at begynde med et saa forsømt og uvilligt Subjekt, men han indvilgede dog, da just et Par Andre vare færdige, og Karl Meier ankom til Perreby. Hans Ankomst vakte stor Sensation i Præstefamilien, man havde tænkt sig ham som en af de andre Dreng; men han saa næsten aldeles ud som et voxent Menneske, stor og stærkbygget og ualmindelig smuk. Fruentimmerne syntes snart godt om ham, han havde et raskt, godmodigt og ligefremt Væsen, ret som om han allerede var en Sømand, men destomindre behagede han Præsten, hans Kundstaber vare i den største Forvirring. «Det er værre end at begynde aldeles forfra,» sagde han, «og saa saadan en lang Lømmel; gid han aldrig var kommen her.» Præsten ansaae siden den ubehagelige Fornemmelse, han følte ved det fyrste Syn af Karl, for en Anelse.

Helene var dengang i sit 15 de Aar; hun og hendes Søstre, (to Sønner vare tidlig døde), deeltog i Drengenes Underviisning, undtagen i de døde Sprog. Helene var Skolens Lys, hun var Faderens Stolthed og Glæde; hun lignede sin Moder af Udvortes, men var endnu speed og fiin, hun kunde ikke kaldes smuk, men hun havde noget vist straalende i sine Øine, ^[255] naar hun smilte, som var særdeles tiltrækkende. Karl sad trolig over sine Lektier; thi Præsten sad paa samme Værelse, han rev alle Fjære af sin Pen, han rev Knapperne af sin Trøie og borede Knaphullerne dobbelt saa store som de skulde være, men Lektierne lærte han ikke. Han var saa rød i Hovedet som en Tyr, naar Præsten hørte ham, men svarte som

oftest rent forkeert. Præsten antog dette for reen Uvillighed, hvilket det dog ikke var, men ansaae ham for stor til at begynde paa de første Begyndelsesgrunde. Denne Lærdommens Grundvold laae i Ruiner, og derfor vilde Bygningen aldrig lykkes. Præsten ærgrede sig meget over Karl, og leed^{k246} ham slet ikke. Men saa tver og dorsk som han lod til at være paa Skolen, saa tjenstfærdig og livlig var han blandt det kvindelige Personale, ja han var den første Gjenstand, hvorom Præstefolkene vare uenige, men det var intet Under; thi Karl Meier var som to forskjellige Væsner paa Skolen og nede. Skulde et Søm slaaes ind eller et Skab eller Bord flyttes, strax var Karl bei der Hand,^{k247} han hjalp at spade i Haven, at vande, ja endog at plante Kaal, og den lille Høi^{k248} i Havens ene Hjørne, det eneste Sted, hvor man fra Præstegaarden kan see Søen, denne Høi, som er belagt med Græstorv og beplantet med Hasselbuske, der hvor Helene sidder saa ofte og hendes Fader aldrig, det er Karls Arbeide.

Helene havde ofte hjulpet Faderen med at høre sine yngre Søstre deres Lektier, ligeledes nogle af hans yngste og dovneste Disciple i de simplere Videnskaber; hun var af en taalmodig og blid Karakter, og det lykkedes hende ofte [256] meget vel ved sin Udholdenhed at opnaae, hvad Faderen savnede Tid til at udrette.

Han sagde da til sin Yndling: «Hør, Helene; nu er jeg saa fortvivlet over Karls Dovenskab, at jeg ikke længere kan holde ud med ham, Du faaer forsøge at høre ham hans Lektier i Tydsk, Fransk og Historie i det mindste, saa gaaer det vist lidt bedre, jeg har nok med at tygge Latin og Græsk i ham.»

«Kjære Fader, det store Menneske! det gaaer aldrig an.»

«Det maa gaae an, min lille Underlærer, Du kan foreslaae, at I skulle høre hinanden indbyrdes.»

«Jeg har saa meget at bestille i Huset, kjære Fader.»

«O! din Moder undværer Dig nok, naar hun veed, at jeg behøver Dig. Lorentse har godt af at bruges.»

Helene var vant til at adlyde og fandt det heller ikke uinteressant. Æfter et Propos^{k249} af Præsten begyndte snart denne nye Wexelunderviisning, og den syntes virkelig at gjøre Underværker. Karl fik noget mere Kjærlighed for Lærdommen paa denne Maneer, men han fik en endnu større Kjærlighed for Lærerinden, og havde ikke den Sidste saa reent oversteget den Første, saa maaske der endnu kunde bleven en Student af ham.

«Synes Du ikke Helene,» sagde han en Dag, da de sadde sammen paa Høien i Haven, «at det er en Vederkvægelse at see den blaa Stribe af Havet?»

«O! jo –»

«Du kan troe, det er herligt at fare derude, Helene, nu vil jeg skrive til Faer, at han endelig maa lade mig komme til Søs –»

[257] «Tilsøs! Gudbevares! nu troede jeg, Du havde faaet mere Lyst til at læse?»

«Ja vel har jeg ikke saa stor Ulyst som før, men jeg kan ikke blive ved Bogen, om aldrig for Andet end at det er for sent; jeg kan jo ikke faae et Embede før jeg er en 40 Aar, saa tungt som jeg har for at lære, og dertil har jeg ikke Taalmodighed. Jeg vil forestille Fa'er dette alvorligt, han er ganske god, og i Helsingøer er der Skippere nok, der ville tage mig med som Youngmann, jeg er stor og stærk seer Du, og vil være meget duelig, saa bliver jeg Styrmand om et Par Aar. Fa'er har mange Skibe og jeg faaer snart et at føre; da skal Du være min Kone, kjære Helene, og fare med mig paa det deilige blaa Hav den hele Sommer. Om Vinteren skal jeg hjælpe Dig med Alt, hvad Du har at bestille i vort nydelige Huus, men læse ville vi ikke!»

«Gud bevare mig, hvor Du kan vrøvle, Karl, Du kan da ikke mene Noget af Alt det, Du der sidder og indbilder mig.»

«Jo, ved Gud det er min faste Beslutning, jeg kan ikke leve uden at Du bliver min Kjæreste, og jeg kan ikke indsee, det kan skee paa anden Maade, det er nu min vigtigste Bevæggrund.»

«Det gaaer aldrig an, bedste Karl, min Fader bliver rent vred paa Dig, hvis Du forlader Studeringerne.»

«Og med dem kunde jeg gjerne tilbringe mit hele Liv og aldrig komme videre; men Du elsker mig ikke, det er Sagen, og derfor vil jeg just tilsøs, og reise langt langt bort og aldrig komme mere igjen –»

[258] «O! jo vist elsker jeg Dig, Du kjære forstyrrede Menneske,» sagde Helene forskrækket, og greb begge hans Hænder, for at han ikke strax skulde fare afsted. Karl slyngede begejstret sine Arme om hende, de vare et Øieblik meget lykkelige, men det var ogsaa kun et Øieblik; i det næste saae de Præstens blege, forbittrede Ansigt staae for dem. Han kunde neppe tale af Skræk og Harme, endelig sagde han: «gaae ind Karl; jeg er ikke skikket til at tale med Dig nu.» Karl gik, den zittrende

Helene blev tilbage, men heller ikke til hende sagde Faderen et Ord, han gik i heftig Sindsbevægelse op og ned i en af Havens Gange.

Endelig kom han hen til Helene og greb hendes Haand.

«Og det var min Helene,» sagde han, «min forstandige Helene, mit Livs største Haab og Glæde, der kunde kaste sig i Armene paa denne dovne Skolepog, [k250](#) det usleste Menneske jeg kjender.»

Helene kunde Intet svare, hun holdt begge Hænder for sit Ansigt og hulkede høit.

«Veed din Moder noget herom?»

«Ak nei, der har aldrig været Noget imellem os, det var blot i Dag –»

Faderen blev lidt formildet.

«Du har altid været et godt oprigtigt Barn,» sagde han, «Du fortæller mig vist Alt.»

Helene fortalte grædende og undseelig deres Samtale.

«Du indseer vist selv, mit Barn, at jeg umulig kan tillade en saadan Forbindelse; Drengen er 18 Aar og Du er neppe 17. Det er en Barnestreg, som Du dyrt vilde komme til at angre. Karl har ingen fast Karakter og bliver maaske aldrig [\[259\]](#) duelig til Noget; desuden har jeg modtaget ham for at opmuntre ham til Studeringer og fremhjelpe ham i dem; skulde jeg nu holde med ham i hans Daarskaber og ovenikjøbet tillade, at han legede Elsker med min Datter, saa satte jeg en Plet paa min Karakter, der vilde gjøre mig høist ulykkelig. Nei, græd nu ikke saa græsseligt, jeg er ikke vred paa Dig længere. Døgenigten [k251](#) maa herfra, og Du vil snart glemme ham.» Det troede just ikke Helene, men imidlertid sagde hun Intet.

Margrethe vovede at forsvare Karl, da Præsten fortalte hende den Scene, han havde været Vidne til, han havde et godt Hjerte, meente hun, og man kunde jo blive en brav Mand uden netop at være Lærd, men Margrethe saae sin Mand for første Gang blive alvorlig vred, og hun taug.

Til Karl sagde han blot: «Jeg skriver i Morgen til din Fader, at han maa tage Dig hjem, saa snart som muligt; jeg har altsaa Intet mere med Dig at gjøre, dog vilde jeg gjerne gjøre Dig opmærksom paa, at Du, der staaer under en Dreng paa tolv Aar i Kundskaber, ikke maae opføre Dig som en voxen Herre. Paa Helene nytter det Dig ikke at tænke.»

Helene var vel af en blid og øm Karakter, men hun besad ogsaa Fasthed og Oprigtighed, hun sagde til sin Fader med temmelig Fatning: «Tillader Du ikke, at jeg taler nogle Ord med Karl før hans Afreise. Det maa gjerne skee i din Nærværelse?»

«Gjerne, om Du vil i Enerum, mit Barn, jeg stoler aldeles paa Dig.»

«Tak, gode Fader, lad ham kun komme herind.»

[260] «Lov mig Karl,» sagde hun venligt, «Du ikke begaaer nogen Ubesindighed eller styrter Dig selv i Fare, men stræb at blive et dueligt og fornuftigt Menneske. Tænk aldrig paa mig som din Kjæreste; men tænk ret ofte paa mig, som din Barndoms Legesøster og Veninde, jeg skal aldrig undlade at bede til Gud for dit Held.» Stemmen svigtede hende, og hun brast i Graad.

«Ingen forbyder mig at tænke og heller ikke at haabe,» svarede Karl. «Gud velsigne Dig, Helene, jeg skal stræbe at blive Dig værdig.»

Man talede sjelden om Karl efter hans Afreise. Helene saae vel sørgmodig ud, men det gik efterhaanden over. Hendes Ungdom, hendes Forældres og Sødskenes Kjærlighed, maaskee ogsaa et dunkelt Haab, holdt hende opreist. Fra Karl hørte man aldrig. Helene havde dog af en Skipper fra Helsingøer erfaret, at han var paa lange Reiser.

To Aar efter Karls Afreise kom en ung theologisk Kandidat, en Søn af en af Breders Ungdomsvenner, i Besøg til Præstegaarden. Det var en behagelig ung Mand af gode Kundskaber, og et meget kjært Besøg for Præsten, der særdeles yndede at tale med Theologer. Breder havde siden Affæren med Karl Meier ingen nye Elever modtaget, og han var nylig bleven af med den Sidste, da Kandidaten kom. Han havde da sin Frihed og var i et særdeles godt Humør. Den unge Mand ønskede at lære noget af Landbruget af en erfaren Praktiker, og Præsten bad ham at blive Sommeren over hos ham, og være hans Lærling; han tog sig meget ivrig af Landbruget, naar hans Tid tillod det, men var i de senere Aar bleven noget fremmed derfor; nu vilde han med fornyet Kraft begynde herpaa, [261] i det han tillige lærte en Ven. Kandidaten lod sig ikke længe bede, han trivedes godt i den behagelige Familierekreds, hvor Alt var Fred, Enighed og Orden, og fandt de unge Præstedøttre meget elskverdige. Præsten saae ikke ugjerne, at den unge duelige Mand fandt Behag i hans Døttre; og det gav Stof til mangan Samtale for ham og hans tro Hustru; thi, hvad kan interessere Forældre mere end deres Børns tilkommende Skjebne!

Kandidat Birk havde just en Dag temmelig tydelig udladt sig med, at han ønskede engang at kunne kalde Breder Fader. Breder tvivlede ikke paa, at han hermed meente Helene og takkede Gud i sit Hjerte for at hun skulde blive en saa værdig Mands Eiendom, og var sluppen saa vel fra sin Ungdoms Daarskab; «ikke uden hans kloge Behandling» tilføiede han, med enslags Stolthed i sine Tanker.

Samme Dags Aften, det var først i September, og Birks Afreise nærmede sig, sad Familien fortrolig sammen. Fruentimmerne sadde rundt om det simple bruunmalede Bord med deres Sytøi, og Birk læste høit. Breder selv spadserede paa Gulvet. Maanen skinnede saa klart, at man kunde see Formen af de oplyste Vinduer paa Gulvet, uagtet der var tændt Lys.

«Vil Jomfru Helene komme ud lidt?» spurgte Kokkepigen i Døren. «Der er En ude paa Kirkegaarden, som vil tale med hende,» sagde hun hviskende og med et skjelmisk Smil i Døren.

Helenes Hjerte bankede voldsomt, hun fløi afsted, hun saae en høi mandlig Skikkelse i Maanelyset, og skjelvede heftig.

[262] «Det er mig, kjære søde Helene, seer Du, jeg har ikke glemt Dig.»

«O! Gud, Karl! min Fader –»

«Hvad kan han have at udsætte paa mig? jeg er nu Styrmand, og om et Aar eller to fører jeg en af min Faders store Skibe, jeg er et skikkeligt Menneske og har en stor Formue i Vente.»

«Ak Gud, jeg frygter dog –»

«Elsker Du mig da ikke længere Helene?»

«Jeg tør ikke, jeg har lovet –»

«Svar mig blot, elsker Du mig?»

«O! usigelig,» svarede Helene, rørt af hans Troskab og skjønnede vemodige Udseende, og i samme Nu blev hun dragen til hans kjærlige Hjerte.

«Slip mig, Karl! jeg bør ikke, jeg vil ikke,» raabte Helene ængstelig, «jeg maae først tale med Faer.»

Faderen stod atter for dem; hans Ansigt lovede ingen Bønhørelse. Han havde hørt Pigens Ord og hans Frygt drev ham efter Helene, dog havde et Spørgsmaal af hans

Kone forsinket ham nogle Øieblikke.

Langmodige Mennesker blive meget opbrugte, naar de engang imellem føle sig fornærmede; desuden elskede Præsten sine Børn saa inderlig; han troede sin Datter saa nær en sand Lykke og han saae hende nu saa nær en Afgrund. Han ansaae det for sin Pligt at gjøre et dristigt Skridt for at redde hende.

«Er Du atter der, elendige Fredsforstyrrer?» sagde han yderst heftig, «jeg beder Dig at lade denne stakkels Pige i Ro, og ikke oftere bebyrde os med dit Overhæng.»

[263] «O Gud! vær dog ikke saa vred paa Karl, gode Fader, han har intet Ondt gjort.»

«Jeg har seet, hvad han har gjort, han vil forføre Dig med sit glatte Ansigt og sine Smigrerier, og Du er saa svag Helene, betænk Dig.»

«O! min kjære dyrebare Fader, kan De ikke give Deres Minde til, at jeg maa elske Karl, han er sandelig god og brav –»

«Derfor borge Dig blot hans egne Ord; tro mig, jeg forstaaer det bedre. Jeg vil ikke tvinge Dig til Noget,» tilføiede han blidere, «men Du lægger mig i Graven, hvis Du ægter dette uopdragne Menneske. O! min Gud, jeg troer, at jeg hellere kastede den sidste Haandfuld Jord paa dit kjære Liig, end jeg lyste Velsignelsen over en Forening, der vilde være din Ulykke.»

«Helene, Du kjender mig bedre,» sagde Karl ømt, «Du veed ogsaa, at jeg maa elske Dig høit for at taale slige Forhaanelser. Helene, vil Du følge mig?»

Helene kastede sig paa Knee, for inderlig at anraabe Gud om Hjelp i denne Nødens og Tvivlens Stund. Skjæbnen, eller rettere Guds Forsyn, vilde, at det netop var hendes ældste afdøde Broders Grav, hvorpaa hun nedknælede; det gjøs i hende. Hun saae i et Nu sin Faders døde Smerte, da han fulgte denne Søn til Jorden, hans langvarige Sorg, og dog vilde han heller see hende bæres hid, end at drage med Karl. Helene bestemte sig, og hvad Helene bestemte stod fast; hun reiste sig efter en kort varm Bøn om Styrke. «Jeg bliver hos Dig, min Fader,» sagde hun, og rakte ham sin skjelvende Haand, «nægt mig ikke at tage [264] Afsked med Karl, og siig ham selv et venligt Ord, før han forlader os.»

Hun gik derpaa hen til Karl, og greb hans Haand.

«Gud velsigne Dig, min Barndoms Ven, for al din Troskab og Kjærlighed,» sagde hun inderlig rørt. «Du vil vist engang blive paaskjønnet og elsket, men aldrig som

af Helene. Vil Du bevise, at Du holder af mig, saa begiv Dig nu bort.» Præsten vilde ogsaa taget Afsked med ham, men hans mørke Skikkelse forsvandt snart i Alleen, som førte til Landsbyen, Træernes Skygge skjulte ham for deres Øine. De saae ham aldrig mere.

«Du faaer nok gaae lidt op til Helene, Moer! hun er bleven upasselig,»^{k252} sagde Præsten, da han atter traadte ind i Stuen. Han vidste, at den moderlige Ømhed var den bedste Medicin, og han vilde saa gjerne skaffe hende Trøst. Hans faderlige Hjerte blødte nu, da Faren var over. Helene udøste sin Sorg i sin tro Moders Barm, de græd tilsammen, og endskjønt den gode Præstekone ikke kunde andet end misbillige sin Mands Opførsel i dette Punkt, søgte hun dog at fremstille hans Bevæggrunde i det bedste Lys.

«Du skal see, Helene, vor Herre vil engang velsigne Dig, fordi Du ikke vilde bedrøve din Fader. Den som ærer og elsker Fader og Moder, skal det gaae vel, det har jeg aldrig seet at svinge.»^{k253}

Helene havde sin Moders stærke Konstitution, hun blev ikke sengeliggende, men hun svandt mærkelig hen den paafølgende Vinter, hun blev bleg og mager, ellers var hun venlig og stille. Dagen efter den omtalte Aften fremkom Kandidat Birk med sin Anmodning om at erholde – Lorenze ^[265] tilægte. Det var meget uventet for Faderen, men det var ham paa en Maade kjær, da han vidste, at Helene i sin nærværende Forfatning maatte givet ham et Afslag. Den muntre livsglade Lorenze modtog med Glæde Tilbudet.

Alligevel bragte dette Breder til nøiere at undersøge sin Opførsel, og han maatte bekjende for sig selv, ja han var saa ærlig, at han ogsaa bekjendte det for sin Kone, at Tanken om, at Karl forhindrede Helene i den Lykke at blive Birks Hustru, gjorde ham endnu mere forbittret paa ham. Han begyndte allerede at angre, og han sagde en Dag til Helene, da han saae hende med røde Øine: «Jeg har maaske handlet for overilet, bedste Helene, men Gud skal vide, det kom af min store Kjærlighed for Dig, vel ogsaa af min Uvillie mod Karl Meier; thi aldrig har noget Menneske ærgret mig saadan, og Du maa selv tilstaae, at det var en lav Fremgangsmaade, saaledes at snige sig hid til Dig, og ikke engang at turde træde mig for Øine. Det røber en ond Samvittighed.»

«Du skal intet bebreide Dig, min gode Fader,» svarede Helene, «Du har gjort Alt i en god Hensigt, men tillad mig at sige nogle Ord til Karls Retfærdiggjørelse; han vilde først af mig selv erfare, om jeg endnu elskede ham, og saa fulgt med ind til

Dig, for at erholde din Tilladelse, da han nu er i en virksom Stilling. At dette faldt ham noget tungt, kan ikke undre Dig.»

«Ak nei!» sagde Faderen, og han sank i dybe Tanker.

Da han om Foraaret saae, at Helene ikke kom sig, skrev han til en gammel Universitetsven, som han vidste var Embedsmand i Helsingøer, og bad ham give sig Underretning ^[266] om en vis Karl Meier, der engang havde været i hans Huus, og som det derfor interesserede ham at vide noget om.

Hensigten var at gjøre de unge Mennesker en behagelig Overraskelse med sit Minde til deres Forlovelse, dersom han modtog gode Efterretninger om Karls Forhold. Vennen svarede, at Ingen kunde give ham bedre Beskeed om den unge Meier end han; thi denne var for nogle Uger siden bleven forlovet med hans egen Datter, og det glædede ham at kunne tilføie, at det var et elskværdigt og dueligt Menneske, som han med Fornøielse tog til Svigersøn, da han med Lyst og Iver opoffrede sig til det Kald, han selv havde valgt, og var yndet af Foresatte og Undergivne.

Dette nedslog Præsten forskrækkelig; han indsaae nu, at hans Vrede havde forledet ham til Ubillighed ^{k254} og betaget ham den Sindighed og det Overlæg, der ellers vare ham egne. Han sagde Intet til Helene om dette Forsøg, men Moderen kunde ikke afholde sig fra at fortælle hende dette Beviis paa hendes Faders Godhed, og hun troede tillige, at det var godt for Helene at vide, at Karl var forlovet. «Der kan man see,» tilføiede hun, «Mandfolkene glemme let.»

«Gudskelov,» sagde Helene, «det glæder mig inderlig,» men en Taare dryppede i samme Øieblik ned paa Moderens Haand, hvormed hun havde grebet sin Datters. Hun tog hende til sit Bryst, og de sagde ikke et Ord mere.

«Hvordan er det med Helene, Moer?» sagde Præsten senere til sin Hustru, da de en Aften skulde gaae i Seng, «jeg synes, hun trækker sit Veir saa tungt.»

^[267] «Hun siger, at der altid er Noget, der trykker hende for Brystet.»

«Hør Grethe, Du veed jeg har en lille Sum Penge fra den Tid jeg havde Drengene, det som bliver tilovers, naar vi nu have udstyret vore 2 Døttre, havde jeg bestemt til en Reise til Kjøbenhavn for os andre Tre, og til Indkjøb af nogle Bøger, som jeg ønsker, men nu har jeg tænkt at anvende dem til Helene. Troer Du ikke det vilde opmuntre hende, at være nogle Maaneder i Kjøbenhavn? Der kunde hun konsulere ^{k255} en duelig Læge, og kanske det morede hende at lære lidt Musik. Der

har vi nu det gamle Klaveer, som jeg maatte skille Organistens Enke ved, og jeg hørte tit fordum, at hun efter Gehør lærte sig nogle Viser derpaa –

«Ak! Du er saa inderlig god, min bedste Ven,» svarede Moderen rørt, «men tillad mig, jeg kan ikke være enig med Dig heri. Min Søster Susanne sagde fordum, at Arbeide er, næst Gudsfrygt, det eneste, der kan fordrive Sorgen, og hendes Liv har viist, at hun taledede Sandhed. Helene behøver vist ikke andre Lægemedler end Motion og Adspredelse; hermed mener jeg ikke det, som man i Almindelighed kalder Adspredelse, thi det er Fornøielse. Denne er et nedbøiet Sind sjelden oplagt til at nyde, og den efterlader gjerne en dobbelt Tomhed; men efter et fuldendt Arbeide derimod, har man den styrkende Bevidsthed: Nu har Du udrettet noget Nyttigt.»

«Det stakkels Barn gaaer jo mest i Huset af Jer Alle, hvad skal hun da endnu gjøre?»

[268] «Seer Du, jeg har allerede længe tænkt herover; nu skal hun gaae udenfor Huset, det vil sige paa Marken. Du bliver ældre og svagere, min Ven, og det generer Dig ofte Høst og Vaar at see til Folkene, desuden kan Du ikke nægte, at Du har gjort det mere af Pligt end af Lyst, og at det kunde være behageligt for Dig at have en Medhjelperske.»

«Men Helene har vist heller ikke Lyst, og jeg vilde dog saa gjerne forskaffe hende Glæde.»

«Helene er endnu ikke skikket til at modtage Glæde; men forsøg nu dette i Sommer, saa see vi, hvordan det gaaer, og saa skulle vi siden tænke paa Noget til Fornøielse. Desuden er Alt, hvad vi lære, nyttigt, og der kan Ingen vide, om det ikke kan komme Helene til Gode, det aner mig, at hun ikke bliver gift.»

Præsten sukkede dybt, men han indvilgede, og den forstandige Moder, der saa inderlig ønskede sine Kjæres Vel, henvendte sig nu til Datteren.

«Synes Du ikke, Helene,» sagde hun, «at Fa'er begynder at blive meget gammel af Udseende? Jeg troer ikke, han har godt af at gaae saa meget ude paa Marken, især de kjølige Morgener, desuden grubler han formeget, naar han gaaer saa ene, han kan nu aldrig tilgive sig selv, at han var saa hidsig imod Karl.»

«O! den gode Fader, gid han dog vilde glemme det, det var vist saaledes en Guds Bestemmelse, men jeg bebreider mig nok, at jeg ikke kan være muntre, det er mig ikke muligt; jeg har ogsaa saa ondt for mit Bryst.»

[269] «Derfor vil jeg ikke at Du skal sidde saa stille, Helene. Dine Søstre kan blive ved Sømmen, det er jo til dem selv de sye; jeg troer, det vilde være godt baade for Fa'er og Dig, om Du nu fra Foraaret fulgte med ham i Marken og lærte Behandlingsmaaden af ham, saa Du siden kunde staae ham bi, naar han ikke var ret vel. Ikke sandt, Du gjør det gjerne, mit gode Barn. Jeg skal sende min Hør^{k256} ud at spinde, og saa skal jeg selv passe Kjøkkenet, naar Du er ude.»

«Jeg vil inderlig gjerne gjøre Alt, hvad der kan glæde min gode Fader,» sagde Helene, «dessværre har jeg gjort ham saa megen Sorg.»

Og Helene fulgte sin Fader, og det blev dem til en Velsignelse paa Legeme og Sjæl, thi den friske Luft styrkede hende, og den bestandige Opmærksomhed tillod hende ikke at hænge ved sit Savn, og ved den bestandige Omgang med den kjære Fader udvikledes hendes Forstand og religiøse Begreber endnu mere. Helene blev et saare elskværdigt og et saare nyttigt Menneske. Efter flere Aar blev det hendes Lyst, hvad der i Begyndelsen skeede af Godhed og Føielighed, og Faderen overlod næsten aldeles Gaardens Bestyrelse til hende, og hvad Moderen sagde, fandt virkelig Sted.

Det kan blive Helene til Nytte –; thi hvem af mine Læsere tvivler vel paa, at det var Helene Breder, der 11–12 Aar senere blev Præsten Kjelstrups Forlovede, og, som siden gjorde ham til en velhavende Mand ved at bringe hans forsømte Gaardsbrug i Orden.

Det var til denne Familie, at Baron Zernau henvendte sig, om at tage en lille forældreløs Pige i Huset for god [270] Betaling, der var i sit sjette Aar, og heed Frederikke Svendsen. Han havde, skrev han, for nogle Aar siden antaget sig dette Barn, hvis Moder var en Beslægtet af hans afdøde Gemalinde; men som ved en Mesalliance havde styrtet sig selv i Armod og Foragt. For at føie sin sygelige Kone, men ganske mod hans egen Lyst, havde han udgivet hende for en Slægtning af ham selv, fordi Baronessen undsaae sig for sin Kousines Stilling; men da han var en Mand, der elskede Sandhed, vilde han nu give hende sit rette Navn, og da han havde megen Godhed for hende, saa ønskede han, endskjønt hun var af en endnu simplere Stand, at hun skulde modtage en god Opdragelse for Middelstanden. Her tilføiede han en heel Deel Smiger over Hr. Breders og hans Families gode Renomee, og bad, at hun maatte blive behandlet som et Barn i Huset.

Præsten Breder ønskede at svare ja; thi havde han en svag Side, saa var det den, at roses for sin Opdragelsesmaade, og tillige havde han en alt for stor Ærbødighed for fremmede Folk; men han overlod dog denne Bestemmelse til sine Fruentimmere.

Helene stemmede strax for Modtagelsen, hendes Søstre skulde begge forlade Huset om en kort Tid, og hun troede at finde det mindre øde, naar et saadant lille Væsen deelte hendes enlige Værelse. Hun lovede ganske at paatage sig hendes første Pleie og Lærdom, og dermed var den Ting afgjort.

Baronen havde først en Stund studeret paa, om han skulde faae en Anden til at udsætte Nathalie og blive ganske udenfor Spillet; men han forkastede snart denne Idee. Barnet kunde jo saa let nævne ham og hans Huus, og det kunde ogsaa [271] paa andre Maader røbes, nu var der Intet at røbe; Alt havde Skin af Rimelighed og, det som mere var, Skin af Ædelmodighed, det var ogsaa godt paa denne Maade at forøge det gode Rygte, han allerede havde. Han besluttede derfor selv at bringe den Lille til Langeland; men Marie maatte være med for at passe og berolige hende. Det var en tidlig Foraarsmorgen at dette lille Tog drog afsted, dog kom de til Toldboden paa forskjellig Tid og fra forskjellige Veie. Baronen vilde ikke have det bekjendt, at han selv ledsagede et Barn. Nathalie fandt det først morsomt at seile; men Rummet var saa indskrænket. Intet af hvad hun saae, maatte hun røre, ikke springe omkring, hvor hun vilde og – kort sagt, det blev kjedeligt.

«Vær nu smukt artig, lille Rikke,» sagde Marie, «og sid her hos mig.»

«Jeg er ikke Rikke, jeg er Tally,» svarede den Ærgerlige, og stampede med Foden.

Baronen hørte dette i Frastand, han spadserede hen imod den lille Egensindige, og saae paa hende med et Blik, som hun kjendte, og som hun vidste ikke bebudede Fred.

«Hvad heder Du, min lille Pige?»

«Frederikke Svendsen,» svarede Barnet forskrækket.

«Nu, det er smukt, naar et Barn veed sit Navn, glem det nu ikke og vær smukt artig thi her ombord har man den Vane at kaste uartige Børn ud i Søen.»

Rikke (thi af Frygt for Baronen tør vi nu heller ikke kalde hende anderledes) kastede sig om Maries Hals og taug; hun var siden meget føielig. Marie blev tilbage i Rudkjøbing, medens Baronen kjørte til Perreby med sin Niece; det var [272] hende meget ubehageligt, at ikke den kjære Marie skulde være med, og da hun ogsaa saae denne græde, raabte hun længe: «Marie! jeg vil til Marie,» men Onkelen vidste først at skræmme og siden at opmuntre hende, saa at den friske Foraarsvind snart tørrede de vaade Øine. Hun skulde komme til en stor Præstegaard og til saadanne gode Mennesker o. s. v. En stor smuk Præstegaard, det maatte være Noget, som

endnu var mere brillant end et Slot; thi et Slot havde hun dog seet, at sige udenpaa; men en Præstegaard aldrig. Hun blev derfor meget skuffet i sin Forventning, da de om Eftermiddagen kom til det simple Huus, som Baronens nævnte som Præstegaarden, og da de høie prægtige Værelser, hun havde forestillet sig, forvandlede sig til en temmelig lav, temmelig mørk og meget simpel Dagligstue. Rikke satte sig mismodig hen i en Krog, hun vilde ikke engang drikke Thevand. Men Helene nærmede sig hende med sit venlige Aasyn, og sagde: «Jeg har en stor Dukke ovenpaa, den kan baade sidde og staae, har Du ikke Lyst at see den?» «Jo,» svarede Barnet ganske sagte. De traadte ind i et lyst venligt Kvistværelse, der var lidet, men net. Dukken var allerede til Rikkens Modtagelse plaseret paa en lille Stol med et ligesaa lidet Bord foran sig, det saae ud, som hun syede. Det var en kunstig Dukke, men det var ogsaa en velhavende Dukke, hun eiede en Dragkiste med sin Garderobe i og mange Smaasager, Altsammen Foræring af Tante Susanne. «Du vil være en god Pige og holde lidt af mig, saa skal Du hver Dag faae Lov til at lege med denne Dukke, og klæde hende af og paa.» Den heftige og [273] letsindige lille Komtesse glemte al sin Sorg, og løb at kaste sig om Helenes Hals. Venskabet var sluttet.

Af alle Dukkens Effekter blev Rikke mest indtagen af en lille simpel Glasæske, hvorpaa var klistret forskjellige Figurer af kulørt Papir; en saadan havde hun aldrig seet, hun beholdt den i Haanden den hele Aften, ja den fulgte hende endog tilsens.

Medens Helene og Rikke vare fraværende, udviklede Baronens endnu mere sine Grunde for Præsten, hvorfor han ønskede, at Ingen fik at vide, at det var ham, der betalte for Frederikke. «Jeg lider nu aldrig,» sagde han, «at gjøre Opsigt med den Smule Godt, man kan have Evne til at gjøre. Dertil kommer, at Rikke paa sin Faders Side har megen raa og udannet Familie, og paa sin Moders alt for høi. Jeg vil ikke, hun skal faae Omgang med den Første og ikke, at hun skal foragtes af den Sidste, derfor er det mig kjærest, om De vilde udgive hende for en af Deres egne Beslægtedes eller Bekjendtes Børn, og beholde hende under Deres sjeldne Veiledning, til hun engang kunde blive forsørget paa en anden Maade. At jeg i de første Aar nødig vil hun skal komme til Kjøbenhavn, indseer De nok?»

«Jeg forstaaer fuldkommen Hr. Baronens ædle Hensigter,» svarede Hr. Breder med et Buk, og derpaa afreiste Zernau, medens Rikke var fraværende, fordi hun – ikke skulde græde.

«En meget forstandig, og en meget veltænkende Mand,» sagde Præsten til sin Kone, da han atter kom ind, efter at have hjulpet sin fornemme Gjæst tilvogns.

[274] «Susanne kunde dog aldrig lide denne hendes Herres Broder, da han imellem kom til Hermansdorf.»

«Aa, hvad! Susanne, hvad forstaaer hun sig derpaa, hun er saa forgabet i sin Greve, men jeg synes, det er en Galning, der stryger Verden om, fordi hans Kone er død, og ikke bryder sig om sit eget Barn, medens den sindige Broder baade besørger det opdragen og denne lille Stakkel til, og det saa stille uden Pral^{k257} og Bram.»^{k258}

«Der er mange Maader at prale paa,» sagde Præstekonen med et ironisk Smil; «jeg erindrer godt, hvad Susanne skrev om disse Brødre, da de engang vare samlede derover i Fyen. Vistnok ere de Begge stolte, men min kjære Grev Hermanns Stolthed viser sig i Forening med hans glade venlige Sind som den blaa Røg, der i klar Luft stiger høit i Veiret, farvet af Solen; hans Broders derimod, indesluttet i hans stille mørke Sjæl, er som Røgen, naar den i tyk Luft slaaer ned og gjør Stuen kvalm.»

«Ja, vor gode Susanne har aldrig Mangel paa Lignelser, men hendes Menneskekundskab sætter jeg ikke saa megen Lid til; vi saae en Prøve derpaa med Zelmer.»

«Herregud, Kjærligheden forblinder saa Mange; men det kan ogsaa andre Lidenskaber gjøre.»

Præsten taug og sukkede, og Margrete angrede øieblikkelig denne lille Snert, som hun havde givet i Kampen for sin elskede Søsters Skarpsindighed, til hvilken hun satte stor Tillid. For at komme paa noget Andet sagde hun hurtig: «Imidlertid er det en sød lille Tøs, der vist vil more Helene.»

«Troer Du?» sagde Præsten, og hans Ansigt opklaredes.

[275] Den følgende Morgen blev Rikke med i Haven og fik Tilladelse til at stikke Erter ned i Jorden med sin lille hvide Finger. Det var noget ganske Nyt og altsaa overordentlig morsomt; hun var snart som hjemme, og til deres Forundring nævnte hun aldrig Baronnen, men talede undertiden om Tante og om Marie. Dog forsvandt ogsaa disse Billeder snart af den muntre Barnesjæl.

Hun fulgte Helene overalt, ogsaa i Marken, dog paa samme Maade som en lille Hund følger sin Herre. Snart drev hendes Ilfærdighed^{k259} hende en Snes Skridt forud, snart maatte hun atter tilbage for at spørge Helene om Noget, og der maatte en Taalmodighed som Helenes til at besvare de mange Spørgsmaal, som ietvæk bleve gjorte.

«Hvorfor smider den stygge Karl alle vore Kartoffler i Jorden, de ere dog saa rare at spise?»

«Naar vi bestandig spiste, saa vilde vi snart ingen flere have; men naar vi lægge dem ned i Jorden, saa voxe de op igjen, og den gode Gud gjør det saa, at vi faae 10 ja maaske 20 igjen istedenfor En.»

«O! det var herligt! jeg vil ogsaa lægge min Glasæske i Jorden, saa faaer jeg 20 Æsker.»

Helene loe og forklarede hende saa godt, hun kunde, at det, der skulde voxe og formere sig, maatte have etslags Liv. Rikke fattede meget let, men glemte ogsaa meget let; hun yttrede samme Fortrydelse, [k260](#) da hun senere saae de stygge Karle afmeie alle de deilige Blomster, som havde været hende til saadan Pryd. Her udfordredes en lang Forklaring, thi Rikke vidste ikke, at Kreaturene leve om Vinteren af Hø, ligesaa lidet som hun vidste, at det Kjød, hun spiste, kom af Kreaturene, [\[276\]](#) hun vidste kun, at Amagerkonen skaffede Melken og Slagteren Kjødet. Hvem kan være saa uvidende som et Barn, der er opdragen i en stor By inden fire Vægge? «See den Pige, Helene,» sagde hun engang, «hun har revet sine Klæder itu og smudset dem til; skal hun ikke have Skjænd, Du?»

Helene fortalte, at den lille Pige ikke i mange Aar havde havt andre Klæder, at hun ingen nye kunde faae, og at de altsaa maatte blive baade slidte og smudsede, hun afmaalede hendes Ulykke, saa at Rikke græd af Medlidenhed, og gjerne vilde give hende Halvdelen af sine Klæder. Helene lod hende give en Klædning bort, men erindrede hende om, at der kunde være Flere, der vare i saadan Nød, saa det var fornuftigt at holde Maade.

Rikke havde meget godt af Helenes og hendes fortræffelige Forældres Lærdomme; men endnu mere af deres gode Exempel. Hun saae ikke andet end Godhed, Venlighed og Flid, og hun blev selv et meget elskværdigt Væsen, der vel altid beholdt Noget af en medfødt Heftighed og Ubetænksomhed, men som klædte hende usigelig godt ved Siden af saa megen Hjertensgodhed og uskyldig Naivitet. Hun var ogsaa meget smuk eller rettere meget yndig, og naar man saae hendes lille venlige Ansigt og lyslokkede Hoved imellem Græs og Blomster, naar hun løb ad en Fodsti, saa kunde man gjerne fristes til at troe, at det var en Alf, der tittede op af Jorden for at see om hans Underværker lykkedes.

Hun var hele Familiens Yndling og især Helenes, hun var ogsaa hele Familiens Elev; thi Helene lærte hende Sprog, Præsten Religion og Historie, og Margrethe at

strikke og [277] sye. Lærdommen dreves næsten alene om Vinteren, om Sommeren holdt kun Helene det Lærte i frisk Minde ved bestandig Samtale. Rikke var som en fri Fugl, hun var Naturens glade, lykkelige Barn.

Da hun omtrent var elleve Aar hændte det sig, at Præstens yngste Datter Susanne, der var gift med Rudkjøbings fornemste Krambodhandler, kom hen til Præstegaarden og bad Helene være med paa en lille Reise til Kjøbenhavn, hvor hendes Mand skulde indkjøbe nye Varer. Susanne havde engang før været med; men Helene havde aldrig før seet den store Stad, og hun skulde have saa godt af en Tuur, meente Susanne, og det var saa godt for hende at have Helene til Selskab og til Raadgiverinde. Reisen blev besluttet.

«O! maa jeg være med? søde, rare Helene, maa jeg være med Dig?» raabte Rikke og kastede sig om Helenes Hals.

«Maa hun ikke nok være med, Susanne?»

«Jo, inderlig gjerne, naar Du vil passe hende.»

Rikke jublede; men Præsten tog Helene til Siden og sagde: «Jeg lider det ikke, Helene, jeg lovede Baronens, at Barnet ikke skulde komme til Kjøbenhavn de første Aar.»

«Men nu kan det ikke længere kaldes de første Aar, kjære Fader, og desuden, hvem troer Du lægger Mærke til et Barn, der gaae med aldeles fremmede Folk? ikke engang Baronens selv gjenkjendte hende, tænker jeg.»

«Du veed, jeg gjerne opfylder dine Ønsker, Helene; men dette er mig virkelig imod.»

[278] Men Rikke, som forstod at der var en Strid om hende, overhang Faderen saalænge til han gav efter, «de skulde jo blot være to Dage i Kjøbenhavn.»

Rikke drog afsted med utaalmodig Glæde til det Sted, der kun stod som et dunkelt Taagebillede for hendes Sjæl. Det eneste, som hun erindrede, og som hun altid erindrede med etslags Gysen, var Baronens mørke Ansigt, men da de stege i Land, og hun atter vandrede paa Gaderne imellem de høie Huse, hørte Støien og saae Vrimmelen, var det ligesom den ene Erindring opfriskedes efter den anden, hun begyndte at mindes sin Legesøsters Ansigtstræk, der havde fulgt hende og Marie paa deres Spadsereture, og som engang var faldet og havde smudset sin Stadskjole skrækkelig til; hun blev stille og ligesom beklemmt. Man tog ind hos en Bekjendt af

Kjøbmand Smith, hos hvem man ogsaa mest skulde handle; men den følgende Morgen vandrede de to Søstre ogsaa om i andre Butikker for at see paa forskjellige Sirtser. Rikke fulgte dem.

I en saadan Butik stod den formeentlige Komtesse Zernau med sin Veninde Frøken Kaas. De to fordums Legesøstre kjendte strax hinanden; thi den Enes Ansigt havde altid havt samme voxne, alvorlige Præg som det nu bar, og den Andens beholdt stedse et barnligt Udseende. Desuden havde Exkomtessen, der var den mest ubetænksomme, netop nu beskjæftiget sine Tanker med sin Kusines Billede, til det samme Øieblik hun fik see hende.

«O! Gud, lever Du, Rikke? hvor det var herligt, hvor det var deiligt,» udbrød hun levende og vilde omfavne den lille stive Modedame.

[279] «De tager vist feil, jeg heder ikke Rikke,» svarede denne og forlod Butikken. Veninden fulgte efter og en heel Deel oprevne Baand blev liggende efter dem paa Disken. Helene tog ogsaa Rikke ud med sig, gav hende en drøi Irettesættelse for sin Utidighed, og førte hende tilbage til Logiet, men turde ikke nævne denne Begivenhed for Præsten; den vilde forvoldt ham megen Bekymring, da han var saa overmaade samvittighedsfuld i at opfylde Alt, hvad der var ham paalagt.

Forgjebes frittede Henriette Kaas efter Aarsagen til at hendes Veninde tog sig denne Ubetydelighed saa nær, thi den lille Frøkens forandrede Udseende viste, at hun gjorde det. Nathalie svarede bestandig, at hun kjendte hende ikke, men havde skyndt sig bort, da hun troede, at det maatte være en vanvittig lille Pige og saadanne indjog hende altid Skræk.

Jette troede det ikke, dog var hun langt fra at gjette paa Noget, der kunde komme Sandheden nær, hun kunde ikke udfinde Andet, end at hendes Skolekammerat maatte været hemmelig ude paa Spilopper og givet sig et andet Navn; man kunde jo nok i sit 12te Aar faae sin Hans Mortensen, [k261](#) men at hun, den Fortrolige, ikke skulde faae at vide, hvem denne var, og hvordan det Hele hang sammen, det ærgrede den nysgjerrige, men tillige godmodige Jette, og forunderligt nok, dette Hemmelighedsfulde trak hende altid nærmere til Nathalie, der i mange Ting var hende en Gaade.

«Hvis Du kan blive en duelig og dannet Pige, som jeg ikke har Skam af, saa skal Du blive en Grevinde,» havde [280] Baronens sagt, da han havde sat sin lille Yndling i Skolen, og ved Antagelsen af den Andens Navn begreb Barnet nok, at hun skulde gjelde for Broderens Datter. Men hun troede endnu sikkrere end hendes Fader, at

det var en Broder, der aldrig mere lod sig see, og at hun skulde blive under sin kjære Onkels Beskyttelse; hun kaldte altid Baronens Onkel. Ved de mange Forhaanelser, hun leed af Baronessen, var den Lyst at blive noget Fornemt stegen til en høi Grad, hendes Gemyt var af Naturen stille og indesluttet, og da hun troede, at det tilhørte en Komtesse at være stiv og tilegne sig Anstand, saa holdt hun sig mest for sig selv, Jette Kaas fraregnet, der ikke lod sig frastøde. Nathalie gjorde sig ligeledes al mulig Flid for at lære og blive anseet for Skolens Mønster, til stor Glæde for Baronens.

Man kan tænke sig, at Ingen af disse to Personer modtog Budskabet om Grevens pludselige Hjemkomst med Glæde. Barnet var gruelig bange og forknytt, og vi vide, at dette første Møde ikke opvakte nogen gjensidig Interesse hos de Angjeldende, hvilket vel ogsaa var Aarsagen til, at der saa let kom Noget iveien, naar Greven tænkte paa at faae sin lille Datter hjem i et Besøg.

Nathalie havde arvet sin virkelige Faders Stolthed, men ogsaa hans Feighed. Mødet med den, hvis Person hun forestillede og som hun ansaae for død, gjorde et stærkt Indtryk paa hendes unge Sind. Det er en gammel Overtro, at den der seer sig selv skal døe. Det forekom Nathalie, som om hun havde seet sit eget Gjenfærd, hun troede, at hun maatte gaae under, i det mindste som Nathalie Zernau, og at leve som Rikke Svendsen forekom hende herefter verre end ^[281] Døden. Denne Omstændighed, der medførte saa mange Grublerier, modnede hendes Aand før Tiden; hun tabte al barnlig Letsindighed; men hun tabte ogsaa al barnlig Glæde. Hun havde en trykkende Hemmelighed og en Løgn at skjule, hun blev indesluttet og ofte bitter. Hendes første Tanke, efterat have seet Gjengangeren, var at tye hen til Onkel og sige; «Jeg har seet Nathalie, den virkelige Nathalie, hvad skal jeg nu gjøre?» men det varede nogle Dage, inden hun kunde komme til Baronens, og hun overtænkte imidlertid Følgerne. Siger jeg Noget, meente hun, saa bytter Onkel os atter om, og hvilken Skam vilde det ikke være, hvor vilde ikke alle hendes Meddisciple lee hende ud. Det er bedst jeg tier og seer, hvordan det gaaer; det blev Resultatet, og: mon Onkel veed, at hun lever eller ei; det blev hendes evige Gaade, dog heldede hun meer og meer til den første Mening, eftersom hun blev ældre.

Baronen ønskede saa inderligt, at hans Datter maatte faae en Elsker, der var bosat i Hovedstaden for at beholde hende hos sig om Broderen kom hjem, som han nu mere og mere frygtede for; thi Grevens anden Reise med Adolph skeete mere for dennes Skyld end af Lede til Hjemmet, han begyndte derfor saa tidlig som muligt at lægge sine Planer.

Allerede i Nathalies 15 de Aar (hun var meget stor og smuk) holdt han ofte smaa Ungdomsselskaber, hvori han fornemmelig bad en Søløitenant Samsø, en Brodersøn af den afdøde Grevinde Zernau. Løitenanten fandt sin Kusine meget skjøn, men tillige saa kold og død som Malerierne paa Væggene; han betragtede Begge med lige Interesse. Henriette ^[282] derimod var uden Skjønhed, men fuld af Liv og Lune, hun var et Aar ældre, og hun var Sjælen og Drivhjulet i alle deres Lege, og den letteste og bedste Dandserinde. Henriette følte sig foretrukken, det gav hende nyt Liv, hun brillerede meget i disse Smaalag. Løitenanten stiftede Bekjendtskab med hendes Broder, han fik Adgang i hendes Forældres Huus, og – de to unge Mennesker fik hinanden kjær, dog var der ingen Erklæring fremkommen, da han gik paa sin lange Tur.

Denne Kjærlighed bandt Henriette endnu mere til den ellers lidet interessante Nathalie, hun kjendte ham dog, hun var hans Kusine.

Imidlertid opblomstrede den forskudte Grevedatter i Fredens og Kjærlighedens Skjød. Det var imellem hendes 15de og 16de Aar, at jeg førstegang fik see hende; som theologisk Kandidat, og nylig ankommen til Egnen som Huuslærer, vilde jeg gjøre Præsten en Visit; jeg kom til Gaarden og fandt den tom. «Er ikke Pastor Breder hjemme?»

«Jo! De ere Allesammen nede i Humlehaven.»

«Plukker man allerede Humle?» det undrede mig.

«Nei, De drikke Thevand dernede.»

«Saa» – Det undrede mig næsten meer, i en Humlehave! Jeg blev viist Veien, og saae en idyllisk Familiescene. Rikke havde faaet Tilladelse til at gjøre nogle Indretninger i den store Humlehave af Mangel paa anden Lystskov; hun havde for sine Lommepenge faaet en Karl til at hjælpe sig i hans Fritimer. Der var gjort en Deel krumme Gange og en stor fiirkantet Aabning, hvor der var placeret nogle simple Bænke og et Bord. Det var denne Dag Præstens Geburtsdag, første Gang ^[283] man drak Thevand dernede, inviteret af Rikke. Den lille nydelige Vertinde skjenkede selv, og Præstens Thevand, hans Yndlingsdrik, blev serveret i et Par nye Porcelæns Kopper, hvorpaa stod: «Aus Dankbarkeit,» ^{k262} en Foræring af Rikke. Hun blev meget ræd og forlegen ved at see en Fremmed træde ind; men Fru Breder sagde høit: «Det er vor kjære Pleiedatter, der i Dag har overrasket os med denne Indretning. En Vertinde maa aldrig lade sig genere af uventede Gjester, kjære Rikke! ellers generer hun ogsaa dem.»

Rikke saae bønlig og lidt bebreidende paa Moderen; men hendes muntre Sind opfattede let en Spøg, og hun sagde naivt:

«Ja, saa maa De tage tiltakke, min Herre, og undskyldte En, der nylig har sat Bo; til Aften bliver De vist inviteret til Præstens, og da vil De faae Erstatning,» hun kastede et skjelmisk Blik paa Pleiemoderen, ligesom hun vilde sige: «Der skal Du have det igjen.»

O, hvor skøn var hun ikke i sin Undseelse! hvor fortryllende var hun ikke i sin Munterhed, og hvor indtagende var hun ikke i sin Kjærlighet til Pleieforældrene og til den gode Helene. Jeg blev med til Præstegaarden, jeg blev buden at komme igjen, og jeg forsømte ikke at benytte mig deraf. Jeg kom ret ofte, man saae mig gjerne, og – ja, jeg vil ligesaagodt tilstaae det for mine Læsere, jeg blev dødelig forelsket i Rikke. Hun var et forældreløst Barn, der levede af Andres Godhed, det kunde altsaa ikke være noget Formasteligt, om jeg tilbød hende mit Hjerte og mine lange Udsigter. Jeg gik just og grundede paa, om jeg skulde gjøre det mundtlig eller skriftlig, [284] da jeg medet fik den Efterretning, at Rikke og Helene vare pludselig reiste bort, og strax derpaa, at Rikke var bleven forvandlet til en – Grevinde. Der laae Afgrunden imellem os; jeg blev meget fortvivlet, mine Elever kunde i over otte Dage læse op, hvad de vilde af sine Lektier. Jeg sagde bestandig: «Det er godt;» thi jeg hørte ikke, hvad de læste. Endelig kom jeg paa den heldige Idee, at lægge min Elskedes Historie til Grundvold for en Roman, og jeg vil raade enhver ulykkelig Elsker at gjøre ligesaa, hvis hans Inklinations Personlighed nogenlunde kan passe for en Romanheltinde, og hendes Begivenheder for en Roman. Virkeligheden gaaer da mere over i det Ideale, og ligesom en tro Ægtemands usvækkede Kjærlighet taber sin Lidenskabelighet ved Tilsætningen af den nye Slags Kjærlighet til Børnene, saa formildes ogsaa Digterens Lidenskab ved Kjærligheten til hans egne Børn – hans Aands Produkter, og det Hele vil maaske tilsidst tabe sig i – Egenkjærlighet.

Da det nærmede sig til Rikkens Konfirmationsdag, blev hun meget stille og eftertænsom; man saae endog undertiden røde Øine, et Særsyn hos den glade Rikke, især fordi Grunden holdtes hemmelig.

«Gud frie os fra en Kjærlighetshistorie,» sagde Præsten. Kvinderne gjættede paa mig, og paa et Par Andre, men de toge desværre feil, hendes Bekymring havde en ganske anden Grund.

En Dag opsøgte hun Præsten paa hans Studerekammer.

«Kjære Fader, der er Noget, der ligger mig saa tungt paa Hjerte –»

[285] «Er der det, mit gode Barn, og det vil Du betro mig?»

«Ja! netop Dem, men bliv ikke vred om jeg taler taabeligt.»

«Hvor kan Du da troe det om mig, Rikke, siig Alting uden Frygt. Du veed, hvor jeg holder af Dig.»

«Siig mig da, gode Fader, hvis et Menneske blev konfirmeret under et andet Navn end det det fik ved sin Daab, var det da en Synd?»

«Hvor falder Du paa det, Rikke?»

«Jeg hedder bestemt ikke Frederikke Svendsen,» sagde Rikke med den hende egne Fyrighed.

«O, jo vist, mit Barn, jeg har din Døbeseddel og Baronens Ord.»

«Baronen kan lyve, min Fader. Der var en anden lille Pige, som heed Frederikke Svendsen, i hans Huus, denne har han indbildt mig var død, og jeg har dog seet hende siden lyslevende.»

«Og hvor, og naar?» spurgte Præsten forskrækket.

«O! det var ved en Hændelse, men kjære, gode Fader, lad aldrig Baronen vide, hvad jeg har betroet Dem; han kunde tage mig herfra, fra mine søde, elskelige Forældre,» sagde hun grædende og kastede sig om hans Hals.

«Vær rolig, mit gode Barn, jeg skal undersøge den Sag nøiere, men nævn slet ikke, hvad Du har betroet mig.»

Præsten skrev til Baronen og spurgte i Anledning af Konfirmationen, om han Intet havde at anmærke. Præsten frygtede for at fornærme ham, og trivlede heller ikke paa hans Redelighed. Rikke kunde jo saa let tage fejl. Svaret [286] lød, at Alt forholdt sig som han havde sagt. Præsten blev rolig og vidste snart at berolige Rikke. Hr. Breder besluttede først at fortie Rikkens Ord, endog for sin Kone; men den lange Vane at meddele hende Alt seirede; hun blev deelagtig i Hemmeligheden. I hendes mere poetiske Hjerte udtænkte mange Historier, hvorledes det egentlig kunde hænge sammen; thi Pigen har vist Ret, derved blev hun altid, og tilsidst kom hun Sandheden saa nær, at hun troede, at den Rikke, der var i deres Huus, var en uægte Datter af Baronen, som han paa denne Maade vilde have skjult og opdragen.

Det var det paafølgende Foraar, at Susanne Nørager kom til Perreby. De to Søstre vare usigelig rørte ved Gjensynet efter den lange Skilsmisse; de omfavnede hinanden, som om de vilde fornye den Forening, der havde fundet Sted imellem dem før de saae Dagens Lys.

Endelig gik Følelsen over til Munterhed og Spøg –

«Hvor Du er bleven feed, Margrethe!»

«Hvor Du er bleven maver og bruun, Susanne!»

Søstrene havde ikke Øie for noget Andet udenfor dem, de loe og græd og erindrede gamle Tildragelser.

«Nu har jeg aldrig hørt Mo'er lee saa af Hjertensgrund,» sagde en blød, ungdommelig Stemme bag ved dem.

Den foer Susanne igjennem Marv og Been; hun vendte sig om og saae Rikkes smilende Ansigt, og det var just naar Grevinde Nathalies Datter smilte, at hun mest lignede hende.

«Min Gud, Margrethe, hvad er dog det for et elskværdigt Væsen?».

[287] «Ih, det er Rikke Svendsen, som jeg saa ofte har skrevet om.»

«Rikke Svendsen! jeg vilde svoret paa, at hun var af en anden Familie. Gud, hvor hendes Ansigt forekommer mig bekendt og hendes Stemme.»

«Maaske kan Tante Susanne have seet min Moder,» sagde Rikke, der i sin modnere Alder havde faaet en stærk Lyst til at erfare Noget om sin ubekjendte Moder. Hun tog hendes Portræt op af Barmen.

Susanne slog sine Hænder sammen, hun var nær falden i Afmagt. «Det er hende, Du store Gud, det er hende,» raabte hun som ude af sig selv.

«Hvem, Susanne?»

«Grevinden, min elskede Grevinde. Det er hendes Barn, det hørte jeg strax paa Stemmen. O! at jeg ikke før er reist herhen;» hun omfavnede den forundrede Rikke. «O, min gode, kjære Grevinde! ja, dette er noget Andet. Vi maae strax derhen, vi maae hen til ham, mit Barn.»

Man begyndte endelig at forstaae hende, men Sammenhængen begreb Ingen. Præsten vovede at yttre nogen Tvivl, men Susanne forsikkrede, at hun selv havde været tilstede da Portrætet blev malet, hun kjendte Klædedragten, hun vidste enhver Omstændighed.

Rikke fortalte Maaden, hvorpaa Baronessen havde givet hende Portrætet, og Alle vare enige om, at Rikke Svendsen maatte være Nathalie Zernau og efter Susannes Beskrivelse over den, der var paa Slottet som Grevens Datter, maatte det være den egentlige Frederikke.

[288] «Jeg tænkte nok, at der intet Godt kom fra den Kant,» sagde Husholdersken, «han skuler ikke for Intet, men nu skal han faae Noget at skule over, og den stolte spidsfindige Frøken, ja nu skal hun blive flau.»

Men hun maatte dog erkjende, det var ikke saa lige til, man havde jo ingen Beviser, og hvor let kunde ikke Baronens sige, at hans Kone var i Feberdrøm, da hun gav Barnet Billedet, og udgav det for hendes Moders; det var jo ikke underligt, om Eleonore havde sin Venindes Portræt. Man maatte i det mindste komme til Kundskab om, hvem den falske Komtesse egentlig var, inden man kunde gaae videre. Naar man havde indsamlet saa megen Kundskab som muligt, kunde man først meddele Greven sine Opdagelser, og saa fik han selv undersøge Sagen.

Hertil raadede især Præsten, der var meget ængstelig og frygtsom for at støde Baronens uden at overbevise ham. Han vilde selv reise til Kjøbenhavn for at gjøre Undersøgelser, men saa kom der saa mange – «Nei, det er saa ubehageligt» – «og det kan ikke gaae an» – «og det vilde være upassende,» at Susanne blev bange for at han Intet udrettede. Hun sagde da: «Jeg er mere formuende end I troe, jeg har faaet saa rigelig Løn af min gode Herre og brugt saa lidet, at jeg har sparet mig en lille Sum til Alderdommen, men det, som er erhvervet i hans Tjeneste, det skal ogsaa offres til hans Tjeneste. Jeg reiser til Kjøbenhavn, og dersom Du vil tillade det, kjære Svoger, saa følger Margrethe med, jeg skal koste Reisen, saa kunne vi To endnu engang see vor Fødeby efter saa mange Aars Forløb, hvor det skal blive herligt.»

[289] «Jeg vil gjerne unde Eder den Glæde,» sagde Breder, «og med Omkostningerne er det ikke saa farligt, men det siger jeg, gjør ingen dumme Streger i Henseende til Rikkens Affærer. Heftighed forløber sig let, om den endog er velmeent, og det kan indvikle mange kjære Personer i Ubehageligheder, om Saadant blev omtalt uden Beviser.»

«Nei, vær rolig, kjære Mand, jeg kjender Susanne,» – «Og jeg kjender Margrethe,» sagde Præsten, og kyssede hende, Reisen blev altsaa bestemt.

Susanne havde mange hemmelige Samtaler med Rikke; men ellers fik ingen udenfor Familien vide Aarsagen til deres Reise. Den gjaldt blot Fornøielse; Svigersønnens Jagt^{k263} skulde alligevel til Kjøbenhavn, og de to gamle Søstre reiste glade og muntre, som to unge Piger; Susanne var mest oprømt. Friheden var hende saa ny, hun havde ingen Dyrebare at forlade, og hun var mest ivrig for deres Foretagende. Tvillingerne havde havt megen Lighed i deres Karakter i Ungdommen, dog saaledes, at det altid var Susanne, der opfandt en Ting, og Margrethe, som altid gjorde efter, hvad hun saae Søsteren gjøre. Nu vare de mere forskjellige, og det maa ikke undre os, at den, der staaer som alene i Verden, og blot har sig selv at stole paa og sig selv at gjøre Regnskab for, erholder mere Fasthed og Selvstændighed end den, der er omringet af en elsket Familiekrede, og har saa mange fine Hjerteblade, hvorigjennem hun kan saares. En Hustru tænker altid først: «Hvad vil min Mand synes?» Den Ugifte behøver blot at tænke: «Handler jeg nu Ret?» Det var Susanne, der bestyrede Reisen, og medens Margrethe ofte sagde: «Hvordan mon nu Fa'er har det? Nu sover han [290] vist sin Middagssøvn,» eller, «mon jeg dog huskede at bede Helene farve Uldgarnet,» saa taledes Susanne blot om deres Barndoms- og Ungdomsdage, og om det Haab, hun havde om at udfinde Baronens Bedrageri, som hun ganske dristig kaldte det. Hun havde ingen egentlig Plan; men hun tænkte: «jeg ender ikke før jeg kommer efter det.»

De toge ind til en Kusine af dem, en Enkemadame Møller, til hvem Margrethe medbragte en Deel Landprodukter til Foræring; Susanne derimod holdt sig til Sysager. Susanne havde nylig skaffet hendes Datter, Amalie Møller, Logis i Nyborg, hvor hun havde nedsat sig som Modehandlerske, og desuden gjort hende nogle andre Tjenester, hvorfor Moder og Datter vare hende taknemmelige; de havde saaledes fornyet Bekjendtskabet, og bleve vel modtagne.

Strax den følgende Morgen vandrede Søstrene ud. O! hvor mange Følelser og Erindringer rørte sig ikke i deres Hjerter ved Synet af de bekjendte Steder; de toge først Turen opad Nyhavn, Madame Møller boede i lille Kongensgade, og da de nærmede sig deres Forældres Huus, bleve de begge tause, de trykkede blot hverandre i Haanden for ethvert Sted, der havde en kjær Erindring. De gik ind i den samme Bod, hvori de havde veiet saa manget Pund Svedsker, de vidste ikke hvad de vilde, de saae sig blot om, endelig fik Margrethe saa megen Fatning, at hun købte nogle Rosiner og Mandler til sine Datterbørn. Da de kom ud derfra, var det ligesom de bleve lettere om Hjertet.

[291] «O, Gud! nu skulde Fa'er seet sin Bod, hvor den saae ud,» sagde Susanne.

«Ja,» sagde Margrethe, «det skulde en af os gjort, at sætte Peberskuffen oppe, og lade Edikke dryppe ned af Disken i den. O, han havde dog Ret i at holde os til Orden, vi forstode det ikke dengang; men for streng var han, det synes jeg endnu. Men hvor Mo'er var sød og venlig. O Gud, velsigne dem Begge i deres Grave. Det var, som om jeg ventede at see en af dem komme ind af Stuen, men den var gyselig øde.»

Da de vare komne ud paa Kongens Nytorv, sagde Susanne: «gaae Du nu hjem, Margrethe, jeg vil gjøre et lille Streiftog»

«Hvorhen? maa jeg ikke være med Dig?»

«Nei, ikke dennegang.»

«Hvad har Du fore?»

«Det veed jeg ikke ret selv, men jeg maa være ene for at udfinde Noget, jeg kommer snart efter Dig hjem.»

«Vær forsigtig, kjære Søster,» sagde Margrethe blidt, «lad ikke din Iver føre Dig for vidt.»

Derpaa toge de hver sin Vei; Margrethe til lille Kongensgade, og Susanne til Gothersgaden, hvor hun vidste, Baronens boede. Hun fik snart Huset opspurgt, da det var hans Eiendom, og han havde boet der i mange Aar. I Kjelderen boede en Spekhøker,^{k264} der gik Susanne ned.

«Er det her Overstaldmester Zernau boer?»

«Ja saamen det er, lille Madame, oppe paa første Sal.»

«Siig mig, min Herre, om De boede her i hans Huus dengang den salig Baroness levede?»

[292] «Nei saamen, det gjorde jeg ikke, Nei.»

«Jeg spørger blot fordi jeg gjerne vilde faae opspurgt en vis Marie, der var Baronessens Kammerpige, og siden blev gift med en Svendsen, som jeg troer endnu tjener hos Baronens.»

«Nei saamen, det gjør han ikke, han er kommen høiere paa Straa, men Madamen eller Marie, hun har nu saadan gammel Kjærlighed til Huset, kan jeg troe, he! he! He! hun kommer her iblandt, ja saamen, det gjør hun.»

«De kunde vel ikke sige mig, hvor hun ellers boer.»

«Jo vist, det er saamen lige her om Hjørnet, i Krystalgaden, det tredie Huus paa venstre Haand, No. 71 troer jeg, paa anden Sal.»

Susanne takkede og gik, hun standsede i Porten til det beskrevne Huus, og trak Veiret. «Staae mig nu bi, gode Gud,» sagde hun, «og tilgiv mig, om jeg maa bruge en Løgn for at udrette noget Godt, jeg veed intet andet Middel.»

«Med Tilladelse! er det Madame Svendsen, som boer her?» spurgte Susanne, da en smuk velklædt Kone lukkede op for hende.

«Ja, det er mig, Madame.»

«Jeg er ikke Madame, mit Navn er Jomfru Nørager.» «Jeg beder om Forladelse, vær saa artig at sidde ned.»

«Tør jeg spørge, ere vi her alene?»

Marie faae forundret paa hende. «Jo, min Mand kommer aldrig hjem før om Aftenen.»

«Og Børnene?»

«Jeg har ingen.»

[293] «Ja, saa maa jeg fremkomme med mit Ærinde, jeg er Huusjomfru paa Hermansdorf hos Grev Zernau, og har en Hilsen til Dem fra Deres Datter.»

«Jeg sagde Dem, at jeg ingen Børn har,» svarede Marie rødmende.

«Det kan nok være, men De maa ikke frygte for mig, den gode Frøken har betroet mig Altsammen.»

«De maa tage aldeles feil af Personen, jeg begriber Intet af, hvad De siger.»

«Nei, jeg tager ikke feil, og jeg veed nok, hvor farlig denne Hemmelighed er, Deres Datter er vist ligesaa forsigtig som De, men jeg skal fortælle Dem det Hele. Hun er nylig bleven forlovet med en meget riig engelsk Lord, dette er ogsaa en

Hemmelighed endnu, men jeg troer, at Brylluppet vil følge snart efter Forlovelsen; thi Lorden maa hjem. Nu kunde det gode Barn ikke føre det over sit Hjerte at forlade sit Fødeland, maaske for bestandig uden at sende sin Moder en Hilsen, og faae at vide, hvordan hun lever. Da nu jeg skulde til Kjøbenhavn, saa betroede hun sig til mig; thi skrive turde hun ikke for Baronens Skyld.»

«O Gud, saa hun tænker dog paa mig!» sagde Marie rørt, og en Straale af Glæde fløi over hendes Ansigt; men i det samme slog hun begge Hænder for Ansigtet. «O Gud hjælpe mig, hvad er det jeg gjør!»

«Frygt Intet, af mig skal intet Ondt vederfares Dem.»

«Ak, jeg er meget ulykkelig –»

«Det gjør mig inderlig Ondt, det vil gjøre Deres Datter ondt.»

[294] «Ak, siig det ikke til hende. Gud glæde hende for hendes Kjærlighed, siig at jeg har det godt, og at jeg elsker hende usigelig.» Hun brast i Graad.

«Jeg skal nok gjøre det paa bedste Maade, men siig mig dog, gode Madame, hvad er det da egentlig, der gjør Dem saa ulykkelig?» Susanne begyndte at faae Interesse for Personen selv.

«O! det kan De ikke fatte, min værste Plage er ellers, at min Mand er bleven saa gruelig haard og bitter siden han forlod Baronens Tjeneste; thi nu frygter han Ingen, og Baronens – han er ogsaa saa vanskelig at omgaaes.»

«Men De elsker dog vel Baronens?»

Susanne blev ganske bange for sit eget Spørgsmaal; men hun følte en levende Deeltagelse i denne Ulykkeliges Skjebne.

«Ak Gud, nei – jeg har aldrig elsket ham, men, gode Jomfru, en ung Pige, der seer godt ud, er ofte forfængelig – og naar man saa er fattig – og desuden, det Baronens vil, det vil han. O, hvor gjerne gav jeg nu ikke Alt hvad jeg eier, for at have en god Samvittighed og et fornøiet Sind, men – nu er det for sent.»

«Det er aldrig for sent at omvende sig, og anraabe Gud om Tilgivelse,» sagde Susanne høitidelig.

«Troer De? Ak, jeg er saa nedslaaet, men Gudskelov, Vanen gjør saa meget, jeg tænker ikke altid derpaa. Det har grebet mig saa underligt i Dag.»

«Der er endnu en anden Ting, som ligger Deres Datter meget paa Hjerte, hun vilde saa gjerne vide, før hun forlod Landet, hvor Grev Zernaus rette Datter er bleven af.»

[295] «Jeg hører, De veed Alting,» svarede Marie, «hun er endnu paa Langeland hos den Præst Breder, som hun strax blev sendt til. Baronens siger, hun har det godt; hendes Skjæbne har ogsaa lagt mig tungt paa Hjerte, men Gud hjælpe mig, jeg sidder her og sladrer, og denne Hemmelighed har lagt begravet i mit Hjerte i mere end 10 Aar. Jomfru Nørager, De kan gjøre mig mere ulykkelig end De selv troer.»

«Nei, troe ikke saa slet om mig,» svarede Susanne, «kunde jeg gjøre Dem noget godt, saa skulde det inderlig glæde mig; Ondt skal jeg aldrig med min Villie foraarsage Dem. Har De Intet mere at sige Deres Datter.»

«Ak, nei! vi have levet saa adskilte, og i saa forskjellig Stilling, hun kjender mig saa lidt; men tak hende saa hjertelig, fordi hun mindes sin fortabte Moder, og hvis hun ikke forsmaaer min Velsignelse –,» her brast hun atter i Graad.

«En Moders Velsignelse er altid hellig,» svarede Susanne. «Gud velsigne ogsaa Dem, gode Madam Svendsen, og skjenke Dem blidere Dage.»

«Tak, tak,» svarede Marie, og derpaa lukkede hun Slaaen for efter denne interessante, men farlige Fremmede.

«Nu kunne vi gjerne reise tilbage naar Du vil,» sagde Susanne til sin Søster, da deres Kusine gik ud for at tillave Middagsmaden.

«Har Du allerede opgivet Haabet om at opdage Noget?»

«Nei, jeg har faaet den rene Sandhed at vide, jeg er selv overbeviist og kan overbevise Enhver, som vil troe mig [296] og tie. Men noget lovligt Beviis kan ikke skaffes tilveie ved mig. Jeg har bunden mig selv ved et Løfte.»

«Det var dumt af Dig.»

«Men det Modsatte havde været slet af mig.» Kusinen kom nu ind med sin Mad og med mange Undskyldninger for dens Simpelhed. Samtalen blev da afbrudt, indtil de om Eftermiddagen vandrede ud til Frederiksberg; der satte de sig i det mest afsides Lysthuus, og Margrethe blev Medvider i det Hele, for hendes Taushed frygtede Susanne ikke.

«Gud, hvor Du var fæl til at lyve, Susanne, hvorfor indbildte Du hende, at Datteren var forlovet med Englænderen.»

«Det var maaske det Sandeste af alt det jeg sagde; thi naar Pernilles korte Frøkenstand er forbi,^{k265} saa tænker jeg hun er glad ved at forvandles til Lady Clairford. Du skal see det bliver Enden paa Legen, hvis han ellers er saa forlibt som jeg troer.»

«Gud veed, hvor Du kunde finde paa saa meget.»

«Seer Du, hvis det havde været et frækt, hovmodigt Menneske, saa havde jeg saa dunkelt den Idee, at faae hende til at skrive til sin Datter, og fortælle om, hvor den rette Nathalie Zernau var; naar jeg da havde havt hendes Brev med hendes Underskrift, saa havde det været et godt Beviis, men jeg kunde ikke nænne at gjøre denne godmodige, nedbøiede Skabning Fortræd; vor Herre skaffer vel Raad.»

Der blev stor Glæde i Præstegaarden over Søstrenes snare Hjemkomst, og man var saare nysgjerrig for at vide, hvad de havde udrettet.

[297] «Jeg har fra en meget sikker Kilde faaet at vide, at dette søde velsignede Barn er min gode Herres Datter,» sagde⁴³³ Susanne. «Baronen har behaget at sende ham sin egen isteden, men Beviser har jeg ikke, jeg erindrede Deres Ord, kjære Svoger, og var forsigtig.»

«Det var ret gjort, men hvem har da sagt...?»

«Ja, det har jeg lovet at tie med, men De behøver ikke at tvivle.»

«Og hvad skulle vi nu gjøre?»

«Nu veed jeg ikke bedre end at reise hjem og fortælle Greven mine Opdagelser, og saa faaer han selv drage sin Broder til Regnskab; men jeg vilde gjerne han først skulde see den, som han skulde stride for, det vilde forhøie hans Iver. De følger mig vel, kjære Frøken?»

«Nei, ved Gud maa Du ikke reise fra mig igjen,» sagde Margrethe heftig, «Du lovede at være to Maaneder for det første.»

«Ja, hvor kunde jeg vide –»

«Hør,» sagde Rikke, «De tillader vist, at jeg maa gjøre et Forslag i denne Sag, der dog nærmest angaaer mig? Jeg har saa meget kjært og godt at tabe,» hun saae

vemodig smilende paa sine Pleieforeldre, – «og jeg kjender aldeles ikke det, jeg skal faae til Gjengjeld derfor. Jeg ønskede derfor ukjendt at komme til Fyen, og lære at kjende eller i det mindste at see min Fader og mit Hjem. Jeg kan ikke tænke mig ham uden som Baronet, hvem han jo ligner, og han er den eneste, jeg føler Modbydelighed for i denne Verden; for noget Lignende forlader jeg ikke disse elskede Mennesker; [298] thi lykkeligere kan jeg dog ikke blive end jeg har været her.»

Susanne taledede med Begeistring om Grevens Fortrin for Baronet, skildrede hans Sorg over den ukjærlige Datter, han nu troede at besidde, og den Glæde han vilde føle ved Byttet. Susanne var virkelig veltalende, naar hun roste sine Venner.

Præsten syntes ogsaa det var det Retteste, at Enhver fik Sit, og at Bedrageriet kom for Dagens Lys, helst da han selv kunde blive udenfor.

Rikke vedblev sin Paastand, først at see, og fik tilsidst de fleste Stemmer. «Helene kan være med mig, saa veed De, at jeg ikke forløber mig, gode Fader.»

«Ja, Helene skal være med Dig, det var et godt Indfald, hun er sindig og forsigtig.»

«Mange Tak,» sagde Susanne.

«Det var slet ingen Finte, kjære Søster Susanne, men De kunde jo ikke ledsage hende, naar hun skulde være ukjendt.»

«O! jo det skulde vi nok hittet paa, men lad nu gaae. Jeg bliver gjerne her noget længere.»

Man studerede nu vidt og bredt, hvorledes det skulde indrettes. Rikke fik aarlig Penge til at klæde sig for af Baronet, hun gik meget simpel og havde altsaa tilovers.

Præsten spanderede gjerne lidt til en Opmuntring for Helene. Susanne var ogsaa til Tjeneste med sin Kasse, det var altsaa ikke den Anstødssteen, Penge, hvorpaa ellers saa mangen Reise strander, der her var iveien, men Vanskeligheden var at komme i Nærheden af Hermansdorf paa en rimelig Maade.

[299] Alle henvendte sig til Susanne om Raad.

«Jeg har allerede udtænkt det,» sagde den gamle Huusholderske, hvis Geist var meget opvakt under denne Affære. «Jeg skriver til Malle Møller, om hun vil logere Eder en Ugestid og udgive Eder for sine Søstre, der ere komne for at hjælpe hende. Det kunde I ogsaa virkelig gjøre; thi hun trænger dertil.»

«Det var herligt,» svarede Rikke, «men hvordan komme vi saa til Hermansdorf?»

«Saa skriver jeg et Brev med Eder til Madame Kjelstrup, min gode Veninde, og beder hende ved sin Søn skaffe Eder Adgang til at besee Slottet, I ønske det saa meget fordi I kjende mig, og saa giver Resten sig nok.» – Susanne troede nemlig, at naar Greven blot fik sin Datter at see, skulde han strax blive overrasket ved Ligheden ligesom hun selv, men alle Mennesker see ikke lige snart den samme Lighed, og den er heller ikke lige paafaldende til alle Tider. Amalie Møllers Svar var tilfredsstillende. Rikke havde imidlertid underholdt sig meget med Tante Susanne, hørt hendes Lovtaler over Faderen og den elskværdige Fætter Adolph Brahe, og hendes Daddel over Komtessen, hvilken hun paastod forbittrede Grevens Liv. Rikke tog da sin Bestemmelse; hvis hun valgte at drage sig tilbage i sin Dunkelhed, vilde hun dog udbede sig en hemmelig Sammenkomst med sin fordums Legesøster, og sige hende, at de nu vidste, hvem de begge vare, men at hun skulde tie, saalænge hun hørte at Nathalie, nemlig den der kaldte sig saa, viste Greven Kjærlighed og ikke bedrøvede ham; af denne Idee var hun selv lidt stolt. Vilde hun derimod give sig tilkjende, saa vilde ^[300] hun dog ogsaa advare Nathalie, saa hun kunde reise tilbage til sin rette Fader og ikke prostitueres^{k266} eller blive ulykkelig.

Man var enig med Rikke og roste hendes Skaansomhed, og Reisen blev bragt istand.

«Nu hedde vi da Jomfru Møller,» sagde Rikke, «jeg varierer rigtig med Navne.»

«Jeg vil kalde mig Kathrine,» sagde Helene, «thi jeg hedder jo Helene Kathrine, og jeg har ingen Lyst til at bruge mit egentlige Navn.»

«Og De bør kalde Dem Josepha,» sagde Susanne, «thi jeg troer ved Gud ikke, at den gode Patriark Jakob^{k267} kunde blive mere glad og forundret ved at gjenfinde sin Onkels Børn end min kjære, gode Huusbonde, naar han seer dette levende Billede af sin elskede Hustru.» Alt dette var halv Spøg, men den blev antagen, og de to Jomfruer Møller droge afsted.

Det gaaer nu aldrig i Verden, som man tænker det skal gaae. Brevet til Madam Kjelstrup blev ikke afleveret, den hemmelige Samtale blev ikke afholdt, thi – Kjærligheden kom imellem, og den kaster Alting hulter i bulter, Planer, Forsætter, ja ofte det som er vigtigere. Det var Dagen efter vore Reisendes Ankomst, at den lille Dreng blev kjørt over, vor lille Josephas Hjerte fik ogsaa sit Saar. Adolphs elskværdige Væsen og Alt det Gode, hun havde hørt om ham, virkede tilsammen, nu kunde hun umulig foretage et afgjørende Skridt. Hun maatte see ham oftere

først, og – Vi veed, hvordan det siden gik. Vi have seet Greven glædedrukken holde sin gjenfundne Datter ^[301] i sine Arme, vi maae da for en Stund besøge Broderen.

*

Man kan let tænke sig, hvilket Tordenslag det var for Baronen, da hans Broder saa uventet kom hjem af sin anden Reise og forlangte at faae sin Datter hjem; han ledte om i sin Hjerne efter et eller andet Paaskud til Opsættelse, men forgjeves; der var ogsaa andre Ting som formørkede Staldmesterens Humør.

Vi vide, at han nys før sin Kones Død fik etslags Anmodning om at nærme sig en af Hoffets Notabiliteter. Men der var En, som var snedigere end Baronen, og det var hans Tjener, Svendsen. Denne slu Person gjettede snart sin Herres Hensigter, og deels af gammelt Had, deels af Haab om større Fortjeneste, blev han ham utro. Det er en Dosmer, der griber den tørre Green naar han vil staae fast og ikke heller den friske Kvist, om den end er spæd, sagde han til sig selv; det faldt ham ikke vanskeligt at faae meddeelt høie Vedkommende, at Zernau bagtaledede ham, og at han, Svendsen, af Kjærlighed til Samme ikke kunde taale dette uden at røbe det; han vidste nok, at han blev jaget fra Baronens Tjeneste derfor, men det fik ikke hjelpe, han vilde gjøre sin Pligt. Ikke længe efter blev Svendsen tilbuden at blive Kammertjener hos sin høie Velynder.

Baronen var overrasket og vred da han forlangte sin Afsked, men Svendsen undskyldte sig med, at han ikke kunde staae i sit eget Lys, og frasige sig en saadan Lykke.

«Lad saa være, Svendsen,» sagde Baronen efter nogen Betænkning, «jeg misunder Dig ikke, og for at Du kan see, ^[302] at jeg paaskjønner gammel Troskab, saa vil jeg lade Dig beholde det Tillæg, Du for flere Aar siden fik, saalænge Du bevarer din Taushed.»

«Tak!» sagde Svendsen, «det er saa godt for Erindringens Skyld, jeg kunde ellers let glemme, at jeg har lovet at tie.»

«Og din Kone skal vedblive at have frit Logis.»

«Herren er meget god; De sørger altid ^{u34} for hende som om hun var Deres ^{u35} Egen.»

Aldrig havde hans nye Herre havt en dueligere Tjener, Svendsen var nyttig til Alt, man kunde bruge ham til de fineste, som til de groveste Erinder; men da hans

Herskab maatte forlade Landet, fandt Svendsen det ikke fordeeltigt at følge med, han vidste atter at mage det saa, at han blev Kammertjener hos en vis Hr. A., der stod i stor Yndest hos Kronprindsen. Svendsen var en Diplomat i det Smaa. Det var bleven Vedkommende bekjendt, at Svendsen, af Hengivenhed for sin forrige Herre og af etslags Pligtfølelse, havde forspildt sin Tjeneste hos Baronen, thi de Store lægge mere Mærke til de Lavere end man skulde troe, og dette havde givet ham et godt Renommee. Baronen forstod derimot godt, at han var i Unaade hos sine forrige Velyndere, og dette gjorde ham urolig, da Kongens Sygelighed tiltog.

«Hører Du Nogen tale om Forandringer ved Hoffet, Svendsen, i Tilfælde af at Kongen dør,» sagde engang Baronen, da Svendsen hentede sit Kvartal;^{k268}
«Tjenere veed mangengang mere end de burde, det vilde interessere mig at høre.»

[303] «Det som man ikke bør vide, bør man vel endnu mindre fortælle.»

«Du veed i saa Fald, jeg vilde holde mig for god til at lade mig mærke med, at det var kommen fra Dig; men Du kan more mig lidt for al den Godhed jeg viser Dig, jeg veed nok at det er blot Gisninger,^{k269} men disse løbe ofte omkring.»

«Man troer at Hesteantallet skal stærkt formindskes og Staldmestrene med,» sagde Svendsen med skadefro Glæde. Det var endnu kun hans egen Gisning.

«Ja, det troer jeg nok,» svarede Baronen fattet, «og det er mig ligegyldigt om det træffer mig; jeg ønsker Rolighed.»

«Ja, Herren maa bedre end jeg kunne dømme om, hvem det skal træffe, man siger at Kronprindsen synes mindst om at have dem om sig, der have været mest i Naade hos Kongen, men det er vel Sludder.»

«Maaske,» svarede Baronen.

Det var altsaa i et mismodigt Humør, at Baron Fritz fulgte sin elskede Datter til Hermansdorf; men han vilde dog ledsage hende, for om muligt at staae hende bi, om hun paa nogensomhelst Maade skulde røbe sig, og for at nyde Glæden af det Indtryk, som hendes Skjønhed skulde gjøre paa Alle, der saae hende første Gang. Komtessen selv var ligeledes ængstelig og forstemt. Naar hun i tidligere Aar havde tænkt sig som en voxen Grevedatter, saa havde dette dog altid været i Kjøbenhavn; der skulde hun brillere paa Baller og i Selskaber, og der skulde hun leve i sin kjære Onkels Selskab, der med en Faders Omhyggelighed og Gavmildhed [304] forbandt en Elskers Æmhed og smigrende Hengivenhed. At han virkelig var hendes Fader, anede hun kun dunkelt, hun frygtede for, at hun, hvis Hemmeligheden blev røbet,

skulde komme til at vandre gennem Livet som Nikolai Svendsens Datter, og Svendsen var det modbydeligste Menneske hun kjendte, tilmed var han en – Kammertjener.

Nathalie besad ikke saa megen Lethed og Forestillelsesevne, at hun kunde fremhykle nogen øm Følelse for sin Fader eller sin afdøde Moders Ihukommelse, og det generede hende forfærdeligt, at man ventede dette af hende, det gjorde hende endnu mere kold og forlegen. Hun troede ogsaa, at man lettere kunde gjette hendes simple Fødsel, hvis hun var familiær mod de Undergivne, og gik derfor over til en for stor Yderlighed i det Modsatte. Jomfru Nørager var hende desuden frygtelig, hun troede at see Tvivl i hendes skarpe, forstandige Øine, ligesom hun vilde sige: «Kan dette være den fromme Grevindes Datter?»

Dog, Begyndelsen var den værste. Vanen gjorde hende roligere, og en anden Følelse, nemlig Kjærlighed til Adolph, fortrængte alle Andre. Nathalie skjulte godt sin haabløse Kjærlighed; hun var vant til at skjule, ikke engang Lord Clairfords speidende Øie mærkede den.

Først var hun en Smule jaloux paa Henriette; men siden mere og med større Grund paa den lille Syjomfru. Man kan tænke sig hendes store Forfærdelse, da hun i denne strax gjenkjendte sin Forfølgerinde, som hun altid i sine Tanker kaldte hende. Frygten, denne mægtige Følelse, der altid havde været saa herskende hos Nathalie, overvandt nu alle Andre, hun kunde opgive Alt for at undgaae Skam og [305] Skjændsel, hvad Under da, at den stolte Pige greb den Haand, der raketes hende til Redning, og at hun tyede til Lorden, hos hvem hun erholdt en Rang og en Rigdom, som Ingen kunde berøve hende, endskjønt hun aldeles ikke elskede ham.

Han havde virkelig Dagen iforveien anholdt om hendes Haand, og Nathalie havde forlangt Betænkningstid, da Adolphs Forlibelse i den simple Pige smertede og ærgrede hende. Nu var hun glad ved at gribe dette Anker i Nøden, hun indbildte Lorden en lille Historie om en anden fornem Frier, som hendes Fader vilde tvinge hende til at give Ja; men naar vi saaledes gjøre ham et lille Puds, og siden komme igjen ægteviede, vil han snart tilgive og maaske more sig derover. Lorden fandt det romantisk og interessant; han vilde fundet enhver Ting interessant, som havde bragt ham i Besiddelse af den skønne Nathalie, og den stolte Mand saae gjerne, at han slap at gjøre Komplimenter for Greven. Naar han først havde Nathalie i sit Hjem, skulde han nok skriftlig forsone Faderen, og atter trøste ham igjen som Ven ved næste Besøg. Vi vide, hvorledes deres Flugt lykkedes; Nathalie var dog saa frygtsom, at hun skrev en Seddel til Syjomfruen, hvori hun bad hende om at opsætte at give sig tilkjende, indtil hun var kommen afveien, som strax skulde skee.

Hun bad hende tilgive denne Forbytning, som var skeet uden hendes Samtykke, og ikke forbande den ulykkelige

Frederikke Svendsen.

Ja, hun skrev sig virkelig med dette forhadte Navn, og vi kunne da ogsaa herefter benævne hende dermed, endskjønt ^[306] Greven, efterat have hørt den hele Historie, fattede mere Godhed og Medlidenhed for den falske Datter end han nogentid havde baaren for hende, da han antog hende for en virkelig, og ofte gav hende en Benævnelse, som man pleier give et afdødt Barn: «Min første Nathalie.»

Da Lorden og hans Elskede vare komne til Kjøbenhavn, toge de ind paa et Auberge. ^{k270} Den Første gik ud for at gjøre Anstalter til Vielse, og den Anden sendte Lise efter Henriette Kaas.

Veninden kom øieblikkelig. Frederikkens Stolthed bukkede under for Frygt og Bedrøvelse, hun tilstod Alt ved sin eneste Venindes tro Bryst, og spurgte om hendes Raad i Henseende til at betro sig til Baronen.

«Allerførst maa Du betro Dig til din Kjæreste,» sagde den forstandige Henriette, der ikke var saa lapset, ^{k271} naar det gjaldt vigtige Ting. «Hvis han endnu ligefuldt ønsker at ægte Dig, efter at have faaet din Stand og din Historie at vide, saa kan Du følge ham med et let Hjerte; er han saa ussel, at dette kan tilintetgjøre hans Kjærlighed, saa er det bedst for Dig ikke at blive nøiere forbunden med ham, og da maa Du ty til Baronen, der vist er Din rette Fader; men i det første Tilfælde troer jeg det er bedst, at I blive viede saa snart som muligt, og siden tage Afsked med ham enten mundtlig eller skriftlig.»

«Ak, kunde jeg dog blot faae Alt dette over mine Læber, Jette, saa indseer jeg nok Du har Ret, jeg er kjed af Løgn, og vil herefter saa gjerne følge Sandheden.»

«Overdrag det til mig, hvis Du betroer mig dertil.»

^[307] Veninden laae i hendes Arme og lukkede hendes Mund med Kys.

«Vil Du det, Jette? Vil Du ogsaa det? O! at jeg har kunnet dølge saa meget for Dig. O! hvor jeg har været ulykkelig med denne kvælende Hemmelighed i Hjertet. Det er ligesom den har kvalt alle gode Følelser, jeg føler mig lettere nu, endskjønt jeg er ulykkelig.»

Frederikke havde ikke faaet den Urette til at fortælle sine Begivenheder for hendes Brudgom. Henriette var en Mester til at fortælle interessant, og hun vidste nok, hvor hun skulde kaste sit Lys og sin Skygge. Frederikke Svendsen forekom Lorden langt fuldkomnere end Nathalie Zernau, desuden fik jo ingen hendes simple Stand at vide; i England kunde hun præsenteres som Komtesse Zernau.

De bleve viede, og Frederikke tog en kort men rørende Afsked med sin Fader.^{k272} Denne var som lynslagen, han forbandede Nathalie, han bandede Præsten, som havde sluppet hende ud, han frygtede for Fremtiden, der kunde føre Skjændsel over ham, som den førte Sorg og Savn, og han pønsede allerede paa, hvorledes han kunde gjøre Nathalie til en Løgnerske i hans Broders Øine, da – Døren aabnedes, og Svendsens slue Ansigt viste sig.

«Maa dog give ham nogle Piller at svede paa,» sagde han til sig selv paa Trappen.
«O, hvor hans Angst skal gjøre mig godt.»

Svendsen havde nemlig mødt Lise, da hun gik efter Henriette; han var den, der havde skaffet hende Tjeneste hos Komtesse, og de vare godt kjendte. Alle Lises Løfter og Forsætter om Taushed forsvandt for Svendsens ^[308] snedige Spørgsmaal, som Dug for Solen, han vidste snart Alt.

«Nu maa jeg takke Hr. Baronens saa meget for den Tid, jeg har oppebaaret Pension af ham,» sagde han tørt, «jeg kan ikke længere vente Løn for at tie med en Hemmelighed som Enhver veed.»

«Hvad siger Du, Karl, hvad er det man veed?»

«Ih! at Baronens har sendt sin egen Datter –»

«Hvad for noget? Har jeg nogen Datter?»

«Jeg siger blot, hvad Folk sige. Baronens veed selv bedst, hvorledes det hænger sammen, men jeg vilde aabenbare Dem det; thi, jeg er ærlig Karl, og jeg vilde ikke bedrage Herren for sine Penge.»

«Af hvem har Du hørt det?» spurgte Baronens skjælvende.

«Først hørte jeg nogle Udeladelser iaftes. Der var et Par Fremmede hos min Herre, f. E. Hvem skulde have tænkt det om Zernau? Et gyseligt Bedrageri! At bestjæle en Broder for sit Barn! Værre end Tyveri! Hvilken Hykler! og saadant Noget. Siden, da jeg kom ud blandt Dommestikerne,^{k273} fik jeg høre hele Historien, den er over den hele By.»

Ikke et Menneske vidste endnu et Ord derom, undtagen Henriette og Svendsen.

«Det er godt Svendsen,» sagde Baronens, «jeg skal betænke mig i Henseende til Pensionen, lad mig nu være ene.»

«Maa dog op og see, hvorledes hans Ansigt seer ud i Dag,» sagde Svendsen den følgende Aften, da hans Herre ^[309] sendte ham i et Erinde i Nærheden af Baronens Bolig. «Enhver nye Rynke, ethvert Tegn paa Græmmelse er et Plaster paa mine gamle Saar.» Han kom til Salsdøren, den var tillaaset. Han vendte sig da til Kjøkkendøren for at spørge Pigen om Baronens Hjemkomst, her fandt han Døren aaben, men ingen Pige, han gik da den bekjendte Vei igjennem nogle Værelser til Baronens Sovekammer, her fandt han rigtignok sin fordums Herre og Fiende, men hans Ansigtstræk saae han aldrig mere, alle de Udtryk af indre Sindsbevægelse, som de i disse Dage havde fremviist, vare udslettede af en Pistolkugle.

Baronen havde endnu en Trækning i Benene, som viste at han nylig var død. Pistolen laae ved hans Side.

«Ja saa! seilede han den Kours?» sagde Svendsen med satanisk Glæde. «Hvor han maa have græmmet sig inden han greb denne Tingest; lad see, Nøglen staaer i hans Schatol, jeg kan gjerne være hans nærmeste Arving, jeg har deelt saa meget af Mit med ham.» Svendsen stak glad en Tegnebog ^{k274} og en Hob Bankosedler ^{k275} til sig, og vilde just gaae ud af Salsdøren som den nemmeste, da han blev greben af en stærk Haand.

«Stop lidt Kammerad, vi faae først see til, hvordan Sagerne staae herinde, ja saamen det faae vi,» sagde en Mandsstemme, og en ditto stærk Haand holdt ham fast i den anden Arm. Sagen var den, at en Frue, der boede i Stue-Etagen og som var alene hjemme, havde hørt Skuddet, hun anede strax en Ulykke, men da hun ikke havde Mod til selv at gaae op, løb hun ned i Kjelderen til Spekhøkeren, og bad ham for Guds Skyld springe ovenpaa og see hvad der var ^[310] skeet. Spekhøkeren ⁿ³⁶ stod just i en Handelssamtale med en Kollega, og fik denne med sig, men Alt dette tog saa megen Tid ud, at Svendsen fik stukket Pengene til sig, og var paa sit Tilbagetog. Han maatte nu standse, Politiet blev hentet. Svendsen forsikkrede vel, at han først var kommen efterat Baronens var død, men Ingen havde seet ham gaae op. Baronens Tegnebog, som fandtes i hans Lomme, tilligemed de øvrige Penge vidnede snart imod ham. Folkene, der boede i Huset, kjendte ogsaa det Forhold, der var imellem Baronens og Svendsens Kone; man fandt det troligt, at baade Jalousi og Pengebegjærighed havde forledet ham, og han blev sat fast som Tyv og Morder.

Samme Aften, som dette foregik, fik Marie hemmeligt en lille Æske ved Madame Møller, der indeholdt en smuk simpel Brystnaal, indviklet i et Papir, hvorpaa stod de Ord: «Fra En, som skylder Dem Livet, og som elsker Dem til Døden.» Marie var rørt og henrykt, hun havde aldrig seet sin Datters Skrift, og fattede ikke den ringeste Mistanke om at dette var skrevet af Susanne Nørager. Store Taarer trillede paa Brystnaalen, som hun kyssede med Inderlighed, og en gladere Følelse end hendes Hjerte nogentid havde kjendt gjennemstrømmet det.

Just da kom Værtens Pige løbende op til hende, glad ved at kunne meddele noget skrækkeligt, og raabte: «Gode Gud! Madame! har De hørt at Deres Mand har skudt Baron Zernau ihjel?»

Marie faldt besvimet om paa Gulvet. Men vi vende os bort fra disse mørke Billeder til vort lyse venlige Hermansdorf.

[311] Det er en klar varm Sommerdag, Dagen efterat vi sidst forlod dem. De tidlige Moreller hænge modne og røde mellem det mørke Løv. Rosenhækkene ere fulde af udsprungne Roser, der udførede en liftig Duft, og Svanerne søge Skygge under de løvrige Grene, der hænge udover Aabredde og dyppe deres Blade i Vandet.

Helene er gaaet ned til Landsbyen med sin Kjæreste for at presenteres for sin Svigermoder. Den gode Madame Kjelstrup udgyder en Taarestrøm og en Ordstrøm, hun fortæller sin Søns Mirakler, fra han lærte at læse til han lærte at prædike, og den gode Helene hører det Alt saa gjerne og saa taalmodig. O! hvilken herlig Svigerdatter for Madame Kjelstrup! Greven sidder i sit Kammer og skriver et Brev til – sin Broder, intet sundt Arbeide for en Rekonvalescent, store Svededraaber staae i hans Pande. Nathalie sidder i et skyggefuldt Lysthuus langt nede i Parken, hun skriver ikke Breve, men hun læser dem, de gamle, kjære Breve fra Adolph Brahe, som nu omtrent blive gjennemgaaede den 20de Gang. «O Gud, hvor sød han er!» siger hun næsten høit og kysser Underskriften paa det sidste Brev, hun reiser sig for at gaae og – Skribenten selv staaer for hende. Nathalie blev blodrød og puttede sine Breve sammen.

«Josepha,» sagde Adolph, «jeg kommer nu og kræver Svar paa alle mine Breve!»

Nathalie kunde ikke faae et Ord frem for Undseelse.

«Gode Josepha,» sagde han atter venligt, «jeg har lagt mit hele Hjerte aabent for Dem, som det ligger for Guds Aasyn, hvorfor vil De tillukke Deres?» Han trak hende blidt til sig, hun sank til hans Bryst.

[312] Adolph havde ikke kunnet reise igjennem Nyborg, uden at være inde hos Josepha, som han troede var i sin gamle Bolig; her fik han en kort tør Underretning af Malle, at begge de Andre vare oppe Slottet for at sye; det undrede men glædede Adolph, og hans Utaalmodighed drev ham den kortere Vei igjennem Parken. Han havde seet noget røre sig i Lysthuset og gik hen for at see hvem det var.

«Men min Gud, nu har jeg da rigtig været ubetænksom igjen,» sagde Nathalie efter at hun en god Stund havde modtaget Adolphs Kjærtegn. «Jeg afgjør saadan frisk væk min Skjæbne, og erindrer ikke, at jeg har gjenfundet en Fader, hvem jeg maa spørge om Tilladelse.»

«En Fader, Josepha? hvor er han? hvem er han?» spurgte Adolph ivrig.

«Ak, gid han blot ikke mishagede Dem,» sagde Nathalie med temmelig god Forstillelse.

«Og var han end en Betler, Josepha, jeg vilde ære ham som min egen Fader.»

Det fortrød næsten Nathalie, at hun kunde narre det ædle Menneske, men det var dog saa morsomt. De ilede til Slottet og kom netop ind af Døren, som Greven kom fra sit Kammer paa den modsatte Side. Det mørke Udtryk, som hans Ansigt havde faaet ved at skrive til Baronnen, forsvandt pludselig for et venligt Smil, da han fik see Adolph.

«Velkommen, min brave Dreng,» sagde Onkelen inderlig og omfavnede den Hjemkomne. «Gud velsigne Dig for din Møie.»

«Den har desværre været forgjeves, Onkel!»

[313] «Villien bliver dog den samme, min kjære Dreng, man gaaer ofte over Bækken efter Vand, som Ordsproget siger, og medens Du drog til et andet Land for at opsøge min Datter, har jeg selv fundet hende her hjemme;» han viste paa Nathalie.

«O, jeg forstaaer Dig bedste, dyrebare Onkel, Du har antaget denne fortræffelige Pige i Datters Sted; det ligner Dig, det er ypperligt, nu forstaaer jeg, hvem Faderen er, Josepha. O! han mishager mig gruelig.»

«Du maa ikke rose mig saa meget, Adolph, jeg var vel nødt til at antage mig mit eget Kjød og Blod.»

Adolph vilde ikke troe, man fortalte og fortalte og han blev tilsidst overbeviist, og var som rent forstyrret af Glæde.

«Og hun er Din virkelige Datter, Onkel? saa er hun da min Kusine og min Brud, [k276](#) ikke sandt kjære, gode Onkel, Du giver mig hende til Kone?»

«Hvilken Begjærighed!» sagde Greven med et meget fornøiet Ansigt, «skal jeg alt bortgive det, som jeg saa nylig har fundet?»

«O! Nei, Du kan beholde os begge To,» svarede Adolph overgiven, «jeg har saa altid halv tilhørt Dig, tag mig nu heel og holden.» Greven omfavnede begge sine Børn med inderlig Glæde, og Taarer i Øinene.

«O! hvor jeg er bleven riig,» sagde han, «jeg veed sandelig ikke, hvem jeg elsker mest af Jer.»

«Og nu er det paa Tide, at jeg kommer hen til min egen gamle, kjære Fader,» sagde Adolph, «veed han, at Nathalie –»

[314] «Nei, endnu ikke; det var jo først igaar, men jeg venter ham hvert Øieblik, saa Du ikke har nødig at reise. Jeg har sendt min Vogn efter ham; thi jeg vilde, at han først af Alle skulde erfare min glædelige Nyhed, og tillige raade mig, hvorledes vi skulle gjøre den bekjendt paa den skaansomste Maade for min Broder, jeg har ogsaa et Brev, som jeg ikke vil sende, uden at have læst det for min sindige forstandige Ven.»

Den gamle Greve erfarede med Forundring og Glæde, hvad der var hændet. Adolph var færdig at rive ham overende i sin heftige Omfavnelse, han var saa glad, fordi han slap for at bedrøve den gode, gamle Mand med en Misalliance.

«Og da nu denne søde Pige er din Niece, gode Fader, saa har Du vel heller Intet imod, at hun bliver din Svigerdatter?»

«O! hvilke Drengestreger, Adolph, Du kan fornærme din Kusine – saadan efter en Times Bekjendtskab –»

«Nei, Fa'er, ikke efter en Time, men efter mange skjønne, herlige Timer har jeg bedømt hendes Værd, og havde hun ikke bleven Onkels Datter, saa havde jeg sat din Ædelmodighed paa en haard Prøve.»

Greven var inderlig glad i den nye Svigerdatter, da han tilsidst erfarede Sammenhængen, og takkede Gud at ikke Prøven var nødvendig.

«Det er Ret, at Du kommer med Punsch, Mathias, jeg troer bestemt, jeg vil drikke mig et Ruus i Aften; jeg er saa sjæleglad,» sagde Adolph og greb et Glas.

[315] «Nei, for Guds Skyld,» raabte Nathalie; «jeg er saa bange for berusede Mennesker.»

«Ja, saa vil jeg lade det blive ved mit Kjærlighedsruus. Du søde Pige, det er mere ægte, og det sover jeg ikke ud i min hele Levetid, men ganske ædru kan jeg ikke være i Aften, i det mindste troer jeg ikke, at jeg kan vænne mig til at kalde Dig Nathalie før i Morgen. Ak! Josepha var et deiligt Navn, det er Skade om det, jeg havde vant mig til at forbinde alt Elskværdigt med dets velklingende Lyd. Men, kjære Fædre, ville I da ikke drikke min Skaal?»

«Jo,» svarede Onkelen, «jeg vil drikke den af Hjertensgrund og endnu et Par Forlovedes til, den Nyhed har Du endnu ikke hørt, Adolph, og Du Svoger heller ikke?»

«Have I da endnu flere Nyheder her hjemme?»

«Ja, din Ven og Lærer Præsten Kjelstrup er forlovet.»

«Nei, han er dog vel ikke? nu næst min Egen var det den Morsomste, jeg kunde faae høre; men hvem i al Verden skal han da have? Jomfru Nørager? nei, det kan jeg dog ikke troe?»

«Nei, lidt yngre, hendes Søsterdatter Helene Breder.»

«Eller min fordums Søster Kathrine Møller,» tilføjede Nathalie leende.

«O, det er prægtigt, nei, see mig til Kjelstrup, han veed nok, hvad han gjør, han kunde aldrig valgt bedre.»

Præsten og hans Kjæreste kom; Skaalen udtømtes. Helene drak en for den vandrende Ridder og den forklædte Komtesse, og Adolph drak hende igjen til, som Landsbyens tilkommende Læge, de ønskede hende god Praxis.

[316] «O, gid vi dog havde Jomfru Nørager her, vor gode, gamle Susanne,» sagde Grev Zernau og Adolph næsten paa engang. «Ja, Tante Susanne og mine kjære, gode Forældre. I Morgen maae vi skrive, Helene.» Pigerne skreve begge den følgende Dag; de havde Begge en Forlovelse at berette, og mange andre Vidunderligheder.

«Ja, der kan man see,» skrev Susanne i sit Svar, «hvad der kommer ud af at sende to unge Galninger afsted, havde I ladet mig reise, skulde der i det mindste bleven en Forlovelse mindre. Imidlertid er det ret brav, som det er, og skal jeg sige

Sandhed, saa er det ret efter mit Sind. Min Svogers Glæde er rørende, og det skal blive kosteligt at see ham fryde sig i den theologiske Svigersøn. Men jeg vædder, naar de havde været sammen en Dagstid, saa begynde de at tale Latin, og Margrethe, hun faaer vel trabelt med Udstyret. Da bliver her kjedsommeligt, og saa er det bedst, jeg drager tilbage til mit kjære Hermansdorf; sandt at sige har jeg undertiden Hjemvee, helst da jeg hørte, min gode Herre var syg. Jeg agter derfor snart at komme hjem, og saa vil jeg tjene ham og min nye, elskværdige Herskerinde, saa længe der er Liv og Kraft i gamle

Susanne Nørager.»

Ja, Susanne havde ret, at Forlovelserne vare efter hendes Sind; thi, alt fra hun opdagede den unge Grevedatter, havde hun bestemt hende for Fætteren, og det var vel ikke uden Hensigt, at hun fremstillede alle hans Fuldkommenheder i et saa klart Lys for Nathalie.

[317] Man beskylder ofte de gamle Jomfruer for Lyst til at stifte Partier, og man tillægger dem det som en Last, men mig forekommer det, som det burde regnes blandt deres Dyder; thi endskjønt Handlingen i og for sig selv er en Daarskab, som Ingen burde paatage sig, saa maa dog unægtelig Kilden til den være god; og jeg vil spørge Enhver, om det ikke er ædlere og skjønnere, at unde Andre en Lykke, som man selv har følt Savnet af, og at virke dertil, end at vise Mishag og Bitterhed derover, som ligesaa ofte er at see.

Susanne var ellers overflødig i denne Kjærlighedshandel. Gud Amor selv paatog sig Bestyrelsen, i Skikkelse af en pjaltet Dreng, og han har aldrig angret sit Skjeltsstykke.

Grev Zernaus Brev til Baronnen fandt hans Svogers Bifald, og blev afsendt med Fruentimmernes, men der kom ogsaa Breve tilbage med Budet, og deriblandt et til Greven. Hans Ansigt blev mørkt da han saae Udskriften, og han gik ind i sit Kabinet dermed. Brevet, der var over 14 Dage gammelt, lød saaledes:

«Min Broder!

Jeg har handlet uretfærdigt imod Dig, men Døden forsoner Overtrædelsen, og jeg gaaer frivillig i Døden. Din Ligegyldighed for dit Barn og min store Kjærlighed for mit maa undskylde mig nogenledes i dine Øine, men for Verdens Øine vilde jeg staae som en Bedrager. Det kan jeg ikke taale, og derfor opbryder jeg med egen

Haand den ^[318]Port, som kun en venlig Engel burde oplukke. Gud tilgive mig, tilgiv
Du ogsaa Din ulykkelige Broder

Frederik Zernau.»

Denne skrækkelige Efterretning angreb Grevens endnu svage Legeme, som det
bedrøvede hans Sind; han var meget bleg, da han efter lang Tid kom tilbage til de
Øvrige.

«Mine Venner,» sagde han, «vi havde i Gaar en Glædesdag, men Alt er Forandring
heneden. Denne maae vi hellige til Sorgen, min Broder er død.»

«O, min Gud,» sagde Nathalie forskrækket, «han har dog vel ikke taget sig for nær
af – Ak! maaske min Uforsigtighed –»

«Nei, mit Barn, Brevet er meget gammelt, han døde uvidende om det Hele.»

«Vil De ikke gaae en Stund ned i Haven med mig, gode Svoger? og Du Adolph, jeg
trænger til frisk Luft.»

Her fortalte han, hvad han gjerne vilde holde skjult for Nathalie, Aarsagen og
Dødsmaaden.

Man tog inderlig Deel i Grevens Bedrøvelse over denne Udaad, men den gamle
Brahe anmærkede: «De maa være glad, at Deres Brev ikke traf ham, nu har De
Intet at bebreide Dem, og mange Vanskeligheder falde nu bort.»

Greven var enig; men han var dog endnu tvivlsom, hvorledes han skulde fremstille
Sagen med de forvexlede Døttre, uden at kaste for stor Skygge paa Broderens
Minde.

«Lad os vinde Tid,» sagde Svogeren, «saa hitte vi vel paa Raad, for det første kan
hun jo gaae for Din adopterede ^[319]Datter, til vi faae see, hvad Opsigt vor Broders
Død vækker.»

Der kom imidlertid mange Historier i Omløb i Fyen i den Anledning; men
Bønderne hældede enstemmig til den Tro, at en ond Aand havde forbyttet Børnene
i Vuggen, og siden var han kommen igjen og taget sin egen, da hun var bleven stor,
og forsvundet med hende, han havde viist sig som et Menneske, men kunde ikke
tale som andre Folk.

Aarsagen, hvorfor Baronens Brev var udeblevet saa længe, var den, at Svendsen ved sit Tyveri havde revet det op, da det laae øverst, det var kommen under Schatollet, og først senere funden ved Sammes Flytning.

Helene taledede nu stærkt om at reise hjem; hendes Kjæreste skulde ledsage hende og gjøre Foreldrenes Bekjendtskab. De vare allerede blevne enige om, at Brylluppet skulde opsættes til næste Foraar, for at Helene i denne Tid kunde oplære et andet Subjekt til at hjælpe sin Fader, der nu var bleven forvænnet. [k277](#)

«O, jeg maa endelig være med!» raabte Nathalie, «jeg kan ikke saaledes forlade de kjære Bedsteforældre.»

«Vi skulle see at faae dem hid, mit gode Barn; jeg længes efter at gjøre deres Bekjendtskab, og udtale min Taknemmelighed.»

«Jeg maa alligevel derhen, søde Fa'er, jeg maa tage Afsked med mit Barndomshjem, med alle de kjendte Steder, med alle Tjenestefolkene, og, det er sandt, med Forpagterens; det er deres ældste Datter Hanne, der har lært mig den Smule Musik, jeg kan. De ere saa inderlig gode Allesammen.»

[320] «Du har Ret, Barn, det er smukt af Dig, at Du er taknemmelig, jeg skylder ogsaa de gode Præstefolk saa meget, der have opdraget en saa elskværdig Datter for mig. Jeg følger med Jer, jeg troer, at en lille Reise vil styrke mig, og her vilde blive saa kjedsommeligt hjemme.»

«Det kunne Flere synes saa,» meente Adolph.

«De maa endelig være med,» sagde Helene, «mine Forældre maa see deres kjære Rikkens Kjæreste; om Sommeren have vi god Plads.»

Reisen blev snart iværksat, og godt var det for Madam Breder, at hun var vel forsynet med Smaakræ, [k278](#) og havde sin hjælpsomme Søster hos sig; thi hun fik rigtig et stort Selskab, og det en Greve! men hun holdt sig de Ord efterretlig, som hun havde sagt til sin Pleiedatter, at ikke uvæntede Gjæster maae forknytte [k279](#) en god Værtinde. Man saae ikke den mindste Forlegenhed paa Margrethe. Alt var Velvillie, Oprigtighed og Glæde.

Jeg veed ikke, hvad Grevens Taknemmelighed indgav ham at sige til Susanne, men det veed jeg, at hun græd Glædestaarer over hans Godhed og Venlighed. Præstefolkene vare ogsaa særdeles indtagne af ham, og Præsten maatte tilstaae, at det var noget Andet end Broderen.

Præstefolkene maatte love at komme til Nathalies Bryllup. «Lad os ligesaagodt, medens vi ere her, bestemme Tiden,» sagde Greven muntert, «hvad sige I unge Folk? naar skal Brylluppet staae? skulle vi ikke benytte Sommertiden for de gode Præstefolks Skyld?» Nathalie kjælede for en stor Kat, og saae ikke paa noget Menneske, men Adolph reiste sig, og sagde:

[321] «Det maa synes Enhver underligt, at jeg, som bliver den Lykkeligste ved denne Forening, vil foreslaae at udsætte Tiden, men jeg har mine Grunde, Du har en Medbeilerinde, kjære Nathalie, jeg kan ikke fordølge det,»

«Gud forbarme sig,» sagde Nathalie, halv i Spøg og halv forskrækket, hun jog Katten ned. «Lad mig da vide, hvem det er?»

«Det er mit Fødeland, min søde Pige, jeg veed nok, at mine Kræfter ere som Draaben i Havet, men jeg vil dog saa gjerne ofre dem til dets Tjeneste.»

«Du vil dog vel aldrig blive Soldat?»

«Nei, men jeg ønsker at faae min juridiske Examen, inden jeg slaer mig til Ro paa Landet, jeg haaber paa bedre Tider, naar vi faae en ny Konge; vi faae vist en anden Statsforfatning, og maaske man kunde bruge mig til Noget.»

«Det er Ret,» sagde Præsten Kjelstrup og rystede hans Haand,

«Jeg kan heller ikke være uenig med Dig heri,» sagde Greven, «endskjønt jeg vil see den nye Statsforfatning inden jeg troer den.»

«Gud veed, om en konstitutionel Forfatning var Noget ønskværdigt,» sagde Breder.

Kjelstrup kastede et gennemtrængende Blik paa ham, men han erindrede, at det var hans Svigerfader og vilde ikke disputere med ham.

«Saa bliver Du vel gyselig længe borte?» spurgte Nathalie lidt mismodig.

[322] «Til Foraaret haaber jeg at blive færdig,» svarede han «og da Nathalie –,» de forstode hinanden, og de kyssede hinanden.

Først her paa Langeland læste man i Aviserne, at Baron og Overstaldmester Zernau var myrdet af sin fordums Tjener.

«Guds Død, der maa jeg over til Kjøbenhavn saa snart som muligt,» sagde Greven til Præsten Kjelstrup. «Jeg kan give en anden Oplysning og redde Mennesket. Hvis

det ikke var Synd at tage Dem bort fra Deres Kjæreste, min gode Præst, saa saae jeg gjerne at De fulgte mig.»

«Pligten maa gaae først, hvis Glæden skal vedblive at være Glæde,» svarede Kjelstrup, «jeg følger meget gjerne med.»

De Øvrige skulde blive tilbage i Præstegaarden til Greven og Præsten kom tilbage.

«Jeg vilde gjerne give Dem en Kommission^{k280} med,» sagde Susanne til Præsten Kjelstrup, «dersom jeg turde?»

«Jo vist. Tante Susanne, dersom jeg blot er duelig! – men – Handelsaffærer –»

«Nei, jeg vilde virkelig ikke betro Dem til at handle for mig, min gode Præst,» svarede Susanne leende; «men dette er Noget, som jeg helst vil betro Dem af alle de Mennesker, jeg kjender.»

«Nu?»

«Det er at omvende og trøste en Ulykkelig.»

«O! det er en anden Sag,» svarede Præsten livlig, «dersom Gud vil forunde mig sin Bistand hertil, da skal det være mig en kjær Forretning.»

[323] Han fik nu Maries Adresse, og blev meddeelt hendes Historie og Sindsbeskaffenhed, saa vidt Susanne kjendte begge Dele.

Det var nogle herlige Dage, som de unge Forlovede levede i Perrebyes Præstegaard. Nathalie trak sin Elsker om til alle hendes Yndlingssteder, han fandt hendes Humleanlæg geniensk, og hun fandt, at det havde faaet ny Ynde ved hans Nærværelse. De tilbragte hele Timer af den inderligste Fortrolighed og Kjærlighed dernede. Nathalie fortalte om alle sine Barndoms Daarskaber og Genistreger, og altid endte Fortællingen med de Ord: «Og saa var Helene saa inderlig sød og hjalp mig tilrette.»

«Ja, Helene er et herligt Menneske,» sagde Adolph, «jeg glæder mig saa inderlig paa min brave Lærers Vegne, og det er prægtigt, at hun bliver Dig saa nær, Nathalie.»

«Ja, det er ubetaleligt,» svarede Denne.

Greven bevirkede Svendsens Frikjendelse som Morder, men som Tyv maatte han endnu sidde fast; han fik ogsaa ordnet sin Broders Affærer, saa at hans Formue

efter Boets Slutning skulde tilfalde Lady Clairford. De stundede begge tilbage til sine Venner.

«Nu!» sagde Susanne, da Præsten havde sat sig i et Hjørne og holdt sin ene Arm om Helene, der stod ved hans Side, «nu, fandt De hende? hvordan har hun det?»

«Hun er hensovet i Herren,» svarede han høitidelig.

«Og De traf hende ikke?»

«Jo, paa Hospitalet, vi taledes længe sammen, hun var ved sine fulde Sandser, og syntes at have Glæde af at høre mig.»

[324] «Og hun angrede?» –

«Ja, Jomfru Susanne, det var et ydmygt Hjerte, det var mig en Glæde at række hende den sidste Trøst.» [k281](#)

«O, Gudskelov! O, Gudskelov!» udbrød Susanne, «nu vil hun tilgive mig min hæsle Løgn.»

«Jo, nu kjender hun Dem,» sagde Præsten med et Haandtryk.

«Og hvad sagde hun om Datterens Flugt?»

«Den vidste hun Intet om, det var Tanken om hendes Mands Misgjerning, der havde knust hende, da hun troede sig selv Anledningen til hans Had; det trøstede hende meget at høre hans Uskyldighed i dette Mord, men det var for seent.»

«Gud velsigne Dem for hvert et Ord, De har talt til hende,» sagde Susanne rørt.
«O! Helene, hvilken Mand Du faaer; Gudskelov! Du er ham værdig.»

Helene strøg sin Elskers tynde Haar tilbage fra hans høie Pande og trykkede et hjerteligt Kys derpaa. «Hvad jeg ikke er, skal han danne mig til,» sagde hun blidt. Derpaa skjød Susanne hende ned paa hans Skjød, og forlod dem. Afskeden gik taalelig baade for Susanne og Nathalie, da de havde det Haab at samles med deres Venner det næste Foraar. Susanne var ogsaa ret i sit Es, da hun atter vandrede om paa Hermansdorf mellem alle sine Melkekar og Syltekrukker. Dog havde Greven fæstet Forvalterens Datter til at blive ved sin Post som Huusholderske, og vilde kun, at Susanne for Fremtiden skulde have en Overbestyrelse og – skjænke hans Morgenthevand samt lave hans Yndlingsretter. Han kaldte hende aldrig mere

Jomfru Nørager; ^[325] men Susanne eller Tante Susanne, som Nathalie havde vant sig til at kalde hende i Perreby.

Adolph blev ikke længe hjemme efter deres Tilbagekomst. Nathalies Savn formildedes ved hendes Faders og Susannes Medfølelse. Hun blev snart sin Svigerfaders Yndling og tilbragte ofte nogle Dage hos den venlige Emilie, der var rent henrykt i Nathalies Maade at omgaaes Børn paa.

*

Det var den paafølgende Vinter, at Frederik den Sjette døde. Jeg vil ingeniende beskrive de Sørgefester, der i den Anledning fandt Sted. Gud skal vide, vi have læst nok om dem. Enhver kjender ogsaa Studenternes mislykkede Adresse til Kristian den Ottende, ^{k282} og manget ædelt Hjerte har vist taget Deel i de brave Danskes feilslagne Forhaabninger. Adolph var blandt de mest mistrøstige. Han gjorde en Reise hjem for at opmuntre sig, han kunde ikke læse.

«Det staaer slet til med din Medbeilerinde, Nathalie,» sagde han engang, «hun sidder i Gjeld op under Ørene. Gudskelov, det staaer godt til med Dig, min søde, velsignede Pige, Du blomstrer jo som en Rose, ja hos Dig vil jeg nu finde al min Glæde.»

«Men Gudbevares,» sagde Kjelstrup ivrig, «har da den nye Konge slet ikke tænkt paa nogen Besparelse? vil han da ikke gjøre det mindste til at lette Landets trykkende Gjeld?»

«O! jo,» svarede Adolph Brahe med et haanligt Smiil (en Ting, der saa sjelden saaes paa hans Ansigt). Han har formindsket Hesteantallet, og ophævet Bouche de Cour; ^{k283} men ^[326] Gratialet, som skal skjenkes isteden, vil nok overstige de forrige Udgifter ved Hoffet.»

«Det forekommer mig,» sagde Greven, «som naar man i Rom lader alle Kirkeklokker tie i Fasten for at bevirke Stilhed, og saa Gadedrengene med sine øreskjærende Skralder gjøre en meget værre Allarm for at tilkjendegive Tiden. Men vi ere lykkelige, Adolph, som kunne leve her i Uafhængighed, og vi ville holde en god Økonomi i vor lille Stat, og der udbrede saa megen Lykke som muligt. Tænker Du endnu paa din Examen?»

«Ja! min Onkel, jeg er saa ung, der kan hænde meget inden jeg dør, men med samme Lyst og Iver kommer jeg ikke til at arbeide.»

Adolph fik virkelig ikke mere end *Haud illaudabilis*^{k284} til sin Examen, men han paastod, at han skulde drevet det til bedste Karakter, hvis han havde havt lysere Udsigter for Øie.

«O!» sagde hans Svigerfader smilende, «det er ikke saa farligt. Det skal ikke forhindre din Udnævnelse som Grev Brahe-Hermansdorf.»

Den fortryllende Sommertid var atter forhaanden, det var i de første Dage af Juni, at Adolph vendte tilbage til sit kjære, skønne Hjem; alle Medbeilerinder bleve forglemte for den eneste Elskede, hans yndige Brud. Fuglene sang deres Brudesang i Bøgenes lyse Kroner og Frugttræerne dryssede deres hvide Blade paa de Forlovedes Sti til et godt Forvarsel.

Præsten Kjelstrup havde ført sin unge Kone og hendes Forældre hjem til sin tarvelige, men net oppudsede Præstegaard ^[327] og om nogle Dage skulde han holde sin elskede Elevs og den unge Komtesses Brudevielse. Madam Kjelstrup var overmaade lykkelig, baade Madam Breder og Helene roste med Indsigt og Oprigtighed hendes Geni til at vende det Ene i det Andet, og give selv det Simpleste et fiffigt Udseende. Den gode Kones Mund stod ikke stille den hele Dag; hendes Been var kommen sig, fordi hun havde været nødt til at bruge dem mere ved de Fremmedes Modtagelse, og – tænk! hun kunde være med til Brylluppet paa Herregaarden. Det var en stor Glæde. Helene vilde endelig hjælpe at sætte Baand paa hendes Kappe, men der kom den gode Præstekone tilkort. Madame Kjelstrup behøvede blot at røre ved en Sløife for at give den et rask Udseende, og Helene var færdig at stikke den fordærvet med Naale før hun fik den nogenlunde i Stand. Det morede Svigermoderen forfærdeligt. Helene lo ogsaa og sagde: «Jeg seer nok, at jeg gik for tidlig fra min Skole hos Malle.»

Til Brylluppet paa Hermansdorf vare en heel Deel Gjæster indbudne, ogsaa et nygift Par fra Kjøbenhavn, Nathalies Fætter, Søkapitain og Baron Samsøe og hans Gemalinde, Henriette Kaas. Baade Greven og Adolph glædede sig ved at see den behagelige Frøken Kaas igjen; men hun selv var stille og havde ofte vaade Øine, og man ærede hendes Følelse. Brudeparret ønskede at vies i Kirken, endskjønt den gamle Grev Brahe fandt det noget besværligt, men Nathalie var saa vant til at betragte Kirken med Ærbødighed, og syntes, at Alt der fik mere Kraft og Høitidelighed, og Adolph vidste, at hans geistlige Ven vilde tale med mere Frihed paa dette hellige Sted end i et andet Huus. Helene ^[328] havde da med begge sine Mødres Hjelp udstafferet den paa det deiligste med Grønt og Blomster, og

Bønderne glædede sig mange Dage iforveien til at see Brudeskaren, og ligeledes til, at de Dagen efter Brylluppet selv skulde have et Gilde paa Herregaarden.

Efter Susannes indstændige Bønner blev dette forandret fra Bryllupsdagen til den næste.

Veiret var gunstigt for Brudeskare og Tilskuere, og aldrig havde man seet et smukkere Brudepar, det var den enstemmige Dom. Nathalie havde blot en hvid Silkekjole paa og en mørk Myrthekrands om sit blonde Haar, men hun kunde aldrig havt Noget, der havde klædet hende bedre. Hun var lidt blegere end sædvanligt og lignede meget de Roser, som man kalder Mädchenblus. Præsten holdt en herlig Tale, hans Kjerlighed for Brudgommen og Brudens Fader og hans egen store ægteskabelige Lykke begeistrede ham, han overtraf sig endog selv, intet Øie blev tørt. Nathalies forunderlige Skjæbne bidrog vel ogsaa til Rørelsen, især hos de Simple,^{k285} men selv Henriette maatte sande at det var Noget, som var værd at høre, og at Præstens Ansigt havde faaet Liv. Johannes Breder frydede sig i sit Inderste over en saadan Svigersøn.

Man spiste paa den samme Sal, hvor vi engang før have holdt Gjestebud. Brud og Brudgom gik naturligviis først, og Greven tog de to unge Koner, en under hver Arm. Fru Samsøe kom saaledes til at sidde ved Brudgommen.

«Erindrer De?» sagde Adolph Brahe, efter at nogle Retter vare spiste og flere Skaaler drukne, «erindrer De, Fru Samsøe, at vi engang før have sat sammen her?»

[329] «Ak ja,» svarede hun, «da var der En tilstede, som jeg ikke kan nægte at jeg nu savner, skulle vi To ikke drikke hendes Skaal? Uagtet sine Feil har hun dog elsket os Begge.»

«Os Begge?» svarede Adolph, «troer De?»—

«Ja,» svarede Henriette, «det er vel af de Ting, som en Veninde ikke pleier røbe, men det forekommer mig, som om Tanken om denne skjulte Tilbøielighed kaster et Lys over mange af hendes Skyggesider; den har vist gjort hende endnu mere følsom for at staae tilskamme ved Opdagelsen af hendes Fødsel, og Jalousien har vel ogsaa havt sin Braad til at jage hende paa Flugt med.»

«Ak, min Gud, skal da jeg have berøvet hende Alt,» sagde Bruden, der med Opmærksomhed havde hørt til.

«Jeg vil trøste Dem med, at hun nu er lykkeligere end hun nogensinde kunde blevet under sin Maske,» svarede Veninden, «om hun end havde opnaaet alle sine Ønsker. Jeg har nylig havt Brev fra hende, og hun siger, at hun ligesom har faaet et nyt Liv, siden hun virkelig er, hvad hun forestiller, hun lever i Velstand og Glæde, siger hun, hendes Mand tilbeder hende, og hun synes, at hun tiltager i Fuldkommenhed hver Dag. Det mangler kun i hendes Lykke at see mig og hendes Onkel Baronen derover.»

«Ak, det bliver atter et Stød for hende,» sagde Brudgommen, der efter den sidste Beretning følte en større Deeltagelse.

«Men jeg haaber, det vil formildes ved at bringes af en Veninde. Jeg agter at følge min Mand til London om et Par Uger.»

«O! det var herligt,» raabte alle Tre, thi Greven havde [\[330\]](#) ogsaa begyndt at tage Deel i Samtalen. «Hils hende, hils hende saa hjertelig,» gjentog de Alle.

«Bed hende ikke være vred paa mig,» sagde Nathalie; «vor Skjæbne har været saa underlig sammenflettet, at vi absolut maa være Venner.»

«Og siig hende,» tilføiede Greven, «at det vilde være mig kjært at see min gamle Ven Lorden og min kjære Broderdatter her.»

«Til sit Fødeland kommer min Veninde aldrig meer, hvis jeg kjender hende ret,» svarede Henriette, «men Deres Godhed og Venskab vil glæde hende, hvor hun er.»

Værten erindrede nu, at han ikke saa længe burde opholde sig ved en særskilt Konversation, han blandede sig i de Andres livlige Samtale, og det var et særdeles muntret Maaltid. Dagen henløb i Lystighed og Glæde.

Den følgende Morgen kom begge Par Præstefolk tidlig til Slottet, de vare inviterede til Frokost og til at forblive og være Tilskuere ved Bondefesten. [k286](#) Da den lille Friherinde havde omfavnet alle de kjære Lykønskende, sagde hun: «Jeg maa dog ud og lede Tante Susanne op, hun har vist forvildet sig i Krukker og Tallerkener og forglemmer os rent herinde.»

Hun kom snart tilbage, sprang hen og kyssede sin Fader og sagde:

«Kjære Fader, vi ere nu blevne saa godt vant med Bryllupper, skulde Du ikke have Lyst til at holde et i Dag ogsaa?»

«Jo gjerne, min lille søde Fru Brahe,» svarede Faderen, «hvis Du kan skaffe saa smukt et Brudepar, som det vi havde igaar.»

[331] «Nei, det vilde være vanskeligt at finde Mage til,» sagde Nathalie med et skjelmisk Smil til sin Mand. «Imidlertid er det et Brudepar.»

«Du gjør mig ret nysgjerrig; hvem er det da?»

«Det er Kirsten Malkepige og Mikkel Jensen. Tante Susanne siger, at der længesiden er udlyst for dem; men Mikkel havde hugget sig i Haanden, derfor er Brylluppet opsat, og da her nu alligevel skal være en Fest, saa meente Tante Susanne –»

«Ja, hun veed godt at makke det sammen,»^{k287} sagde Greven venligt, «men det maa komme an paa vor gode Pastor, om det ikke generer ham?»

«Aldeles ikke, naar Deres Excellence ønsker –»

«Saa maa vi To gjøre Anstalter,» sagde Nathalie muntert, tog sin Mand ved Haanden og dandsede hen ad Gulvet med ham. «Og saa følge vi Alle med i Kirke, ikke sandt?» raabte hun endnu i Døren. «Kirsten vil vist fortælle sine Børn og Børnebørn (hvis hun lever saa længe), at hun som Brud vandrede paa de samme Blomster, der vare udstrøede for hendes grevelige Herskab, og er det ikke ogsaa skjønt, naar de Undergivne kan nyde med af sit Herskabs Lykke?»

Alle fra Herregaarden tog med til Kirke, undtagen Susanne, der endelig vilde hjælpe Huusholdersken at ordne, og Greven, der ønskede Rolighed.

Da han saae med hvilken Munterhed det nygifte Par arrangerede Toget, og hvor hjerteligt Adolph kyskede sin unge Kone, da han hjalp hende i Vognen, sagde han til Susanne: «De To ere ret skabte for hinanden.» Men da han var kommen ind i sit enlige Kammer, sagde han med foldede Hænder:

[332] «Jeg takker Dig, min Gud, at Du har opfyldt et af mine varmeste Ønsker, og jeg takker Dig endnu mere, fordi Du tøvede med at opfylde det, til jeg havde lært at bøie mig under din Villie.»

*

Det er bleven stygt langsomt i Præstegaarden, siden de to elskværdige Væsener, Helene og Nathalie, have forladt den, men jeg gaaer dog som oftest derhen om Søndagen. Jeg holder af de gode Præstefolk, og desuden har jeg lovet Helene

sjelden at forsømme det. Det opmuntrer hendes Fader, siger hun. Der er da ofte kommet Breve fra Hermansdorf, der interessere mig overordentlig. Af de to unge Koners Breve faaer jeg kun en Hilsen, eller en og anden liden Anmærkning til mig, men af Tante Susannes bliver der ofte forelæst mig hele Sider; hendes Breve ere altid de længste og behage mig særdeles.

Da hun var her i Perreby, sagde jeg engang til hende: «Vil De ikke skjænke mig nogle af de Breve, som De skrev til Deres Søster, den Tid Lord Clairford og hans nuværende Hustru vare paa Hermansdorf. De vilde meget forbedre min Roman.»

Men hun svarede: «Er De tosket, Menneske? Nei, ved Gud, skal ikke mine gamle, enfoldige Breve trykkes, de ere skrevne i al Troskyldighed og skal brændes allesammen.»

«Ja, saa faaer jeg vel finde mig deri, men en Ting skal ikke kunne forhindres. Jeg gjør Dem til en af Hovedpersonerne i min Fortælling.»

[333] «Nu, Du søde Gud! Det er ret stygt gjort af Dem; men jeg vil nok troe, det er fristende. En gammel Karrikatur af en Huusholderske pleier gjøre god Effekt.»

«Nei, en Karrikatur skal De ikke blive,» sagde jeg høitidelig, «jeg jager ikke efter Karrikaturer, men er det mig muligt, saa vil jeg fremstille Susanne Nørager som hun gaaer og staaer, ja meget mere som hun tænker og handler.»

«Nu, det skal blive et nyt Slags Speil at see sig selv i; maaske kan det være sundt?»

«Ja, gid det maatte blive ret klart og ikke faae nogen Brist eller Knæk,» sagde jeg. Derpaa tog jeg Afsted med Jomfru Nørager.

Og hermed vil jeg ogsaa tage Afsked fra Læseren af dette mit første Arbeide, med det Løfte som en Vertinde ofte gjør sine Gjæster, men som hun ofte seer sig nødsaget at bryde: «Det skal blive bedre næste Gang.»

Litteratur og kilder

Dahl, Willy 1974. «Dårlig» lesning under parafinlampen. Oslo, Gyldendal.

Dahl, Willy 1981. *Norges litteratur*, bind I: *Tid og tekst 1814–1884*. Oslo, Aschehoug.

Delblanc, Sven og Lars Lönnroth (red.) 1988. *Den svenska litteraturen. De liberala genombrotten 1830–1890*. Uddevalla, Bonnier.

Diesen, Hilde 2000. *Hanna Winsnes. Dagsverk og nattetanker*. Oslo, Aschehoug.

Gilbert, Sandra M. og Susan Gubar 1979. *The Madwoman in the Attic. The Woman Writer and the 19th-century Literary Imagination*, Yale University Press, New Haven og London.

Hanna Winsnes og hennes tid, Drammens Museums årbok 1997. Drammen.

Hareide, Jorunn 1984/1999: «'Saaledes findes der ofte digterisk Talent, hvor man mindst formoder det.' Hanna Winsnes' kjærlighetsromaner» I: *Vinduet* 1984. Gjenoptrykt i: Hareide, Jorunn 1999. *Skrivefryd og penneskrekke. Selvfremstilling og skriveproblematikk hos norske 1800-talls forfatterinner*. Oslo, LNU, Cappelen.

Hareide, Jorunn 1988. «'... En opvagt Forstand og et ydmygt Sind.' Hanna Winsnes (1789–1872)» I: Engelstad, Irene m.fl. (red.) 1988. *Norsk kvinnelitteraturhistorie*, bind I: *1600–1900*. Oslo, Pax.

Hopp, Zinken 1943. *Hanna Winsnes. Dikter og kokk*. Oslo, Cappelen.

Notaker, Henry 1990. *Hanna Winsnes – mer enn matmor*. Oslo, Gyldendal

Ordbog over det danske Sprog (ODS), ordnet.dk/ods

Paasche, Fredrik 1959. *Norsk litteraturhistorie*, bind III: *Norges litteratur fra 1814 til 1850-årene*. Oslo, Aschehoug.

Ring, Barbra (red.) 1911. *Fra Hanna Winsnes' prestegaard*. Kristiania, Aschehoug.

Ring, Barbra 1924. *For hundrede aar siden. Hanna Winsnes og hendes*. Kristiania, Aschehoug.

Wolff, Joh. V. 1935. «S.O. Wolffs korrespondanse med N.M. Aalholm i årene 1832–59» I: *Edda*, 1935.

Nasjonalbiblioteket:

Ms.8° 2723: Hanna Winsnes selvbiografiske opptegnelser, i avskrift ved Øyvind Anker.[n37](#)

Noter og kommentarer

[n1](#). Nasjonalbibliotekets digitale versjon mangler endatil den første siden. Det fysiske eksemplaret i samlingen er intakt.

[n2](#). Unn Irene Aasdalen: «Hanna Winsnes 200 år: 'Man tager 20 æggeblommer ...'», *Lørdagsdagbladet* 26. august 1989.

[n3](#). Tyskeren August Lafontaine (1758–1831) var en meget populær forfatter av sentimentale og moraliserende fortellinger fra familiesfæren. Rinaldo Rinaldini er hovedpersonen i tyskeren Christian August Vulpius' (1762–1827) roman *Rinaldo Rinaldini, der Råuberhauptmann*, som utkom i Leipzig i 1799 i tre bind og siden oppnådde tallrike opplag. *Mazarino den store Røver* er tittelen på den danske utgaven av tyskeren Bertrand Gottliebs (1775–1813) røverroman *Mazarino*, som utkom i 1802. Det kom to senere danske utgaver i hhv. 1833 og 1847. Forfatteren var anonym.

[n4](#). Diktet var opprinnelig trykt i *Morgenbladet* 12. august 1869. Det er gjengitt i sin helhet i Barbra Rings biografi om oldemoren (Ring 1924).

[n5](#). Israel Dehn var psevdonymet til Frithjof Foss (1830–1899). Han var overrettssakfører i Arendal, redaktør av *Arendals avis*, og hadde skrevet et meget anerkjent historisk verk om sin fødeby. Like før denne omtalen kom, hadde han debutert med noen meget populære *Skizzer fra London* (1862–64), og utga senere flere Dickens-inspirerte romaner som også gjorde stor lykke, selv om Willy Dahl gir en nokså drepende presentasjon av dem i artikkelen «Israel Dehn – de dydige damers dikter» (i «*Dårlig*» lesning under parafinlampen, 1974).

[n6](#). Deres] *rettet fra*: deres (trykkfeil)

[n7](#). Nathalie] *rettet fra*: Nathalia (trykkfeil)

[n8](#). Nathalie] *rettet fra*: Nathalia (trykkfeil)

[n9](#). ind] trolig feil for «ud»?

[n10](#). Dem] *rettet fra*: dem (trykkfeil)

[n11](#). de] *rettet fra*: De (trykkfeil)

[n12](#). de] *rettet fra*: De (trykkfeil)

[n13](#). Nathalies] *rettet fra*: Nathalias (trykkfeil)

[n14](#). Lotte.»] *rettet fra*: Lotte. (trykkfeil)

[n15](#). Baronen] *rettet fra*: Baronon (trykkfeil)

[n16](#). godt.»] *rettet fra*: godt. (manglende anførselstegn)

- [n17.](#) hun] *rettet fra*: han (*trykkfeil*)
- [n18.](#) himmelblaa] *rettet fra*: himmelbaae (*trykkfeil*)
- [n19.](#) «Gud] *rettet fra*: Gud (*manglende anførselstegn*)
- [n20.](#) om».] *rettet fra*: om (*trykkfeil*)
- [n21.](#) sprungen] *rettet fra*: spungen (*trykkfeil*)
- [n22.](#) Deres] *rettet fra*: deres (*trykkfeil*)
- [n23.](#) Deres] *rettet fra*: deres (*trykkfeil*)
- [n24.](#) Adolph] heretter staves navnet med -ph
- [n25.](#) Deres] *rettet fra*: deres (*trykkfeil*)
- [n26.](#) at] *rettet fra*: at at (*trykkfeil*)
- [n27.](#) Josepha] heretter staves navnet med -ph
- [n28.](#) Det] *rettet fra*: Der (*trykkfeil*)
- [n29.](#) Alderdom] *rettet fra*: Aldereom (*trykkfeil*)
- [n30.](#) Kathrine] *rettet fra*: Katharine (*trykkfeil*)
- [n31.](#) De] *rettet fra*: de (*trykkfeil*)
- [n32.](#) deres] *rettet fra*: Deres (*trykkfeil*)
- [n33.](#) sagde] *rettet fra*: sagge (*trykkfeil*)
- [n34.](#) alltid] *rettet fra*: altig (*trykkfeil*)
- [n35.](#) Deres] *rettet fra*: deres (*trykkfeil*)
- [n36.](#) Spekhøkeren] *rettet fra*: Spekhøken (*trykkfeil*)
- [n37.](#) Opptegnelsene er formet som et brev til en venninne som Hanna tydeligvis ble kjent med da hun var omkring 50 år. Hun skildrer sitt liv fra fødsel og fram til 1831, da familien flyttet fra Valdres til Tanum og hun anonymt utga sitt første arbeid, *Catechismi fem Parter udsatte i Vers*.
- [k1.](#) Hermansdorf] sannsynligvis et fiktivt navn
- [k2.](#) Nyborg] by på Fyn
- [k3.](#) en halv Fjerdingveis Udstrækning] *fjerding*: en fjerdedels mil
- [k4.](#) forresten] for øvrig
- [k5.](#) Konditioneret] person som hører til rang- eller embetsklassen, overklassen
- [k6.](#) Douceur] drikkeskilling
- [k7.](#) Walter Scotts] Walter Scott (1771–1832), skotsk forfatter, kjent for sine historiske romaner
- [k8.](#) Belt] Lillebelt, fjorden mellom Fyn og Jylland
- [k9.](#) Leer] ljaar
- [k10.](#) Thevand] te
- [k11.](#) de Treds] de seksti
- [k12.](#) Forretninger ved Ilden] matlaging ved vedkomfyren eller et åpent ildsted
- [k13.](#) Sirtses] *sirts*: glatt bomullstøy med påtrykt mønster

- [k14.](#) Taftes] *taft*: glattvevet silkestoff
- [k15.](#) knarvorren] grinete
- [k16.](#) Domestikerne] tjenerne
- [k17.](#) gnaven] gretten
- [k18.](#) kjønt] pent, vakkert
- [k19.](#) kiler paa] drive på, skynde seg
- [k20.](#) Skumpelskud] ringeaktet person
- [k21.](#) første Examen] *examen artium*; opptaksprøve til universitetet som inntil 1850 ble avlagt ved universitetet
- [k22.](#) Dosmer] dumrian
- [k23.](#) Prindsesse Carolines] Caroline av Danmark (1793–1881) var arveprinsesse av Danmark, Frederik VI og Marie Sophie eldste datter
- [k24.](#) Staldmester] hofftittel i det tyske og nordiske språkområdet, og blant de viktigste embetstitlene
- [k25.](#) nænnede] hadde hjerte til
- [k26.](#) sjeldne] enestående
- [k27.](#) oppebie] vente på
- [k28.](#) Formæling] bryllup
- [k29.](#) Fjed] skritt
- [k30.](#) Mutterwitz] slagferdighet
- [k31.](#) Karolines] Caroline av Danmark (1793–1881), se note over
- [k32.](#) Simpelhed] enkelhet
- [k33.](#) Malpropre] skitten, uappetittelig
- [k34.](#) misbillige] misliker
- [k35.](#) raske] friske
- [k36.](#) Yorick] hovedperson i Laurence Sterns *A Sentimental Journey Through France and Italy* (1768)
- [k37.](#) uskrømtet] åpenlys
- [k38.](#) Tvebak] en slags kavring
- [k39.](#) Physiognomier] utseender
- [k40.](#) anden Examen] Examen philosophicum, også kalt filosofikum, anneneksamen eller forberedende prøver. Ved Københavns universitet ble denne eksamen mellom 1788 og 1847 avholdt to ganger årlig og besto av to deler: en i matematikk og filosofi og en i språk og historie.
- [k41.](#) Inklination] forelskelse
- [k42.](#) Pommerantstræer] frukttrær som bærer runde, gule frukter
- [k43.](#) han] greven
- [k44.](#) vælige Brune] fyrrige brune hester

- [k45](#). Wienervogn] den fineste slags kalesjevogn
- [k46](#). knibsk] hånlig, spotsk
- [k47](#). Komteis] komtesse
- [k48](#). Anstand] holdning, måte å fremstå på
- [k49](#). Taille] størrelse
- [k50](#). Galfrants] galning
- [k51](#). Moer] tiltale mellom venner
- [k52](#). Fjante] tankeløs person
- [k53](#). Beltet] Lillebelt
- [k54](#). lige] rett
- [k55](#). Time-Informationer] privatundervisning
- [k56](#). Zefyrgarn] lett ullgarn til brodering
- [k57](#). figureret] figursydd
- [k58](#). Agegeanter] trolig feil for *Engageanter*, jf. ODS: «om del af (besætning paa) damekjoler: om en slags brystsløjfer ell. (især) om vide, nedhængende underærmer»
- [k59](#). Aktrise] skuespillerinne
- [k60](#). Muselin de Laine] ullmusselin
- [k61](#). Florsbaand] bånd av tyll
- [k62](#). snu] slu
- [k63](#). Karper] ferskvannsfisk servert ved finere middager, gjerne oppdrettet i godsenes karpedammer
- [k64](#). fortrydelig] ergerlig
- [k65](#). Gigh] kjøretøy med to høye hjul, til én hest
- [k66](#). Flueskab] skap til oppbevaring av mat med nettingdør mot fluer
- [k67](#). Bræmse] store insekter; også nedsettende om person
- [k68](#). proponerer] foreslår
- [k69](#). Subordination] underordning
- [k70](#). beklumre] trykker
- [k71](#). Konfekturer] syltetøy, marmelade
- [k72](#). sveiede] svingte
- [k73](#). feie det af] ordne
- [k74](#). Rare] gode
- [k75](#). Tække] ynde, behagelighet
- [k76](#). Mamsel] frøken, ofte om underordnet kvinnelig tjener
- [k77](#). Finter] spydig bemerkning
- [k78](#). for Slægtskabets Skyld] Nathalie og Adolf er fetter og kusine

[k79](#). Diana Vernon ... Rytterinde] Diana Vernon er heltinnen i romanen *Rob Roy* (1817) av Walter Scott. Hun skildres som vakker og morsom, og fremfor alt som en fremragende rytter.

[k80](#). dratter] detter

[k81](#). sangvinske] lettbevegelige, livlige

[k82](#). opplumre] gjøre uklart

[k83](#). Kegle] fyr

[k84](#). malicieux] ondskapsfullt

[k85](#). egne] spesielle

[k86](#). Delikatesse] takt, finfølelse

[k87](#). fiffige] lure, snedige

[k88](#). Spas] spøk

[k89](#). Materie] stoff, samtaleemne

[k90](#). Informator] lærer

[k91](#). Galanterihandlers] en som selger stas og pynt, særlig til kvinner

[k92](#). Geschichte] (ty.) fortelling, historie

[k93](#). Lystparti] felles fornøyelse

[k94](#). Boston] et kortspill, minner om whist for fire personer

[k95](#). Rigsort] ¼ riksdaler, i 1937 ca. 50 øre, jfr. ODS 1937

[k96](#). Udvikling] resonnement

[k97](#). henveires] luftes bort

[k98](#). unbefangen] (ty.) uskyldig

[k99](#). Aster] en haveblomst

[k100](#). forslagent] listig

[k101](#). Ivanhoe ... helbredende Medicin] scene fra Walter Scotts roman *Ivanhoe* (1819)

[k102](#). Empløi] arbeid

[k103](#). pippe] bryte

[k104](#). Forborgne] hemmelighetsfulle

[k105](#). impertinente] uforskammede

[k106](#). stikle paa] spotte, være spydig mot

[k107](#). Jav] jag, mas

[k108](#). udmærket] spesiell

[k109](#). Tyende] hushjelp, tjener

[k110](#). Baggesen ... Taage] Jens Baggesen (1764–1826), dansk forfatter. Han utga i 1792–1793 den meget omtalte reiseboken *Labyrinten* i to bind; det er kanskje den det henvises til her, jfr. b. 1 s. 39: «Vinden reiste sig og de tynde Dampe, som havde

borthyllet de omkringende Kyster hævde sig til tyk Taage, der varede hele Dagen, saa at vi ikke nød den ellers skjønne Udsigt til Skovene paa Falster og Lolland.»

[k111](#). Vindskibelighed] flid, driftighet

[k112](#). Presenteerbakke] lite brett

[k113](#). Ryslæders] fint rødgarvet lær av kalveskinn, tidligere innført fra Russland

[k114](#). Mester Erik] spøkefull betegnelse på et ris

[k115](#). Slapperdaske] smekker(?)

[k116](#). Tøieri] tåpelig snakk

[k117](#). nette om] forsiktig med

[k118](#). sku] «så Gud», interjeksjon for å innrømme eller bekrefte utsagnets riktighet

[k119](#). den brune Mands Skrifter] *Komiske Romaner, samlede af Haandskrifter som tilhøre den brune Mand*, av tyskeren Johann Gottwert Müller (1743–1828), utg. anonymt. Oversatt til dansk 1786–1796, 8 b.

[k120](#). Klarisse] Samuel Richardson (1689–1761) utga den populære brevromanen *Clarissa, or The History of a Young Lady* i 1748

[k121](#). Praas] talglys

[k122](#). Werthers følsomme Breve ... Latter] referanse til J.W. Goethes (1749–1832) *Der Leiden des jungen Werthers* (1774), Johann Gottwerth Müllers (1743–1828) *Siegfried von Lindenberg. Eine komische Geschichte* (1779), Samuel Richardsons *The History of Sir Charles Grandison* (1753) og Ludvig Holbergs (1684–1754) *Peder Paars* (1719–1720)

[k123](#). Elsker] (her:) beundrer, frier

[k124](#). Lovise af Voss] Johann Heinrich Voss (1751–1826), tysk oversetter av antikke skrifter og forfatter av populære «idyller» i heksameter. Hans *Luise* (1783–1784) er karakteristisk for idyllsjangeren i tysk litteratur; verket portretterer livet til en prestefamilie på landet, og ble et forbilde for Goethes roman *Hermann und Dorothea* (1796–1797)

[k125](#). Lærebogen] *Lærebog i den evangelisk-christelige Religion*, en lærebok i kristendomskunnskap for skolen, utgitt første gang i 1791 av Sjællands biskop Nicolai Edinger Balle (1744–1816). Den avløste Erik Pontoppidans «Sandhed til Gudfrygtighed» fra 1737.

[k126](#). Lee] ljà

[k127](#). Oppebørselsbetjent] en offentlig tjenestemann hvis oppgave det er å motta og kvittere for skatter og avgifter

[k128](#). Skjelmsstykker] bedragerier

[k129](#). en Hvid] en øre

[k130](#). fallere] gå fallitt

[k131](#). Fallissement] fallitt

- [k132](#). Orm] besettelse
- [k133](#). Kattekilling] kattunge
- [k134](#). Nøgle] nøste
- [k135](#). Frederiksberg] nå bydel i København, den gang en landlig forstad
- [k136](#). Auberge] herberge el. kafé
- [k137](#). Broen] en av broene fra København til Amager?
- [k138](#). det skjønne Digt af den unge Ohlenschläger: «Jesu gjentagne Liv i den aarlige Natur,»] diktsyklus i den danske forfatteren Adam Oehlenschlägers (1779–1850) *Poetiske Skrifter* (1805). Egentlig «Jesu Christi gjentagne Liv i den aarlige Natur»
- [k139](#). «Glem da nu her til din Nødtørft et Øieblik Sorgen»] 3. strofe i diktet «Jesu Lære. Den gamle Skov taler taler giennem Hornet», fra *Poetiske Skrifter*
- [k140](#). Fjerding] kvart tønne
- [k141](#). maver] mager
- [k142](#). vrantne] gretne
- [k143](#). gnavne] sure
- [k144](#). Kurv] avslag på frieri
- [k145](#). Tøi] vrøvl
- [k146](#). flegmatisk] dorsk, rolig
- [k147](#). pjaltet] fillete
- [k148](#). trevent] langsomt
- [k149](#). havde mest Verden] (trolig:) var mest verdensvant
- [k150](#). Misalliance] ekteskap mellom partnere av ulik stand
- [k151](#). traurig] trist
- [k152](#). brav] kjekk
- [k153](#). tee mig] vise meg
- [k154](#). svindel] svimmel
- [k155](#). upasselig] dårlig
- [k156](#). tiere] oftere
- [k157](#). fiffig] lur, snedig
- [k158](#). Dosmere] tosker
- [k159](#). fortrøden] fornærmet
- [k160](#). mærkelig] tydelig, merkbar
- [k161](#). grinende] leende
- [k162](#). barestens] bare
- [k163](#). feig] dødsens
- [k164](#). vorren] urolig, oppskjørtet
- [k165](#). Kis] pus

- [k166](#). Korsøer] by på Nord-Sjælland ved Storebelt
- [k167](#). polidsk] lur, listig
- [k168](#). skye] forlegne, forsiktige
- [k169](#). Sopken] dram
- [k170](#). forliebt] forelsket
- [k171](#). fritte] spørre
- [k172](#). simple] enkle
- [k173](#). angre] ergre, forbitre
- [k174](#). rart] godt
- [k175](#). Nælde] brennesle
- [k176](#). Jeg som ikke kan sette et Blad paa en Nælde] referanse til andre strofe i H.A. Brorsons salme «Op al den Ting, som Gud har gjort»(1734)
- [k177](#). den hvide Linons Hat] hatt av løst vevet linstoff
- [k178](#). Anlæg] hage
- [k179](#). foemina præclara] (lat.) strålende kvinne
- [k180](#). Buddinglaaget] lokket over en pudding
- [k181](#). April] bomtur
- [k182](#). Erindrer Du Dyrefægterne i Rom ... den Anden] referanse til Romerrikets gladiator kamper, som kunne foregå mellom mennesker og mellom mennesker og dyr
- [k183](#). Skandsen] en tidligere vanlig betegnelse på forhøyet akterdekk på større seilskip
- [k184](#). Og Frastands Skillerummet ... Din Stavn] fra Conrad Nicolai Schwachs (1793–1860) dikt «Dampskibet Constitutionen», skrevet i 1827 da skipet ankom Arendal for første gang som ruteskip.
- [k185](#). Steffens Roman: «Die vier Norweger.»] romansyklus 1835–1837 av den dansk-norske forfatter Heinrich Steffens (1773–1845)
- [k186](#). udmaiede] utspjåkete, jålete
- [k187](#). konditioneret] *konditionere*: ha tjeneste
- [k188](#). Tverbo] person som sitter overfor en annen
- [k189](#). gjennomheglet] prylt
- [k190](#). Konge] Frederik VI (1768–1839), dansk konge 1808–1839
- [k191](#). Prinds Kristian kommer paa Thronen] Christian VIII (1786–1848), dansk konge fra 1839 til sin død. Da han ble konge, hadde Danmark fortsatt en eneveldig styringsform. Mange ventet at han straks ville gi landet en fri forfatning etter hans rolle i arbeidet med den norske grunnloven i 1814, men disse forventningene ble ikke innfridd. Først fra midten av 1840-tallet startet han prosessen som skulle gi Danmark en fri forfatning, men rakk ikke å fullføre denne før sin død.

[k192](#). Asker Kirke] Den gamle Asker kirke var fra 1100-tallet, men brant ned i 1878. Den nye kirken, som stadig står der, er fra 1879.

[k193](#). frappant] (fr.) slående

[k194](#). Stullerne] stoll, gruvegang

[k195](#). Tæring] tuberkulose

[k196](#). Kosmoramaglas] et forstørrelsesglass foran et panorama

[k197](#). Er han sikkert ... saa er jeg der] referanse til Salmenes Bok, 139, 8: «Dersom jeg farer op til Himmelen, da er du der, og reder jeg Leje i Dødsriget, se, da er du der!»

[k198](#). Jeg skal sige Herren ... ikke baade Gud og Mammon] referanse til Lukas 16, 13: «Ingen Tjener kan tjene to Herrer; thi han vil enten hade den ene og elske den anden, eller holde sig til den ene og ringeagte den anden; I kunne ikke tjene Gud og Mammon.»

[k199](#). ledte] tok

[k200](#). ruttet] bruke på en ødsel måte

[k201](#). Sørenssen] Søren Anton Wilhelm Sørenssen (1793–1853), norsk jurist og politiker. Stortingspresident/visepresident 1830–1845

[k202](#). Riddervold] Hans Riddervold (1795–1876), norsk geistlig og politiker. Stortingspresident 1830–1842 og i 1848.

[k203](#). pectus est, qvod facit eloqvens] (lat.) egentlig: pectus est quod facit eloquentem (det er brystet/hjertet/følelsen som skaper den veltalende). Dette er en bearbeidelse av Quintilians tekst: «Pectus est enim quod disertos facit», fra hans *Institutio Oratoria*, 10, 7, 15.

[k204](#). Ueland] Ole Gabriel Ueland (1799–1870), bonde og politiker. Han ledet det såkalte bondeopprøret på Stortinget fra 1830-årene og fram til midten av århundret.

[k205](#). den botaniske Have] Den botaniske hagen på Tøyen er Norges eldste, etablert i 1813.

[k206](#). det nybyggede Slot] Grunnstenen til det kongelige slott i Oslo ble nedlagt i 1825, og slottet ble innviet av kong Oscar 1. i 1849. Arkitekt var Hans Ditlev Franciscus von Linstow.

[k207](#). Phister] Joachim Phister, dansk skuespiller (1807–1896)

[k208](#). Holst] Wilhelm Conrad Holst, dansk skuespiller (1807–1898)

[k209](#). Klokker Link] en av hovedpersonene i Johan Ludvig Heibergs (1791–1860) vaudeville *Nei* (1836)

[k210](#). aftakkede] avdanket

[k211](#). Lafontaine] Muligens en referanse til August Lafontaine (1758–1831), en i datiden meget populær tysk romanforfatter, som skrev sentimentale og belærende

fortellinger fra familielivet.

[k212](#). sagte] lavt, stille

[k213](#). Akkord] avtale

[k214](#). Norderhoug paa Ringeriget] Norderhaug gård ved Steinsletta i Hole kommune

[k215](#). Anna Kolbjørnsen] Anna Colbjørnsen, egentlig Anna Colbjørnsdatter Arneberg, (ca. 1667–1736), norsk prestefrue som fikk heltinnestatus i et slag ved Norderhov kirke i 1716, under den store nordiske krig

[k216](#). Krogkleven] Krokkleiva, en bratt kleiv som strekker seg cirka 1,5 km fra Krokskogen (372 moh) og ned til Sundvollen ved Tyrifjorden (63 moh)

[k217](#). Vistparti] *whist*: et engelsk kortspill for fire personer, utviklet på 1700-tallet

[k218](#). Gletscherne] isbreene

[k219](#). Konow] sannsynligvis konsul Wollert Konow (1779–1839), en av de betydeligste kjøpmenn i Bergen i første del av 1800-tallet. Han var også stortingsmann i et par perioder.

[k220](#). Wergeland] Henrik Wergeland (1808–1845), dikter og folkeopplyser

[k221](#). Avner] høye, tørre uspiselige blader omkring kornaks

[k222](#). Skose] finte, stikkpille

[k223](#). Skraa] tobakk som tygges

[k224](#). Forbudslæs] bagasje sendt i forveien

[k225](#). Welhaven] Johan Sebastian Welhaven (1807–1873), dikter og filosof

[k226](#). jeg gad læst] ville gjerne lese

[k227](#). Ingensteds er Roserne ... saa bløde] referanse til diktet «Til mit Fædreland» (1797) av Jens Baggesen (1764–1826). Første strofe lyder slik: «Ak, ingensteds er Roserne saa røde; ak! ingensteds er Tornene saa smaa; og ingensteds er Dunene saa bløde som de, vor Barndoms Uskyld hvilte paa.»

[k228](#). simple] enkle

[k229](#). Die Waise ... meinem Wege nicht] Noe skuespill med tittel *Die Waise* (den foreldreløse) er ikke funnet, det kan ha stått på repertoaret da Winsnes var amatørskuespiller ved teateret i Drammen omkring 1814. Diktets jeg er en foreldreløs gjeterpike som passer et får og et lite lam. Morskjærligheten skildres som et glimt fra det himmelske lys, og piken er lei seg for at den ikke opplyser hennes vei. Teksten kan oversettes slik, litt fritt: Å! Hvor misunnelsesverdig synes meg ditt lodd, / Du lille lam! Ved din mors side / har du en glad tid når jeg ensom ledsager deg / i den grønne skogs skjød. / Å! Morskjærlighed! Stråle fra Guddommens lys, / Hvorfor opplyser du ikke min vei? / Fly, lille fugl, la din sang hvirvle / Mot himlens port, for under / Morskjærlighetens bløte vinger utsprang

den glad. / Et himmelbarn kan Jorden ikke tøy! / Å! Morskjærighet! Stråle fra Guddommens Lys. / Hvorfor opplyser du ikke min vei?

[k230](#). Takkelage] eg. et skips rigging

[k231](#). Akkuratesse] nøyaktighet

[k232](#). Lemfældighed] forsiktighet

[k233](#). Kindhest] ørefik

[k234](#). skjøttede] brydde seg om

[k235](#). Spidsbubstreger] skurkestreker

[k236](#). Forfærdigelse] utførelse

[k237](#). Karesser] kjærtegn

[k238](#). komme til et Parti] få et godt giftermål

[k239](#). indgetogent] tilbaketrasket

[k240](#). gemene] simple

[k241](#). Sørgepillen Baldur] *Baldur hin Gode. Et mythologisk Sørgepil* av Adam Oehlenschläger (1779–1850), et av tre dramaer i *Nordiske Digte*, som utkom i 1807. Kilden til sørgepillen er Snorres Edda (også kalt Den yngre Edda).

[k242](#). Vaand] plante

[k243](#). Sekretaire] skrivebord

[k244](#). Perreby] fiktiv landsby

[k245](#). Rudkjøbing] by på øya Langeland

[k246](#). leed] likte

[k247](#). bei der Hand] (ty.) ved hånden

[k248](#). Høi] haug, høyde

[k249](#). Propos] forslag

[k250](#). Skolepog] skolegutt

[k251](#). Døgenigten] latsabben

[k252](#). upasselig] dårlig

[k253](#). Den som ærer og elsker ... svigte] referanse til det 4. bud, jfr. 2. og 5.

Mosebok

[k254](#). Ubillighed] urimelighet

[k255](#). konsulere] konsultere, søke råd hos

[k256](#). Hør] lin

[k257](#). Pral] skryt

[k258](#). Bram] ytre prakt

[k259](#). Ilfærdighed] iver, hastverk

[k260](#). Fortrydelse] ergrelse

[k261](#). i sit 12te Aar faae sin Hans Mortensen] referanse til *Aprilsnarrene eller Intriguen i Skolen* (1826), vaudeville av Johan Ludvig Heiberg (1791–1860).

Skolegutten Hans Mortensen blir der kjæreste med Trine, elev på enkefru Bittermandels pikeinstitut.

[k262](#). Aus Dankbarkeit] (ty.) av takknemlighet

[k263](#). Jagt] en frakteskute

[k264](#). Spekhøker] en som driver en fetevareforretning

[k265](#). Pernilles korte Frøkenstand er forbi] referanse til *Pernilles korte Frøkenstand* (1727/1731), komedie av Ludvig Holberg (1684–1754), hvor tjenestepiken Pernille en kort tid «forvandles» til en velstående frøken og dermed lurer den gamle, rike Jeronimus til å gifte seg med henne, slik at den riktige (og velstående) frøken Leonore kan gifte seg med hans stesønn, som hun elsker.

[k266](#). prostitueres] kompromitteres

[k267](#). den gode Patriark Jakob] jf. 1. Mosebok

[k268](#). Kvartal] lønn som utbetales kvartalsvis

[k269](#). Gisninger] gjettinger

[k270](#). Auberge] herberge

[k271](#). lapset] dum

[k272](#). sin Fader] baron Zernau

[k273](#). Dommestikerne] tjenerne

[k274](#). Tegnebog] lommebok

[k275](#). Bankosedler] pengesedler

[k276](#). min Kusine og min Brud] Ekteskap mellom fetter og kusine er ikke ulovlig i Europa, og var tidligere ikke uvanlig, særlig i høyere sosiale lag.

[k277](#). forvænnet] bortskjemt

[k278](#). Smaakræ] høns, gjess osv.

[k279](#). maae forknytte] gjøre motløs

[k280](#). Kommission] ærend

[k281](#). den sidste Trøst] prestens velsignelse ved dødsleiet

[k282](#). Studenternes mislykkede Adresse til Kristian den Ottende] Da Christian VIII tiltrådte som konge den 3. desember 1839, ble det fra mange hold sendt ham hilsener med hyllest og gode ønsker. De københavnske studentene overleverte imidlertid en adresse med et ønske om en fri forfatning, idet de henviste direkte til hans innsats (som prins Christian Frederik) for politisk frihet i Norge under grunnlovsdebatten rundt 1814. I de mellomliggende 25 år var prinsens holdninger blitt mer og mer konservative, samtidig som han var under press fra et embetsmannskorps med sterke røtter i eneveldet. Han avviste derfor totalt ønsket om en fri forfatning i Danmark da han overtok tronen, men ble etter hvert overbevist om at det ville være riktig. Han døde i 1849, før målet om en fri forfatning var gjennomført.

[k283](#). Bouche de Cour] fri mat og drikke ved hoffet

[k284](#). Haud illaudabilis] (lat.) ikke urosverdige; nest dårligste ståkarakter

[k285](#). Simple] av lavere stand

[k286](#). Bondefesten] bøndene holdt fest for brudeparet

[k287](#). makke det sammen] ordne

Hanna Winsnes' *Grevens Datter* er lastet ned gratis fra e-bokportalen Bokselskap.

Lesetekst og flere nedlastningsmuligheter m.m. er gratis tilgjengelig på

bokselskap.no